Cofrestrfa Tir EF

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2023-24

Gweithio gyda'n gilydd

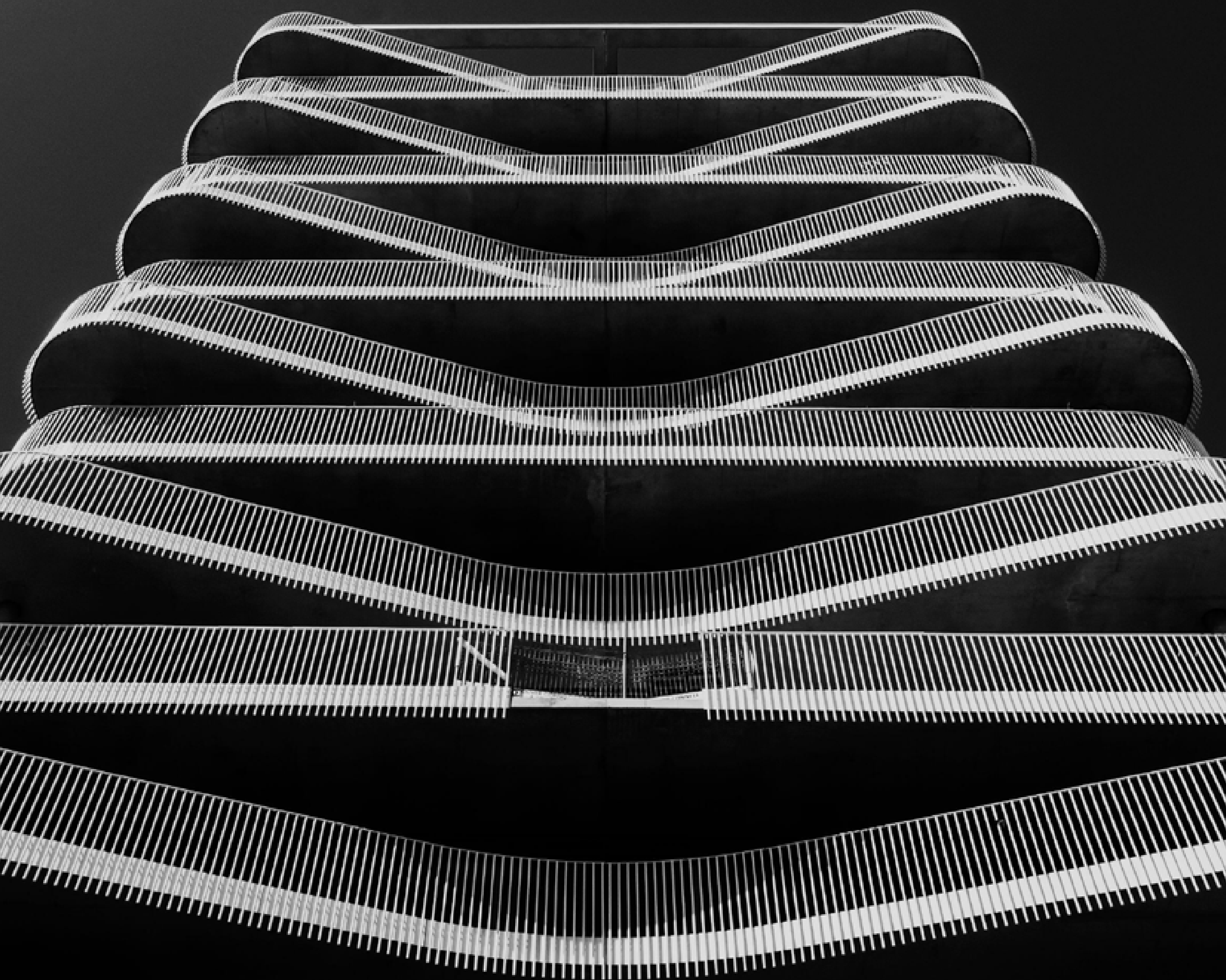

Cofrestrfa Tir EF

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2023-24

Ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024

Cyflwynir i Dŷ’r Cyffredin yn unol ag Adran 6(4) o Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000

Gorchmynnwyd gan Dŷ’r Cyffredin i’w argraffu ar 12 Medi 2024

HC244

OGL

© Hawlfraint y Goron 2024

Mae’r cyhoeddiad hwn wedi ei drwyddedu o dan delerau Trwydded Llywodraeth Agored fersiwn 3.0 ac eithrio lle datgenir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd yn rhaid ichi geisio caniatâd y deiliaid hawlfraint perthnasol.

Mae’r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/official-documents.

Ar gyfer ymholiadau am y cyhoeddiad hwn ffoniwch y tîm Cymorth Cwsmeriaid ar 0300 006 0411 neu ebostiwch customersupport@landregistry.gov.uk; ar gyfer ymholiadau’r wasg ffoniwch Swyddfa’r Wasg ar 0300 006 3365.

ISBN 978-1-5286-5070-0

E03164525 07/24

Argraffwyd ar bapur gyda 40% o gynnwys ffibr wedi ei ailgylchu fan lleiaf.

Argraffwyd yn y DU gan HH Associates Ltd. ar ran Rheolwr Llyfrfa Ei Fawrhydi.

Clawr: Canmolwyd Bayside yn Worthing, Dwyrain Sussex, am “godi’r bar ar gyfer dylunio” mewn trefi glan môr pan enillodd Wobr De Ddwyrain Lloegr 2023 RIBA (Sefydliad Brenhinol Penseiri Prydain). Dywedodd rheithgor RIBA fod tŵr preswyl 15 llawr Allies and Morrison ar gyfer Roffey Homes “yn codi’n osgeiddig wrth ymyl y promenâd wedi ei animeiddio gan bentwr o falconïau sy’n crychdonni’n ysgafn”. Llun: Alamy/ Sara Sadler

Cynnwys: Harbwr Bryste oedd prif borthladd y ddinas ar un adeg ond erbyn hyn mae’n cael ei ddefnyddio ar gyfer hamdden a thwristiaeth yn bennaf. Trosglwyddodd y cyngor dinesig ei ddata pridiannau tir lleol i’n Cofrestr Pridiannau Tir Lleol ddigidol yng Ngorffennaf 2023. Llun: Shutterstock/Peppy Graphics

Cynnwys

Adroddiad perfformiad

Trosolwg – Cipolwg ar Gofrestrfa Tir EF 4

Ein rôl yn y farchnad eiddo 6

Cyfweliad gyda Neil Sachdev, Cadeirydd 8

Rhagair gan Simon Hayes, Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir 10

Uchafbwyntiau 14

Trosolwg amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu 20

Sut rydym yn cyflawni yn erbyn ein Strategaeth a'n Cynllun Busnes 36

Dangosyddion Perfformiad Allweddol 38

Adolygiad ariannol 42

Geirfa 46

Adroddiad atebolrwydd 49

Adroddiad atebolrwydd seneddol 62

Datganiadau ariannol adrannol 83

Datganiad Ymddiriedolaeth Cofrestrfa Tir EF 2023-24 106

Datganiadau ariannol 110

Atodiad A 116

Atodiad B 118

Atodiad C 119

Atodiad Ch 120

Adroddiad perfformiad

Trosolwg o Gofrestrfa Tir EF

Ein pwrpas

Rydym yn gwarchod eich perchnogaeth tir ac yn darparu gwasanaethau a data sy'n cynnal marchnad eiddo effeithlon a gwybodus.

Gweledigaeth

Marchnad eiddo fwyaf blaenllaw yn y byd fel rhan o economi ffyniannus a dyfodol cynaliadwy.

Sut rydym yn gwasanaethu

— Darparu cofrestru tir diogel ac effeithlon
— Galluogi prynu a gwerthu eiddo yn ddigidol
— Darparu gwybodaeth eiddo bron mewn amser real
— Darparu data cofrestr digidol hygyrch
— Arwain gwaith ymchwil a chyflymu newid gyda phartneriaid yn y farchnad eiddo

Ein gwerthoedd

— Rydym yn meddu ar unplygrwydd
— Rydym yn ysgogi arloesedd
— Rydym yn broffesiynol
— Rydym yn rhoi sicrwydd

Ein prif rôl

Am fwy na 160 o flynyddoedd mae Cofrestrfa Tir EF wedi gwasanaethu fel y sefydliad hanfodol sy'n gwarchod yr hawl i eiddo ac yn galluogi'r farchnad i weithredu. Trwy gadw'r cofnod diffiniol a gwarantedig o berchenogaeth eiddo yng Nghymru a Lloegr, rydym yn cynnig modd i eiddo gael ei drafod yn ddiogel ac yn hyderus.

Amcangyfrifir bod gwerth y tir ac eiddo yng Nghymru a Lloegr yn fwy nag £8 triliwn sy'n fwy na hanner cyfoeth y genedl.

Mae'r Gofrestr Tir yn cynnwys mwy na 26.7 miliwn o deitlau tir ac eiddo, gan gwmpasu mwy nag 89% o arwynebedd tir Cymru a Lloegr. Mae mynediad at wybodaeth am dir ac eiddo yn cynnig modd i unigolion, busnesau a'r Llywodraeth gynllunio ar gyfer anghenion tai yn y dyfodol, newid hinsawdd ac economi ffyniannus.

Mae Cofrestrfa Tir EF yn adran anweinidogol ac er 1 Mehefin 2023 bu'n gorff partner i'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau. Cyn 1 Mehefin, yr Adran Busnes a Masnach oedd adran nawdd Cofrestrfa Tir EF.

Cofrestrfa Tir EF

Ministry of Housing, Communities & Local Government

Cofrestrfa Tir EF – y ffigurau

56.6m
Ceisiadau gwasanaeth
(**223,000**
fesul diwrnod gwaith)

207,000
Ceisiadau dyddiol
ar gyfer Gwasanaethau Gwybodaeth Cofrestrfa Tir EF

62%
Sgôr Mynegai Ymgysylltu
yn Arolwg Pobl 2023

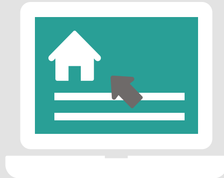

Mwy nag
87%
Ceisiadau digidol
i newid y gofrestr sy'n fwy na 3.7m o geisiadau

6,993
Gweithwyr

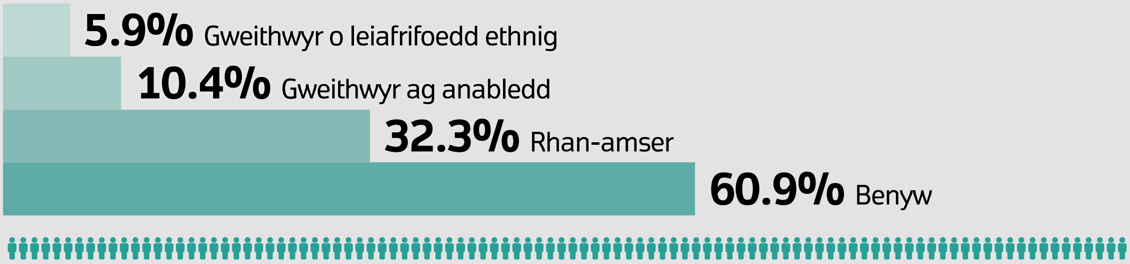

Dros y flwyddyn ariannol ddiwethaf rydym wedi:

Cwblhau **21.2m** o geisiadau gwasanaethau gwybodaeth warantedig i sicrhau bod y farchnad eiddo yn symud (99.7% o fewn tri diwrnod).

Prosesu **4.26m** o geisiadau newid cofrestr, a chafodd mwy na **318,000** ohonynt eu prosesu trwy ddull carlam (proseswyd 94% ohonynt o fewn 10 diwrnod gwaith).

Mudo data **22** awdurdod lleol i'n Cofrestr Pridiannau Tir Lleol.

Recriwtio mwy na **300** o weithwyr achos newydd a dyrchafu tua **600** o weithwyr achos profiadol i rolau uwch.

Ein rôl yn y farchnad eiddo

Budd yn y farchnad

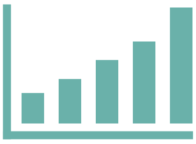

£8 triliwn yw gwerth y tir ac eiddo sy'n cael eu cadw

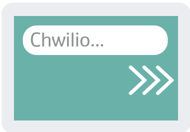

122,500 o geisiadau dyddiol i weld y gofrestr, cynlluniau, dogfennau cysylltiedig, MapSearch a Chwilio am wybodaeth tir ac eiddo

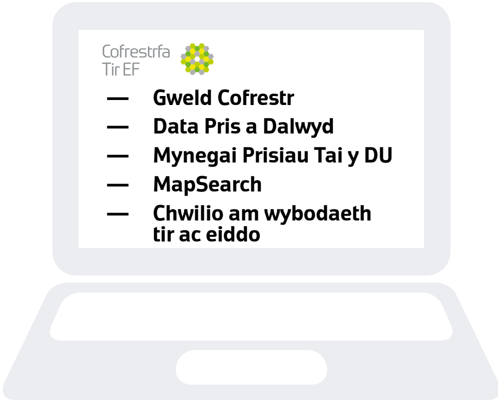

Budd yn y farchnad. Mae gennym un o'r cronfeydd data eiddo geo-ofodol trafodaethol mwyaf yn Ewrop, gan gynnwys yr holl fenthyciadau gwarantedig a hawliau eiddo eraill yng Nghymru a Lloegr. Er 1990 mae ein cofrestr wedi bod ar agor i'r cyhoedd. Darparwn rai o'r darnau o wybodaeth eiddo fwyaf defnyddiol a gwerthfawr i gefnogi economi a ysgogir gan ddata.

Gall ein gwasanaeth **Pridiannau Tir** ddangos a oes cyfyngiadau ar ddefnyddio eiddo digofrestredig. Mae'r gwasanaeth yn gwarchod rhai buddion mewn tir digofrestredig ac rydym hefyd yn cynnal y mynegai methdaliad ar gyfer Cymru a Lloegr. Mae ein **Cofrestr Credydau Amaethyddol** yn rhoi sicrwydd ar gyfer rhoi benthyg dros asedau fferm, megis da byw neu offer, ac eithrio'r tir ei hun.

Trafodiad eiddo

86,000 o gopïau swyddogol, chwiliadau swyddogol a chwiliadau pridiannau tir lleol swyddogol

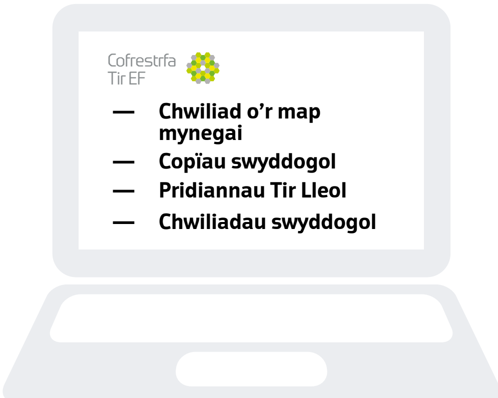

Trafodiad eiddo. Mae ein gwasanaethau gwybodaeth warantedig a thrafodion yn darparu gwybodaeth hanfodol a diogelwch i brynwyr, rhoddwyr benthyg a'u cynrychiolwyr proffesiynol, ac ni fyddai'r farchnad eiddo yn gweithredu hebddynt.

Ar ôl prynu a thu hwnt

583 o gofrestriadau twyllodrus wedi eu hatal er 2009

18,000 o geisiadau dyddiol i ddiweddaru'r gofrestr neu greu teitl newydd

Ar ôl prynu a thu hwnt. Derbyniwn tuag 18,000 o geisiadau bob dydd i ddiweddaru'r gofrestr neu greu teitl newydd. Gall hyn adlewyrchu perchnogaeth newydd, morgeisi a hawliau eraill. Mae cofrestru perchnogaeth newydd yn digwydd ar ddiwedd y trafodiad eiddo – ar ôl i dreth dir y dreth stamp gael ei thalu ac mae'r eiddo wedi newid dwylo. Gall perchnogion ddefnyddio ein gwasanaeth Property Alert i helpu i warchod eu heiddo rhag twyll.

Sylwer: oherwydd datblygiad gwasanaethau, ni ellir gwneud cymariaethau uniongyrchol â'r adran gyfatebol mewn adroddiadau blynyddol blaenorol.

Ceisiadau gwasanaeth

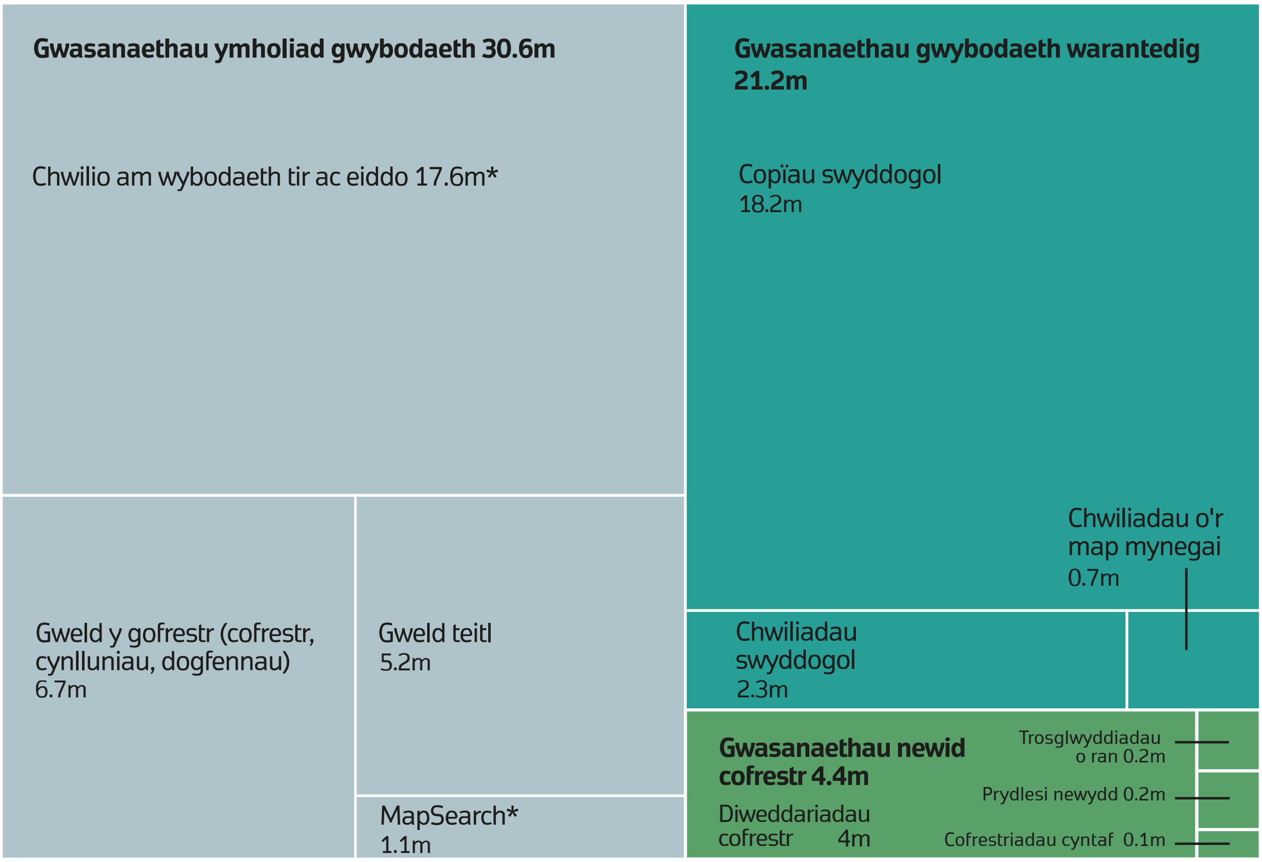

*Gwasanaeth rhad ac am ddim

Refeniw

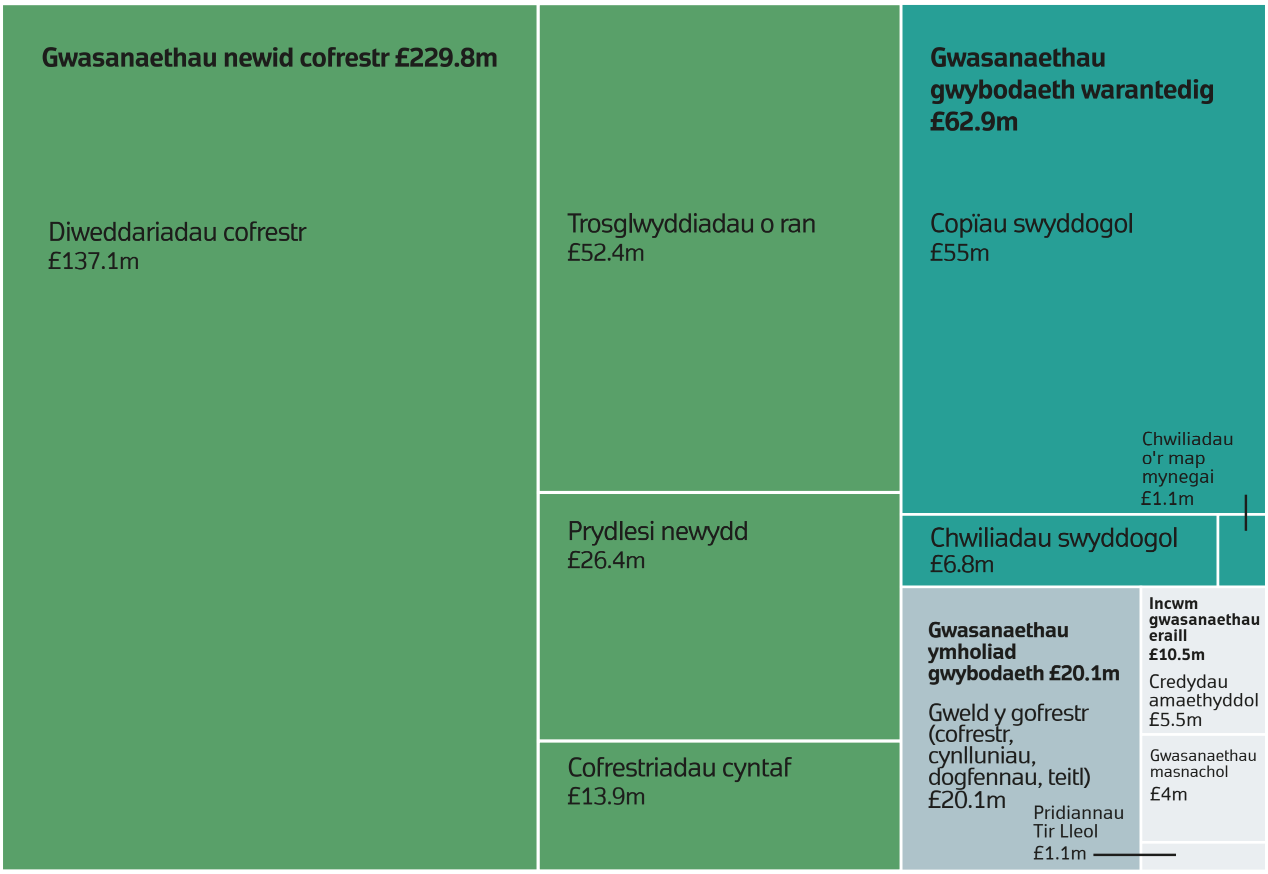

Cyfanswm refeniw a dderbyniwyd (gan gynnwys incwm gwasanaeth arall) **£323.2m**

Cyfweliad

gyda **Neil Sachdev,** Cadeirydd

Mae Dakota Hotels yn newid hen swyddfeydd yn St Ann's Wharf yn Newcastle-upon-Tyne i fod ei westy canol dinas diweddaraf ar ôl prynu'r eiddo am £10.9 miliwn. Roedd yr adeilad yn gartref i'r cyfreithwyr Womble Bond Dickinson cyn i'r cwmni symud i swyddfa newydd yn adeilad The Spark.
Llun: Alamy/Graeme Peacock

Neil Sachdev Cadeirydd Cofrestrfa Tir EF

"Rhaid inni gyd symud ymhellach ac yn gyflymach i fabwysiadu'r offer a'r prosesau digidol a fydd yn gwneud trafodion didrafferth, tryloyw a chywir yn norm… rydym hefyd am weld y farchnad yn gweithio'n fwy effeithlon o ganlyniad i'n gwaith i leihau ein ceisiadau sy'n aros i'w prosesu a darparu gwasanaeth cyflymach."

Ar ôl eich blwyddyn gyntaf fel Cadeirydd Cofrestrfa Tir EF, beth yw eich argraffiadau cyffredinol o'r sefydliad a'i rôl o ran galluogi marchnad eiddo sy'n arwain y byd?

Y mwy rydw i wedi ei ddysgu am Gofrestrfa Tir EF, y mwy y mae wedi creu argraff arnaf. Rydym ni'n sefydliad mawr a phrysur – bron i 7,000 o bobl mewn 14 lleoliad sy'n prosesu degau o filiynau o geisiadau bob blwyddyn – ond rydym ni'n deulu agos ac wedi ein gwreiddio'n gadarn yn ein cymunedau lleol. Rydym ni'n gwneud yr hyn a wnawn yn dda iawn ond mae angen inni fod hyd yn oed yn well er mwyn gallu gwireddu disgwyliadau haeddiannol uchel ein cwsmeriaid.

Mae wedi bod yn flwyddyn gyffrous inni ar y llwyfan cenedlaethol, gan helpu i lansio Grŵp Llywio'r Farchnad Eiddo Ddigidol a chryfhau ein cysylltiadau agos â'n noddwr newydd, yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau. Trwy ein partneriaethau â'n cwsmeriaid a'n budd-ddeiliaid byddwn yn helpu'r farchnad i fod, a pharhau i fod, yn un sy'n arwain y byd.

Pa newidiadau ydych chi'n meddwl y gallwn ni ddisgwyl eu gweld yn y farchnad eiddo yn 2024-25 a thu hwnt?

Dywedais yn adroddiad y llynedd fod dyfodol y farchnad eiddo yn ddigidol. Mae'r farchnad yn addasu'n raddol i'r byd digidol ond mae angen trawsnewid cynhwysfawr arnom yn hytrach na chynnydd cyson os ydym am fodloni'r galw cynyddol gan y cyhoedd i brosesu prynu cartref yn gyflymach. Rhaid inni gyd symud ymhellach ac yn gyflymach i fabwysiadu'r offer a'r prosesau digidol a fydd yn gwneud trafodion didrafferth, tryloyw a chywir yn norm. Rydym yn cydweithio ar draws y diwydiant er mwyn i hyn ddigwydd, gan ddigideiddio ein gwasanaethau ein hunain a hyrwyddo'r defnydd o'n data agored gan yr arloeswyr a'r entrepreneuriaid sy'n hollbwysig i drawsnewid digidol.

Rydym hefyd am weld y farchnad yn gweithio'n fwy effeithlon o ganlyniad i'n gwaith i leihau ein ceisiadau sy'n aros i'w prosesu a darparu gwasanaeth cyflymach. Fel mae Simon yn ei ddweud yn ei ragair, rydym wedi gwneud rhywfaint o gynnydd yn hyn o beth ond mae gennym fwy i'w wneud o hyd. Rydym mor benderfynol ag erioed i weithio i'r amseroedd gweithredu y mae ein cwsmeriaid yn llwyr haeddu eu disgwyl.

Ydych chi'n meddwl ein bod ni mewn sefyllfa i allu wynebu'r newidiadau hyn a beth fydd ein prif heriau?

Ein prif her o hyd yw gwella cyflymder ein gwasanaeth ac mae'n bosib y bydd yn rhaid i hyn ddigwydd mewn marchnad eiddo sydd hyd yn oed yn fwy prysur na'r un sydd gennym ar hyn o bryd. Rhaid inni sicrhau ein bod yn barod ar gyfer unrhyw beth y gall y farchnad ei daflu atom. Rydym mewn sefyllfa gynyddol well i wneud hyn diolch i'n rhaglenni recriwtio a hyfforddi, gan gyflogi cannoedd o weithwyr achos newydd a gwella sgiliau eu cymheiriaid mwy profiadol. Rydym hefyd yn parhau i fuddsoddi mewn digideiddio ein gwasanaethau a gwneud awtomatiaeth yn norm ar gyfer ceisiadau llai cymhleth.

Beth oedd eich argraffiadau cyffredinol yn dilyn eich ymweliadau â swyddfeydd Cofrestrfa Tir EF ar draws y wlad a'r sgyrsiau â'n pobl?

Mae'r dawn, yr ymroddiad a'r ysbryd tîm a welais ym mhob swyddfa y bues i'n ymweld â nhw wedi gwneud argraff fawr arnaf. Mae fy nghydweithwyr yn wybodus, yn ofalgar ac yn weithwyr gwirioneddol broffesiynol, boed ym maes gwaith achos neu mewn rolau eraill. Mae gennym ni rai o'r staff sydd wedi gwasanaethu hwyaf yn y Gwasanaeth Sifil, sy'n dyst i'r berthynas agos rhwng y sefydliad a'i bobl. Mae fy nghrwydro hefyd wedi dangos bod gennym bresenoldeb a gwreiddiau mewn cymunedau ar draws y wlad, gan ddarparu swyddi da a gweithgarwch economaidd yn y lleoedd hynny. Rydym am adeiladu ar yr holl asedau hyn, gwarchod y gorau o Gofrestrfa Tir EF ac ar yr un pryd bod yn wasanaeth cyhoeddus gwirioneddol fodern sydd ar flaen y gad ym maes trawsnewid digidol.

Rhagair

gan **Simon Hayes**
Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir

Gyda phentref athletwyr Gemau Olympaidd 2012 yn ganolog iddo, mae Chobham Manor yn ddatblygiad 880 o gartrefi ar Barc Olympaidd y Frenhines Elisabeth yn Stratford, dwyrain Llundain. Yn enillydd Gwobr RIBA Llundain 2023 yn y categori PRP and Make, cynllun Corfforaeth Datblygu Gwaddol Llundain yw'r cyntaf o bum cymdogaeth newydd yn y parc. Llun: Alamy/Mickey Lee

Simon Hayes Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir

"Ymunodd mwy na 300 o weithwyr achos newydd â ni yn ystod y flwyddyn a chafodd tua 600 o'u cydweithwyr profiadol eu dyrchafu i rolau uwch i weithio ar geisiadau mwy cymhleth. Mae hyn wedi cynnig modd inni gynyddu allbwn a chynhyrchiant. Roedd ein cyfanswm allbwn dros y flwyddyn i fyny 7% o'i gymharu â 2022-23."

Sut ydych chi'n meddwl bod y 12 mis diwethaf wedi mynd i Gofrestrfa Tir EF?
Mae wedi bod yn flwyddyn o gyflawni. Rydym wedi gwneud gwelliannau mawr i'n perfformiad presennol, ac ar yr un pryd wedi rhoi ein hunain mewn sefyllfa well i fynd i'r afael â'n heriau tymor hwy. Rydym wedi parhau i roi sylw i nifer o faterion hirsefydlog, gan gynnwys cynyddu ein gallu a'n capasiti i ddarparu gwasanaeth gwell i'n cwsmeriaid. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, cawsom rai canlyniadau cadarnhaol iawn o ran ein hamseroedd prosesu, gan wella cyflymder gwasanaeth i 13 diwrnod ar gyfartaledd yn gyffredinol, a lleihau oedran ein ceisiadau hynaf gan dri mis.

Mae'n dal i gymryd mwy o amser inni brosesu rhai ceisiadau nag y byddem ni neu ein cwsmeriaid yn ei ddisgwyl, ac rwy'n gwerthfawrogi'n llwyr yr effaith y gall hyn ei chael. Dyna pam mae gwella ein gwasanaeth wedi parhau, a bydd yn parhau i fod, ein prif flaenoriaeth.

Digwyddiad pwysig inni eleni oedd bod yn gorff partner i'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau. Roeddwn i'n falch gweld pa mor gyflym roeddem ni wedi sefydlu perthynas waith gynhyrchiol â gweinidogion a chydweithwyr yn yr adran.

Gwnaethom ni barhau i arbed amser ac arian i gwsmeriaid trwy fudo data awdurdodau lleol i'r Rhaglen Pridiannau Tir Lleol. Cafodd y trawsnewid data geo-ofodol uchelgeisiol hwn ei gydnabod fel Rhaglen y Flwyddyn yng ngwobrau'r Gwasanaeth Sifil yn Rhagfyr. Mae newid wedi parhau i fod yn flaenoriaeth yn fewnol wrth i'n cyfarwyddiaeth Trawsnewid a Thechnoleg ddwyn ynghyd nifer o swyddogaethau er mwyn gwella cydweithio a sicrhau canlyniadau gwell i gwsmeriaid.

Beth fu'r prif heriau?
Yr her o ymateb i'r galw cynyddol am ein gwasanaethau mae'n debyg – cynyddodd cyfanswm y ceisiadau a'r ceisiadau gwasanaeth a gawsom o 46.5 miliwn yn 2022-23 i ychydig llai na 57 miliwn yn 2023-24 – ac ar yr un pryd cadw i fyny â chyflymder moderneiddio a gwelliant. Roedd perygl y byddem yn colli golwg ar y tymor hwy yn wyneb y gofynion o ddydd i ddydd, ond rwy'n hapus i ddweud na ddigwyddodd hynny.

Pa welliannau ydym ni wedi eu gweld?
Rydym wedi llwyddo i adeiladu ein gallu a'n capasiti trwy recriwtio, hyfforddi a dilyniant. Ymunodd mwy na 300 o weithwyr achos newydd â ni yn ystod y flwyddyn a chafodd tua 600 o'u cydweithwyr profiadol eu dyrchafu i rolau uwch i weithio ar geisiadau mwy cymhleth. Mae hyn wedi cynnig modd inni gynyddu allbwn a chynhyrchiant. Roedd ein cyfanswm allbwn dros y flwyddyn i fyny 7% o'i gymharu â 2022-23. Ym Mawrth, cafwyd y lleihad mwyaf yn nifer y ceisiadau sy'n aros i'w prosesu ers mwy na blwyddyn gyda chyfartaledd allbwn dyddiol 16% yn uwch na'r un cyfnod y flwyddyn flaenorol. Roedd allbwn fesul person hefyd ar ei lefel uchaf er 18 mis, er gwaethaf cynifer o staff newydd.

Rydym wedi parhau i wella ein gwasanaethau, gan gynnig modd i gwsmeriaid sy'n defnyddio ein porthol i reoli eu ceisiadau eu hunain yn haws a golygu a chyflwyno ceisiadau eu cydweithwyr. Rydym hefyd wedi newid y ffordd rydym yn cyfrifo dyddiadau cwblhau amcangyfrifedig ar gyfer ceisiadau er mwyn ei gwneud yn fwy cywir a phenodol. Fel yn achos yr holl welliannau a wnawn i'n gwasanaethau, roedd adborth gan gwsmeriaid yn ganolog i'r newidiadau a wnaethom.

Yn y cyfamser mae ein gwasanaethau rheng flaen mwyaf hanfodol wedi parhau i weithredu'n effeithiol iawn. Darparwyd 99.7% o'n gwasanaethau gwybodaeth warantedig cyn-gwblhau o fewn tri diwrnod gwaith, yn erbyn targed am y flwyddyn o 95%. Proseswyd bron 1,300 o geisiadau wedi eu cyflymu hefyd (dull llwybr carlam) bob dydd.

Beth yw'r prif welliannau y gall cwsmeriaid ddisgwyl eu gweld yn 2024-25?
Cydnabyddwn y galwadau cynyddol ar ein cwsmeriaid

wrth i'r diwydiant eiddo newid ac wrth i ddisgwyliadau eu cleientiaid gynyddu. Bydd cwsmeriaid yn ein gweld yn neilltuo mwy o amser ac adnoddau i ddeall eu hanghenion a gwella sut rydym yn gweithio gyda nhw. Cawn fewnwelediad amhrisiadwy ar sut i wneud hyn trwy ein harolwg chwarterol Customer Heartbeat, ein cyfarfodydd rheolaidd Fforwm y Diwydiant a Chyngor Ymgynghorol y Gofrestrfa Tir, a'r sgyrsiau rhwng cwsmeriaid a'n rheolwyr cyfrifon.

Byddwn yn parhau i weithio mewn partneriaeth â chwsmeriaid i helpu i wella cywirdeb eu ceisiadau a chael mwy ohonynt yn gywir y tro cyntaf. Byddwn yn darparu gwybodaeth well am ein gwasanaethau yn gyffredinol a'r ceisiadau unigol sydd gennym. A byddwn yn parhau i wneud bywyd yn haws i gwsmeriaid trwy fentrau megis darparu data awtomataidd i roddwyr benthyg morgeisi ar gynnydd eu ceisiadau, ac felly ni fydd angen iddynt holi trawsgludwyr am ddiweddariadau mwyach.

Byddwn yn parhau i fuddsoddi mewn hyfforddiant a datblygiad ein pobl. Wrth i'n Hacademi Cofrestru Tir aeddfedu, gan gynnwys ein rhaglenni datblygu arweinyddiaeth, mae mwy a mwy o gydweithwyr yn cael eu cefnogi i ddysgu sgiliau newydd a datblygu eu gyrfaoedd.

Bydd hyn yn cefnogi'r gwelliannau parhaus i'n gwasanaeth, gan leihau oedran ein ceisiadau hynaf a'r nifer cyffredinol o geisiadau sy'n aros i'w prosesu.

Sut ydych chi'n meddwl y gallwn ni alluogi newid ymhellach ar draws y sector eiddo?
Byddwn yn parhau i weithio gyda'n partneriaid yng Ngrŵp Llywio'r Farchnad Eiddo Ddigidol i lunio esblygiad y diwydiant mewn ffordd sydd o fudd i bawb, yn seiliedig ar y map a gyhoeddwyd gan y grŵp yn Ionawr (gweler tudalen 17). Mae hwn yn nodi'r ffordd ymlaen mewn nifer o feysydd allweddol gan gynnwys awtomeiddio, hunaniaeth ddigidol, e-lofnodion a gwybodaeth ymlaen llaw.

Trwy harneisio egni a syniadau yr holl brif chwaraewyr yn y farchnad, gan gynnwys y busnesau newydd y mae eu datrysiadau seiliedig ar ddata rydym yn eu noddi trwy'r Rhaglen Cyflymydd Geovation, rydym am chwarae ein rhan wrth adeiladu momentwm tuag at broses prynu a gwerthu tir ac eiddo gyflymach, mwy tryloyw a mwy effeithlon. Dim ond trwy siarad â'n gilydd a chydweithio i wneud y newidiadau angenrheidiol y gallwn ni wneud hyn. Rwy'n edrych ymlaen yn fawr iawn at weithio gyda'n holl bartneriaid i gyflawni hyn

Castell Caerffili, gyda'i leoliad unigryw gyda'r ffos o'i amgylch, yw castell mwyaf Cymru a'r ail fwyaf ym Mhrydain. Croesawyd Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili i'n Cofrestr Pridiannau Tir Lleol yng Ngorffennaf 2023.
Llun: Shutterstock/Alexey Fedorenko

Uchafbwyntiau

Mesurau i gefnogi cwsmeriaid

Derbyniwn filoedd o geisiadau i newid y gofrestr yn ddyddiol a phroseswn y rhain cyn gynted â phosibl. Mae pob cais a dderbyniwn yn diogelu'r trafodiad y mae'n ei gofrestru o'r diwrnod y byddwn yn ei dderbyn. Er y gwyddom fod mwy o waith i'w wneud i wella'r oedi a brofir gan rai o'n cwsmeriaid gyda cheisiadau nad ydynt yn rhai brys, sef ein prif flaenoriaeth, y cyflymder gwasanaeth yw 13 diwrnod ar gyfartaledd.

Cafodd mwy na 300 o weithwyr achos eu recriwtio yn 2023-24 i helpu i brosesu ceisiadau ychwanegol, ac mae tua 600 o gydweithwyr wedi cael eu dyrchafu i rolau uwch, gan gynnig modd iddynt weithio ar ein ceisiadau mwy cymhleth. Credwn mai dim ond trwy gyfuniad o recriwtio a hyfforddi ochr yn ochr ag awtomeiddio y gellir cyflawni gwelliannau. Ar hyn o bryd, mae 24% o'n ceisiadau i newid y gofrestr yn awtomataidd, ac yn cael eu cwblhau ar unwaith neu o fewn munudau fel arfer.

Awtomeiddio ceisiadau

Mae'r mwyafrif o'r gwasanaethau gwybodaeth a thraean o'r ceisiadau diweddaru cofrestr yn awtomataidd. Mae'r Rhaglen Pridiannau Tir Lleol (gweler rhagor o fanylion ar dudalen 15) yn enghraifft arall o awtomeiddio.

Fel rhan o'n hymrwymiad parhaus i wella ein gwasanaethau i gwsmeriaid buom yn archwilio beth arall y gallwn ei wneud. Mae'r mwyafrif o'r gwaith a wneir gan ein gweithwyr achos yn cynnwys morgais. Credwn y gallai'r rhan fwyaf o'r gwiriadau y maent yn eu gwneud â llaw ar hyn o bryd gael eu disodli, gan ganiatáu iddynt ganolbwyntio ar geisiadau mwy cymhleth lle mae eu harbenigedd a'u barn broffesiynol yn gwneud y gwahaniaeth mwyaf. Buom yn gweithio'n agos gyda sawl cwmni i archwilio sut y gallai hyn weithio. Yn dilyn profion cychwynnol, cafodd ein cais cyntaf ei awtomeiddio ym Medi 2023. Ers hynny, rydym wedi awtomeiddio'n llawn fwy na 4,000 o geisiadau, gyda 3,000 arall wedi eu hawtomeiddio'n rhannol.

Lleihau ceisiadau am wybodaeth

Blaenoriaeth arwyddocaol ar draws Cofrestrfa Tir EF yw annog cyflwyno ceisiadau o safon uchel a lleihau ceisiadau am wybodaeth 'y gellir eu hosgoi'. Mae'r gwasanaeth y mae ein cwsmeriaid yn ei dderbyn yn cael ei effeithio gan yr oddeutu miliwn o geisiadau am wybodaeth a anfonwn bob blwyddyn gan eu bod yn cymryd amser, yn creu tagfa yn y systemau ac arwain at oedi wrth brosesu ceisiadau.

Rydym wedi cyflwyno amrywiaeth o fesurau gan gynnwys hyfforddiant penodol, canllawiau ac ymholiadau am wybodaeth dros y ffôn lle gallwn siarad â chwsmeriaid yn uniongyrchol i ddatrys mân faterion. Rydym hefyd yn datblygu ein systemau cais digidol er mwyn dileu'r gwallau y gellir eu hosgoi a gawn gan ein cwsmeriaid. Yn Ionawr, lansiwyd ymgyrch ar y cyfryngau cymdeithasol yn rhoi 10 o'r cynghorion gorau syml y gall cwsmeriaid eu dilyn er mwyn osgoi mwy nag 20 o'r pwyntiau cais am wybodaeth 'y gellir eu hosgoi' sy'n codi'n fwyaf aml.

Pridiannau Tir Lleol

Mae Rhaglen Pridiannau Tir Lleol (PTLl) arobryn Cofrestrfa Tir EF yn un o'r trawsnewidiadau data geo-ofodol mwyaf uchelgeisiol a geisiwyd erioed gan adran o lywodraeth y DU. Rydym yn trawsnewid y gwasanaethau PTLl a ddarperir ar hyn o bryd gan fwy na 300 o awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr i greu Cofrestr PTLl ddigidol, genedlaethol. Gall defnyddwyr gael canlyniadau chwiliad swyddogol safonol, o ansawdd uchel, ar unwaith am ffi sefydlog. Mae mynediad syth at y data a phrofiad cwsmeriaid digidol-yn-gyntaf unffurf hefyd yn creu cyfleoedd i ddatgloi buddion economaidd sylweddol ar draws y farchnad eiddo. Mae gwybodaeth ymlaen llaw yn lleihau risg trwy hysbysu gwneud penderfyniadau'n gynnar, cynnig mantais i brynwyr eiddo, cyflymu penderfyniadau cynllunio a chefnogi penderfyniadau seilwaith a buddsoddi.

Er 2018, rydym wedi mudo pridiannau tir lleol a gedwir gan awdurdodau lleol cyn gynted â phosibl heb gyfaddawdu ar ansawdd data neu gywirdeb y gofrestr. Erbyn diwedd 2023-24, ers i'r rhaglen ddechrau, roedd 89 o awdurdodau lleol wedi llwyddo i drosglwyddo bron 5.5 miliwn o bridiannau i'n cofrestr genedlaethol. Gyda mwy na 900,000 o chwiliadau wedi eu cynnal ar ein gwasanaeth eisoes, rydym wedi arbed mwy nag £1.9 miliwn i gwsmeriaid oherwydd ffïoedd chwilio rhatach.

Yn Rhagfyr 2023, enillodd ein tîm Pridiannau Tir Lleol y wobr Rhaglen y Flwyddyn yng Ngwobrau'r Gwasanaeth Sifil. Mae'r categori Rhaglen y Flwyddyn yn edrych ar effaith rhaglenni'r llywodraeth ar ddinasyddion. Mae hefyd yn ystyried sut mae sefydliadau yn croesawu dulliau gweithredu a chyflenwi arloesol i gael y canlyniadau gorau, yn ogystal â rheoli rhaglenni. Mae'r wobr yn dyst i waith caled pawb fu'n gweithio ar y Rhaglen PTLl.

Enillodd y tîm wobr Gwasanaeth Ymchwil Gweithredol y Llywodraeth (GORS) hefyd ar gyfer 'Sicrhau Effaith gyda Dadansoddiad'. Mae Gwobrau GORS yn cydnabod, hyrwyddo a dathlu'r gwaith sy'n cael ei wneud ar draws proffesiwn dadansoddol GORS. Mae'r wobr hon yn cydnabod model rhagfynegi hirdymor y tîm IDEAS (Mewnwelediad, Data, Tystiolaeth a Chymorth Dadansoddol), a ddefnyddir i helpu'r rhaglen i ddeall pryd y bydd yr holl fudiadau wedi eu cwblhau a pha gamau gweithredol y mae eu hangen i gyflawni hyn. Mae hon yn enghraifft o ddadansoddi sy'n cefnogi gwneud penderfyniadau, ac o gydweithwyr yn gweithio gyda'i gilydd i greu'r canlyniad gorau posibl ar gyfer y sefydliad.

89 o awdurdodau lleol wedi cael bron **5.5 miliwn o bridiannau** wedi eu trosglwyddo'n llwyddiannus i'n cofrestr genedlaethol

Mwy na **900,000 o chwiliadau** wedi eu cynnal

Cwsmeriaid wedi arbed mwy na **6,000 o flynyddoedd** o amser yn aros am ganlyniadau chwilio

Mwy nag **£1.9 miliwn wedi ei arbed** oherwydd ffïoedd chwilio rhatach

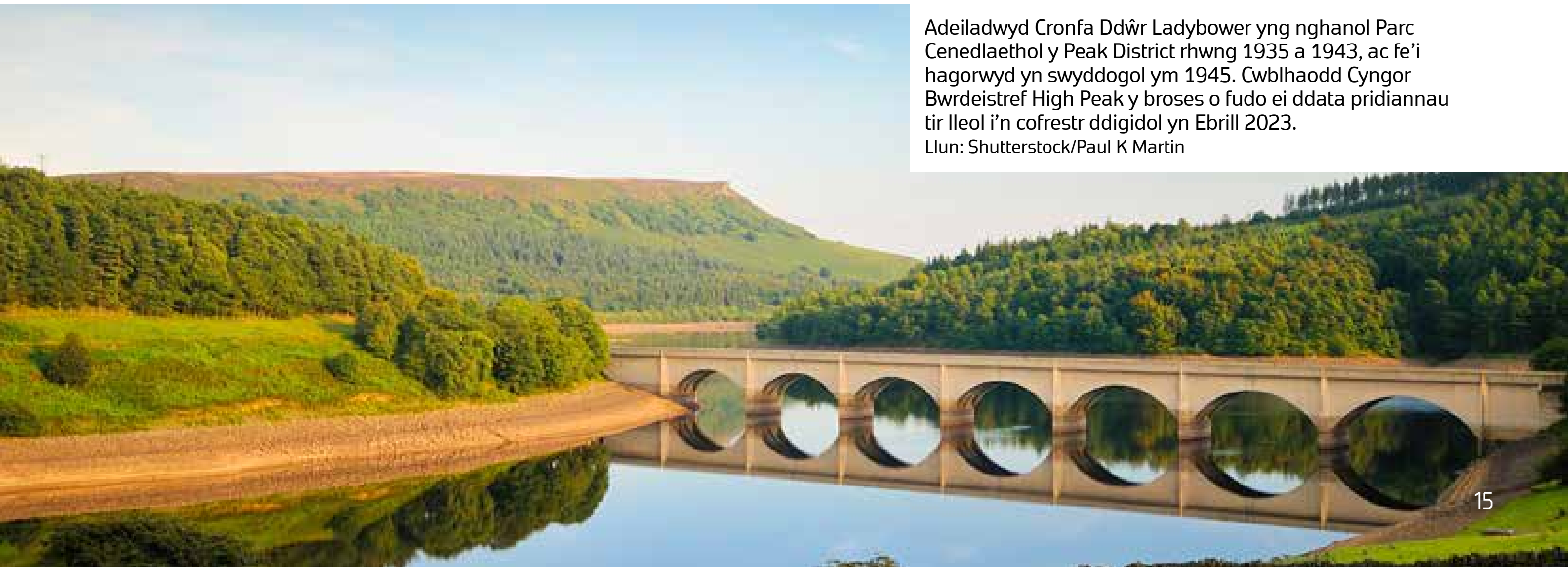

Adeiladwyd Cronfa Ddŵr Ladybower yng nghanol Parc Cenedlaethol y Peak District rhwng 1935 a 1943, ac fe'i hagorwyd yn swyddogol ym 1945. Cwblhaodd Cyngor Bwrdeistref High Peak y broses o fudo ei ddata pridiannau tir lleol i'n cofrestr ddigidol yn Ebrill 2023.
Llun: Shutterstock/Paul K Martin

Helpu i drawsnewid y farchnad

Rydym wedi ymrwymo i weithio gydag eraill i gyflawni trawsnewid hanfodol yn y farchnad tir ac eiddo a gwella profiad pawb sy'n ymwneud â'r farchnad mewn ffyrdd dramatig. Eleni buom yn allweddol wrth ddod ag arbenigwyr eiddo a thechnoleg ynghyd i ffurfio Grŵp Llywio'r Farchnad Eiddo Ddigidol (GLIFEDd) newydd.

Pwrpas GLIFEDd yw helpu'r farchnad eiddo i weithio'n well i bawb trwy gyflymu'r broses o fabwysiadu technoleg ddigidol, sy'n cefnogi nodau diwygio tai a chynllunio ehangach y llywodraeth yn uniongyrchol. Mae marchnad eiddo dryloyw, ddiogel ac ystyriol o ddefnyddwyr o fudd i bawb, ond dim ond trwy gydweithredu ac arloesi ar draws y sector y gellir cyflawni hyn.

"Yn y Gymdeithas Drawsgludo, rydym am hybu hyder a buddsoddiad yn y broses o ddigideiddio'r farchnad eiddo trwy ddangos sut mae rheoleiddwyr y Llywodraeth a'r diwydiant, a chyrff proffesiynol a masnach wedi eu halinio ac wedi ymrwymo i weithio gyda'i gilydd i alluogi a chyflymu newid cadarnhaol."

Nicky Heathcote, Cadeirydd Anweithredol y Gymdeithas Drawsgludo ac aelod sefydlol GLIFEDd

DPMSG

Digital Property Market Steering Group

Roedd y gynhadledd Marchnad Eiddo Ddigidol ym Medi 2023, a agorwyd gan y Gweinidog Tai ar y pryd, Rachel Maclean AS, wedi darparu mewnbwn ac adborth amhrisiadwy gan fwy na 270 o westeion o'r sector eiddo a'r llywodraeth ar sut y gellid gwella'r broses o brynu a gwerthu eiddo. Roedd hyn yn cefnogi datblygiad rhaglen waith a map ffordd gyntaf GLIFEDd a gyhoeddwyd yn Ionawr 2024.

Gweledigaeth GLIFEDd

"Rydym am i bawb sy'n ymwneud â phrynu, prydlesu a gwerthu tir ac eiddo brofi marchnad ddiogel a modern sy'n dryloyw, yn ystyriol o gwsmeriaid a busnesau ar bob cam. Trwy gydweithio, arloesi a ffocws ar dechnolegau digidol newydd byddwn yn adeiladu ar y cynnydd sydd eisoes yn cael ei wneud ar draws y system prynu a gwerthu cartrefi i gael canlyniad gwell i'r cwsmer: symlach, cyflymach, mwy sicr a llai o straen."

Map pum amcan allweddol yn sail i fap ffordd GLIFEDd.

1. Dim byd annisgwyl a dim oedi: mae gwybodaeth ymlaen llaw yn golygu nad oes unrhyw bethau annisgwyl ar ôl y penderfyniad prynu a dim aros am chwiliadau.
2. Tryloywder ac arloesedd: mae rhannu gwybodaeth trwy ddefnyddio protocol agored yn golygu y gall pawb weld beth sy'n digwydd mewn trafodiad ac yn cefnogi gwasanaethau digidol arloesol sy'n ystyriol o'r defnyddiwr.
3. Cyfleus a diogel: mae defnyddio gwiriadau hunaniaeth ddigidol (unwaith yn unig) ac e-lofnodion yn gwneud y broses yn haws ac yn fwy diogel.
4. Gwella trwy'r amser: bydd ymchwil gydweithredol ar draws defnyddwyr a'r sector Technoleg Eiddo yn cyflymu'r defnydd o dechnoleg newydd megis deallusrwydd artiffisial.
5. Bod yn agored a chydweithredol: byddwn yn gweithio mewn modd agored, gan gyhoeddi gwaith ymchwil, y rhaglen weithgareddau a chrynodeb blynyddol o gynnydd.

I gyd-fynd â lansio GLIFEDd, cynhyrchwyd cyfres newydd o bodlediadau hefyd, *Property with a View*. Gyda Mike Harlow, ein Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Cwsmeriaid a Strategaeth, yn darlledu, mae arweinwyr o bob rhan o'r sector yn trafod pa newidiadau y mae angen iddynt ddigwydd a sut y gall y farchnad weithio gyda'i gilydd i'w gwireddu. Mae'r podlediadau yn cwmpasu pob rhan o'r diwydiant gyda gwesteion megis Kate Faulkner OBE, Cadeirydd y Grŵp Prynu a Gwerthu Cartrefi, Maria Harris o'r Gymdeithas Data Eiddo Agored a Hannah Cook o Awdurdod Mapio Norwy.

Gwasanaethau digidol

Mae nifer o welliannau allweddol wedi cael eu gwneud i'n gwasanaethau digidol trwy gydol y flwyddyn. Gan ddefnyddio adborth gan gwsmeriaid, rydym wedi addasu ein gwasanaethau i ateb eu hanghenion yn agosach.

Porthol Cofrestrfa Tir EF

Ar borthol Cofrestrfa Tir EF, rydym wedi gwella'r offeryn Gweld Ceisiadau sy'n helpu defnyddwyr i reoli eu ceisiadau a dod o hyd i ohebiaeth gysylltiedig yn hawdd. Yn gynnar yn y flwyddyn cyflwynwyd baneri yn erbyn ceisiadau a oedd â cheisiadau am wybodaeth oedd heb eu prosesu, yn ogystal â swyddogaeth hidlo i neilltuo'r rhai yr oedd angen ymateb iddynt. Roedd y newid syml hwn yn ei gwneud yn llawer haws dod o hyd i geisiadau am wybodaeth, gan leihau dibyniaeth cwsmeriaid ar ebyst.

Hefyd ar y porthol, roedd ein Gwasanaeth Cofrestru Digidol (GCD) wedi ei gwneud hi'n llawer haws i gadw ceisiadau sydd wrthi'n cael eu drafftio, sy'n golygu nad yw gwaith yn cael ei golli os oes angen i ddefnyddwyr ddatgysylltu neu gau cais hanner ffordd drwodd. Fe'i gwnaed hi'n bosibl hefyd i olygu'r holl fanylion hanfodol o fewn cais drafft.

Mae cwsmeriaid wedi bod yn dweud mwy wrthym ynghylch sut maent yn gweithio, gan rannu ceisiadau â chydweithwyr, a oedd wedi bod yn broblem yn hanesyddol wrth ddefnyddio GCD. Yn Rhagfyr, cyflwynwyd swyddogaeth i ddefnyddwyr gyrchu, cwblhau a chyflwyno ceisiadau eu cydweithwyr yn ogystal â throsglwyddo ceisiadau rhwng cydweithwyr.

Dywedodd cwsmeriaid fod hyn nid yn unig yn gwneud GCD yn fwy ystyriol o'r defnyddiwr, ac yn arbed cryn dipyn o amser iddynt, ond mae hefyd yn helpu i hyfforddi staff newydd y mae angen iddynt gael ceisiadau wedi eu gwirio cyn eu cyflwyno.

Business Gateway

Rydym wedi dod â'n hofferyn Dyddiad Cwblhau Amcangyfrifedig i'n rhyngwynebau rhaglennu cymwysiadau Business Gateway. Mae ein rhyngwynebau rhaglennu cymwysiadau yn cynnig modd i ddatblygwyr meddalwedd gysylltu â'n systemau. Erbyn hyn gall datblygwyr wella eu meddalwedd rheoli achosion trwy gynnwys dyddiad amcangyfrifedig ar gyfer cwblhau cais.

Bellach mae gan gwsmeriaid sydd wedi eu cysylltu trwy'r rhyngwynebau rhaglennu cymwysiadau hyn fynediad at lefelau uwch o opsiynau dilysu cyn-gyflwyno. Gall ein systemau helpu i wirio a yw'r dyddiad pridiant cywir, ffi neu gyfeirnod dogfen morgais cywir wedi cael ei ychwanegu at gais.

Rydym wedi gwella ein gwasanaeth Argaeledd Dogfen Copi Swyddogol, sy'n nodi pan fydd dogfen yn cynnwys baner cynllun yn unig. Mae hyn yn cynnig modd i ddefnyddwyr terfynol wneud penderfyniad mwy gwybodus ar gyfer y gorchymyn copi swyddogol dilynol.

Ceisiadau digidol

Mae symud i ddigidol yn offeryn hanfodol i helpu Cofrestrfa Tir EF i ddarparu gwasanaethau cofrestru cyflymach i gwsmeriaid. Mae ceisiadau digidol hefyd yn ei gwneud hi'n haws awtomeiddio mwy o'n gwaith. Mae symud oddi wrth ffurflenni papur, neu gopïau wedi eu sganio, yn dileu'r angen i'n gweithwyr achos aildeipio gwybodaeth i'n systemau gwaith achos. Mae hyn hefyd yn lleihau'r risg o gamgymeriadau dynol ac yn golygu y gallwn brosesu ceisiadau yn llawer cyflymach.

Mwy nag

87%

o'n ceisiadau i newid y gofrestr wedi eu gwneud yn ddigidol yn 2023-24, sy'n rhoi cyfanswm o

3.7m

o geisiadau i gyd.

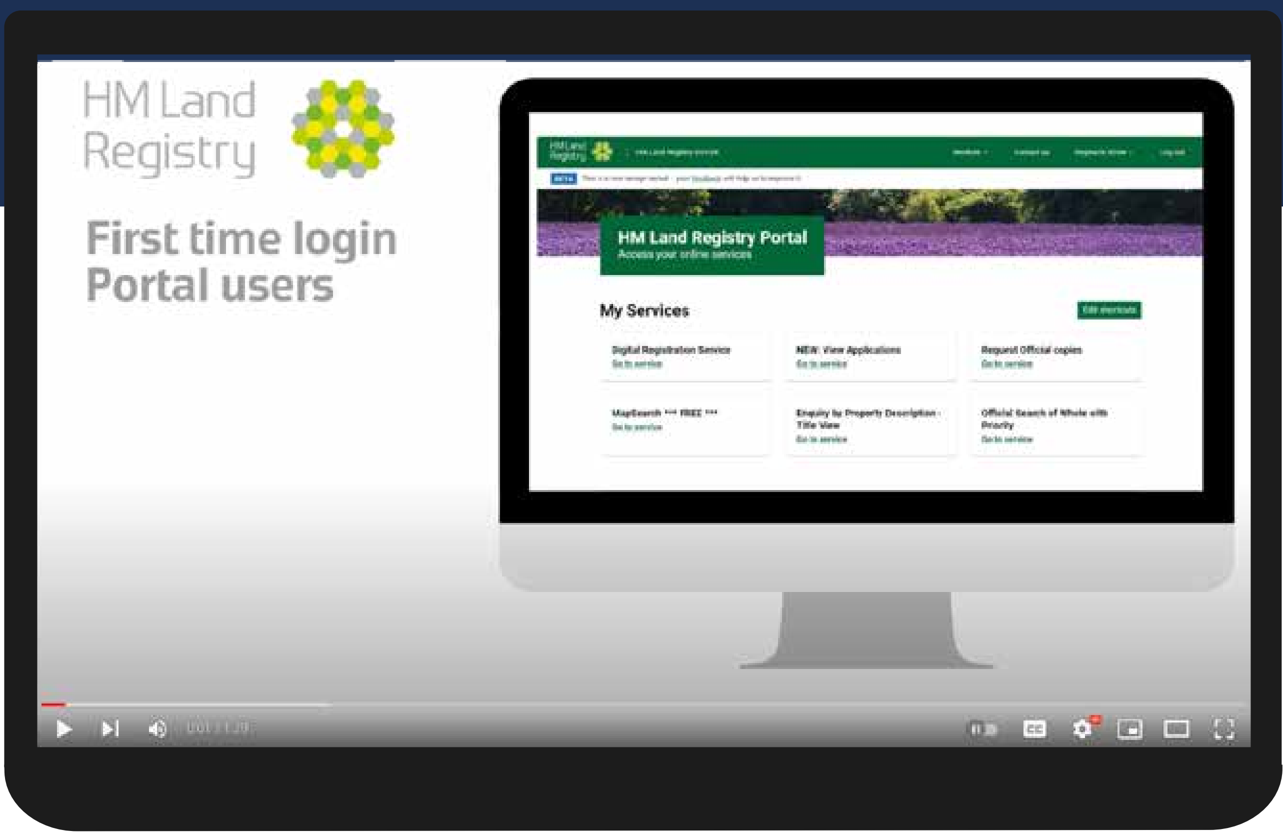

Holi am gynnydd yn dod i ben

Rydym yn gweithio gyda rhoddwyr benthyg morgeisi i sicrhau na fydd angen iddynt holi trawsgludwyr mwyach am ddiweddariadau ar statws eu ceisiadau. Mewn cynllun peilot llwyddiannus, mae Cofrestrfa Tir EF yn darparu data i ddeg o'r prif roddwyr benthyg morgeisi ar gynnydd eu ceisiadau.

Rhannwn ddiweddariad wythnosol gyda phob rhoddwr benthyg i sicrhau bod eu gwybodaeth yn parhau'n gyfredol. Rydym yn ystyried ehangu'r cyfle nawr i roddwyr benthyg eraill. Fel y nododd Rob Stevens, Pennaeth Risg Eiddo yn Nationwide, mae hon yn "adeg hanesyddol... [a fydd] yn arbed amser i roddwyr benthyg a thrawsgludwyr trwy leihau'r nôl ac ymlaen rhwng y ddau."

Practice and Process

Mae ein cylchlythyr cwsmeriaid diweddaraf, sy'n ategu'r cylchlythyr hir sefydledig *Landnet*, yn canolbwyntio ar ddiweddariadau i'n canllawiau ymarfer, newidiadau i'n prosesau a datblygiadau hyfforddi cwsmeriaid. Mae *Practice and Process* wedi denu 6,700 o danysgrifwyr yn y 12 mis cyntaf. Mae adran newydd, Gofynnwch i Adam, yn ceisio ateb unrhyw gwestiynau a allai fod gan ddarllenwyr.

Ar gyfer y Rheolwr Gweithrediadau Canolog David Linn, mae'r cylchlythyr wedi sefydlu ei hun yn gyflym fel ffordd ddefnyddiol o gyfathrebu.

> "Fel rhywun sy'n arwain y tîm sy'n gyfrifol am gynnal y cyfarwyddyd ar gyfer ein cwsmeriaid a'n gweithwyr achos, mae Practice and Process yn llwyfan hynod werthfawr i allu rhannu newidiadau allweddol diweddar a rhai sydd ar ddod gyda'n cwsmeriaid."

David Linn, Rheolwr Gweithrediadau Canolog

PracticeandProcess

Cofrestrfa Tir EF

GOV.UK

HM Land Registry

PracticeandProcess
Newsletter

Issue 15 **16 May 2024**

Welcome to issue 15 of *Practice and Process*. This month we have a busy mix of practice guide updates and process changes for you, along with the second round of questions in our Ask Adam feature and a focus on two more of our top 10 tips videos. As always, our aim is to bring clarity to the way we work with you – but if anything needs further explanation, please ask Adam!

PG4

Which practice guide has changed?
Practice guide 4: adverse possession of registered land

When did it change?
2 April 2024

Trosolwg Amgylcheddol, Cymdeithasol a Llywodraethu

Mae Cofrestrfa Tir EF mewn sefyllfa unigryw i wneud cyfraniad arwyddocaol at gynnydd amgylcheddol a chymdeithasol yng Nghymru a Lloegr. Darparwn ddata a gwasanaethau sy'n cefnogi pobl, busnesau a'r llywodraeth i wneud penderfyniadau gwybodus ynghylch sut i ddefnyddio tir mewn modd cynaliadwy a gwneud y gorau ohono er budd cymdeithas.

Trwy'r rhwymedigaethau llywodraethu ac adrodd a ddaw gyda bod yn adran o'r llywodraeth, a dilyn ymarfer gorau a gwelliant parhaus, mae Cofrestrfa Tir EF yn cyflawni ystod eang o weithgareddau sy'n gysylltiedig â sefydliadau cynaliadwy – yn amgylcheddol ac yn gymdeithasol.

Ceisiwn fod yn sefydliad modern, cynhwysol ac amrywiol gyda diwylliant a pholisïau sy'n cydnabod y cymunedau rydym yn byw ynddynt a chydbwyso gwaith gyda phob agwedd ar fywyd. Mae'r Fframwaith Amgylcheddol, Cymdeithasol a Llywodraethu yn crynhoi ein hymagwedd ac yn amlinellu ein gweithgarwch allweddol gan ddangos ble y gallwn wneud gwahaniaeth.

Mae enillydd Gwobr Genedlaethol RIBA 2023, Agar Grove Phase 1b wedi trawsnewid rhan ddeheuol ystad Agar Grove Cyngor Camden yng ngogledd Llundain. Wedi ei adeiladu ar sail egwyddorion defnydd ynni isel Passivhaus, mae'r cynllun wedi darparu 57 o gartrefi newydd, gyda 60% ar gyfer rhentu cymdeithasol a'r gweddill ar gyfer rhentu preifat. "Mae Agar Grove, Phase 1b yn fodel o dai cymdeithasol ynni isel, Passivhaus sy'n addas ar gyfer y dyfodol," dywedodd rheithgor RIBA.

Fframwaith Amgylcheddol, Cymdeithasol a Llywodraethu

Rydym yn gwarchod eich perchnogaeth tir ac yn darparu gwasanaethau a data sy'n cynnal marchnad eiddo effeithlon a gwybodus

Amgylcheddol

Lleihau ein heffaith

- Gweithio'n agos gydag Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth i sicrhau bod safleoedd Cofrestrfa Tir EF mor effeithlon â phosibl – gyda thargedau cynyddol uchelgeisiol i leihau dŵr, gwastraff a thanwydd
- Alinio â gofynion y llywodraeth i gyrraedd Sero Net cyn 2050 a meddwl yn greadigol er mwyn lleihau allyriadau
- Polisïau Teithio a Chynhaliaeth sy'n hyrwyddo'r allyriadau isaf
- Annog a chefnogi mentrau gwyrdd mewn swyddfeydd lleol
- Panel Cynaliadwyedd sy'n goruchwylio ac yn cefnogi gweithgarwch ar draws y sefydliad

Cymdeithasol

Cyflogwr gwych

- Cyflogwr cyfle cyfartal sy'n adlewyrchu cymunedau lleol
- Pecyn tâl a buddion sy'n cefnogi cydbwysedd gwych rhwng bywyd a gwaith, sy'n cydnabod ymrwymiadau a chyfrifoldebau nad ydynt yn ymwneud â gwaith ac sy'n hybu iechyd a llesiant da
- Rhwydweithiau staff sy'n annog hunanfynegiant, yn cydnabod gwerth amrywiaeth ac yn gwneud Cofrestrfa Tir EF yn lle cynhwysol i weithio
- Cyfleoedd ar gyfer datblygu gyrfa a dilyniant trwy Gampws Cofrestrfa Tir EF

Cyfrannu at gymdeithas

- Cadwyni cyflenwi a pholisïau caffael cyfrifol
- Swyddfeydd ar draws Cymru a Lloegr sy'n cefnogi egwyddorion ffyniant bro
- Polisïau sy'n cefnogi gwirfoddoli ac yn annog ymgysylltiad cymunedol
- Gwneud data sy'n agored ac yn ddefnyddiadwy yn creu tryloywder ac yn hybu gweithgarwch economaidd
- Datblygu strategaeth ddata a fydd yn caniatáu mwy o fynediad at ddata Cofrestrfa Tir EF a'i gwneud yn haws ei ddefnyddio
- Arwain yr ymgyrch i drawsnewid y sector tai a thir trwy Grŵp Llywio'r Farchnad Eiddo Ddigidol

Llywodraethu

Unplygrwydd a thryloywder

- Llywodraethu corfforaethol cryf gan sicrhau cydymffurfiaeth a thryloywder
- Rheoli risg yn effeithiol
- Arferion busnes moesegol a pholisïau gwrthdaro buddiannau
- Unplygrwydd a thryloywder cyfrifyddu
- Cefnogi ac alinio â noddwyr y llywodraeth yn yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau ar dryloywder tir a diwygio lesddaliad
- Gweithio'n agos gyda chwsmeriaid i sicrhau bod ein gwasanaethau yn ateb eu hanghenion
- Yn ganolog i gynllunio busnes

Amgylcheddol

Mudo neuadd ddata

Yn dilyn dwy flynedd o gynllunio a pharatoi, cafodd dwy neuadd ddata Plymouth eu mudo i gyfleusterau Crown Hosting dros benwythnos gŵyl banc Awst.

Dechreuodd ein cofrestr electronig gyntaf yn Plymouth yn y 90au cynnar ac arhosodd yn ein canolfannau data perchenogaeth breifat ein hunain am y 25 mlynedd diwethaf, hyd nes iddynt symud. Mae ein hystad canolfan ddata gyfan bellach yn cael ei chynnal ochr yn ochr â rhannau sylweddol o'r Seilwaith Cenedlaethol Allweddol o fewn Crown Hosting. Mae hwn yn gydweithrediad unigryw â Swyddfa'r Cabinet sy'n darparu gofod canolfan ddata ffisegol ar gyfer sefydliadau'r sector cyhoeddus.

Mae adeiladu'r cyfleuster Crown Hosting yn ffafrio dur yn hytrach na choncrit, sy'n galluogi cyfradd ailgylchu o 90% o ffabrig adeiladu yn y dyfodol o'i gymharu ag adeiladau wedi eu hadeiladu'n draddodiadol. Mae'r holl systemau TG rheoli diogelwch ac adeiladau o fewn y campws yn cael eu pweru gan systemau solar ar y safle, ac mae'r holl bŵer a ddefnyddir gan gwsmeriaid yn cael ei ddarparu gan gyflenwyr ynni gwyrdd wedi ei bweru gan ynni adnewyddadwy 100%. Cynhyrchir pŵer brys trwy ddefnyddio olew llysiau wedi ei drin â dŵr gan leihau allyriadau ffosil cwmpas 1 gan 90%, allyriadau nitrig ocsid/nitrogen deuocsid (NOx) gan fwy na 15% ac allyriadau gronynnol gan fwy na 25% o'i gymharu â disel traddodiadol. Mae systemau oeri'r ganolfan ddata yn gweithredu ar ddŵr glaw wedi ei gynaeafu yn unig sy'n cael ei ddal o ben toi a dŵr ffo maes parcio ar y safle a'i storio dan ddaear.

Er mwyn annog bioamrywiaeth, mae waliau byw yn cael eu gosod ar draws pob campws. Mae hyn yn annog bywyd gwyllt i ffynnu ac mae ganddo'r fantais ychwanegol o amsugno gwres pan fydd y tywydd yn dwym, a gweithredu fel ynysydd pan fydd hi'n oer, gan leihau ymhellach yr angen i oeri neu gynhesu ystafelloedd cleientiaid.

Mae Crown Hosting yn rhan o Gytundeb y Ganolfan Data Hinsawdd Niwtral. Mae'n ymfalchïo yn y ffaith bod ganddo un o'r ffigurau gweithredu effeithiolrwydd defnydd pŵer (Pue) isaf yn y gofod cynnal canolfan ddata, gyda Pue blynyddol o 1.2. Mae hyn wedi bod yn amlwg gyda'n hadleoliad lle rydym wedi gweld lleihad cyffredinol yn y defnydd o bŵer o 92,000 cilowat awr (kWh) y mis i 25,000 kWh y mis.

Y mudo oedd y newid technegol mwyaf a mwyaf cymhleth rydym erioed wedi ei wneud, gan gynnwys datgymalu, pacio, cludo a chysylltu miloedd o geblau, gweinyddwyr, cit rhwydwaith ac, yn bwysicaf oll, y platfform cofrestr prif ffrâm. Cyflawnwyd hyn i gyd heb unrhyw darfu ar y sefydliad. Mae'r buddion ychwanegol yn cynnwys mwy o wytnwch ac arbediad cost sylweddol.

Trosglwyddwyd ein cofnodion digidol cyntaf erioed i'r Archifau Cenedlaethol yn ddiweddar hefyd, gan sicrhau ein lle yn hanes y genedl. Roedd hyn yn cynnwys adolygu cannoedd o gofnodion, rhai ohonynt dros 20 oed. Mae'r gyfres nesaf o bron 1,000 o gofnodion hefyd yn barod i'w hychwanegu at archif barhaol cofnodion y llywodraeth.

Glanhad Mawr y Gwanwyn

Ym Mawrth, bu tîm o wirfoddolwyr o swyddfa Croydon yn casglu sbwriel fel rhan o ymgyrch Glanhad Mawr y Gwanwyn Prydain Fawr. Gyda'u siacedi llachar, menig a chydwyr aethant ati i lanhau cloddiau Parc Bedford y tu allan i'r swyddfa. Casglwyd swm enfawr o wastraff a chasgliad ar wahân o wastraff ailgylchu.

Cynaliadwyedd

	Wedi ei gyflawni 2023-24	Targed ar gyfer 2025	Ar darged?
Carbon	50% o leihad	59% o leihad	Ar darged
Gwastraff yn codi	77% o leihad yn y gwastraff a gynhyrchir 100% wedi ei ailgylchu 0% i safle tirlenwi Proses Troi Gwastraff yn Ynni	Lleihau'r gwastraff a gynhyrchir gan o leiaf 25% Ailgylchu neu gompostio o leiaf 70% o'r gwastraff ac anfon llai na 10% o'r gwastraff i safle tirlenwi	Ar darged
Defnydd o ddŵr	57% o leihad	Lleihau'r gwastraff a gynhyrchir gan o leiaf 8%	Ar darged
Defnydd o bapur	61% o leihad	Lleihau'r papur a ddefnyddiwn gan 50% o linell sylfaen 2017-18	Ar darged

Mae gwastraff yn cael ei ailgylchu neu ei losgi i'w droi'n ynni (46%) yn hytrach na mynd i safle tirlenwi.

Cyfrifir data perfformiad yn erbyn llinell sylfaen 2017-18

Maes		Perfformiad	Targed – peidio â mynd dros
Ynni: allyriadau nwyon tŷ gwydr, pob maes o fewn y cwmpas	allyriadau carbon (tunelli)	2,406	4,328
	gwariant (£)	1,930,202.22	
Gwastraff	defnydd (tunelli)	241	948
	gwariant (£)	93,163.50	
Dŵr	defnydd (m)	17,792	38,990
	gwariant (£)	119,583.28	

Carbon

Rydym wedi lleihau'r defnydd o drydan yn erbyn defnydd y flwyddyn ddiwethaf gan 1,824 MWh. Mae hyn yn adlewyrchu'r lleihad yn y defnydd o le o fewn ein heiddo. Mae'r gostyngiad mwyaf arwyddocaol yn deillio o fudo ein data i drefniadau Crown Hosting a chau ein canolfan ddata.

Mae'r defnydd o nwy wedi lleihau gan 1,448 MWh o'i gymharu â ffigurau'r flwyddyn ddiwethaf. Cyflawnwyd hyn trwy welliannau i rai o systemau gwresogi ein hadeiladau, neu newid rhai ohonynt.

Mae ein hallyriadau carbon cyffredinol wedi lleihau er 2017-18 ac yn 2,406 o dunelli, sy'n lleihad yn erbyn y flwyddyn sylfaen o 59%. Gweler Atodiad C am ddata tueddiadau hanesyddol.

Mae'r targed newydd a osodwyd gan Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth ar gyfer lleihau allyriadau carbon o deithiau domestig gan 30% erbyn diwedd Mawrth 2025 ar darged. Yn y flwyddyn sylfaen gwnaeth Cofrestrfa Tir EF gyfanswm o 351 o hediadau domestig gydag effaith carbon o 18.03 tunnell. Yn 2023-24 cofnodwyd 36 o hediadau domestig gydag effaith carbon o 4.94 tunnell, gan arwain at leihad carbon yn erbyn y llinell sylfaen o 73%. Cafodd un hediad pellter byr cyfandirol ei wneud.

Gwastraff

Y targed a osodwyd yw lleihau cyfanswm y gwastraff a gynhyrchir gan 15% o linell sylfaen 2017-18 a cheisio ei leihau ymhellach, ac ailgylchu neu gompostio gan 70%, gyda'r nod o anfon llai na 5% o wastraff i safle tirlenwi.

Ar hyn o bryd rydym yn cyrraedd y targedau, gyda swm y gwastraff a gynhyrchir wedi ei dorri gan 61%, ac mae 100% o'r holl wastraff yn cael ei ailgylchu neu ei losgi i'w droi'n ynni (32%) yn hytrach na mynd i safle tirlenwi.

Mae papur yn cyfateb i 46% o'r gwastraff, gyda 172.74 o dunelli yn cael eu hanfon i'w hailgylchu.

Mae targedau Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i gael gwared ar blastigau untro defnyddwyr o ystad y llywodraeth. Ein nod yw dileu pob ffynhonnell o blastig untro o'n cadwyn gyflenwi ac rydym wedi gwneud cynnydd sylweddol. Mae ein cyflenwyr deunyddiau swyddfa wedi dweud eu bod yn gweithio gydag Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig ar ddull adrodd ar gyfer holl ystad y llywodraeth.

Dŵr

Rydym wedi sicrhau lleihad o 57% yn y defnydd o ddŵr yn erbyn targed o 8% o linell sylfaen 2017-18. Rydym yn dal ar y trywydd iawn i gyrraedd y targed er gwaethaf cynnydd yn y defnydd o'n hadeiladau yn 2023-24.

Papur

Mae ein targed Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth ar gyfer lleihau'r papur a ddefnyddiwn gan 50% o flwyddyn sylfaen 2017-18 yn dangos gwelliant presennol o 61% o'r defnydd o bapur cyfwerth ag A4. Mae ein rhaglen gwasanaethau digidol a symud i argraffu ar gais yn parhau i gael effaith arwyddocaol. Mae gwaith pellach wedi ei gynllunio i adolygu'r defnydd cyffredinol o bapur ar draws yr ystad.

Rydym yn cyfrannu at fforymau cynaliadwyedd ar draws y llywodraeth, gan gynnwys Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth (AELl) a'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau.

Gweithiwn yn agos gyda'n darparwr rheoli cyfleusterau OCS i gefnogi rheolaeth adeiladau effeithiol, gan nodi gwelliant parhaus a monitro. Mae ein contract rheoli cyfleusterau newydd yn canolbwyntio mwy ar gynaliadwyedd gyda rhaglen o weithgareddau amgylcheddol a chynaliadwy cydweithredol blynyddol.

Rydym wedi parhau â'n hachrediad i safonau ISO14001 mewn Systemau Rheoli Amgylcheddol a chadarnhawyd ailardystiad ar gyfer 2023, sy'n seiliedig ar gydymffurfiaeth ac sy'n dangos gwelliant parhaus. Rydym yn parhau i fonitro ein heffeithiolrwydd wrth reoli ein dyheadau cynaliadwyedd trwy archwiliadau mewnol ac allanol yn erbyn safonau Rheolaeth Amgylcheddol ISO14001. Mae ein Panel Cynaliadwyedd ar draws Cofrestrfa Tir EF yn goruchwylio'r gweithgaredd hwn.

Rydym wedi dileu nifer o blastigau untro o'n dewisiadau archebu ac yn parhau i weithio gyda chyflenwyr ac OCS i nodi'r holl gyfleoedd i leihau'r hyn sy'n dod i mewn i'n hadeiladau sydd angen mynd i wastraff wedi hynny. Mae gennym gyfyngwyr dŵr ar bob tap ac rydym wedi gwneud gwelliannau i'n systemau gwresogi a phlymio sy'n lleihau gwastraff dŵr atodol.

Mae asesiadau effaith cynaliadwyedd yn cael eu cymhwyso i unrhyw brosiectau a allai fod eu hangen. Rydym wedi sefydlu egwyddorion gweithio gyda'n cyflenwyr dodrefn i sicrhau ymarfer cylch bywyd ar waredu ac ailgylchu ar gyfer symud swyddfa a dychwelyd dodrefn swyddfa gweithio gartref.

Mae gwarchod fflora a ffawna yn rhan o'r holl weithfeydd eiddo a phenderfyniadau prosiect trwy asesiadau effaith a monitro rheolaidd. Rydym wedi adnabod sawl rhywogaeth a warchodir ar draws ein hystad, gan gynnwys gwenyn, ystlumod, tylluanod a moch daear, gyda rhai pyllau sy'n annog madfallod dŵr, brogaod, nadroedd defaid a llygod pengrwn. Mae ein safle Plymouth wrth ymyl coetir lle mae buches o geirw gwyllt yn ymweld yn rheolaidd ac mae gennym boblogaeth o hwyaid sy'n dychwelyd bob blwyddyn.

Yn ôl y sôn, mae The Piece of Cheese Cottage yn Hastings, Dwyrain Sussex, yno oherwydd bet na allai adeiladwr osod tŷ ar safle mor lletchwith. Mae nodweddion y bwthyn trionglog yn cynnwys plac glas yn coffáu arhosiad Mr a Mrs Michael Mouse yno. Ymunodd Cyngor Bwrdeistref Hastings â'n Cofrestr Pridiannau Tir Lleol ym Mawrth 2024.
Llun: Shutterstock/Sue Martin

Mae ein hyrwyddwyr lleol yn annog staff a thenantiaid ar draws ein hystad i groesawu gweithgareddau bioamrywiol er mwyn cynnal yr amgylchedd cyfoethog a naturiol a'r bywyd gwyllt y mae ein safleoedd yn eu mwynhau. Rydym wedi hyrwyddo a chefnogi amrywiaeth o ddigwyddiadau lleol/cenedlaethol gan gynnwys Cadw Prydain yn Daclus, Wythnos Fawr Werdd, Diwrnod y Ddaear, Diwrnod Beic y Byd, Gwylio Adar Cenedlaethol y DU a Mai Di Dor. Hyrwyddwn ystod eang o themâu cynaliadwyedd, gyda'r nod o wella llythrennedd carbon ac ymwybyddiaeth o garbon, a bwriadwn wneud ein data perfformiad ar bob agwedd ar ynni, gwastraff a theithio yn hygyrch i gydweithwyr trwy ddangosfwrdd defnydd ac allyriadau.

Mae ein hadeiladau ym mherchenogaeth AELI bellach ond ni sy'n rheoli'r gwasanaethau, a'r gweithgareddau busnes a gweithredol oddi mewn iddynt. Mae rhaglen o waith Sero Net y cytunwyd arni yn cael ei hadolygu ar gyfer 2024-25.

Datganiad Cydymffurfiaeth y Tasglu ar gyfer Datgeliadau Ariannol Cysylltiedig â'r Hinsawdd

Gan fod y AELI bellach yn berchen ar y rhan fwyaf o'r eiddo a feddiannwn, ac yn gyfrifol amdanynt, rydym wedi cychwyn trafodaethau â nhw ar sut y gellir cynnwys gwytnwch newid hinsawdd mewn cynlluniau eiddo, yn unol â Strategaeth Gynaliadwyedd y Llywodraeth 2022-30. Bydd hyn yn cynnwys yr amserlen ar gyfer rhaglen o arolygon addasu i newid hinsawdd y gellir eu defnyddio i ddatblygu cynlluniau gweithredu er mwyn sicrhau, fel meddianwyr eu heiddo, ein bod yn ymwybodol ac yn gallu helpu i reoli'r risgiau ac archwilio'r cyfleoedd ar gyfer ymyriadau pellach.

Nid oes gan Gofrestrfa Tir EF broses adrodd yn ei lle ar hyn o bryd ar gyfer y datgeliadau a argymhellir yn 2023-24 ond byddwn yn gweithio gydag AELI ar ddull adrodd ar gyfer y rhain (naill ai'n uniongyrchol neu drwyddynt) yn y dyfodol.

Mae ein Polisi Caffael a Rheoli Contractau yn rhoi ystyriaeth briodol i gynaliadwyedd, gan gynnwys gwerth cymdeithasol, mynd i'r afael â chaethwasiaeth fodern, cymorth i fentrau bach a chanolig a ffactorau amgylcheddol. Rydym yn sicrhau bod cynaliadwyedd yn cael ei ystyried yn ein dewisiadau buddsoddi felly rydym yn cyfrannu'n uniongyrchol at gyflawni targedau Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth. Rydym yn cynnwys gofynion cymdeithasol, economaidd a/neu amgylcheddol yn ein manylebau tendro ac yn asesu ymatebion cyflenwyr i'r rhain, ac ymrwymwn i weithio gyda'n cyflenwyr i fesur perfformiad yn erbyn mesurau y cytunwyd arnynt i sicrhau'r gwerth gorau am arian yn ystod oes contract.

Technoleg gwybodaeth a chyfathrebu a digidol

Mae ein hymrwymiad at ofynion carbon Sero Net y Llywodraeth yn cynnwys sicrhau bod unrhyw dechnoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) ac offer digidol sy'n cynnal neu'n cefnogi seilwaith mecanyddol a thrydanol, yn cael eu huwchraddio neu eu hadnewyddu, a bod yn rhaid iddynt berfformio'n well na'r hyn sy'n cael ei ddisodli. Cydymffurfiwn â'r holl ddeddfwriaeth amgylcheddol berthnasol ac amcanion allweddol y Llywodraeth, gan gynnwys adrodd yn flynyddol i'r Tîm Cyngor ac Adrodd ar Dechnoleg Gynaliadwy. Rydym yn sicrhau bod 100% o'r holl offer TGCh a ddatgomisiynir yn cael eu hailddefnyddio, eu hailgylchu neu eu gwaredu'n amgylcheddol ac yn foesegol.

Cymdeithasol

Mae meini prawf Amgylcheddol, Cymdeithasol a Llywodraethu yn gwerthuso sut mae sefydliad yn rheoli ei berthnasoedd â budd-ddeiliaid, a'i gefnogaeth i achosion cymdeithasol. Gall hyn gynnwys cydraddoldeb rhyw, amrywiaeth hiliol, ac arferion cyflogi teg a chynhwysol. Mae hyn yn golygu y gall y piler cymdeithasol ymwneud â sut mae Cofrestrfa Tir EF yn gweithredu fel cyflogwr a'r cyfraniad a wnawn i'r gymdeithas ehangach.

Ein pobl

Mae ein Hacademi Cofrestru Tir, a lansiwyd yn Ebrill 2021, yn alinio â'n hymrwymiadau yn ein Strategaeth Pobl trwy fuddsoddi yn ein harbenigedd gwaith achos a'n proffesiynoldeb. Mae ein hacademi yn cydnabod ein bod yn ganolog i sefydliad o bobl arbenigol, a bod gwybodaeth dechnegol yn hanfodol ar gyfer ein gallu i ddarparu'r holl wasanaethau i'n cwsmeriaid nawr ac yn y dyfodol.

Ers hynny, rydym wedi buddsoddi'n helaeth mewn carfannau o weithwyr achos, gan hyfforddi tua 2,500 o ddechreuwyr newydd neu gydweithwyr presennol sydd wedi symud ymlaen i rolau newydd. Yn 2023-24, roedd mwy na 950 o gydweithwyr wedi cymryd rhan mewn hyfforddiant ffurfiol, gan gynnwys mwy na 300 o ddechreuwyr newydd a thua 600 o bobl a gafodd dyrchafiad.

Rydym wedi lansio a gweithredu llwybrau datblygu a gyrfa hyfforddwyr, gan recriwtio tua 75 o hyfforddwyr ar draws graddau gwahanol. Bydd hyn yn trawsnewid ein capasiti, lefelau cadw a chanlyniadau cyflawni wrth inni fuddsoddi yng ngallu technegol y garfan hon. Enillodd tîm hyfforddi Gwasanaethau Cwsmeriaid yr Academi Cofrestru Tir Wobr Efydd yng Ngwobrau Canolfan Gyswllt y DU yn y categori Tîm Dysgu a Datblygu'r Flwyddyn.

Dyma beth mae rhai o'n hyfforddwyr a'n dysgwyr wedi ei dweud:

"Cymryd rôl hyfforddi yw'r rôl fwyaf heriol a boddhaus dwi erioed wedi ei chael. Rwy'n datblygu fy sgiliau arweinyddiaeth a thechnegol fy hun yn gyson, yn ogystal â dysgu gwersi gwerthfawr mewn gwytnwch a'r gallu i addasu. Mae gweld y dysgwyr yn datblygu trwy gydol eu hyfforddiant a thu hwnt wedi rhoi boddhad mawr imi." **Justin Gill**, hyfforddwr hyfforddiant yr Academi Cofrestru Tir

"Rhan fawr a phleserus o'm rôl yn gweithio i'r academi ar ôl imi ymddeol yn rhannol fu rhoi a throsglwyddo fy ngwybodaeth o weithio i Gofrestrfa Tir EF am 35 mlynedd i ddysgwyr a hyfforddwyr hyfforddiant llai profiadol, a'u gwylio nhw yn magu hyder, ac yn datblygu dealltwriaeth dechnegol." **Chris Austin**, hyfforddwr hyfforddiant yr Academi Cofrestru Tir

"Roedd cefnogi trosglwyddo hyfforddiant rhannol yn ganolog i'm datblygiad a'm dilyniant fy hun ac fe arweiniodd at fy nyrchafiad. Erbyn hyn dwi ar fy hyfforddiant dilyniant fy hun fel Uwch Swyddog Gweithredol a galla i weld y gwaith y mae'r academi wedi ei wneud i sicrhau cysondeb yn yr hyfforddiant a bod cefnogaeth ddigonol yn ei le i sicrhau bod pob modiwl yn rhedeg yn ddidrafferth. Rwy'n teimlo bod yr amgylchedd hwn yn rhoi cyfle imi dyfu yn fy ngallu a'm hyder bob dydd." **Claire Mangan**, dysgwr a hyfforddwr

"Oherwydd natur gymhleth y pwnc roeddwn i'n ei ddysgu, roeddwn i'n gofyn llawer o gwestiynau yn aml. Yr hyn wnaeth yr argraff fwyaf arna i am fy hyfforddwr oedd ei fod yn deall yn union beth oedd ei angen arnaf. Rwy'n priodoli'r sgil hwn i'r profiad a'r cyfoeth helaeth a gafodd dros y blynyddoedd yng Nghofrestrfa Tir EF. Roedd y cwrs yn hir ac yn eithaf dwys ar brydiau, ond roedd yn gwbl glir ei fod am i bob un ohonom ni lwyddo a chael ein gwobrwyo gyda'n hawdurdod technegol ar ddiwedd y cwrs." **Mohammed Kashem**, dysgwr

"Yn Telford, rydym ni wedi gweld canlyniadau da trwy gydweithio â thimau gwaith achos gan ddefnyddio sgiliau datrys problemau i wynebu'r her o gefnogi ymrwymiad hyfforddi sylweddol a chynyddu ein gallu a hyder hyfforddi yr un pryd."

Rebecca Bandhan, Rheolwr Datblygu Technegol, Swyddfa Telford

Camu i mewn ac i fyny at arweinyddiaeth

Rydym wedi parhau â'n Rhaglenni Camu Datblygu Arweinwyr Carlam poblogaidd am yr ail flwyddyn. Gyda'r nod o geisio paratoi cyfranogwyr trwy roi'r sgiliau, y wybodaeth a'r ymddygiadau iddynt fod yn arweinwyr gwych yng Nghofrestrfa Tir EF, mae'r cyrsiau wedi eu cynllunio i gefnogi cydweithwyr â photensial a chreu amgylchedd ar gyfer dysgu a rhwydweithio ar y cyd. Cwblhaodd 13 o gydweithwyr y rhaglen Camu i Fyny at Uwch Arweinyddiaeth, a chymerodd 21 ran yn y rhaglen Camu i Mewn i Arweinyddiaeth Tîm. Ers hyfforddi, bu 25 o ddyrchafiadau ac un newid swydd.

"Mae'r rhaglen wedi fy helpu i gael yr hyder i gamu ymhellach y tu allan i'm man cyfforddus, cael meddylfryd twf mwy agored a chwilio am gyfleoedd trwy rwydweithio. Yr adeg hon y llynedd roeddwn i'n Swyddog Gweithredol parhaol, ar ôl ymuno â Chofrestrfa Tir EF ar gontract dwy flynedd i ddechrau fel Swyddog Gweinyddol. Yn ystod y cwrs, llwyddais i symud ymlaen i fod yn Uwch Swyddog Gweithredol yn fy rôl arferol, ac erbyn hyn rwy'n Uwch Swyddog Gweithredol dros dro mewn maes busnes sy'n gwbl newydd imi. Rwy'n argymell y cwrs yn fawr ac mae wedi fy helpu i ystyried fy sgiliau arweinyddiaeth fy hun, gwneud cysylltiadau newydd a chael persbectif ehangach o'r sefydliad cyfan." **Hayley Cetinkaya**, Arweinydd Tîm Gwaith Achos

"Roedd cymryd rhan yn y rhaglen Camu i Mewn i Arweinyddiaeth Tîm yn hynod fuddiol o ran ehangu fy rhwydwaith, nid yn unig ar draws swyddfeydd ond ar draws cyfarwyddiaethau hefyd. Daeth fy ngharfan o ystod amrywiol o gefndiroedd a phrofiadau ac rydw i wedi dysgu am feysydd gwahanol a sut brofiad yw gweithio yno, sydd wedi agor fy llygaid i lwybrau gyrfa posibl nad oeddwn yn gwybod eu bod ar gael imi o'r blaen. Mae hyn ynghyd â'r cyfle i rwydweithio'n aml gydag uwch arweinwyr wedi rhoi cyfeiriad newydd imi a dwi mewn sefyllfa well nawr i fynd i'r cyfeiriad hwnnw o ganlyniad." **Rosie Goodison**, Swyddog Cofrestru Gweithredol

"Alla i ddim argymell y cynllun hwn ddigon – mae wedi bod yn wych gweld cymaint o'r graddedigion o'n rhaglen fewnol ein hunain yn defnyddio'r sgiliau a'r hyder a gawson nhw mewn meysydd newydd o'n busnes."

Terry Robertson, Dirprwy Gyfarwyddwr Strategaeth

Denu gweithlu amrywiol

Mae nifer o gydweithwyr wedi mynychu ffeiriau gyrfaoedd i helpu i godi ymwybyddiaeth o Gofrestrfa Tir EF fel lle gwych i weithio a denu gweithlu amrywiol sy'n cynrychioli ein holl ddinasyddion yn well. Nod y digwyddiadau Gwasanaeth Sifil hyn a gafodd eu cynnal yn Hull a Phenbedw oedd annog pobl o bob cefndir i ddarganfod mwy am yrfaoedd gwahanol.

Rhaglenni peilot i helpu dilyniant

Rydym wedi datblygu a threialu dull gwahanol ar gyfer hyrwyddo gwaith achos yn ystod 2023-24 i ddatblygu sgiliau a llwybrau gyrfa. Yn lle ein proses recriwtio a dethol gonfensiynol, mae ein dull seiliedig ar waith yn canolbwyntio ar gasglu tystiolaeth dechnegol ac ymddygiadol fel rhan o weithgareddau gwaith o ddydd i ddydd i arddangos perfformiad, potensial a pharodrwydd i symud i'r radd nesaf.

Lansiwyd pedwar cynllun peilot, gan gyflawni gofynion cynllun adnoddau yn llwyddiannus gyda 31 Swyddog Gweinyddol i Swyddog Gweithredol yn y Ganolfan Cymorth i Gwsmeriaid, 13 Swyddog Gweinyddol i Swyddog Gweithredol o fewn y Tîm Datrysiadau Cwsmeriaid, 27 Swyddog Gweinyddol i Swyddog Gweithredol mewn Cyflenwi Gwasanaeth a'n pedwerydd cynllun peilot i rolau Uwch Swyddogion Gweithredol Gwaith Achos. Rydym yn dadansoddi'r canlyniadau a'r gwersi a ddysgwyd er mwyn inni allu datblygu a mireinio'r broses yn y dyfodol.

Ein swyddfeydd

Rydym wedi cynyddu gwelededd arweinyddiaeth ar draws ein 14 swyddfa, gan greu mwy o gyfleoedd ymgysylltu wyneb yn wyneb i gyd-fynd â'r digwyddiadau 'neuadd dref' ar-lein rheolaidd. Rydym yn trefnu cyfarfodydd ym mhob un o'n lleoliadau ac yn sicrhau bod ein huwch arweinwyr ac aelodau Bwrdd Cofrestrfa Tir EF yn gallu cwrdd â'r timau sydd wedi eu lleoli yno.

Mae'r arweinwyr yn dweud bod y profiadau'n amhrisiadwy, fel yr eglura Eddie Davies, Dirprwy Gyfarwyddwr Gwasanaethau Digidol:

"O'r eiliad y cerddais i mewn trwy'r drws, roedd yn amlwg bod y timau y bues i'n ymweld â nhw wedi eu hysgogi gan wir angerdd dros eu gwaith. Cefais fy ysbrydoli gan eu hymroddiad, eu creadigrwydd, a'u hysbryd cydweithredol. Roedd yn bleser gweld y fath angerdd ac ymroddiad o lygad y ffynnon, a gadewais yn teimlo fy mod i wedi cael fy ysbrydoli gan ddawn a brwdfrydedd anhygoel y timau y cefais y fraint o gwrdd â nhw."

> "Cafodd y Bwrdd ymweliad gwych â swyddfa Plymouth, ac roedd yn braf gweld ehangder y gweithgarwch sy'n mynd ymlaen yn y swyddfa honno. Yn arbennig, roedd treulio amser gyda'r tîm elw wedi dangos yn union ba mor dechnegol heriol y gall gwaith achos fod. Cawsom ni groeso cynnes, ac roedd hi'n bleser mawr cwrdd â chymaint o gydweithwyr."

Kirsty Cooper, Aelod Bwrdd Anweithredol

Gweithleoedd ar gyfer nawr a'r dyfodol

Roedd ein Strategaeth y Gweithle, a ddiweddarwyd ym Mawrth 2024, wedi ail-gadarnhau ein hagwedd at barhau i addasu ein gweithleoedd a sut y byddwn yn alinio â Strategaeth Eiddo'r Llywodraeth 2022-2030. Gan adeiladu ar yr egwyddorion presennol, gwnaethom ymrwymo i gadw presenoldeb ym mhob un o'n 14 lleoliad swyddfa presennol er mwyn darparu sefydlogrwydd i'r sefydliad, cefnogi cadw gwybodaeth a phrofiad, a chyfyngu ar effeithiau newid pobl.

Yn 2023-24, dathlwyd blwyddyn ers i swyddfa Nottingham symud i Hyb y Llywodraeth, ac mae paratoadau ar y gweill i symud i leoliad newydd yn Coventry. Gwnaethom ni hefyd sicrhau cyllid gan AELI er mwyn galluogi buddsoddiad mewn cynlluniau cyfnewid cylch bywyd ar gyfer eitemau megis lifftiau, boeleri a phaneli solar, o fewn yr eiddo a feddiannwn.

Yn y tymor hwy, bydd maint cyffredinol yr ystad yn lleihau a gall ein lleoliadau daearyddol newid er mwyn gweddu i'r ffordd rydym yn gweithio. Byddwn yn asesu ein dewisiadau ar gyfer mannau gwaith presennol a newydd i benderfynu a ydynt yn addas yn strategol ar gyfer Cofrestrfa Tir EF ac anghenion ehangach y llywodraeth yn y dyfodol yn seiliedig ar effeithlonrwydd, effeithiolrwydd, lleoliad, y gweithlu a chynaliadwyedd.

Llesiant

Enillom ni aur yng Ngwobrau Llesiant y Gweithle MIND 2023. Mae'r gwobrau hyn yn cydnabod cyflogwyr sydd wedi ymgorffori iechyd meddwl yn eu polisïau a'u harferion, yn ogystal â dangos ymrwymiad hirdymor a chynhwysfawr i iechyd meddwl cydweithwyr. Dyma'r trydydd tro inni gymryd rhan, y tro cyntaf inni wneud hynny oedd yn 2018 pan enillom ni Wobr Arian, ac eto yn 2021 pan enillom ni Wobr Aur.

Roedd cyfanswm o 22 o'r 61 sefydliad a gymerodd ran wedi ennill gwobrau a Chofrestrfa Tir EF oedd unig sefydliad y llywodraeth i ennill gwobr aur. Asesodd y mynegai bum maes ymarfer: rheoli pobl, diwylliant ac ymgysylltu, mentrau llesiant, gwybodaeth a sgiliau, a chymorth.

Hyderus o ran Gofalwyr

Mae Cofrestrfa Tir EF wedi bod yn gwella'r cymorth a'r arweiniad a roddir i gydweithwyr sy'n ofalwyr. Yn ogystal â'r pasbort gofalwyr sy'n helpu i sefydlu gofynion a sgyrsiau gyda rheolwyr llinell, mae'r tîm wedi bod yn dod o hyd i'r ffordd orau o nodi'r holl ofalwyr yn y gweithle a hyrwyddo'r canllaw gofalu a gwaith. Rydym hefyd yn gweithio tuag at gael ein cydnabod fel cyflogwr Hyderus o ran Gofalwyr Cyflawnedig.

Amrywiaeth a chynhwysiant

Rydym yn parhau i ymdrechu i fod y cyflogwr mwyaf cynhwysol yn y Gwasanaeth Sifil ac adlewyrchu'r gymdeithas a wasanaethwn. Rydym yn adolygu ac yn gwirio ymarfer gorau gydag adrannau eraill a'r sector preifat, gan gynnal asesiadau effaith cydraddoldeb ar gyfer gweithgareddau newid pobl, a chaiff pob polisi ei ddrafftio i adlewyrchu gofynion grwpiau gwahanol er mwyn sicrhau ein bod yn cynnwys amrywiaeth a chynhwysiant mewn gweithgareddau o ddydd i ddydd. Rydym yn arweinydd Hyderus o ran Anabledd ac yn parhau i sgorio'n uchel ar gyfer cwestiynau sy'n ymwneud â chynhwysiant yn Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil gyda sgôr o 81%.

81%
Cynhwysiant
Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil

Hamdden CT

"Mae Hamdden CT yn un o brif hyrwyddwyr a darparwyr cyfleoedd i gydweithwyr gysylltu'n gymdeithasol ar lefel swyddfa ac adran. Buom yn adeiladu cyfleoedd i'n pobl ryngweithio a meithrin y cyfeillgarwch hynny sydd bob amser wedi gwella ein hamgylchedd gwaith. Gall ein holl wirfoddolwyr lleol a chenedlaethol fod yn falch iawn o bopeth maen nhw wedi ei gyflawni dros y flwyddyn ddiwethaf, gan helpu i greu atgofion gydol oes ar gyfer ein pobl." **Paul Hayden**, Ysgrifennydd Hamdden CT

Blwyddyn o bethau newydd a hen ffefrynnau

Eleni cyflwynwyd beicio i'n calendr gyda digwyddiad llawn adrenalin ym Mharc Beicio Cymru, ac mae ein Clwb Llyfrau wedi bod yn llwyddiant mawr gan dyfu i bron 200 o aelodau. Rydym hefyd yn arwain y ffordd gyda ffocws Cyngor Chwaraeon y Gwasanaeth Sifil ar bêl-droed merched, gan baratoi timau ar gyfer ein Cwpan Kerr cyntaf erioed.

Daethom â'n pobl ynghyd ar draws y wlad gyda'n Gŵyl CT (Diwrnod Chwaraeon) yn dychwelyd yng Nghaerwysg, Her 'Duckfest' CT yn Swydd Gaerhirfryn, a Gwobrau Hamdden CT ym Manceinion. Cafodd Tlws Hamdden CT, sy'n dathlu'r cyfranogiad mwyaf mewn digwyddiadau cenedlaethol, ei roi i swyddfa Croydon.

Bu mwy na 70 o chwaraewyr yn brwydro yn erbyn yr elfennau yn ein twrnamaint Golff Furneaux yn Telford, a chyflwynwyd dros 850 o weithiau yn y gystadleuaeth Celf a Ffotograffiaeth yn Nottingham. Nid oedd Cofrestrfa Tir EF yn gallu osgoi Barbie-mania, gyda dehongliad hyfryd o What I was made for gan yr Uwch Swyddog Cofrestru Sonia Hayward yn uchafbwynt y noson yn ein rhith-gystadleuaeth L'euRovision.

Rhwydweithiau staff ffyniannus

Mae wyth rhwydwaith amrywiaeth gennym sy'n cynnig cyngor, cymorth ac ymwybyddiaeth o'r nodweddion gwarchodedig y maent yn eu cynrychioli. Mae pob un o'r rhwydweithiau yn croesawu cynghreiriaid sy'n helpu i adeiladu cynhwysiant o fewn Cofrestrfa Tir EF trwy ddealltwriaeth ar y cyd a modelu rôl.

Eleni lansiwyd rhwydwaith newydd ar gyfer symudedd cymdeithasol o'r enw Aspire. Nod y rhwydwaith yw cefnogi'r rhai o gefndiroedd llai breintiedig i feithrin eu hyder a chael cyfleoedd ar gyfer dilyniant. Dywedodd Iain Banfield, Prif Swyddog Ariannol a hyrwyddwr bwrdd y rhwydwaith: "Rydw i am weithio mewn, a hyrwyddo, sefydliad lle mae cyfle cyfartal go iawn waeth beth fo rhyw, oedran, cyfeiriadedd rhywiol, ethnigrwydd yr unigolyn neu gefndir economaidd-gymdeithasol ei rieni."

Mae gan y rhwydwaith 59 o aelodau ar hyn o bryd a chynlluniau i adeiladu cynllun gweithredu i gefnogi symudedd cymdeithasol ym mhob agwedd ar waith Cofrestrfa Tir EF. Mae aelodau eisoes wedi cymryd rhan mewn digwyddiadau a chynlluniau traws-lywodraethol megis Diwrnod Symudedd Cymdeithasol ac wedi cynnig cyfleoedd hyfforddi, gan gynnwys cymryd rhan yn y cynllun mentora traws-lywodraethol Catapult sy'n ceisio cefnogi cydweithwyr o gefndiroedd llai breintiedig.

Mae'r Rhwydwaith Menywod, gyda mwy na 930 o aelodau, yn ofod cynhwysol lle gall pobl o bob cefndir ddod at ei gilydd gyda ffocws ar iechyd, llesiant a gallu menywod i gyrraedd eu potensial. Mae'n agored i bawb ac yn annog cynghreiriaid i ymuno. Mae Rhwydwaith Cymorth i Rieni, clwb llyfrau a chylchlythyr rheolaidd gan y rhwydwaith yn ogystal â grwpiau cymorth preifat: Grŵp Cymorth y Menopos a Grŵp Cymorth Iechyd sydd newydd ei greu.

Ym Mawrth, trefnodd y Rhwydwaith Menywod gynhadledd rithwir Ffynnu yw'r Nod i ddathlu Diwrnod Rhyngwladol y Menywod, gyda digwyddiadau i godi ymwybyddiaeth, torri tabŵs a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau. Roedd y digwyddiad yn cynnwys amrywiaeth o sesiynau, a oedd yn agored i gydweithwyr o bob rhyw, gan ganolbwyntio ar wybodaeth ac adnoddau sy'n ein galluogi i ffynnu. Roedd y rhain yn cynnwys sesiynau ar syndrom y ffugiwr, pŵer y cyfryngau cymdeithasol, diogelwch seicolegol ac ymwybyddiaeth o'r menopos i bawb.

SPECTRUM
The Neurodiversity Network

REACH
Race, Ethnicity and Cultural Heritage Network

THE PRIDE NETWORK

DISABLED EMPLOYEE NETWORK
DEN

WOMEN'S NETWORK

Faith and Belief Network

The Age Network
Let's grow together

ASPIRE
The Social Mobility Network

Cyfrannu at gymdeithas

Cysgodi swyddi ar draws partneriaid data geo-ofodol y llywodraeth

Roedd Cofrestrfa Tir EF wedi cymryd rhan mewn rhaglen cysgodi swyddi gyda'r Comisiwn Geo-ofodol a'i gyrff partner, gan alluogi cydweithio agosach rhwng y sefydliadau dan sylw.

Ochr yn ochr â ni, cyrff partner eraill y Comisiwn Geo-ofodol yw'r Awdurdod Glo, Asiantaeth y Swyddfa Brisio, Arolwg Daearegol Prydain, yr Arolwg Ordnans a Swyddfa Hydrograffeg y DU, ac mae gan bob un ohonynt gyfoeth o ddata ac arbenigedd geo-ofodol.

Rhoddodd y cysgodi swyddi gyfle i gyfranogwyr ddysgu am heriau bywyd go iawn a'r atebion dyfeisgar y mae sefydliadau gwahanol yn y bartneriaeth yn eu dylunio a'u darparu. Roedd profi data geo-ofodol a thimau gwahanol wedi rhoi dealltwriaeth i gyfranogwyr o'r diwydiant a meithrin perthnasoedd newydd â chydweithwyr yr un pryd. Croesawyd aelodau o gyrff partner yn y Rhaglen Pridiannau Tir Lleol, timau gwyddor data, rheoli cynnyrch data a dadansoddi data.

Ruby Dixon, Cynghorydd Cynllunio Strategol a Pherfformiad:

"Yn Chwefror, fe wnes i gysgodi'r tîm Cyflenwi Gwasanaethau (Defnyddwyr) yn yr Arolwg Ordnans. Dewisais yr opsiwn hwn oherwydd fy mod i am brofi maes newydd o waith a dysgu am ei strategaethau cwsmeriaid. Yn ogystal, cefais y cyfle gwych i weld sut mae mapiau OS yn cael eu gwneud o ddelweddau lloeren i'r cynnyrch defnyddwyr terfynol. Cefais ddiwrnod gwych, ac roedd y profiad wedi fy helpu i gryfhau fy ngwybodaeth o'r diwydiant geo-ofodol, gweithio ar draws y sector cyhoeddus, a strategaethau cwsmeriaid."

Geovation

Rydym yn parhau i gefnogi cwmnïau newydd Technoleg Eiddo trwy noddi'r Rhaglen Cyflymydd Geovation (RhCG) ochr yn ochr â'r Arolwg Ordnans. Ymunodd saith busnes newydd â'r rhaglen yn 2023-24, gan elwa o'r cyllid, y cymorth a mynediad at ddata eiddo a lleoliad y mae'r rhaglen yn ei gynnig.

Mae cyfranogwyr blaenorol yn y rhaglen wedi mynd ymlaen i ddatblygu atebion i broblemau presennol yn y farchnad eiddo a thu hwnt, gan ddangos y buddion economaidd a chymdeithasol a all ddeillio o'n data.

Un enghraifft yw Conveyo, a sefydlwyd gan gyfreithiwr eiddo a gwyddonydd data gyda'r nod o "helpu'r rhai sy'n symud tŷ i werthu heb drafferth a phrynu gyda hyder". Mae platfform trawsgludo digidol Conveyo yn dod o hyd i ddata o dros 100 o bwyntiau data, megis gwybodaeth pris a dalwyd Cofrestrfa Tir EF, i greu darlun cynhwysfawr o eiddo a'r hyn sydd o'i amgylch. Mae hyn yn helpu Conveyo i gydlynu'r trafodiad cyfan, trin y llif gwaith cyfreithiol a darparu cyfathrebiadau awtomataidd rhwng yr holl bartïon, gan sicrhau bod pawb ar yr un dudalen heb yr angen am alwadau diweddaru.

O'r chwith i'r dde: Dr Konrad Rotthege o Conveyo (cyd-sylfaenydd, Prif Swyddog Gweithredol), Grace Chen (Dadansoddwr Marchnata), Andrea Monti Solza (cyd-sylfaenydd, Prif Swyddog Cynnyrch)

Cafodd y cyn gyfranogwr Blocktype ei ddatblygu gan ddylunydd trefol a gwyddonydd data i symleiddio'r broses o arfarnu safleoedd. Trwy gynnig modd i unrhyw un archwilio'r hyn y gallant ei roi ar lain o dir, maen nhw'n credu y bydd hyn yn lleihau dyfalu ynghylch tir ac yn helpu i adeiladu'r cartrefi iawn yn y lleoedd iawn. Dywedodd Prif Swyddog Gweithredol Blocktype a'r cyd-sylfaenydd Euan Mills:

> "Roedd cymryd rhan yn rhaglen Geovation wedi ein helpu i ddatblygu ein cysyniadau cynnar a bod yn fusnes cwbl weithredol. Roedd y mynediad at fentoriaid ac arbenigwyr, gan gynnwys arbenigwyr Cofrestrfa Tir EF, wedi ein rhoi ar y trywydd iawn i ddatblygu ein dull gwerthu, marchnata a modelu ariannol."

Euan Mills, cyd-sylfaenydd a Phrif Swyddog Gweithredol Blocktype

Cyhoeddodd cyfranogwr RhCG arall, Searchland, ei integreiddiad data gyda Rightmove, gan gynnig modd i'w gleientiaid weld a yw safle y gellir ei ddatblygu ar y farchnad. Ers cymryd rhan yn Geovation, mae Searchland wedi ehangu o 100 i dros 1,000 o gwsmeriaid, yn ogystal â chynyddu ei dîm wyth gwaith. Mae'r cyd-sylfaenydd Hugh Gibbs yn cydnabod bod cymryd rhan yn y RhCG wedi cyflymu datblygiad Searchland gan flwyddyn, gan gyflymu ei daith o syniad i fusnes.

Hugh Gibbs, cyd-sylfaenydd Searchland

Er 2017 mae'r RhCG wedi rhoi hwb i 43 o fusnesau Technoleg Eiddo newydd sydd gyda'i gilydd wedi codi mwy na £78 miliwn mewn buddsoddiadau.

Roedd y teimlad o gymuned ar ochr y gamlas yn Brick House, Birmingham wedi helpu Howells Architects i ennill Gwobr Genedlaethol RIBA 2023 ar gyfer y cynllun Urban Splash. Mae ei 37 o dai cowrt tair a phedair ystafell wely yn amgáu gardd gymunedol. Llun: Greg Holmes Photography

Llywodraethu

Mae gwybodaeth am strwythurau llywodraethu a gweithgarwch sicrwydd Cofrestrfa Tir EF yn cael sylw yn yr Adroddiad Atebolrwydd.

Gweithio gyda'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau

Yn dilyn newid ym Mheirianwaith y Llywodraeth a ddaeth i rym ar 1 Mehefin 2023, trosglwyddwyd cyfrifoldeb nawdd ar gyfer Cofrestrfa Tir EF i'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau (AFfBTCh) o'r Adran Busnes a Masnach.

Wrth gyhoeddi'r newid i'r Senedd, esboniodd y Prif Weinidog sut y byddai'r symudiad yn helpu i gyflawni amcanion polisi allweddol yr AFfBTCh, gan gynnwys gwella'r broses prynu a gwerthu cartrefi a chyflawni nodau tryloywder tir.

Roedd y symudiad yn adlewyrchu perthynas a gafodd ei hadeiladu dros nifer o flynyddoedd. Mae'r AFfBTCh wedi bod yn bartner yn ein Rhaglen Pridiannau Tir Lleol ers ei sefydlu, a buom yn gweithio'n agos gyda nhw ar ein strategaeth ddiwygiedig yn 2022. Mae sicrhau bod ein data ar gael ar ffurf ddigidol a gwella tryloywder tir yn themâu allweddol yn Strategaeth 2022+ Cofrestrfa Tir EF, ac yn gydnaws â'r pwerau a roddwyd i'r AFfBTCh o dan Ddeddf Ffyniant Bro ac Adfywio 2023.

Eleni rydym wedi gweithio mewn partneriaeth â'r AFfBTCh i archwilio opsiynau polisi, rheoleiddio a chyflenwi gwasanaethau er mwyn gwella tryloywder pwy sy'n berchen ar dir ac yn ei reoli yng Nghymru a Lloegr. Parhawyd i weithio gyda nhw hefyd ar ddiwygio lesddaliad a'r broses prynu a gwerthu cartrefi yn gyffredinol, yn ogystal ag ymuno yn ein cydweithrediad â'n budd-ddeiliaid gan gynnwys trwy Grŵp Llywio'r Farchnad Eiddo Ddigidol.

"Rwy'n falch iawn bod yr AFfBTCh yn adran nawdd Cofrestrfa Tir EF bellach. Mae'r gwaith rydych chi'n ei wneud i ddiogelu perchnogaeth tir ac eiddo yn rhywbeth sydd o bwys mawr inni hefyd, a dyna pam mae hwn yn gyfle gwych ar gyfer aliniad agosach a chydweithredol. Rwy'n edrych ymlaen yn fawr at ein gwaith parhaus ar ein cenhadaeth gyffrous." Neges Ysgrifennydd Parhaol yr AFfBTCh Sarah Healey i staff Cofrestrfa Tir EF, Mai 2023

Mae Swyddfa ein Prif Weithredwr yn arwain perthnasoedd â phartneriaid trwy dîm nawdd yr AFfBTCh ac UK Government Investments, sy'n gweithredu fel asiant ein hadran nawdd wrth gynrychioli budd y Llywodraeth ym maes llywodraethu a pherfformiad Cofrestrfa Tir EF fel sefydliad. Ategir y perthnasoedd hyn gan ddogfen Fframwaith sydd wrthi'n cael ei diweddaru i adlewyrchu trefniadau nawdd newydd Cofrestrfa Tir EF. Mae'r Fframwaith hefyd yn sefydlu'r berthynas ffurfiol â Thrysorlys EF a'r Comisiwn Geo-ofodol.

Trawsnewid a Thechnoleg

Daeth Trawsnewid a Thechnoleg yn gyfarwyddiaeth newydd yn 2023-24, wedi ei ffurfio o'r hyn a arferai fod yn Wasanaethau Technoleg a Data, y Grŵp Trawsnewid a Phridiannau Tir Lleol. Roedd dod â'r swyddogaethau hyn ynghyd yn newid mawr, ond yn un a oedd yn hanfodol er mwyn gwireddu ein gweledigaeth fel sefydliad. Mae hyn eisoes yn dod â manteision sylweddol sy'n golygu y gallwn gyflenwi ar fwy o gyflymder ar gyfer ein cydweithwyr a'n cwsmeriaid. Cenhadaeth gyffredinol y swyddogaeth yw cynnal a gwella ein holl systemau – a'r prosesau cysylltiedig – nawr ac yn y dyfodol. Mae ymdrech mawr wedi canolbwyntio ar systemau gwaith achos er mwyn helpu i wella cynhyrchiant, ochr yn ochr â'r gwaith adeiladu sylfaen strategol y mae ei angen i'n rhoi ni lle rydym ni i gyd am fod: gweithio bob dydd gyda systemau wedi eu symleiddio, symlach a gwirioneddol ddigidol.

Cwynion

Croesawn gwynion cwsmeriaid fel cyfleoedd i ddatrys pryderon unigol a nodi pwyntiau dysgu er mwyn helpu i wella ein gwasanaethau a darparu profiad cyffredinol gwell i gwsmeriaid.

Yn 2023-24, cofnodwyd 9,111 o gwynion, o'i gymharu â 10,991 yn 2022-23 – lleihad o 17%. Mae hyn yn cyfateb i ostyngiad yn nifer y cysylltiadau cwsmeriaid rydym wedi eu derbyn yn gyffredinol ac yn adlewyrchu llai o weithgarwch yn y farchnad drawsgludo.

Rydym wedi gweithio i sicrhau mwy o gysondeb wrth nodi, trin a dadansoddi cwynion cwsmeriaid, ymgysylltu a hyfforddi cydweithwyr ar werth cwynion a sut y dylid eu trin. Rydym hefyd wedi cymryd camau i ganoli trin a datrys cwynion a chyswllt cwsmeriaid ymhellach, fel bod mwy o gwynion yn cael eu trin gan y rhai sydd yn y sefyllfa orau i wneud hynny.

O'r cwynion a gofnodwyd, cafodd 50% eu cadarnhau neu eu cadarnhau'n rhannol. Adborth cwsmeriaid am geisiadau cofrestru nad ydynt yn rhai brys ac ymholiadau cwsmeriaid cysylltiedig oedd y maes cwyno mwyaf cyffredin a gadarnhawyd, sef 29% o'r cyfanswm a gadarnhawyd. Mae hyn yn adlewyrchu'r sefyllfa gyda rhai o'n hamseroedd prosesu ar gyfer gwasanaethau heb fod yn awtomataidd, sef y cofnodion mwyaf cymhleth a newydd ar y gofrestr sy'n parhau i fod yn destun oedi. Roedd y prif feysydd eraill o gwynion a gadarnhawyd yn ymwneud â cheisiadau am wybodaeth a anfonwn at gwsmeriaid pan fydd eu ceisiadau yn anghyflawn (6% o'r cyfanswm a gadarnhawyd) a dileu ceisiadau lle nad yw ymholiadau am wybodaeth wedi eu datrys yn y cyfnod a roddwyd (6% o'r cyfanswm a gadarnhawyd).

Gweithredu ar adborth cwsmeriaid

Dadansoddwn yr holl gwynion a dderbynnir trwy gydol y flwyddyn er mwyn dal a gweithredu ar bwyntiau dysgu. Mae enghreifftiau o adborth cwsmeriaid yn cynnwys:

- Mae angen mwy o eglurder ar ein prosesau ar gyfer codi ceisiadau am wybodaeth a dileu ceisiadau, sy'n amrywio mewn sefyllfaoedd gwahanol. **Newid:** Mae ein cyfarwyddyd ymarfer 50, Trefnau ar gyfer ymholiadau a dileu wedi cael ei ddiwygio i wella eglurder y cyfarwyddyd.
- I Gofrestrfa Tir EF wneud mwy i leihau nifer yr ymholiadau am wybodaeth a anfonwn. **Newid:** Rydym wedi sicrhau bod rhagor o ddeunyddiau hyfforddi cwsmeriaid ar gael, gan gynnwys gweminarau a rhestrau gwirio newydd, a phecyn wedi ei dargedu o ddeunyddiau hyfforddi ar gyfer staff trawsgludo newydd. Er mwyn lleihau nifer y ceisiadau am wybodaeth ddiangen yn benodol, rydym wedi treialu newidiadau i'n prosesau mewnol gyda'r nod o wella cysondeb a chynyddu lefelau gwybodaeth a hyder cydweithwyr i gefnogi gwneud penderfyniadau effeithiol.
- Angen cael gwybodaeth gliriach am ein meini prawf ar gyfer cyflymu ceisiadau (carlam). **Newid:** Rydym wedi diwygio'r meini prawf cyhoeddedig ar GOV.UK i'w gwneud yn gliriach beth all gael ei ystyried yn gais sy'n gymwys ar gyfer ei gyflymu.
- Mae angen cyfarwyddyd pellach ar ddefnyddio llofnodion electronig ar gyfer dogfennau, gan gynnwys gofynion Cofrestrfa Tir EF. **Newid:** Rydym wedi cyhoeddi ein gweminar rhad ac am ddim diweddaraf ar lofnodion electronig, sydd ar gael i gwsmeriaid adeg cofrestru.
- Byddai gwybodaeth am y camau a gymerwyd i ddatblygu a gwella ein gwasanaethau digidol yn well mewn un lle. **Newid:** Rydym wedi cyhoeddi map ffordd gwasanaethau digidol ar GOV.UK sy'n rhoi gwybodaeth am y camau rydym wedi eu cymryd a chynlluniau ar gyfer y dyfodol i greu profiad syml, cydgysylltiedig a chyson ar draws ein sianeli digidol.
- Gwneud hi'n haws i gwsmeriaid proffesiynol lywio ein cyfarwyddiadau ymarfer a dod o hyd i'r wybodaeth benodol y maent yn chwilio amdani. **Newid:** Mae podlediadau ar gael bellach gyda gwybodaeth am bynciau penodol a chynghorion da ar gael y gorau o'n cyfarwyddyd.
- Nid yw gwybodaeth i gwsmeriaid sy'n esbonio perchnogaeth newydd a phris prynu yn cael ei dangos ar-lein eto. **Newid:** Rydym wedi cyhoeddi blog yn esbonio rôl Cofrestrfa Tir EF yn y broses drawsgludo, wedi egluro'r amseroedd prosesu presennol ac yn nodi sut y gellir cyflymu ceisiadau brys.
- Cael mynediad at gyfarwyddyd cliriach ar y ffi gywir sy'n daladwy i Gofrestrfa Tir EF. **Newid:** Mae ein cyfrifiannell ffïoedd ar-lein wedi cael ei wella i'w gwneud yn haws i gyfrifo ffïoedd, yn enwedig ar geisiadau sy'n ymwneud ag eiddo lesddaliad.
- Angen swyddogaeth well o fewn y porthol cwsmeriaid i ddefnyddwyr busnes allu ymdrin â cheisiadau cydweithwyr. **Newid:** Trwy'r swyddogaeth Cyflwyno Ceisiadau Cydweithwyr, erbyn hyn gall defnyddwyr gyrchu, cwblhau a chyflwyno ceisiadau cydweithwyr. Gallant hefyd drosglwyddo ceisiadau i gydweithiwr.
- Ailgyflwyno ceisiadau am wybodaeth dros y ffôn i ddatrys materion syml. **Newid:** Mae technoleg well ac adolygiad o adborth cwsmeriaid yn golygu bod gan ein gweithwyr achos y gallu i wneud ceisiadau am wybodaeth dros y ffôn mewn rhai sefyllfaoedd.
- Ei gwneud hi'n haws i ddefnyddio cyfarwyddyd i gwsmeriaid cyn cyflwyno ceisiadau cymhleth lle nad yw gwybodaeth wedi ei chynnwys yn ein cyfarwyddiadau ymarfer. **Newid:** Mae ein cyfleuster Gofyn am Gyfarwyddyd ar-lein wedi cael ei wella i'w wneud yn haws ei ddefnyddio a helpu cwsmeriaid i lywio prosesau Cofrestrfa Tir EF a lleihau ceisiadau am wybodaeth.
- Diweddaru rhoddwyr benthyg morgeisi yn uniongyrchol ar gynnydd ceisiadau fel nad oes rhaid iddynt holi trydydd parti. **Newid:** Mewn cynllun peilot, rydym yn darparu data ar gynnydd eu ceisiadau yn uniongyrchol i 10 o'r prif roddwyr benthyg morgeisi. Mae hyn yn creu effeithlonrwydd ac yn lleihau costau i roddwyr benthyg a thrawsgludwyr. Os bydd y cynllun peilot yn llwyddiannus, byddwn yn archwilio'r cyfle i'w ymestyn i roddwyr benthyg eraill.
- Yr angen am ystod ehangach o gyfarwyddiadau hawdd eu deall ar geisiadau cyffredin i wella ansawdd a lleihau ceisiadau am wybodaeth yn ddiweddarach. **Newid:** Mae dau fideo cyfarwyddyd ychwanegol wedi cael eu cyhoeddi ar GOV.UK a YouTube ar gwblhau ffurflenni AS1 ac ID1.

Mae ein Hadolygydd Cwynion Annibynnol (ACA) yn darparu gwasanaeth adolygu a datrys cwynion rhad ac am ddim a diduedd ar gyfer unrhyw gwsmer sy'n anhapus â'r modd rydym wedi delio â'i gŵyn o dan ein proses fewnol dau gam. Drwy gydol y flwyddyn, mae'r adroddiadau a'r argymhellion sy'n deillio o'r cwynion y mae wedi eu hadolygu wedi parhau i ddarparu ffynhonnell werthfawr o fewnwelediad a nodi meysydd lle y gallai fod angen inni wella. Mae'r ACA yn cyhoeddi adroddiad blynyddol hefyd.

Tristwch yw nodi y bu farw'r ACA Andrea Cook yn sydyn ym Mehefin 2024. Daeth Andrea â chyfoeth o brofiad i'w rôl yn helpu Cofrestrfa Tir EF i wella'r ffordd rydym yn delio â chwsmeriaid pan fyddant yn teimlo nad ydym wedi gwneud yr hyn y dylem. Bydd yr Ysgrifennydd Gwladol yn penodi ACA newydd maes o law.

Ni ymchwiliodd yr Ombwdsmon Seneddol a Gwasanaeth Iechyd i unrhyw gwynion am Gofrestrfa Tir EF yn ystod y flwyddyn.

Comisiynwyd Pwyllgor Adolygu Gofal Cwsmeriaid gan y Bwrdd ym Mawrth 2024 i gynnal adolygiad annibynnol o weithdrefnau trin cwsmeriaid a phrofiadau cwsmeriaid yng Nghofrestrfa Tir EF.

Deiliad Gwybodaeth y Sector Cyhoeddus

Cyflawnwn ein rôl fel deiliad gwybodaeth sector cyhoeddus trwy gydymffurfio â Deddf Diogelu Data 2018 a GDPR y DU (Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol), Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004.

Yn unol ag Atodlen 2, Para 5(1) o Ddeddf Diogelu Data 2018, mae Cofrestrfa Tir EF wedi ei heithrio rhag cydymffurfio â'r darpariaethau GDPR a restrir i'r graddau y byddai cymhwyso'r darpariaethau hynny yn ein hatal rhag cydymffurfio â'n rhwymedigaethau statudol, gan gynnwys Deddf Cofrestru Tir 2002, Deddf Pridiannau Tir 1972, Deddf Credydau Amaethyddol 1928, a Deddf Pridiannau Tir Lleol 1975.

Cawsom gyfanswm o 702 o geisiadau Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol (RhGA) a Rhyddid Gwybodaeth (RhG) yn 2023-24. Ein cyfradd ymateb gyffredinol ar gyfer ymateb i geisiadau o fewn yr amserlenni statudol yn ystod 2023-24 oedd 93.7%.

Rydym wedi rhoi gweithgareddau sicrwydd ar waith i gefnogi'r rheolaeth effeithiol o asedau gwybodaeth a risgiau sy'n gysylltiedig â gwybodaeth trwy'r gofrestr asedau gwybodaeth gorfforaethol. Wrth ddarparu ein gwasanaethau data, cydymffurfiwn â Rheoliadau Ailddefnyddio Gwybodaeth y Sector Cyhoeddus 2015.

Wrth ddarparu ein gwasanaethau data, cydymffurfiwn â Rheoliadau Ailddefnyddio Gwybodaeth y Sector Cyhoeddus 2015.

Yr Hyb Seneddol

Mae Hyb Seneddol Cofrestrfa Tir EF yn eistedd yn Swyddfa'r Prif Weithredwr ac mae'n gyfrifol am sicrhau bod ein prosesau seneddol yn rhedeg yn ddidrafferth. Rydym wedi delio â 15 o gwestiynau seneddol ac wedi ystyried dros 25 o ymgynghoriadau'r llywodraeth ac ymgynghoriadau eraill, gan ddarparu sylwadau ar dri ohonynt. Rydym wedi goruchwylio busnes ac ymgysylltu gweinidogol Cofrestrfa Tir EF, gan gynnwys delio â 152 o lythyrau gweinidogol neu i'w Drin yn Swyddogol.

Caethwasiaeth fodern

Cefnogwn fesurau i sicrhau nad oes lle i gaethwasiaeth fodern, gan gynnwys masnachu pobl, yn ein sefydliad nac yn ein cadwyni cyflenwi. Rydym yn parhau i ddefnyddio gweithdrefnau cadarn yn ein contractau a'n prosesau recriwtio. Yn ogystal, rydym yn hwyluso codi pryderon gan gydweithwyr, gan gynnwys unrhyw faterion sy'n ymwneud â'n cadwyni cyflenwi.

Safonau gwasanaeth

Mae manylion y gwasanaeth y gall cwsmeriaid ei ddisgwyl gennym i'w gweld ar ein gwefan: https://www.gov.uk/government/publications/hm-land-registry-service-standards.

Cynllun Iaith Gymraeg

Parhawn i fod yn ymrwymedig i'n hymrwymiadau o dan y Cynllun Iaith Gymraeg i drin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth ddelio â'r cyhoedd yng Nghymru. Mike Harlow, y Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Cwsmeriaid a Strategaeth, yw'r uwch berchennog cyfrifol am y cynllun. Cymeradwywyd ein cynllun cyfredol sy'n cynnwys ein cynllun gweithredu gan Gomisiynydd y Gymraeg ar 27 Medi 2019.

Cyfeiriwyd at y gwaith Cymraeg a wnaed gan CTEF yn adroddiad Sicrwydd Comisiynydd y Gymraeg ar gyfer 2022-2023 o dan y pennawd 'Cyrff sy'n ddarostyngedig i gynlluniau iaith'.

Mae nifer o ddatblygiadau cadarnhaol wedi bod o ran y Gymraeg ar wefan GOV.UK, er enghraifft, dros y flwyddyn dan sylw. Mae'r datblygiadau yn cynnwys gwasanaethau ar-lein a thudalennau gwybodaeth dwyieithog newydd gan sefydliadau sy'n cynnwys yr Adran Gwaith a Phensiynau, yr Asiantaeth Trwyddedu Gyrwyr a Cherbydau, Cofrestrfa Tir EF a Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EF.

Dyma'r ail flwyddyn yn olynol i CTEF gael ei chrybwyll yn yr adroddiad, sy'n dangos ein hymrwymiad i'r Cynllun.

Cynhaliwyd ymgyrch Gymraeg tridiau o hyd ddechrau Rhagfyr a oedd yn cynnwys cyhoeddi blog i gwsmeriaid, negeseuon ar y cyfryngau cymdeithasol ac erthygl fewnol i staff. Nod yr ymgyrch oedd tynnu sylw at ymgyrch *Defnyddia dy Gymraeg* Comisiynydd y Gymraeg a'n gwasanaethau Cymraeg.

Roedd yr ymgyrch hefyd yn cynnwys fideo byr yn tynnu sylw at y ffaith bod ein tîm Cymraeg penodedig wrth law i gynorthwyo gyda gohebiaeth a cheisiadau Cymraeg. Gellir cysylltu â'r tîm yn uniongyrchol trwy anfon ebost at GwasanaethCymraeg@landregistry.gov.uk neu ffonio 0300 006 0422.

Mae'r cysylltau pennawd ar ein hafan GOV.UK ar gael yn Gymraeg ac yn arwain yn uniongyrchol at dudalennau Cymraeg. Gellir gweld tudalennau eraill GOV.UK sydd ar gael yn Gymraeg trwy ddewis y tab 'Cymraeg' sydd i'w weld yn y gornel dde ar frig y dudalen.

Mae rhagor o wybodaeth am ein gwasanaethau Cymraeg i'w gweld yn https://www.gov.uk/government/organisations/land-registry/about/welsh-language-scheme.cy.

Iechyd a diogelwch

Rydym wedi sefydlu trefniadau iechyd a diogelwch i gefnogi a galluogi ein model gweithio hybrid sy'n aeddfedu trwy gydol y flwyddyn. Mae hyn wedi cynnwys gwella'r amgylchedd swyddfa i gefnogi mwy o bresenoldeb yn y swyddfa.

Rydym wedi datblygu adnoddau dysgu ar draws y sefydliad i gefnogi'r ffocws ar asesiadau risg ac adrodd ar ddigwyddiadau niweidiol ystwyth ac ymatebion i ddigwyddiadau a damweiniau.

Rydym nid yn unig wedi cyflawni ein rhwymedigaethau statudol ond hefyd wedi adeiladu gwydnwch pellach wrth gefnogi rheolwyr llinell a'r rhai sy'n ymweld â'n swyddfeydd. Mae hyn wedi cael ei gydnabod mewn archwiliadau mewnol ac allanol, gydag achrediad parhaus gyda safonau iechyd a diogelwch galwedigaethol ISO 45001 yn dilyn archwiliad allanol busnes cyfan. Nod ein hadnoddau dysgu newydd yw magu hyder a sbarduno diwylliant iechyd a diogelwch cadarnhaol ymgysylltiol ar bob lefel o Gofrestrfa Tir EF.

Gweithgareddau'r Pwyllgor Rheol Cofrestru Tir

Cyfansoddwyd y Pwyllgor Rheol Cofrestru Tir o dan Ddeddf Cofrestru Tir 2002 ac mae wedi ei ddosbarthu fel Pwyllgor Arbenigol. Rôl y pwyllgor yw rhoi cyngor a chymorth i'r Ysgrifennydd Gwladol ar lunio rheolau cofrestru tir a gorchmynion ffi o dan y Ddeddf.

Yn ystod y flwyddyn mae'r pwyllgor wedi cael gwybod am newidiadau canlyniadol i Reolau Cofrestru Tir 2003 a ddaeth yn sgil darpariaethau penodol Deddf Elusennau 2003, a gwaith parhaus ar ffioedd Cofrestrfa Tir EF.

Yn dilyn y trosglwyddiad nawdd ar gyfer Cofrestrfa Tir EF ym Mehefin 2023, cafodd y Pwyllgor Rheolau ei neilltuo'n ffurfiol i'r AFfBTCh o dan Orchymyn 2024 Deddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000 (Amcangyfrifon a Chyfrifon).

Mae ein Tîm Ceisiadau Swmpus wedi diweddaru cofrestri cannoedd o adeiladau hanesyddol ar draws y wlad gyda chyfeiriad newydd Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, sydd â morgeisi ar yr eiddo sy'n gysylltiedig â rhoi grantiau. Roedd y rhain yn cynnwys Dove Cottage yn Grasmere, Cumbria, cartref y bardd William Wordsworth yn Ardal y Llynnoedd. Llun: Shutterstock/pxl.store

Sut rydym yn cyflawni yn erbyn ein Strategaeth a'n Cynllun Busnes

Hon yw ail flwyddyn ein Cynllun Busnes 2022-2025. Yn yr adran hon byddwn yn rhannu manylion am ein cynnydd a sut mae'n ein helpu i gyflawni ein nodau ar gyfer 2024-25.

Amcanion ein Cynllun Busnes

Yn Awst 2022, cyhoeddwyd ein Cynllun Busnes 2022-2025. Roedd hwn yn nodi ein hamcanion â blaenoriaeth, y cynllun ar gyfer eu cyflawni a'r dangosyddion perfformiad allweddol y byddem yn eu defnyddio i olrhain perfformiad.

Roedd ein Cynllun Busnes yn amlinellu ein hymrwymiad i:

- ddarparu cyflymder gwasanaeth gwell ar gyfer ein cwsmeriaid;
- gosod y sylfeini ar gyfer ein rôl yn y dyfodol mewn marchnad eiddo ddigidol a chael yr effaith fwyaf posibl ar yr economi ehangach yn y dyfodol; a
- moderneiddio ein diwylliant sefydliadol a ffyrdd o weithio.

Mesurwn berfformiad trwy ddefnyddio amrywiaeth o ddangosyddion a setiau data ar GOV.UK sy'n ein galluogi i ddeall yr effaith ehangach y mae'r sefydliad yn ei chael, gyda'r nod o gyflawni gwelliannau.

Mae'r crynodeb canlynol yn dangos y cynnydd a wnaethom o ran cyflawni'r amcanion yn ein Cynllun Busnes 2022-2025. Mae adran dadansoddi perfformiad yr adroddiad hwn ar dudalennau 38 i 41 yn rhoi rhagor o fanylion am ein gweithgareddau, a dadansoddiad o gynnydd yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol a'r prif risgiau a wynebwyd.

Darparu cyflymder gwasanaeth gwell ar gyfer ein cwsmeriaid

Mae'r amcan hwn yn cefnogi dwy elfen allweddol o Strategaeth 2022+, sef darparu gwasanaeth cofrestru tir diogel ac effeithlon a galluogi eiddo i gael ei brynu a'i werthu'n ddigidol. Bydd gwella cyflymder gwasanaeth ar gyfer cwsmeriaid trwy fuddsoddi mewn trawsnewid digidol a chapasiti a gallu gweithwyr achos yn cynnig modd inni gadw i fyny gyda'r farchnad a gwneud cyflenwi gwasanaeth yn fwy gwydn ar gyfer galwadau yn y dyfodol.

Darparwn brofiad cwsmeriaid cyflym ac effeithlon ar gyfer y gwasanaethau cyn-gwblhau hanfodol hynny sy'n golygu y gall eiddo newid dwylo yn ddi-oed. Y flwyddyn ddiwethaf, cawsom dros 21 miliwn o geisiadau gwasanaethau gwybodaeth warantedig – copïau swyddogol, chwiliadau swyddogol a chwiliadau o'r mynegai, map – gyda mwy nag 89% yn awtomataidd ac ar gael yn syth. I'r rhai oedd angen ymyrraeth â llaw, cafodd y rhan fwyaf eu cwblhau o fewn tri diwrnod. Yn achos y ceisiadau na chafodd eu cwblhau o fewn

tri diwrnod, y rheswm oedd oherwydd bod angen mwy o wybodaeth arnom gan y cwsmer i'w cwblhau (megis chwiliad sy'n effeithio ar ganolfan siopa gyfan lle mae'r cwsmer am weld teitlau rhydd-ddaliol a phrydlesol ar gynllun). Yn yr amgylchiadau prin hyn, cysylltwyd â'r cwsmer trwy gydol y broses.

Mae ceisiadau ôl-gwblhau nad ydynt yn rhai brys i wneud newid yn y Gofrestr Tir yn gallu cymryd ychydig yn hwy i'w cwblhau. Y flwyddyn ddiwethaf, roedd bron i 24% o geisiadau i ddiweddaru'r gofrestr wedi eu hawtomeiddio a'u cwblhau o fewn munudau, gyda bron i 65% wedi eu cwblhau o fewn mis. Y ceisiadau mwy cymhleth, megis y rhai sy'n cofrestru tir neu eiddo am y tro cyntaf, yw'r rhai sy'n cymryd hwyaf oherwydd eu cymhlethdod. Er bod buddion cyfreithiol yr ymgeisydd wedi eu diogelu o'r eiliad y derbyniwn y cais, ni waeth faint o amser y mae'n ei gymryd i'w gwblhau, ar hyn o bryd rydym yn cymryd mwy o amser i brosesu'r ceisiadau hyn nag yr hoffem ni neu ein cwsmeriaid. Rydym wedi bod yn gweithio'n galed i fynd i'r afael â hyn trwy feithrin capasiti a gallu, awtomeiddio ein prosesau lle y gallwn, a chryfhau ein sylfeini technoleg. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi parhau i fuddsoddi'n sylweddol mewn datblygu sgiliau gweithwyr achos newydd a phresennol, gan sicrhau cynnydd o 7% mewn allbwn (ceisiadau a ddiweddarwyd yn y gofrestr) o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

Er mwyn osgoi oedi a allai roi gwerthiant eiddo, neu unrhyw fath arall o drafodiad eiddo, mewn perygl, cynigiwn wasanaeth cyflym (wedi ei gyflymu) am ddim. Os yw oedi adeg cofrestru yn achosi problemau, boed yn gyfreithiol, ariannol neu bersonol, mae ein meini prawf ar gyfer cyflymu cais yn cael eu bodloni. Proseswyd bron 1,300 o geisiadau wedi eu cyflymu bob dydd, gan gwblhau'n gyson mwy na 94% o fewn 10 diwrnod gwaith.

Gosod y sylfeini ar gyfer ein rôl yn y dyfodol mewn marchnad eiddo ddigidol a chael yr effaith fwyaf posibl ar yr economi ehangach.

Mae'r amcan hwn yn cefnogi dau faes Strategaeth 2022+, sef darparu gwybodaeth eiddo bron mewn amser real a darparu data cofrestr ddigidol hygyrch. Bydd cofrestri digidol y dyfodol – gan gynnwys y Gofrestr Pridiannau Tir Lleol – yn cefnogi marchnad eiddo fwy effeithlon a thryloyw. Rydym hefyd yn buddsoddi mewn hygyrchedd ein data a gallu data i ryngweithredu er mwyn helpu i gefnogi gweithgarwch economaidd ac arloesedd ehangach.

Er mwyn cefnogi marchnad eiddo fwy effeithlon a thryloyw, gwnaethom ni arwain lansiad Grŵp Llywio'r Farchnad Eiddo Ddigidol[1] a fydd yn ysgogi trawsnewid digidol hanfodol yn y farchnad tir ac eiddo. Bydd y glymblaid newydd hon o bartneriaid diwydiant yn helpu'r farchnad eiddo i weithio'n well i bawb trwy gyflymu'r broses o fabwysiadu technoleg ddigidol, a sicrhau yr un pryd ei bod yn dryloyw, yn ddiogel ac yn ystyriol o ddefnyddwyr trwy gydweithredu ac arloesi ar draws y sector. Trwy weithio mewn partneriaeth â'r grŵp newydd hwn, bydd Cofrestrfa Tir EF yn helpu i ysgogi digideiddio prosesau'r farchnad eiddo i sicrhau cofrestru tir cyflymach, mwy effeithlon a chadarn.

Trwy ein Rhaglen Pridiannau Tir Lleol[2] a gweithio mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr rydym hefyd wedi symud ymlaen gyda gweithgareddau i safoni a mudo gwybodaeth cofrestr pridiannau tir lleol i un lle hygyrch. Mae'n ofynnol i bob awdurdod lleol yng Nghymru a Lloegr, ac eithrio cynghorau sir, gadw cofrestr pridiannau tir lleol sy'n cofnodi'r rhwymedigaethau sy'n effeithio ar eiddo o fewn eu hardal weinyddol. Cafodd 89 o awdurdodau lleol eu mudo erbyn diwedd 2023-24 (a chafodd 7 arall hysbysiad), gyda 22 wedi eu cyflawni yn ystod y flwyddyn, a bron 5.5 miliwn o bridiannau ar y gofrestr. Cwblhawyd cyfanswm o oddeutu 914,000 o chwiliadau, gan arbed £11 y chwiliad ar gyfartaledd i gwsmeriaid, a chael canlyniadau ar unwaith, 13 diwrnod yn gyflymach ar gyfartaledd na'r gwasanaethau a ddisodlwyd, gan wella tryloywder tir yn fawr iawn.

Rydym yn parhau i annog arloesi yn y farchnad eiddo. Rydym wedi gweithio'n agos gyda'r AFfBTCh wrth iddi ddatblygu ei pholisi tryloywder tir, wedi ei alluogi gan bwerau a roddwyd o dan Ddeddf Ffyniant Bro ac Adfywio 2023[3]. Nod y polisi yw cynnig modd i unrhyw un ddarganfod nid yn unig pwy sy'n berchen ar dir, ond pwy sy'n ei reoli, ac i'r wybodaeth honno fod ar gael am ddim mewn ffurf ddigidol. Rydym yn parhau i archwilio sut y gellid gwneud hyn, yn unol â'n nod strategol o ddatblygu mwy o dryloywder a mynediad ar-lein i wybodaeth eiddo ar gyfer pobl a busnesau.

Moderneiddio ein diwylliant sefydliadol a ffyrdd o weithio

Rydym am sicrhau bod Cofrestrfa Tir EF yn parhau i fod yn lle gwych i weithio ar gyfer ein gweithlu nawr ac yn y dyfodol. Mae'r sefydliad wedi mynd trwy gyfnod o newid mawr. Rydym wedi alinio â Moderneiddio a Diwygio'r Gwasanaeth Sifil, gan gynnwys gwneud y mwyaf o'r potensial a gynigir trwy ffyrdd newydd o weithio. Rydym hefyd yn trawsnewid sut rydym yn darparu ein gwasanaethau ac yn defnyddio ein dylanwad i wella sut mae'r farchnad eiddo yn gweithio i bob cwsmer, yr economi ehangach a chymdeithas yn gyffredinol.

Nid yw ein gwerthoedd a'n hymrwymiad i'n dyheadau diwylliannol wedi newid ac mae ein pobl yn parhau i fod wrth wraidd popeth a wnawn. Rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar alluogi gweithgarwch sydd wedi ein cefnogi fel sefydliad i gynnal a chyflawni gwelliannau i'n gwasanaethau. Mae ein Cynllun Gweithredu Iechyd a Llesiant yn arwydd o'n hymrwymiad parhaus i hyrwyddo a chynnal amgylchedd gwaith cadarnhaol ac iach ar gyfer ein holl gydweithwyr. Lansiwyd ein Campws a'n Hacademïau Cofrestrfa Tir EF sy'n gweithredu fel canolfan ragoriaeth ar gyfer pob gweithgaredd dysgu a datblygu. Rydym wedi datblygu cynllun gweithlu strategol a fydd yn sicrhau bod gennym y capasiti a'r gallu cywir i gyflawni ein holl uchelgeisiau.

Mae Strategaeth y Gweithle, a ddiweddarwyd ym Mawrth 2024, yn nodi ein huchelgeisiau cynaliadwyedd i leihau allyriadau. Mae ein contract rheoli cyfleusterau newydd yn cynnwys mwy o ffocws a thargedau ar draws ystod o weithgarwch Sero Net ac Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth.

Rydym wedi gwneud cynnydd o ran datblygu ein seilwaith TG a lleihau dyled dechnegol. Mae cynlluniau i roi gwelliannau system pellach ar waith y flwyddyn nesaf, gan systemau mewnol, awtomeiddio ceisiadau gwasanaeth TG a lleihau digwyddiadau TG trwy wasanaeth ac awtomeiddio gwell.

[1] Ffurfiwyd y grŵp newydd Grŵp Llywio'r Farchnad Eiddo Ddigidol i ysgogi trawsnewid digidol hanfodol yn y farchnad tir ac eiddo – GOV.UK (www.gov.uk)
[2] Rhaglen Pridiannau Tir Lleol – GOV.UK (www.gov.uk)
[3] Deddf Ffyniant Bro ac Adfywio 2023 (legislation.gov.uk)

Dangosyddion perfformiad allweddol

Mae ein Cynllun Busnes 2022-2025 a Strategaeth 2022+ yn cael eu hatgyfnerthu gan Fframwaith Perfformiad sydd wedi ei lunio yn unol â'r egwyddorion a nodir yn y Fframwaith Gwerth Cyhoeddus. Roedd y flwyddyn ddiwethaf yn flwyddyn drosiannol wrth inni ddechrau symud tuag at fframwaith perfformiad newydd sy'n darparu cerdyn sgorio cytbwys o ddangosyddion sy'n adlewyrchu ein cwsmeriaid, prosesau busnes mewnol, rheolaeth ariannol a phersbectif pobl. Cytunwyd ar y dangosyddion perfformiad allweddol (DPA) a'r targedau hyn gyda Bwrdd y Gofrestrfa Tir. Rydym yn parhau i adeiladu ar y dull gweithredu hwn. Mae ein Dangosyddion Perfformiad Allweddol o fewn ein fframwaith yn cael eu hategu gan ecosystem lawn o ddata perfformiad, sy'n cael ei hadolygu'n barhaus, gan sicrhau bod ein byrddau llywodraethu yn cael y wybodaeth y mae ei hangen arnynt i wneud penderfyniadau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, gan gynnwys arwyddion rhybudd cynnar pan fydd perfformiad mewn perygl.

Persbectif cwsmeriaid:

Llwyddwyd i gyflawni a gwneud yn well nag un o'n tri dangosydd perfformiad, bu ond y dim inni gyflawni un, ac ni chafodd un ei gyflawni

95% o wasanaethau gwybodaeth warantedig yn cael eu darparu o fewn 3 diwrnod gwaith.

99.7% wedi ei gyflawni eleni.
Cynnydd o'i gymharu â 99.5% yn 2022-23.

Rydym wedi darparu profiad cyflym ac effeithlon ar gyfer y gwasanaethau cyn-gwblhau hanfodol hynny sy'n golygu y gall eiddo newid dwylo yn ddi-oed. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, cawsom dros 21 miliwn o geisiadau gwasanaethau gwybodaeth warantedig – copïau swyddogol, chwiliadau swyddogol a chwiliadau o'r map mynegai – gyda mwy nag 89% wedi eu hawtomeiddio ac ar gael ar unwaith.

95% o geisiadau newid cofrestr wedi eu cyflymu ôl-gwblhau wedi eu prosesu o fewn 10 diwrnod gwaith.

94.3% wedi ei gyflawni eleni.
Gostyngiad o'i gymharu â 95.8% yn 2022-23.

Rydym wedi parhau i ddarparu'r gwasanaethau hanfodol y mae eu hangen i gadw'r farchnad eiddo i symud. Er mwyn osgoi oedi a allai roi gwerthiant eiddo, neu unrhyw fath arall o drafodiad eiddo, mewn perygl, cynigiwn wasanaeth wedi ei gyflymu (carlam) am ddim. Os yw oedi adeg cofrestru yn achosi problemau, boed yn gyfreithiol, ariannol neu bersonol, mae ein meini prawf ar gyfer ei gyflymu yn cael eu bodloni. Derbyniom oddeutu 450% yn fwy o geisiadau wedi eu cyflymu ar ddiwedd 2023-24 nag ar ddechrau 2020. Proseswyd bron 318,490 o geisiadau wedi eu cyflymu'r flwyddyn ddiwethaf, gan gwblhau'n gyson mwy na 94% o fewn 10 diwrnod gwaith. Lle nad oeddem yn gallu prosesu cais o fewn 10 diwrnod gwaith, roeddem wedi cysylltu â chwsmeriaid i sicrhau ein bod yn dal i ateb eu hanghenion, felly ni chafodd trafodiad eiddo byth ei roi mewn perygl.

77% o gwsmeriaid yn graddio ein gallu i sicrhau cyfanrwydd a chywirdeb y Gofrestr Tir fel 8 i 10.

71%* wedi ei gyflawni eleni.
Gostyngiad o'i gymharu â 72% yn 2022-23.

Rydym yn mesur ffydd cwsmeriaid trwy gynnal arolwg chwarterol sy'n olrhain canran y cwsmeriaid sy'n graddio ein gallu i sicrhau cyfanrwydd a chywirdeb y gofrestr fel 8 i 10 (ar raddfa o 1 i 10). Mae perfformiad wedi bod yn weddol gyson dros y blynyddoedd gyda 71% o gwsmeriaid proffesiynol yn ein graddio yn dda i ragorol. Gwyddom fod cyfanrwydd a chywirdeb yn cael eu heffeithio gan gyflymder ein gwasanaeth a'r symptomau cysylltiedig, a dyna pam ein bod yn parhau i ganolbwyntio ar wella cyflymder ein gwasanaethau a lleihau oedran y cais hynaf. Ym Mynegai Boddhad Cwsmeriaid Gwasanaethau Cyhoeddus y DU, rydym yn uwch na chyfartaledd y sector Gwasanaethau Cyhoeddus (Cenedlaethol) ar gyfer boddhad a ffydd cwsmeriaid.**

*Sut byddech chi'n graddio'r Gofrestrfa Tir o ran sicrhau cyfanrwydd a chywirdeb y cofrestri? Maint Sylfaen Ch4 23/24 – data wedi ei bwysoli yr holl ymatebwyr (ac eithrio 'Ddim yn gwybod') 441. Ffynhonnell: Savanta

**Ffynhonnell: Sefydliad Gwasanaeth Cwsmeriaid, Ionawr 2024

Prosesau busnes mewnol

Llwyddwyd i gyflawni a gwneud yn well na dau o'n pedwar dangosydd perfformiad, bu ond y dim inni fodloni un, ac ni chafodd un ei fodloni

Gostwng oedran 95% o'r holl geisiadau ôl-gwblhau heb eu prosesu i 19 mis neu lai.

17.5 mis wedi ei gyflawni ar ddiwedd y flwyddyn hon.

Gostyngiad o'i gymharu ag 19.9 mis yn 2022-23.

Mae'r amser canolrifol y mae ceisiadau'n ei gymryd i newid y gofrestr (ac eithrio'r amser yn aros am ymatebion cwsmeriaid a gweithredu arall gan drydydd parti) wedi gwella i 13 diwrnod eleni o 16 diwrnod y llynedd. Gwyddom fod yr amser y mae'n ei gymryd i brosesu ein ceisiadau hynaf, mwyaf cymhleth yn achosi problemau i'n cwsmeriaid a chyflymder ein gwasanaeth yw ein prif flaenoriaeth, fel y nodir yn ein Cynllun Busnes 2022-25. Roeddem wedi parhau i wneud pob ymdrech i wella amseroedd prosesu, yn enwedig ar gyfer ein ceisiadau mwyaf cymhleth. Mae'r rhain yn cynnwys ceisiadau aml-deitl a gyflwynir gan ddatblygwyr, neu brosiectau seilwaith mawr. Maent hefyd yn cynnwys cofrestru eiddo am y tro cyntaf, trosglwyddo rhan o deitl presennol neu gyflwyno prydles newydd. Ein cyfyngiad gweithredu mwyaf yw capasiti a gallu ein gweithwyr achos, yn enwedig i brosesu'r ceisiadau hŷn a mwyaf cymhleth hyn. I fynd i'r afael â hyn recriwtiwyd mwy na 300 o weithwyr achos y llynedd, gan gyfuno talent newydd ochr yn ochr â'n gweithwyr achos profiadol. Buddsoddwyd hefyd mewn datblygu sgiliau mwy na 950 o weithwyr achos trwy gyrsiau canolog a'r Academi Cofrestru Tir, gan gynnwys tua 558 o bobl oedd wedi cael dyrchafiad. Rydym yn dechrau gweld gwelliannau er gwaetha'r lefelau uchel o alw am ein gwasanaethau dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Mae ein gweithwyr achos wedi prosesu 18% yn fwy o geisiadau newid cofrestr y flwyddyn hon o'i gymharu â'r llynedd. Yn y flwyddyn i ddod rydym yn canolbwyntio ar adeiladu ar y momentwm hwn i wella cyflymder gwasanaeth i gwsmeriaid ymhellach a lleihau oedran ceisiadau.

Cadw rheolaeth ar nifer y ceisiadau ôl-gwblhau sydd heb eu prosesu i 552,000.

572,000 wedi eu cyflawni ar ddiwedd y flwyddyn hon.

Cynnydd o'i gymharu â 514,000 yn 2022-23.

Fel y nodir yn ein Strategaeth 2022+, mae natur gylchol y farchnad eiddo yn golygu ein bod yn draddodiadol wedi mynd trwy gyfnodau lle rydym yn cronni nifer o geisiadau ôl-gwblhau. Dyma lle mae angen gwneud newid i deitl presennol sy'n cynnwys ystod o wasanaethau sydd fel arfer yn digwydd ar ôl i eiddo gael ei werthu, ar ôl i dreth dir y dreth stamp gael ei thalu ac mae'r eiddo wedi newid dwylo. Mae buddion cyfreithiol yr ymgeisydd yn cael eu diogelu o'r eiliad y byddwn yn derbyn y cais, ni waeth faint o amser y mae'n ei gymryd i'w gwblhau. Rydym wedi dewis blaenoriaethu'r ceisiadau hynaf gan ein bod yn gwybod mai dyma sydd bwysicaf i'n cwsmeriaid. Er mwyn osgoi oedi a allai roi gwerthiant eiddo, neu unrhyw fath arall o drafodiad eiddo, mewn perygl, rydym yn cynnig gwasanaeth wedi ei gyflymu (carlam) am ddim. Os yw oedi adeg cofrestru yn achosi problemau, boed yn gyfreithiol, ariannol neu bersonol, mae ein meini prawf ar gyfer cyflymu yn cael eu bodloni.

Cynyddu cyfanswm allbwn â llaw (wedi ei fesur yn ôl cyfanswm allbwn dyddiol cyfartalog wedi ei bwysoli) i 29,000 o unedau.

37,174 o unedau wedi eu cyflawni eleni.

Cynnydd o'i gymharu â 32,185 yn 2022-23.

Mesurwyd ein cynhyrchiant trwy nifer y ceisiadau a oedd angen ymyriad â llaw i'w cwblhau (allbwn) yn y gofrestr yn ddyddiol. Oherwydd y mathau gwahanol a chymhlethdod gwahanol y ceisiadau a dderbyniwn, ac felly faint o amser y mae pob cais yn ei gymryd i'w gwblhau, rydym yn cymhwyso pwysoliad i roi cyfrif am amgylchiadau gwahanol pob cais. Roeddem wedi allbynnu 16% yn fwy o geisiadau bob dydd ar ddiwedd 2023 nag y gwnaethom ar ddiwedd 2022.

Mudo data o 35 awdurdod lleol arall i'r Gofrestr Pridiannau Tir Lleol ddigidol.

22 eleni.

Cynyddu'r cyfanswm i 89.

Rydym yn parhau i wneud cynnydd o ran cwblhau'r Gofrestr Pridiannau Tir Lleol ar gyfer Cymru a Lloegr, gydag 89 o awdurdodau lleol yn fyw ar y gwasanaeth erbyn diwedd 2023-24, a chyflawnwyd 22 ohonynt yn ystod y flwyddyn. Cyfyngodd cyfres o heriau gyda chyflenwyr awdurdodau lleol yn ystod ail hanner y flwyddyn ar gyflymder cwblhau. Roedd perfformiad erbyn Mawrth 2023 yn gwella gydag 11 awdurdod lleol wedi eu cwblhau, a dylai perfformiad fesul chwarter aros ar y lefel honno tan y flwyddyn nesaf. Disgwyliwn felly y bydd tua 137 o awdurdodau lleol wedi mudo i'r gwasanaeth erbyn diwedd 2024-25.

Rheolaeth ariannol
Bodlonwyd a gwnaethpwyd yn well na'n dangosydd perfformiad

Darparu ein gwasanaethau o fewn 3% o'n Terfyn Gwariant Adrannol Adnoddau (TGAA) y cytunwyd arno.

-0.8%

99.2% o gyllideb TGAA wedi ei fuddsoddi yn ein gwasanaethau eleni.

Cynnydd o 2.2% o'i gymharu â 2022-23.

Caiff ein cyllideb Terfyn Gwariant Adrannol ei osod gan Drysorlys EF a phleidleisir arni gan y Senedd ar ddechrau'r flwyddyn ariannol. Mae'r rhan fwyaf o'n gwariant ar weithrediadau busnes o ddydd i ddydd, a elwir fel arall yn 'Adnoddau (TGAA)'. Llwyddwyd i ddarparu ein gwasanaethau o fewn ein cyllideb ddirprwyedig, gan ddangos gwerth cyhoeddus am arian a rheolaeth effeithiol o wariant cyhoeddus.

Pobl
Bodlonwyd a gwnaethpwyd yn well na'n dangosydd perfformiad

60% Sgôr Ymgysylltu â Gweithwyr.

62% eleni.

Gostyngiad o'i gymharu â 65% yn 2022-23.

Mae'r Mynegai Ymgysylltu â Gweithwyr yn cael ei gasglu trwy'r arolwg blynyddol Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil ac mae'n mesur pa mor falch y mae staff yn teimlo yn gweithio i Gofrestrfa Tir EF, a fyddent yn ei argymell fel lle gwych i weithio, a ydynt yn teimlo ymlyniad personol cryf, ac a ydynt yn teimlo ei fod yn eu hysbrydoli a'u cymell i wneud y gorau yn eu swydd a chyflawni ei hamcanion. Roedd y mynegai yn 62%, dri phwynt canran yn is o'i gymharu â 2022 ac yn debyg i lefelau cyn-bandemig. Mae'r sgorau wedi gostwng ychydig, yn rhannol oherwydd y sgorau artiffisial o uchel a brofwyd gennym yn ystod ac ar ôl y pandemig, a hefyd oherwydd y newidiadau rydym wedi eu cyflwyno i wella gwasanaeth cwsmeriaid a chanolbwyntio ar gyflymder gwasanaeth. Rydym wedi cytuno ar feysydd ffocws allweddol o fewn ein model aeddfedrwydd diwylliant lle rydym yn ceisio gwneud gwelliannau pellach i gefnogi diwylliant perfformiad uchel. Mae'r rhain yn cynnwys meithrin ymdeimlad o bwrpas ar gyfer cydweithwyr, hyrwyddo cynwysoldeb, adeiladu timau gwych, blaenoriaethu gofal am gwsmeriaid a datblygu arweinwyr ysbrydoledig.

Adolygiad ariannol

Gwerthwyd fflat yn y stryd gyda'r enw lliwgar Second Star on the Right and Straight on Til Morning ar Land of Green Ginger yng nghanol dinas Hull yn Ionawr 2024. Yn 2017 dywedodd papur newydd y Mirror mai hwn oedd cyfeiriad mwyaf rhyfedd ond hudolus Prydain. Llun: Alamy/Mark Sunderland Photography

Mae Cofrestrfa Tir EF wedi cael ei hariannu trwy'r broses Amcangyfrifon Seneddol ers i'r statws cronfa fasnachu gael ei ddirymu ar 1 Ebrill 2020. Mae costau Cofrestrfa Tir EF wedi eu nodi yn y Datganiad o Wariant Net Cyfunol (DWNC) ac mae ein Datganiad o Sefyllfa Ariannol (DSA) yn amlinellu ein mantolen ar 31 Mawrth 2024. Mae'r holl ffïoedd, taliadau ac incwm masnachol yn cael eu dal trwy ein Datganiad Ymddiriedolaeth a'u hildio i Drysorlys EF. Gellir gweld datganiadau ariannol manwl ar gyfer y ddau ar dudalennau 83 i 86 a thudalennau 110 i 112. Yn 2023-24 ni fu unrhyw newidiadau mawr yn y Safonau Adrodd Ariannol.

Mae ein hamcan ariannol allweddol yn 2023-24 wedi parhau yr un fath sef buddsoddi yn y capasiti a'r galluoedd tymor byr y mae eu hangen arnom i wasanaethu'r galw o ddydd i ddydd am ein gwasanaethau, ochr yn ochr â'r buddsoddiad tymor hwy y mae ei angen i wneud yn siŵr bod y gwasanaethau hyn yn fwy gwydn yn wyneb anwadalrwydd y farchnad yn y tymor hwy.

Rydym wedi buddsoddi'n sylweddol yn ein capasiti a'n gallu er mwyn ceisio cadw i fyny â'r galw hwn. Rheolwyd y buddsoddiad hwn o fewn ein cyfansymiau rheolaeth seneddol cyffredinol gyda thanwariant yn erbyn Terfynau Gwariant Adrannol Adnoddau (TGAA) a Therfynau Gwariant Adrannol Cyfalaf (TGAC). Rydym wedi tanwario yn erbyn ein cyfansymiau rheoli gan £2.2m yn erbyn TGAA ac £1.3m yn erbyn TGAC.

Tabl crynodeb 2023-24	Alldro	Cyllideb Amcangyfrifedig Atodol
Mewn £000	**Cyfanswm**	**Cyfanswm**
Terfyn Gwariant Adrannol (TGA)		
Adnoddau: arian parod*	410,353	412,770
Adnoddau: eitemau heb fod yn arian parod*	21,689	21,500
Cyfanswm adnoddau	**432,042**	**434,270**
Cyfalaf	48,911	50,200
Cyfanswm TGA	480,953	484,470
Gwariant a Reolir yn Flynyddol (GRF)		
Adnoddau	(13,094)	19,000
Cyfalaf	(412)	0
Cyfanswm	(13,506)	19,000

*Niferoedd wedi eu haddasu i adlewyrchu bod dibrisiant IFRS16 yn arwain at all-lifau arian parod.

Adolygiad ariannol cyfrifon adnoddau (TGAA)

	2023-24 £m	2022-23 £m
Costau staff	320.2	286.8
Prynu nwyddau a gwasanaethau	80.6	84.9
Taliadau dibrisiant ac amorteiddio*	27.1	18.9
Taliadau indemniad gan gynnwys costau cyfreithiol**	2.3	4.7
Cyfanswm gwariant gweithredu	**430.2**	**395.3**
Cyllid (incwm)/treuliau	1.0	1.1
(Elw)/Colled ar waredu asedau anghyfredol	0.0	0.2
Gwariant adnoddau net am y flwyddyn	431.2	396.6
Darpariaethau eraill a ddefnyddiwyd	0.0	0.0
Cyfanswm TGAA	431.2	396.6

* Heb gynnwys amhariad a godir ar Wariant a Reolir yn Flynyddol (GRF).

** Heb gynnwys symudiadau yn y ddarpariaeth indemniad (wedi eu dosbarthu fel GRF).

Costau staff

Cafodd mwy o gydweithwyr arbenigol eu recriwtio a chafodd mwy o oramser ei ariannu er mwyn helpu i reoli'r galw am ein gwasanaethau. Yn gyffredinol, cynyddodd costau staff o £286.8m yn 2022-23 i £320.2m yn 2023-24. Mae'r cynnydd hwn yn cael ei ysgogi gan ddau ffactor allweddol: y taliadau anghyfunol o £1,500 a gafodd eu gwneud i'r holl staff fel y cyhoeddwyd gan Swyddfa'r Cabinet, a'r dyfarniad tâl blynyddol (yn unol â chanllawiau cylch gwaith tâl y Gwasanaeth Sifil).

Prynu nwyddau a gwasanaethau

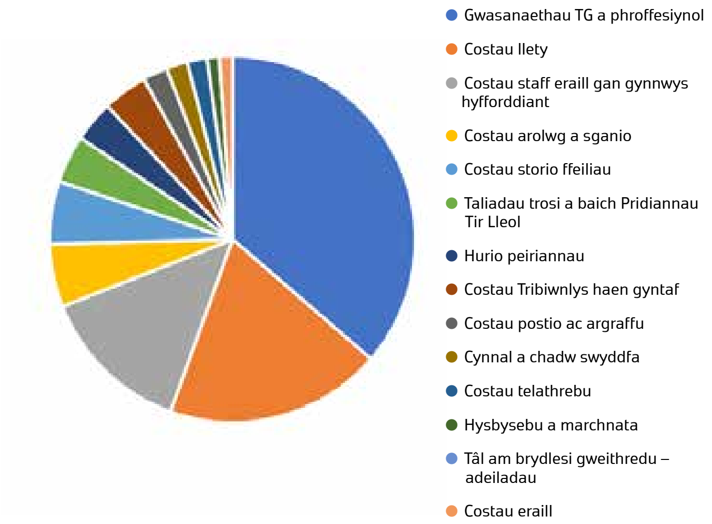

Y meysydd gwariant allweddol a'u symudiadau o 2022-23 i 2023-24 oedd:

- £29.9m ar gyfer gwasanaethau TG a phroffesiynol, gan gynnwys cynnal a chadw offer a thrwyddedau sy'n ostyngiad bach o £0.6m yn 2022-23;
- gostyngodd costau llety gan £1.7m i gyfanswm o £14.0m oherwydd gwaith a wnaed i leihau costau rhedeg ein hadeiladau; ac
- arhosodd costau staff eraill yn gyson â'r flwyddyn flaenorol trwy godi £0.2m yn unig i £11.1m.

Taliadau dibrisiant ac amorteiddio

Cynyddodd dibrisiant gan £6.9m yn bennaf oherwydd bod £30.4m o asedau yn cael eu dwyn i'w defnyddio yn 2022-23 a £28.9m yn cael eu cydnabod yn 2023-24. Mae'r asedau sy'n cael eu hadeiladu ac yna'n cael eu dwyn i'w defnyddio gan Gofrestrfa Tir EF yn ymwneud yn bennaf ag awdurdodau lleol sy'n mynd yn fyw ar y gofrestr PTLl (y mae eu nifer wedi cynyddu o 23 awdurdod lleol yn 2021-22 i 96 erbyn diwedd 2023-24).

Taliadau indemniad gan gynnwys costau cyfreithiol

Mae ein costau nad ydynt yn gostau staff hefyd yn cynnwys effaith ein gwarant teitl a gefnogir gan y wladwriaeth, sy'n helpu i gynnal cywirdeb y gofrestr. Mae'n diogelu dioddefwyr rhag twyll neu wallau. Yn 2023-24 talwyd £2.2m yn erbyn 655 o hawliadau, o'i gymharu â £3.5m ar gyfer 627 o hawliadau yn 2022-23.

Costau ariannu a gwaredu asedau anghyfredol

Cafwyd costau o £1.0m yn gysylltiedig â llog ar brydlesi cyllid, sy'n gyson â 2022-23. Nid oedd unrhyw waredidau arwyddocaol o asedau anghyfredol.

Gwariant a Reolir yn Flynyddol Adnoddau

Cyfrifwn ein darpariaeth indemniad gyda chymorth Adran Actiwari'r Llywodraeth gan ddefnyddio cyfraddau disgownt Trysorlys EF, sef y dybiaeth fwyaf arwyddocaol sy'n sail i'r ddarpariaeth. Ariennir y ddarpariaeth indemniad trwy Wariant a Reolir yn Flynyddol Adnoddau (GRFA) oherwydd ansicrwydd cynhenid hawliadau. Gellir cael rhagor o wybodaeth am hawliadau heb eu talu a darpariaethau sydd Wedi Codi ond Heb eu Hadrodd (WCHH) – gan gynnwys dadansoddiad sensitifrwydd sy'n adlewyrchu natur amcangyfrifedig y rhwymedigaeth WCHH a thueddiad y ddarpariaeth i amrywio – yn nodyn 14 i'r cyfrifon.

Yn 2023-24, derbyniwyd credyd GRFA o £12.5m, yn dilyn gostyngiad yn y ddarpariaeth indemniad yn bennaf oherwydd newid yng nghyfraddau disgownt Trysorlys EF a gymhwyswyd i'r ddarpariaeth. Mae'r cyfraddau disgownt a gymhwysir yn cael eu pennu gan Drysorlys EF ac maent yn gysylltiedig â chwyddiant. Y prif newid arall i'r ddarpariaeth eleni yw cael gwared ar y gronfa wrth gefn ar gyfer COVID-19, a oedd yn werth £2.0m. Cyfanswm y newid net yn y ddarpariaeth indemniad, a ddarparwyd gan Adran Actiwari'r Llywodraeth, oedd gostyngiad o £13.2m.

Gwariant cyfalaf (TGAC)

Cyfanswm gwariant cyfalaf yn 2023-24 oedd £48.76m, sy'n gysylltiedig â TG, meddalwedd a chyfalafu costau datblygu PTLl. Roedd tanwariant TGAC o £1.3m yn erbyn y gyllideb, yn gysylltiedig yn bennaf ag ad-drefnu camau amserlen y rhaglen PTLl.

Gwariant a Reolir yn Flynyddol Cyfalaf

Roedd Cofrestrfa Tir EF yn gallu rhyddhau £0.4m o'i chronfa wrth gefn GRF Cyfalaf, yn dilyn defnyddio £0.9m o'i darpariaeth dadfeiliadau ar ôl symud swyddfa.

Ffïoedd a thaliadau

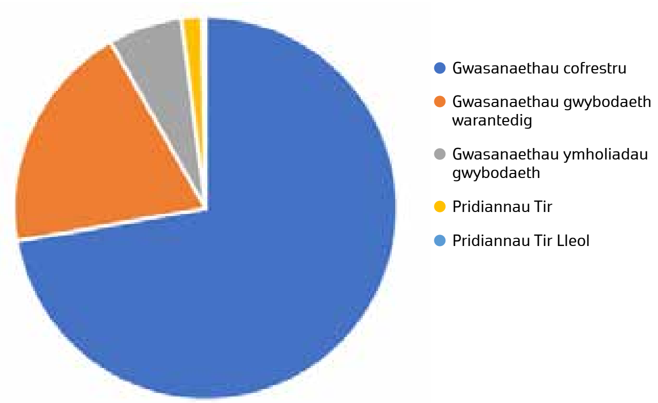

Casglwn yr holl ffïoedd a thaliadau adeg gwneud cais a'u hildio i Drysorlys EF ar ôl cwblhau'r gwaith. Adroddir ar yr incwm hwn mewn Datganiad Ymddiriedolaeth blynyddol ar wahân. Mae'r farchnad eiddo yng Nghymru a Lloegr wedi tawelu dros y flwyddyn ariannol ddiwethaf, ac mae'r llai o alw cysylltiedig am ein gwasanaethau statudol wedi effeithio ar y ffïoedd a dderbyniom, a oedd i lawr £53.0m o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Mae'r farchnad dawel wedi cynnig modd inni ganolbwyntio'n fewnol ar dargedu stoc hŷn, mwy cymhleth.

Yn 2023-24, casglwyd ffïoedd yn ymwneud â chofrestru teitl o £315.0 miliwn gyda cheisiadau sy'n werth £312.7

miliwn wedi eu prosesu yn ystod y flwyddyn. Yr effaith net ar falans y Ffïoedd a Dderbyniwyd Ymlaen Llaw (FfDdYLl) o'n holl wasanaethau cynhyrchu ffïoedd yw cynnydd net o £2.7m, gan ddod â'r cyfanswm i £174.8m. Mae'r cynnydd yn y balans hwn dros y flwyddyn yn ganlyniad i ffïoedd cyfartalog uwch fesul cais, a gyfrannodd at gynnydd o £12.4m yn FfDdYLl a wrthbwyswyd gan allbwn uwch o waith mwy cymhleth yn lleihau FfDdYLl gan £9.7m. Mae'r balans diwedd blwyddyn wedi lleihau o uchafbwynt yn ystod y flwyddyn o £182.0m a bydd yn parhau i gael ei weithio i lawr wrth inni gynyddu ein capasiti dyddiol i fod yn fwy na nifer y ceisiadau a dderbynnir bob dydd.

Roedd cyfanswm o £230.0m o ffïoedd cydnabyddedig yn ymwneud â'n gwasanaethau cofrestru ôl-gwblhau. O fewn gwasanaethau cofrestru roedd £137.1m yn ymwneud â diweddariadau i deitlau presennol yn y gofrestr (megis newid perchnogaeth), a oedd yn cyfrif am oddeutu 43% o'n cyfanswm ffïoedd. Roedd cyfanswm o £92.6m yn ymwneud â chreu cofnodion cofrestr newydd (megis cofrestriadau cyntaf, trosglwyddiadau o ran a phrydlesi newydd) a oedd yn cyfrif am 29% o'r cyfanswm ffïoedd, i fyny o 20% yn y flwyddyn ariannol flaenorol. Daeth ein prif lif incwm arall o wasanaethau ymholiadau gwarantedig, sy'n gamau hanfodol ym mhob trafodiad eiddo. Mae'r rhain yn wasanaethau cyn-gwblhau sy'n hanfodol i redeg y farchnad eiddo ac yn cael eu darparu ar unwaith ar y cyfan. Yn 2023-24, roedd gwasanaethau ymholiadau gwarantedig yn cyfrif am £62.6m (20% o'r cyfanswm ffïoedd). Mae gwasanaethau gwybodaeth yn golygu y gall defnyddwyr fynd ar-lein i gael braslun o unrhyw lain o dir neu eiddo cofrestredig. Cynhyrchodd y rhain £20.0m yn 2023-24 (6% o'r cyfanswm ffïoedd).

Darparwn wasanaethau tir ac eiddo eraill hefyd. Mae ein gwasanaeth Pridiannau Tir digidol yn gwarchod buddion mewn tir digofrestredig ac rydym yn cynnal y mynegai methdaliad ar gyfer Cymru a Lloegr. Mae ein Hadran Credydau Amaethyddol yn cynnal cofrestr o fenthyciadau tymor byr wedi eu gwarantu ar stoc ffermio ac asedau amaethyddol eraill. Mae ein Rhaglen PTLl yn gofrestr genedlaethol, mynediad uniongyrchol o wybodaeth a gedwir gan yr awdurdodau lleol sydd wedi mudo i'r rhaglen. Gyda'i gilydd cynhyrchodd y rhain £6.5m yn 2023-24 (2% o'r cyfanswm ffïoedd.

Incwm arall

Yn ogystal, cynigiwn wasanaethau data masnachol i gwsmeriaid yn y farchnad eiddo a'r economi ehangach. Cynhyrchodd incwm o ryddhau ein data yn fasnachol £4.0m yn 2023-24.

2024-25

Y flwyddyn ariannol nesaf yw blwyddyn olaf Adolygiad Gwariant 2021 pan dderbyniom setliad tair blynedd ar gyfer TGAA a TGAC. Mae'r sicrwydd tymor hwy yn caniatáu inni barhau i fuddsoddi mewn capasiti rheng flaen a gwelliannau tymor hwy ac ar yr un pryd cyflymu'r broses o gyflwyno'r Rhaglen PTLl. Dyrannwyd TGAA o £383.7m inni yn 2024-25. Ein TGAC yw £59.1m yn 2024-25.

Geirfa

Academi Cofrestru Tir	Canolfan rhagoriaeth hyfforddi staff Cofrestrfa Tir EF.
Business Gateway	Mae Rhyngwyneb Rhaglennu Cymwysiadau Business Gateway yn galluogi cwsmeriaid i gael mynediad di-dor at ein gwasanaethau o fewn eu systemau rheoli achosion ac awtomeiddio prosesau ailadroddus.
Cais	Gwneud cais i gofrestru tir digofrestredig, diweddaru teitlau tir neu eiddo cofrestredig, neu wneud cais am wybodaeth gan Gofrestrfa Tir EF.
Cais am wybodaeth	Lle mae'n rhaid i Gofrestrfa Tir EF wneud ymholiadau i'r ceisydd ynghylch cais oherwydd bod gwybodaeth neu dystiolaeth yn eisiau neu'n anghywir ac felly ni ellir ei phrosesu.
Cais creu cofrestr	Unrhyw gais sy'n arwain at greu cofrestr hollol newydd, megis trosglwyddo rhan o deitl sy'n bodoli, prydles newydd neu gofrestru tir am y tro cyntaf.
Cofrestr Credydau Amaethyddol	Cofrestr sy'n darparu dull o sicrhau gwarant yn ei herbyn ar gyfer rhoi benthyg dros asedau fferm megis da byw ac offer.
Cofrestr Pridiannau Tir	Cofrestr sy'n cynnwys yr wybodaeth ganlynol: cofrestr o bridiannau tir, cofrestr o weithredoedd arfaethedig a gweithredoedd arfaethedig mewn methdaliad, cofrestr gwritiau a gorchmynion sy'n effeithio ar dir a gwritiau a gorchmynion mewn methdaliad, cofrestr o weithredoedd cymodi sy'n effeithio ar dir a chofrestr blwydd-daliadau.
Cofrestr Pridiannau Tir Lleol (PTLl)	Cofrestr statudol sy'n cynnwys gwybodaeth awdurdodau lleol am ddefnyddio a mwynhau eiddo. Mae'n cynnwys pethau megis statws adeilad rhestredig, gorchmynion cadw coed a mesurau eraill i warchod yr amgylchedd.
Cofrestr Tir	Mae'n cofnodi perchnogaeth tir ac eiddo yng Nghymru a Lloegr.
Cofrestriad cyntaf	Y gofyniad i gofrestru ystadau rhydd-ddaliol a phrydlesol digofrestredig mewn tir.
Comisiwn Geo-ofodol	Pwyllgor arbenigol, a noddir gan Swyddfa'r Cabinet, sy'n gosod strategaeth geo-ofodol y DU ac yn hyrwyddo'r defnydd gorau o ddata geo-ofodol.
Copi swyddogol	Copïau o weithredoedd a dogfennau sy'n cael eu ffeilio gyda ni, gan gynnwys cofrestri teitl a chynlluniau teitl, y gwarantir eu bod yn gywir ac y gellir eu cyflwyno fel tystiolaeth fel pe baent yn ddogfennau gwreiddiol.
Cyfyngiad	Cofnod sy'n cyfyngu Cofrestrfa Tir EF rhag diweddaru'r gofrestr oni bai bod amodau penodol yn cael eu bodloni.
Cyngor Cynghori'r Gofrestrfa Tir	Bwrdd ymgynghorol sy'n sicrhau bod buddion budd-ddeiliaid yn cael eu hystyried wrth ddatblygu polisïau, gwasanaethau a chynhyrchion. Mae'n rhoi cyfle i gyfnewid gwybodaeth a thrafod, gan fanteisio ar wybodaeth ac arbenigedd ar y cyd yr aelodau.
Chwiliad o'r Map Mynegai	Cais i ddarganfod a yw darn o dir wedi ei gofrestru, ac, os ydyw, beth yw'r rhif teitl, o dan reol 145, Rheolau Cofrestru Tir 2003.
Chwiliad swyddogol	Mae'n cynnig modd i bobl megis prynwyr tai neu roddwyr benthyg morgeisi gael blaenoriaeth ar gyfer cwblhau eu pryniant, prydles neu bridiant cyn ceisiadau a gyflwynir wedi hynny.

Chwilio am wybodaeth am dir ac eiddo	Gwasanaeth sy'n galluogi cwsmeriaid i lwytho copïau i lawr o'r crynodeb eiddo, cynllun teitl a chofrestr teitl ar gyfer eiddo yng Nghymru a Lloegr.
Data agored	Data y gellir ei ddefnyddio, ei ailddefnyddio a'i ailddosbarthu gan unrhyw un yn rhad ac am ddim.
Deallusrwydd artiffisial	Deallusrwydd a dysgu gan beiriannau.
Digideiddio	Y broses o droi gwybodaeth yn ffurf ddigidol (darllenadwy gan gyfrifiadur).
Diweddaru cofrestr	Unrhyw gais i newid cofrestr y cyfan o deitl eiddo sy'n bodoli, gan gynnwys morgeisi newydd, newid enwau, trosglwyddiadau a rhyddhadau.
Economi data	Ecosystem ddigidol fyd-eang lle mae data'n cael ei gasglu, ei drefnu a'i gyfnewid gan rwydwaith o werthwyr er mwyn cael gwerth o'r wybodaeth a gronnwyd.
Fforwm Diwydiant y Gofrestrfa Tir	Trawstoriad o gwsmeriaid a budd-ddeiliaid yn y farchnad eiddo sy'n gweithio gyda'i gilydd i ddod o hyd i ffyrdd newydd o wella'r broses drawsgludo.
Geo-ofodol	Data a gwybodaeth sy'n gysylltiedig â lleoliad neu le penodol.
Geovation	Yr arfer o ddefnyddio data a gwybodaeth lleoliad i helpu i nodi cyfleoedd a chreu datrysiadau.
Grŵp Prynu a Gwerthu Cartrefi	Cymysgedd anffurfiol o bobl ar draws y sectorau eiddo, cyfreithiol a chyllid sy'n cydweithio i wella'r broses prynu a gwerthu cartrefi i ddefnyddwyr.
Gwasanaeth Cofrestru Digidol	Gwasanaeth porthol Cofrestrfa Tir EF sy'n caniatáu i geisiadau gael eu cyflwyno'n ddigidol lle mae'r data'n cael ei wirio'n awtomatig cyn ei gyflwyno.
Gwasanaethau gwybodaeth warantedig	Gwasanaethau sy'n darparu gwybodaeth a chanlyniadau sy'n cynnwys gwarant y wladwriaeth.
Gwasanaethau wedi eu cyflymu	Gall cwsmeriaid wneud cais i Gofrestrfa Tir EF brosesu cais ar frys.
Gweld Ceisiadau	Gwasanaeth rhad ac am ddim o fewn porthol Cofrestrfa Tir EF sy'n cynnig modd i ddefnyddwyr weld yr holl geisiadau a wneir trwy ddefnyddio'r porthol, ynghyd â gwirio'r statws a llwytho i lawr yr holl ddogfennau perthnasol sy'n ymwneud â phob cais.
Gweld cofrestr	Gweld y fersiwn cyfredol o'r gofrestr.
Hunaniaeth ddigidol	Ffurf rithiol o hunaniaeth sy'n lleihau'r amser, yr ymdrech a'r gost a all fod yn gysylltiedig â rhannu dogfennau ffisegol pan fydd angen i bobl ddarparu prawf cyfreithiol o bwy ydyn nhw.
MapSearch	Offeryn mapio ar-lein sy'n galluogi cwsmeriaid i sefydlu'n gyflym a yw tir ac eiddo yng Nghymru neu Loegr wedi ei gofrestru.
Pridiannau Tir	Buddion mewn tir digofrestredig a all gael eu gwarchod gan gofnod yn y Gofrestr Pridiannau Tir.
Rhaglen Cyflymydd Geovation	Y cynllun a gefnogir gan Gofrestrfa Tir EF a'r Arolwg Ordnans sy'n darparu cyllid grant, mynediad at ddata, arbenigedd technegol a chymorth busnes i fusnesau newydd Technoleg Eiddo a geo-ofodol.

Rhyngwyneb Rhaglennu Cymwysiadau	Mae'n galluogi cwmnïau i agor eu data a swyddogaethau cymwysiadau i ddatblygwyr trydydd parti allanol, partneriaid busnes ac adrannau mewnol o fewn eu cwmnïau.
Seilwaith Cenedlaethol Hanfodol	Term a ddefnyddir i ddisgrifio prosesau, systemau, cyfleusterau, technolegau, rhwydweithiau, asedau a gwasanaethau sy'n hanfodol i iechyd, diogelwch, neu lesiant economaidd y genedl a gweithrediad effeithiol y llywodraeth.
Sero Net	Sicrhau cydbwysedd rhwng faint o allyriadau nwyon tŷ gwydr a gynhyrchir a faint sy'n cael eu tynnu o'r atmosffer.
Technoleg Eiddo	Defnyddio technoleg i helpu unigolion a chwmnïau i ymchwilio, prynu, gwerthu a rheoli eiddo tiriog.
Teitl	Tystiolaeth o hawl rhywun i eiddo.
Terfyn Gwariant Adrannol Cyfalaf (TGA Cyfalaf, TGAC)	Buddsoddiad mewn meddalwedd a gynhyrchir yn fewnol, offer TG ac ystadau.
Trawsnewid digidol	Mabwysiadu technoleg ddigidol gan gwmni. Y nodau cyffredin ar gyfer ei weithredu yw gwella effeithlonrwydd, gwerth neu arloesedd.
Uwch Dîm Gweithredol	Y tîm gweithredol sy'n rheoli'r gwaith bob dydd o redeg Cofrestrfa Tir EF.
Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth	Y camau y bydd adrannau llywodraeth y DU a'u hasiantaethau yn eu cymryd i leihau eu heffeithiau ar yr amgylchedd yn y cyfnod 2021 i 2025.

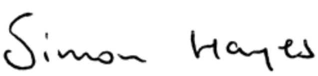

Simon Hayes
Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
30 Awst 2024

Adroddiad atebolrwydd

Adroddiad llywodraethu corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Mae'r adran hon yn nodi aelodaeth ein pwyllgorau a'n byrddau cyfarwyddwyr allweddol ac yn egluro eu cyfrifoldebau.

Ein strwythur llywodraethu

Mae system lywodraethu dwy haen gan Gofrestrfa Tir EF:

- Bwrdd Cofrestrfa Tir EF (yn cynnwys aelodau bwrdd anweithredol a chyfarwyddwyr gweithredol). Fe'i cefnogir gan y:
  - Pwyllgor Archwilio a Risg
  - Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau
  - Pwyllgor Newid

  Sefydlodd Cofrestrfa Tir EF Bwyllgor Adolygu Gofal Cwsmeriaid hefyd tua diwedd y flwyddyn.
- Uwch Bwyllgorau Gweithredol Cofrestrfa Tir EF (mae aelodau'r Uwch Bwyllgorau Gweithredol yn cynnwys yr Uwch Dîm Gweithredol (UDG).
  - Uwch Bwyllgor Gweithredol Gwasanaethau Corfforaethol
  - Uwch Bwyllgor Gweithredol Cyflenwi Gwasanaethau
  - Uwch Bwyllgor Gweithredol Strategaeth a Chyflenwi

Mae'r strwythur hwn yn galluogi aelodau'r bwrdd anweithredol i ddarparu her briodol i'r UDG gan gynnig modd i'r UDG redeg Cofrestrfa Tir EF yn effeithiol o ddydd i ddydd

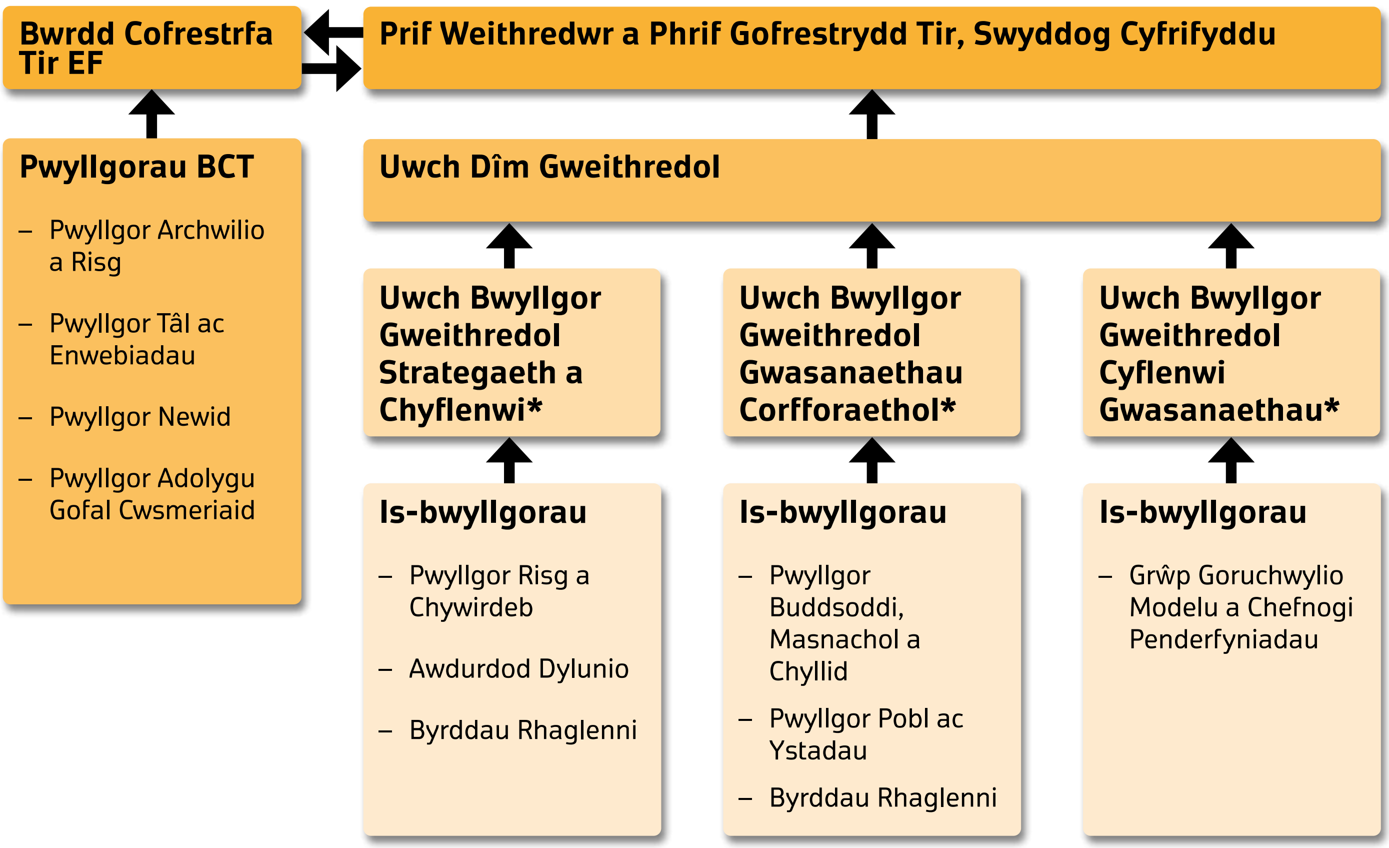

* Mae aelodau'r Uwch Bwyllgorau Gweithredol gwahanol yn dod at ei gilydd yn rheolaidd fel Uwch Dîm Gweithredol (UDG) anffurfiol.

Bwrdd Cofrestrfa Tir EF

Amlinellir rôl a chyfrifoldebau Bwrdd Cofrestrfa Tir EF (BCT/y Bwrdd) yn y Fframwaith cyhoeddedig. Mae hwn wrthi'n cael ei ddiweddaru i adlewyrchu trosglwyddiad nawdd Cofrestrfa Tir EF i'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau.

Pwrpas y Bwrdd yw cefnogi, herio'n adeiladol a rhoi cyngor ac arweiniad i'r Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir a'i uwch dîm reoli cefnogol. Mae BCT yn goruchwylio datblygiad a chyflwyniad y strategaeth fusnes y cytunwyd arni ac yn sicrhau bod gweithgareddau Cofrestrfa Tir EF yn cael eu llywodraethu'n briodol. Ei phrif amcanion yw:

- cynghori a chytuno ar y weledigaeth tymor hir, y strategaeth fusnes tymor canolig, y gyllideb flynyddol a'r dangosyddion perfformiad allweddol (DPA);
- adolygu perfformiad ariannol a gweithredol;
- monitro datblygiadau yn y farchnad ar gyfer cyfleoedd ac ystyried unrhyw risgiau strategol a wynebir gan y sefydliad, gan sicrhau bod systemau a rheolaethau digonol yn eu lle;
- sicrhau cydymffurfiaeth â'r holl ofynion statudol;
- sicrhau bod y sefydliad yn defnyddio arferion gorau o ran llywodraethu corfforaethol; a
- sicrhau bod perthnasoedd effeithiol yn cael eu cynnal gyda chyfranddalwyr, cwsmeriaid, cyflenwyr, gweithwyr ac adrannau'r llywodraeth.

Mae BCT yn cael ei gefnogi gan ei Bwyllgor Archwilio a Risg, Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau, Pwyllgor Newid a'r Pwyllgor Adolygu Gofal Cwsmeriaid sydd newydd ei ffurfio. Mae rhagor o fanylion am y pwyllgorau hyn i'w gweld ar y tudalennau canlynol.

Mae BCT yn cynnwys cymysgedd o gyfarwyddwyr gweithredol ac aelodau bwrdd anweithredol. Mae aelodau bwrdd anweithredol BCT yn fedrus iawn, gyda phrofiad priodol yn y meysydd perthnasol i gefnogi a herio'r Bwrdd Gweithredol.

Mae'r aelodau bwrdd anweithredol yn annibynnol ar reolaeth. Mae'n ofynnol i bob aelod o'r bwrdd lofnodi datganiad blynyddol sy'n cofnodi unrhyw wrthdaro buddion posibl a datgan unrhyw fuddion newydd yn y cyfnod interim. Cedwir cofnod canolog ar ffurf 'Cofrestr Buddion' ac fe'i rhennir yn flynyddol â'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Gweler nodyn 17 i'r cyfrifon ar dudalen 105 am ddatgeliadau partïon cysylltiedig.

Mae'n ofynnol i Gofrestrfa Tir EF gynnal adolygiad effeithiolrwydd bwrdd yn flynyddol gydag adolygiad gan bartneriaid allanol bob tair blynedd. Cwblhawyd yr adolygiad allanol diwethaf yng Ngorffennaf 2022 gan Deloitte. Cwblhaodd aelodau'r Bwrdd hunanwerthusiad o effeithiolrwydd y Bwrdd ym Mehefin 2023 lle cawsant eu gwahodd i fyfyrio ar ganlyniadau a nodi unrhyw rwystrau i effeithiolrwydd y Bwrdd yn ogystal ag ystyried cyfleoedd ar gyfer gwella. Mae camau gweithredu a ddeilliodd o'r broses honno'n cael eu diweddaru'n rheolaidd a'u trafod yng nghyfarfodydd Bwrdd. Cânt eu hadolygu hefyd fel rhan o'r adolygiad mewnol sydd i'w gynnal ym Mehefin 2024.

Neil Sachdev

Cadeirydd Anweithredol

Ymunodd Neil â'r Bwrdd ym Medi 2022. Mae hefyd yn Gadeirydd yr East West Railway Company (EWR Co), gan oruchwylio'r gwaith o ddarparu cyswllt rheilffordd uniongyrchol newydd rhwng Rhydychen a Chaergrawnt, yn ogystal â Chadeirydd Bwrdd Sefydliad Seilwaith Amddiffyn y Weinyddiaeth Amddiffyn. Mae hefyd yn Gyfarwyddwr Anweithredol Network Rail Property Limited. Mae Neil hefyd wedi cael amrywiaeth o uwch swyddi arweinyddiaeth yn y sectorau ynni, eiddo a manwerthu.

Simon Hayes

Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir

Ymunodd Simon yn Nhachwedd 2019. Cyn hynny bu ganddo sawl uwch swydd yn y Swyddfa Gartref, gan gynnwys Cyfarwyddwr Rhanbarthol cyntaf Asiantaeth Ffiniau'r DU ar gyfer gwledydd America, Cyfarwyddwr Rhyngwladol Fisâu a Mewnfudo'r DU (UKVI) ac yn olaf Cyfarwyddwr Fisâu a Dinasyddiaeth yn UKVI. Roedd cyfrifoldebau Simon yn cynnwys sefydlu Cynllun Preswylio'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE ar gyfer dinasyddion Ewropeaidd sy'n byw yn y DU.

Aelodau Bwrdd yn y llun yw'r rhai a oedd yn y swydd ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2023-24.

Angela Morrison

Aelod Bwrdd Anweithredol

Ymunodd Angela â'r Bwrdd yn 2018. Mae Angela yn Brif Swyddog Gweithredu yn Cancer Research UK (CRUK) lle mae'n gyfrifol am Gyllid, AD, Technoleg a Gwasanaethau Corfforaethol. Cyn ymuno â CRUK roedd Angela yn Gyfarwyddwr Manwerthu, Cadwyn Gyflenwi a Thechnoleg yn Debenhams ac mae hi wedi gweithio mewn rolau hefyd yn J Sainsbury plc, Direct Line Group ac ASDA Walmart.

Iain Banfield

Prif Swyddog Ariannol

Ymunodd Iain yn Chwefror 2019. Cyn hynny fe dreuliodd dwy flynedd a hanner yn yr Adran Masnach Ryngwladol, yn gyntaf fel y Dirprwy Gyfarwyddwr ar gyfer Cyllid Strategol ac yna fel Cyfarwyddwr Cyllid dros dro. Cyn hynny bu'n Gyfarwyddwr Cyllid ar gyfer UK Trade & Investment ac mae wedi cael rolau yn y Weithrediaeth Gyfranddalwyr a'r Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau.

Ann Henshaw

Aelod Bwrdd Anweithredol a Chadeirydd y Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau a Chadeirydd y Pwyllgor Adolygu Gofal Cwsmeriaid

Ymunodd Ann â'r Bwrdd yn 2021. Mae gan Ann brofiad helaeth ym maes adnoddau dynol (AD) ar ôl gweithio mewn sawl cwmni mawr ar draws amrywiaeth o sectorau, gan gynnwys eiddo, yn y DU ac yn rhyngwladol. Roedd hi'n Gyfarwyddwr AD yn British Land ac yn aelod o'i Dîm Gweithredol. Mae ei rolau blaenorol yn cynnwys gwasanaethu fel Cyfarwyddwr AD Grŵp yn Clear Channel International a Chyfarwyddwr AD yn EDF Energy.

Jeremy Pee

Aelod Bwrdd Anweithredol a Chadeirydd y Pwyllgor Newid

Ymunodd Jeremy â'r Bwrdd yn 2021. Jeremy yw cyd-sylfaenydd Thri5, busnes B2B SaaS ar gyfer cadwyn gyflenwi manwerthu. Cyn hynny roedd Jeremy yn Brif Swyddog Digidol a Thechnoleg Marks and Spencer. Mae wedi bod yn Uwch Is-lywydd yn Loblaw Digital, uned ddigidol manwerthwr mwyaf Canada. Mae Jeremy wedi bod yn gyfarwyddwr anweithredol Matalan ers 2023.

Jonathan Ingram

Aelod Bwrdd Anweithredol, UKGI (cynrychiolydd enwebedig Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh)

Ymunodd Jonathan ag UKGI ar ddechrau 2018 ac yn ogystal â bod yn rhan o dîm Sefyllfaoedd Arbennig UKGI mae wedi cynnal nifer o adolygiadau llywodraethu o brif gyrff hyd braich y llywodraeth, wedi arwain adolygiad o ymagwedd UKGI at ei rôl fel Cyfranddaliwr ac wedi arwain Swyddogaeth Risg UKGI. Gyda'i gefndir fel cyfreithiwr, mae Jonathan wedi gweithio mewn cwmnïau cyfreithiol cenedlaethol a rhyngwladol a chyn hynny roedd yn gyfarwyddwr Cwmni Budd Cymunedol Chwaraeon.

Kirsty Cooper

Aelod Bwrdd Anweithredol ac Uwch Aelod Bwrdd Annibynnol

Ymunodd Kirsty â'r Bwrdd yn 2018. Hyd at Ragfyr 2023 roedd Kirsty Cooper yn Gwnsler Cyffredinol ac Ysgrifennydd Cwmni yn Aviva.

Mae Kirsty yn aelod o Fwrdd Ymddiriedolwyr y Tŷ Opera Brenhinol a chafodd ei phenodi'n gyfarwyddwr anweithredol Scottish Widows ym Mawrth 2024. Fe wasanaethodd fel aelod o'r Comisiwn Asedau Segur a chafodd ei phenodi'n Hyrwyddwr y Diwydiant Yswiriant a Phensiynau ar gyfer asedau segur yn 2018.

Elliot Jordan

Aelod Bwrdd Anweithredol a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg

Ymunodd Elliot â'r Bwrdd yn 2019. Ymunodd Elliot â'r Northern Data Group fel Prif Swyddog Ariannol ym Mawrth 2024. Cyn hynny cafodd Elliot dros 20 mlynedd o brofiad cyllid mewn busnesau sy'n delio â defnyddwyr gan gynnwys uwch swyddi ariannol yn J Sainsbury plc, ASOS plc a Farfetch. Y tu allan i gyllid, mae Elliot yn noddwr gweithgar ar gyfer amrywiaeth, tegwch a chynhwysiant, gan hyrwyddo'r sgwrs ar gyfraniad y gymuned a datblygiad proffesiynol parhaus ar draws timau.

Mike Harlow

Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Grŵp Cwsmeriaid a Strategaeth

Ymunodd Mike yn Chwefror 2018. Graddiodd o Goleg Imperial mewn peirianneg fecanyddol cyn newid i'r gyfraith. Yna bu'n gweithio fel cyfreithiwr yn Llundain am 15 mlynedd, yn gweithredu ar ran cleientiaid eiddo masnachol, ac 11 mlynedd yn English Heritage fel ei Gyfarwyddwr Cyfreithiol ac Ysgrifennydd Corfforaethol. Mae wedi cael profiad ar lefel bwrdd o newid sefydliadol a'r gyfraith treftadaeth a diwygio polisi.

Aelodaeth BCT	
Anweithredol	
Neil Sachdev	Cadeirydd Anweithredol
Katy Baldwin	Aelod Bwrdd Anweithredol, UK Government Investments (cynrychiolydd enwebedig yr Adran Busnes a Masnach (ABM) ac yna Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh) (hyd at Orffennaf 2023)
Kirsty Cooper	Aelod Bwrdd Anweithredol ac Uwch Aelod Bwrdd Annibynnol
Ann Henshaw	Aelod Bwrdd Anweithredol, Cadeirydd y Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau
Jonathan Ingram	Aelod Bwrdd Anweithredol UKGI (cynrychiolydd enwebedig Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh) (o Awst 2023)
Elliot Jordan	Aelod Bwrdd Anweithredol a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg
Angela Morrison	Aelod Bwrdd Anweithredol
Jeremy Pee	Aelod Bwrdd Anweithredol
Gweithredol	
Simon Hayes	Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
Iain Banfield	Prif Swyddog Ariannol
Mike Harlow	Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Cwsmeriaid a Strategaeth

Blwyddyn mewn ffocws

Yn ystod 2023-24 roedd y materion a gafodd sylw gan BCT yn cynnwys:

- cynllunio busnes, cyllideb a fframwaith perfformiad, gan gynnwys adolygu blaenoriaethau drwy gydol y flwyddyn adrodd a chynllunio busnes blynyddol;
- ymgysylltu â chwsmeriaid, trin a phrofiad cwsmeriaid yng Nghofrestrfa Tir EF;
- rhagolygon, gwelliant a pherfformiad gweithredol;
- cynnydd trawsnewid, cynllunio sefydliadol a busnes;
- parhau i drosglwyddo cofrestri pridiannau tir lleol o awdurdodau lleol i Gofrestrfa Tir EF;
- ystyried archwaeth risg Cofrestrfa Tir EF ac ailedrych ar risgiau egwyddor sefydliadol;
- safonau amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu; ac
- ymgysylltiad staff gan gynnwys canlyniadau Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil 2023, cynllunio gweithlu strategol, ac ystyried datblygu dawn o fewn y sefydliad.

Cyfarfodydd Bwrdd

Cyfarfu BCT chwe gwaith yn ffurfiol yn 2023-24. Cynhaliwyd y rhan fwyaf o gyfarfodydd Bwrdd mewn person yn swyddfeydd gwahanol Cofrestrfa Tir EF a chynlluniwyd gweithgareddau ymgysylltu â swyddfeydd lleol o amgylch y cyfarfodydd hyn, gan gynnig modd i'r aelodau Bwrdd gwrdd â chydweithwyr o leoliadau, timau a lefelau profiad gwahanol. Roedd cyfranogiad hybrid yn galluogi unigolion nad oeddent yn gallu ymuno â chyfarfodydd mewn person i fynychu'n rhithiwr pan oedd angen, a chynhaliwyd cyfarfodydd mewn person rhithwir llawn pan nad oedd yn bosibl cwrdd wyneb yn wyneb.

Ymgysylltu â budd-ddeiliaid

Mae ymgysylltu â budd-ddeiliaid yn rhan allweddol o sicrhau bod BCT yn cael y wybodaeth ddiweddaraf.

- Roedd y Cadeirydd wedi parhau i ymgysylltu'n rheolaidd â'r Comisiwn Geo-ofodol.
- Roedd y Cadeirydd a Phrif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir wedi ymgysylltu â Gweinidogion yn ein noddwyr yn yr AFfBTCh. Roedd hyn yn cynnwys cyfarfodydd gyda'r Ysgrifennydd Gwladol a chroesawu'r Farwnes Penn i'n Swyddfa yn Nottingham yn Ionawr.
- Cynhaliwyd cyfarfodydd chwarterol rhwng y Cadeirydd ac aelodau eraill o'r Bwrdd ag UKGI a thîm nawdd yr AFfBTCh, gan gynnwys cyfarfodydd anffurfiol rhyngddynt, i drafod llywodraethu, perfformiad ariannol a materion perthnasol eraill, fel yr amlinellir yn y Fframwaith.
- Ymgysylltodd aelodau'r Bwrdd â'u swyddogion cyfatebol yn adrannau eraill o'r llywodraeth gan gynnwys Trysorlys EF yn ôl yr angen.
- Cyfarfu aelodau'r Bwrdd yn rheolaidd â budd-ddeiliaid marchnad sy'n aelodau o Grŵp Llywio Marchnad Eiddo Digidol, Cyngor Cynghori'r Gofrestrfa Tir a'r Fforwm Diwydiant gan fanteisio ar eu gwybodaeth a'u harbenigedd, profi syniadau, rhannu gwybodaeth a thrafod materion cysylltiedig â thir ac eiddo.

Pwyllgorau Bwrdd Cofrestrfa Tir EF

Mae Cadeiryddion Pwyllgor yn rhoi diweddariad i weddill y Bwrdd ar ôl pob cyfarfod.

Pwyllgor Archwilio a Risg

Cyfarfu'r Pwyllgor Archwilio a Risg bum gwaith yn 2023-24. Mae'r Pwyllgor yn cefnogi BCT a'r Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir trwy fonitro ac adolygu effeithiolrwydd gweithgarwch risg, sicrwydd ac archwilio Cofrestrfa Tir EF. Mae'r pwyllgor yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd am ei waith ac yn uwchgyfeirio unrhyw faterion sydd angen sylw'r Bwrdd.

Ym mhob cyfarfod, mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn gweld adroddiad risg cyffredinol sy'n ymgorffori'r gofrestr risg ac adroddiadau manwl ar faterion fel seiberddiogelwch. Ym mhob cyfarfod mae'r pwyllgor hefyd yn derbyn adroddiad rheoli risg manylach ar o leiaf dwy brif risg, ac felly mae'r holl brif risgiau yn cael adolygiad manwl dros amser.

Yn ystod 2023-24 roedd y materion a gafodd sylw gan y Pwyllgor Archwilio a Risg yn cynnwys:

- goruchwylio a mewnbwn i ddatblygiad y fframwaith

risg a sicrwydd, cynlluniau aeddfedrwydd, tacsonomi risg a'r datganiad archwaeth risg;

- monitro a herio prif risgiau Cofrestrfa Tir EF;
- goruchwylio a chyfrannu at ddatblygu a monitro cynllun archwilio mewnol tair blynedd, wedi ei adnewyddu'n flynyddol;
- goruchwylio a herio ansawdd data a'r gofrestr;
- goruchwylio a herio'r ddarpariaeth cronfa indemniad;
- monitro a herio rheolaethau twyll a'r strategaeth gwrth-dwyll;
- ystyried a herio barnau ariannol allweddol; ac
- adolygu Adroddiad Blynyddol yr Adolygydd Cwynion Annibynnol ar gyfer Cofrestrfa Tir EF, ac ymateb Cofrestrfa Tir EF i'r adroddiad.

Mae cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Risg hefyd yn cael eu cefnogi gan nifer o fynychwyr rheolaidd sy'n cynnwys cydweithwyr Cofrestrfa Tir EF a chynrychiolydd o'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol.

Aelodaeth y Pwyllgor Archwilio a Risg	
Elliot Jordan	Aelod Bwrdd Anweithredol a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg
Katy Baldwin (Tan Orffennaf 2023)	Aelod Bwrdd Anweithredol, UKGI (cynrychiolydd enwebedig yr ABM ac yna Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh)
Jonathan Ingram (O Awst 2023)	Aelod Bwrdd Anweithredol, UKGI (cynrychiolydd enwebedig Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh)
Angela Morrison	Aelod Bwrdd Anweithredol

Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau

Cyfarfu'r Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau dair gwaith yn 2023-24. Mae'r pwyllgor yn sicrhau bod trefniadau tâl ac enwebu yn ategu nodau Cofrestrfa Tir EF ac yn goruchwylio recriwtio, cadw a pherfformiad y tîm gweithredol ac Uwch Weision Sifil eraill yn unol â pholisïau tâl y Gwasanaeth Sifil.

Yn ystod 2023-24 roedd y prif faterion a gafodd sylw gan y Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau yn cynnwys:

- perfformiad y Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir;
- perfformiad a thâl yr Uwch Wasanaeth Sifil;
- strwythur, datblygiad a chynllunio dilyniant uwch arweinwyr;
- aelod bwrdd anweithredol cynllunio dilyniant a datblygu; ac
- adroddiadau ar faterion rhyw a materion eraill yn ymwneud â'r bwlch cyflog.

Aelodaeth y Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau	
Ann Henshaw	Cadeirydd y Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau ac Aelod Bwrdd Anweithredol
Kirsty Cooper	Aelod Bwrdd Anweithredol
Katy Baldwin (Tan Orffennaf 2023)	Aelod Bwrdd Anweithredol, UKGI (cynrychiolydd enwebedig ABM ac yna Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh)
Jonathan Ingram (O Awst 2023)	Aelod Bwrdd Anweithredol, UKGI (cynrychiolydd enwebedig Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh)
Simon Hayes	Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
Simon Morris	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol

Pwyllgor Newid

Comisiynwyd y Pwyllgor Newid gan BCT yn 2022 i gefnogi'r Bwrdd i sicrhau bod cynlluniau trawsnewid Cofrestrfa Tir EF yn parhau i fod yn gyson â'i huchelgeisiau strategol ac y gellir eu cyflawni'n effeithiol.

Yn 2024 adolygodd y Pwyllgor Newid:

- raglen drawsnewid gyffredinol Cofrestrfa Tir EF;
- ymagwedd ac archwaeth risg Cofrestrfa Tir EF at drawsnewid gwasanaethau mewnol, gwasanaethau allanol, a data Cofrestrfa Tir EF; a
- datblygu map ffordd awtomeiddio a chynnydd yn ei erbyn.

Aelodaeth y Pwyllgor Newid	
Jeremy Pee	Cadeirydd y Pwyllgor Newid ac Aelod Bwrdd Anweithredol
Angela Morrison	Aelod Bwrdd Anweithredol
Katy Baldwin (Tan Orffennaf 2023)	Aelod Bwrdd Anweithredol, UK Government Investments (cynrychiolydd enwebedig Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh)
Jonathan Ingram (O Awst 2023)	Aelod Bwrdd Anweithredol, UKGI (cynrychiolydd enwebedig Ysgrifennydd Gwladol yr AFfBTCh)
Simon Hayes	Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
Iain Banfield	Prif Swyddog Ariannol
Mark Gray (O Orffenaf 2023)	Prif Swyddog Trawsnewid a Thechnoleg
Jon Parry (Tan Fehefin 2023)	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Technoleg a Digidol

Pwyllgor Adolygu Gofal Cwsmeriaid

Comisiynwyd Pwyllgor Adolygu Gofal Cwsmeriaid gan BCT ym Mawrth 2024 i gynnal adolygiad annibynnol o weithdrefnau trin cwsmeriaid a phrofiadau cwsmeriaid yng Nghofrestrfa Tir EF.

Manylion presenoldeb ar gyfer BCT, y Pwyllgor Archwilio a Risg, y Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau a'r Pwyllgor Newid

Enw	Teitl	Cyfnod*	Bwrdd	Pwyllgor		
			BCT	Archwilio	Tâl	Newid
Aelod Bwrdd Anweithredol						
Neil Sachdev	Cadeirydd Anweithredol			–	–	–
Jonathan Ingram	Aelod Bwrdd Anweithredol, cynrychiolydd UKGI	O Awst 2023	3/3	3/3	1/2	2/2
Katy Baldwin	Aelod Bwrdd Anweithredol, cynrychiolydd UKGI	Tan Orffennaf 2023	2/2	1/1	1/1	–
Kirsty Cooper	Aelod Bwrdd Anweithredol ac Uwch Aelod Bwrdd Annibynnol		5/6	–	3/3	–
Ann Henshaw	Aelod Bwrdd Anweithredol		6/6	–	3/3	–
Elliot Jordan	Aelod Bwrdd Anweithredol		6/6	5/5	–	–
Angela Morrison	Aelod Bwrdd Anweithredol		6/6	4/5	–	1/1
Jeremy Pee	Aelod Bwrdd Anweithredol		6/6	–	–	2/2
Aelodau'r Uwch Dîm Gweithredol						
Simon Hayes	Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir		6/6	5/5*	3/3	2/2
Iain Banfield	Prif Swyddog Ariannol		6/6	5/5*	–	2/2
Emily d'Albuquerque	Cwnsler Cyffredinol		–	5/5*	–	–
Mike Harlow	Dirprwy Brif Weithredwr a Dirprwy Brif Gofrestrydd Tir, Cyfarwyddwr Cwsmeriaid a Strategaeth		5/6	4/5*	–	–
Joanna Horrocks-Potts	Dirprwy Gyfarwyddwr, Risg a Sicrwydd a Diogelwch Gwybodaeth		–	5/5*	–	–
Simon Morris	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol		–	–	3/3	–
Mark Gray	Prif Swyddog Trawsnewid a Thechnoleg	O Orffennaf 2023	4/5*	–	–	2/2
Caley Zappacosta	Cyfarwyddwr Cyflenwi	O Fai 2023	4/5*	–	–	–

* Fel mynychwr rheolaidd yn hytrach nag aelod Bwrdd/pwyllgor.

Uwch Bwyllgorau Gweithredol a'r Uwch Dîm Gweithredol

Mae strwythur llywodraethu mewnol Cofrestrfa Tir EF wedi ei ffurfio o dri Uwch Bwyllgor Gweithredol (UBG):

- Uwch Bwyllgor Gweithredol Gwasanaethau Corfforaethol
- Uwch Bwyllgor Gweithredol Cyflenwi Gwasanaethau
- Uwch Bwyllgor Gweithredol Strategaeth a Chyflenwi

Arferai fod pedwerydd UBG, sef yr Uwch Bwyllgor Gweithredol Trawsnewid. Fodd bynnag, cafodd gwaith y pwyllgor hwn ei gynnwys yn yr UBG eraill o Orffennaf 2023.

Mae'r Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir yn cadeirio pob un o'r Uwch Bwyllgorau Gweithredol, sy'n cwrdd unwaith y mis fel arfer. Mae'r Uwch Bwyllgorau Gweithredol yn cynnwys Cyfarwyddwyr Gweithredol ac Uwch Dîm Gweithredol (UDG) ehangach. Trwy fecanwaith llythyrau dirprwyo unigol, mae aelodau'r UDG yn ymdrin â'r gwaith o redeg Cofrestrfa Tir EF o ddydd i ddydd. Yn gyffredinol mae'r UDG yn cwrdd yn fisol i drafod heriau a rhannu cyfleoedd a diweddariadau y tu allan i'r strwythur llywodraethu. Mae'r rhan fwyaf o gyfarfodydd UBG ac UDG wedi cael eu cynnal wyneb yn wyneb gyda chyfranogiad hybrid sy'n galluogi presenoldeb rhithiol pan fydd angen. Mae cyfarfodydd UBG ac UDG wedi cael eu cynnal yn swyddfeydd Cofrestrfa Tir EF ar draws y wlad.

Mae'r UBG Gwasanaethau Corfforaethol yn goruchwylio cyflenwi perfformiad gwasanaethau corfforaethol ac yn gwneud penderfyniadau ar ddyluniad gwasanaethau a'r sefydliad sy'n benodol i wasanaethau corfforaethol, gan sicrhau aliniad â'r Cynllun a Strategaeth Busnes, gan gynnwys dyfarniadau cyflog a strategaeth tâl, strategaeth y gweithle, strategaeth fasnachol, polisïau AD, stiwardiaeth Penaethiaid Proffesiwn a chydlynu Swyddogaethau'r Llywodraeth, gwasanaethau a strategaethau technoleg, a chynllunio Amgylcheddol, Cymdeithasol a Llywodraethu. Ers Gorffennaf 2023 mae'r UBG Strategaeth a Chyflenwi hefyd wedi cymryd cyfrifoldeb am ddatblygu a monitro portffolio trawsnewid Cofrestrfa Tir EF.

Mae'r UBG Cyflenwi Gwasanaethau yn gyfrifol am oruchwylio a gwneud penderfyniadau ar gyflenwi perfformiad gwasanaethau, gan gynnwys gwaith achos, ac mae'n gwneud penderfyniadau ar ddyluniad gwasanaethau a'r sefydliad sy'n benodol i berfformiad a chyflenwi gwasanaethau. Mae'r UBG Cyflenwi Gwasanaethau yn nodi ac yn datrys materion sy'n effeithio ar allu Cofrestrfa Tir EF i fodloni dangosyddion perfformiad allweddol cyhoeddedig.

Mae'r UBG Strategaeth a Chyflenwi yn darparu cyfeiriad strategol ar gyfer Cofrestrfa Tir EF gan gynnwys strategaeth ffïoedd a chodi tâl tymor hir a chynllun y gweithlu strategol. Mae'r pwyllgor hwn yn gyfrifol am arwain a rheoli'r gwaith o gyflenwi Strategaeth Fusnes gymeradwy Cofrestrfa Tir EF a'i heffaith ar yr economi, cwsmeriaid a budd-ddeiliaid. Bob chwarter mae'r UBG Strategaeth a Chyflenwi yn adolygu prif risgiau'r sefydliad. Yna caiff canlyniadau'r trafodaethau hyn eu hadrodd i Bwyllgor Archwilio a Risg Bwrdd Cofrestrfa Tir EF a'u hystyried ganddo.

Mae'r Uwch Dîm Gweithredol wedi parhau i weithio gyda'r 'Grŵp Arweinyddiaeth' ehangach i ddatblygu tîm arweinyddiaeth ehangach.

Aelodaeth Uwch Bwyllgor Gweithredol Cofrestrfa Tir EF		**Uwch Bwyllgor Gweithredol Gwasanaethau Corfforaethol**	**Uwch Bwyllgor Gweithredol Cyflenwi Gwasanaethau**	**Uwch Bwyllgor Gweithredol Strategaeth a Chyflenwi**
Simon Hayes	Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir	Cadeirydd	Cadeirydd	Cadeirydd
Stephen Aynsley-Smith	Dirprwy Brif Swyddog Ariannol	Aelod	-	-
Iain Banfield	Prif Swyddog Ariannol	Aelod	Aelod	Aelod
Angie Clarkson	Cyfarwyddwr Cyflenwi Gwasanaethau	-	Aelod	Mynychwr rheolaidd
Jon Cocking	Dirprwy Gyfarwyddwr Adnoddau Dynol	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd	-
Emily d'Albuquerque	Cwnsler Cyffredinol a Chyfarwyddwr Dros Dro y Grŵp Data a Chywirdeb y Gofrestr	Mynychwr rheolaidd	Aelod	Aelod
Kirsty Eales	Dirprwy Gyfarwyddwr Cynllunio, Cyflenwi a Pherfformiad	-	-	Mynychwr rheolaidd
Mark Gray	Prif Swyddog Trawsnewid a Thechnoleg	Aelod	Aelod	Aelod
Francis Gough	Cyfarwyddwr Cyflenwi Gwasanaethau	-	Aelod	Mynychwr rheolaidd
Mike Harlow	Dirprwy Brif Weithredwr a Dirprwy Brif Gofrestrydd Tir a Chyfarwyddwr y Grŵp Cwsmeriaid a Strategaeth	Aelod	Aelod	Aelod
Joanna Horrocks-Potts	Pennaeth Risg a Sicrwydd	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd
Cathy Jenkins	Pennaeth Staff	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd
Neil Kelly	Dirprwy Gyfarwyddwr yr Hyb Dylunio Menter	-	-	Aelod
Gemma McNally	Dirprwy Gyfarwyddwr Cynllunio Strategol a Pherfformiad	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd
Simon Morris	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol	Aelod	-	Aelod
Ronal Patel	Pennaeth Cyfathrebiadau Corfforaethol	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd	Mynychwr rheolaidd
Steve Philips	Dirprwy Gyfarwyddwr Technoleg	Aelod	-	-
Hiroko Plant	Prif Economegydd a Dadansoddwr	-	Mynychwr rheolaidd	-
Terry Robertson	Dirprwy Gyfarwyddwr Strategaeth	-	-	Aelod
Caley Zappacosta	Cyfarwyddwr Cyflenwi	-	Aelod	Aelod

Cyrff llywodraethu gweithredol eraill

Mae tri phwyllgor, un grŵp ac un awdurdod yn adrodd i'r Uwch Bwyllgorau Gweithredol. Maen nhw'n cynnwys:

- Uwch Bwyllgor Gweithredol Gwasanaethau Corfforaethol
  - Pwyllgor Buddsoddi, Masnachol a Chyllid
  - Pwyllgor Pobl ac Ystadau
- Uwch Bwyllgor Gweithredol Cyflenwi Gwasanaethau
  - Grŵp Goruchwylio Cymorth Modelu Penderfyniadau
- Uwch Bwyllgor Gweithredol Strategaeth a Chyflenwi
  - Pwyllgor Risg a Chywirdeb
  - Awdurdod Dylunio

Mae'r cyrff a restrir uchod yn cwrdd yn rheolaidd trwy gydol y flwyddyn ac yn adrodd yn ôl i'w Huwch Bwyllgor Gweithredol ar ôl pob cyfarfod. Mae aelodaeth o'r cyrff hyn yn cynnwys uwch arweinwyr o bob rhan o'r sefydliad. Mae'r cyrff hyn yn cael eu cefnogi ymhellach gan nifer o fyrddau rhaglenni, gweithgorau ar eitemau penodol megis amrywiaeth a chynhwysiant, iechyd a diogelwch, gwrth-dwyll a diogelwch a gwytnwch.

Digwyddiadau diogelwch

Mae diogelwch yn cael ei oruchwylio gan y Tîm Diogelwch sy'n goruchwylio datblygiad polisïau diogelwch, rheolaethau, gweithgarwch monitro cydymffurfiaeth ac adroddiadau sicrwydd yn unol â Safon Swyddogaethol y Llywodraeth GovS 007 – Diogelwch. Cofnodwyd naw digwyddiad diogelwch corfforol yn ystod y flwyddyn ac nid oedd un ohonynt yn ddigwyddiadau arwyddocaol (Dosbarth 1). Mae digwyddiadau Dosbarth 1 yn cynnwys materion megis anaf i aelod o staff neu drydydd parti, niwed mawr i eiddo, lladrad sylweddol neu achos sylweddol o dor-system. Cafwyd 48 o fân ddigwyddiadau seiberddiogelwch yn ystod y flwyddyn ac o'r rhain, nid oedd un ohonynt yn ddigwyddiadau arwyddocaol (Dosbarth 1). Mae'r Tîm Diogelwch yn darparu Adroddiad Sicrwydd Diogelwch chwarterol i'r Pwyllgor Risg a Chywirdeb a'r Pwyllgor Archwilio a Risg i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i uwch reolwyr ar risgiau a rheolaethau diogelwch. Mae hefyd yn cwblhau'r Archwiliad Iechyd Diogelwch Adrannol blynyddol sy'n diweddaru Swyddfa'r Cabinet ar gydymffurfiaeth Cofrestrfa Tir EF â pholisïau a safonau diogelwch y Llywodraeth.

Digwyddiadau cysylltiedig â data personol

Mae'n ofynnol i bob adran o'r llywodraeth gyhoeddi gwybodaeth am ddigwyddiadau cysylltiedig â data personol, y mae'n ofynnol adrodd arnynt i'r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG).

Roedd Cofrestrfa Tir EF wedi hysbysu SCG am un digwyddiad diogelu data yn ystod cyfnod adrodd 2023-24. Penderfynodd y SCG nad oedd angen cymryd unrhyw gamau pellach.

Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

Cyfrifon adnoddau

O dan Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000, mae Trysorlys EF wedi cyfarwyddo Cofrestrfa Tir EF i baratoi, ar gyfer bob blwyddyn ariannol, gyfrifon adnoddau sy'n rhoi manylion am yr adnoddau sy'n cael eu caffael, eu dal neu eu gwaredu yn ystod y flwyddyn a'r defnydd o adnoddau gan y sefydliad yn ystod y flwyddyn. Mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddynt roi darlun gwir a theg o gyflwr busnes yr adran a'i hincwm a gwariant, Datganiad o Sefyllfa Ariannol a llifoedd arian parod am y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth ac yn arbennig:

- dilyn y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddir gan Drysorlys EF, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a dilyn polisïau cyfrifyddu addas yn gyson;
- llunio barn a gwneud amcangyfrifon mewn modd rhesymol;
- datgan a yw safonau cyfrifyddu cymwys fel y'u nodwyd yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth wedi cael eu dilyn, a datgelu ac esbonio unrhyw wyriadau sylweddol yn y cyfrifon;
- paratoi'r cyfrifon ar sail busnes gweithredol; a
- chadarnhau bod yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon fel cyfanwaith yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy a chymryd cyfrifoldeb personol am yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon a'r barnau sy'n ofynnol er mwyn penderfynu ei fod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Mae Trysorlys EF wedi penodi'r Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir yn Swyddog Cyfrifyddu Cofrestrfa Tir EF. Mae cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldebau am briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn atebol amdano, am gadw cofnodion priodol, a gwarchod asedau Cofrestrfa Tir EF, i'w gweld yn Rheoli Arian Cyhoeddus a gyhoeddir gan Drysorlys EF.

Fel y Swyddog Cyfrifyddu, rwyf wedi cymryd yr holl gamau y dylwn fod wedi eu cymryd i sicrhau fy mod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a sefydlu bod archwilwyr Cofrestrfa Tir EF yn ymwybodol o'r wybodaeth honno. Hyd y gwn i, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw'r archwilwyr yn ymwybodol ohoni.

Datganiad llywodraethu

Cwmpas cyfrifoldeb

Fel y Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer Cofrestrfa Tir EF rwy'n gyfrifol am gynnal strwythurau llywodraethu corfforaethol sy'n cefnogi'r gwaith o gyflawni nodau, amcanion a thargedau Cofrestrfa Tir EF, gan ddiogelu cronfeydd cyhoeddus ac asedau Cofrestrfa Tir EF.

Cefais fy mhenodi'n Brif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir o 11 Tachwedd 2019. Rwyf wedi derbyn llythyr penodi gweinidogol yn unol â Deddf Cofrestru Tir 2002 a llythyr gan yr Ysgrifennydd Parhaol i Drysorlys EF yn fy mhenodi'n Swyddog Cyfrifyddu.

Mae Cofrestrfa Tir EF yn Adran Anweinidogol. Amlinellir fy nyletswyddau fel Swyddog Cyfrifyddu yn Rheoli Arian Cyhoeddus, sef sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, y cyfrifir yn briodol amdano ac y'i defnyddir yn economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Mae'r prif ddyletswyddau statudol sy'n ymwneud â chynnal y cofrestri a ddelir gan Gofrestrfa Tir EF i'w gweld yn Neddf Cofrestru Tir 2002, Deddf Pridiannau Tir 1972, a Deddf Pridiannau Tir Lleol 1975.

Pwrpas y fframwaith llywodraethu

Pwrpas y fframwaith llywodraethu yw rhoi sicrwydd bod Cofrestrfa Tir EF yn cyflawni ei dyletswyddau mewn ffordd sy'n bodloni'r safonau priodol o ran rheoli risg a rheolaeth fewnol yn effeithiol. Mae'r fframwaith yn seiliedig ar brosesau sy'n ceisio nodi a blaenoriaethu'r cyfleoedd a'r risgiau i gyflenwi strategaeth Cofrestrfa Tir EF, ei hamcanion strategol a thargedau perfformiad. Mae'n cyfateb â'n dyletswyddau statudol ac fe'i cynlluniwyd i gefnogi nodau strategol a llywodraethu adran nawdd Cofrestrfa Tir EF. Mae llywodraethu Cofrestrfa Tir EF a'i pherthynas â chyrff eraill y llywodraeth wedi ei nodi mewn Fframwaith y cytunwyd arno gyda'r Gweinidogion yn Nhachwedd 2020 ac a gyhoeddwyd ar GOV.UK ar 8 Ionawr 2021. Disgwylir i'r Fframwaith gael ei ddiweddaru gan noddwyr yn yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau, ac mae Cofrestrfa Tir EF yn cefnogi'r gwaith hwn. Mae ein dull llywodraethu yn unol â Llywodraethu Corfforaethol Adrannau Llywodraeth Ganolog Trysorlys EF: Cod Ymarfer Da.

Rheolaethau canolog

Cyfeirir at fy rôl fel Prif Gofrestrydd Tir yn Neddf Cofrestru Tir 2002, Deddf Pridiannau Tir 1972, Deddf Credydau Amaethyddol 1928 a Deddf Pridiannau Tir Lleol 1975. Mae'r Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir yn gyfrifol am gadw'r cofrestri hynny a sefydlwyd at ddibenion y Deddfau hynny, ac mae ganddo'r holl bwerau, cyfrifoldebau a dyletswyddau a roddir ac a orfodir ar y Cofrestrydd gan y Deddfau hynny a chan y rheolau ac is-ddeddfwriaeth arall a wneir oddi tanynt. Wrth gyflawni'r swyddogaethau statudol penodol hynny nid yw'r Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir yn ddarostyngedig i unrhyw reolaeth na chyfarwyddyd gweinidogol. Mae'r swyddogaethau hynny yn ddarostyngedig i oruchwyliaeth gan y llys.

Wrth reoli ei busnes yn fwy cyffredinol, mae Cofrestrfa Tir EF yn gweithredu o fewn y fframwaith dirprwyaethau fel y'i diffinnir gan Swyddfa'r Cabinet ar gyfer cyrff hyd braich, a'r dirprwyaethau penodol a awdurdodir gan swyddogion yn yr AFfBTCh a Thrysorlys EF a'r Fframwaith. Mae'r Fframwaith yn nodi'r berthynas sydd gan Gofrestrfa Tir EF â'r Comisiwn Geo-ofodol. Ar wahân i hyn, mae gofyniad hefyd i weithio gyda Gwasanaeth Digidol y Llywodraeth i sicrhau bod cynnyrch a ryddheir yn cydymffurfio â'r safonau o ran diogelwch, effeithiolrwydd a chysondeb.

Mae safonau swyddogaethol y llywodraeth yn arwain pobl sy'n gweithio i a gyda Llywodraeth y DU ac yn hyrwyddo ffyrdd cyson a chydlynol o weithio. Mae Cofrestrfa Tir EF wedi sefydlu safonau swyddogaethol perthnasol y Llywodraeth ac yn gweithredu system i fonitro cydymffurfiaeth a gwelliant parhaus.

Rheoli risg a sicrwydd

Ein hymagwedd at reoli risg

Er mwyn cyflenwi ein hamcanion strategol, mae'n hanfodol ein bod yn rheoli risgiau trwy Gofrestrfa Tir EF gyfan, o wneud penderfyniadau am geisiadau unigol hyd at gyflenwi newid ar raddfa fawr a llunio polisïau strategol. Mae gan bawb yng Nghofrestrfa Tir EF, o lefel y Bwrdd i lawr, rôl glir i'w chwarae o ran dal a rheoli risgiau. Y flwyddyn hon rydym wedi ymsefydlu rheolaeth risg a gwneud penderfyniadau ar sail risg ymhellach yn y sefydliad trwy wella dealltwriaeth o'n harchwaeth risg ac ansawdd y set ddata risg. Mae hyn wedi galluogi mwy o ddadansoddi, cydweithio a thryloywder o ran risgiau a rheolaethau ar draws Cofrestrfa Tir EF.

Rydym yn rheoli dau fath o risg:

1. **Prif risgiau:** dyma'r risgiau i reolaeth Cofrestrfa Tir EF a chyflenwi ein hamcanion strategol. Rheolwn y risgiau hyn ar draws pob lefel o Gofrestrfa Tir EF, o wneud penderfyniadau am geisiadau unigol hyd at gyflenwi newid ar raddfa fawr a llunio polisi strategol. Rhoddir sicrwydd ynghylch effeithiolrwydd rheolaeth pob risg a'u rheolaethau gan yr Ail Linell ac adroddir i'n cyrff llywodraethu**.**
2. **Risgiau sefydliadol:** dyma'r risgiau i weithrediad effeithlon ein prosesau. Rydym wedi gwella ein dulliau rheoli prosesau'n effeithiol trwy roi mesurau rheoli yn eu lle i reoli'r risgiau hynny. Rhoddir sicrwydd ynghylch effeithiolrwydd y rheolaethau gan yr Ail Linell.

Rheolwn yr holl risgiau yn unol â'n fframwaith risg a sicrwydd a thrwy broses dadansoddi data integredig gyda'n hamcanion perfformiad a strategol. Caiff y prif risgiau eu hadolygu'n rheolaidd trwy'r Uwch Bwyllgor Gweithredol ac is-bwyllgorau priodol. Adroddir bob tri mis hefyd i'r Pwyllgor Archwilio a Risg a Bwrdd Cofrestrfa Tir EF. Mae risgiau sefydliadol yn cael eu hadolygu'n bennaf gan bob grŵp ac yn cael eu huwchgyfeirio fel y bo'n briodol.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn rhoi sicrwydd annibynnol i'r Bwrdd a'r Swyddog Cyfrifyddu ynghylch cywirdeb datganiadau ariannol a pha mor gynhwysfawr a dibynadwy yw'r sicrwydd ar draws Cofrestrfa Tir EF o ran llywodraethu, rheoli risg a'r amgylchedd rheoli. Mae gwybodaeth am y fframwaith risg a sicrwydd ar gael yng Nghofrestrfa Tir EF, gan alluogi diwylliant o lywodraethu integredig a gwelliant parhaus.

Mae ein his-bwyllgorau yn craffu ar ein prosesau risg a sicrwydd ac yn eu sicrhau. Mae gwybodaeth am y fframwaith risg a sicrwydd ar gael yng Nghofrestrfa Tir EF, gan alluogi diwylliant o lywodraethu integredig a gwelliant parhaus.

Fframwaith risg a sicrwydd Cofrestrfa Tir EF
Yng Nghofrestrfa Tir EF rydym yn cysoni ein fframwaith risg a sicrwydd i'r pum egwyddor ar gyfer Rheoli Risg fel y nodir yn y Llyfr Oren. Cyhoeddir yr adnodd hwn gan Lywodraeth EF ac mae'n rhoi arweiniad i adrannau ar helpu i wella rheoli risg ymhellach a'i ymgorffori fel rhan arferol o'r ffordd y maent yn gweithredu. Trwy gysoni ein fframwaith risg a sicrwydd yn agos â'r Llyfr Oren, rydym yn dangos ein bod yn cydymffurfio'n llwyr â'r egwyddorion ac yn dilyn arferion gorau y llywodraeth ac yn cefnogi ei nod o gael cysondeb ymhlith adrannau.

Rydym yn cymryd camau parhaus i wella'r ffordd rydym yn rheoli risg er mwyn inni allu deall a gwella effeithiolrwydd ein rheolaethau a'n gweithgareddau. I'n helpu i gyflenwi ein hamcanion strategol a rheoli risgiau strategol a sefydliadol, mabwysiadwn ymagwedd integredig trwy ein fframwaith rheoli sy'n seiliedig ar gymhwyso'r model 3 Llinell ar gyfer darparu sicrwydd. Mae'r model yn ceisio amlinellu'r cyfrifoldebau a'r atebolrwydd o fewn pob llinell, gan arwain at rolau a gweithgareddau gwahanol wrth reoli risgiau o fewn y busnes. Mae ein cyrff llywodraethu hefyd yn cael sicrwydd o amrywiaeth o weithgareddau ar draws y sefydliad bod Cofrestrfa Tir EF yn gallu cyflenwi ar ei strategaeth a'i hamcanion cyffredinol.

Model sicrwydd Cofrestrfa Tir EF

Llinell Gyntaf	Ail Linell	Trydedd Llinell
Rheolaethau yn eu lle i liniaru risgiau i amcanion strategol a phrosesau busnes	Sicrhau ac adrodd ar effeithiolrwydd rheolaethau yn y Llinell Gyntaf	Sicrhau effeithiolrwydd rheolaeth, rheoli risg a phrosesau sicrwydd yn annibynnol

Mae'r fframwaith risg a sicrwydd yn dwyn ynghyd yr offer a'r safonau sy'n ein galluogi i reoli ein busnes yn well, gwneud penderfyniadau gwell, atal pethau rhag mynd o chwith a gwneud pethau'n haws i Gofrestrfa Tir EF. Mae hefyd yn sicrhau ein bod yn gwneud hyn mewn amgylchedd diogel gyda rheolaethau synhwyrol a chymesur yn eu lle. Mae'r fframwaith risg a sicrwydd yn cwmpasu:

- **llywodraethu:** sicrhau bod awdurdodau ac atebolrwydd yn glir a bod ein llwyddiant o ran gweithredu'r fframwaith yn cael ei adlewyrchu yn y datganiadau llywodraethu blynyddol;
- **rheoli prosesau:** cymryd y camau angenrheidiol i sicrhau bod ein prosesau wedi eu diffinio a'u bod yn effeithiol, yn effeithlon ac wedi eu rheoli'n dda;
- **rheoli risg:** nodi, asesu, rheoli ac adrodd ar y risgiau i gyflenwi ein hamcanion strategol a gweithgareddau;
- **rheolaethau:** ymsefydlu rheolaethau effeithiol yn ein prosesau busnes i sicrhau bod amcanion Cofrestrfa Tir EF yn cael eu bodloni, a bod unrhyw risgiau yn cael eu lleihau;
- **sicrwydd rheoli:** sicrhau bod y rheolaethau sydd yn eu lle yn ddigonol ac yn gweithredu fel y bwriedir, a chymryd y camau angenrheidiol i fynd i'r afael ag unrhyw wendidau;
- **sicrwydd annibynnol:** archwilio mewnol ac allanol i herio neu gadarnhau canlyniadau'r sicrwydd a ddarperir gan y Llinell Gyntaf a'r Ail Linell; a
- **data:** sicrhau bod y data y mae ein busnes yn dibynnu arno yn ddiogel ac yn gywir.

Rheoli risgiau i'n gallu i gyflenwi
Er mwyn diogelu arian cyhoeddus, optimeiddio perfformiad a chyflenwi ein hamcanion strategol, rydym yn nodi ac yn rheoli'n agos ein cyfres o brif risgiau. Mae'r gyfres hon yn cael ei hadolygu'n rheolaidd i sicrhau ein bod yn cadw i fyny â chyflenwi system cofrestru tir fodern ac yn nodi ac yn ymateb i'r risgiau nawr ac yn y dyfodol.

Rydym yn sicrhau bod rheolaethau lliniaru gennym i reoli ein risg o fewn yr archwaeth ac i lefelau targed. Mae'r effeithiau'n parhau i gael eu hasesu, rhai newydd yn cael eu nodi, a'n risgiau yn cael eu haddasu i sicrhau portffolio strategol effeithiol.

Mae pob risg yn gysylltiedig â'n blaenoriaethau ac amcanion strategol a'n dangosyddion perfformiad allweddol, gan sicrhau bod y gweithgarwch lliniaru yn canolbwyntio'n effeithlon ar sicrhau bod amcanion yn cael eu cyflawni. Lle nodir perfformiad is-optimaidd o fewn yr amcanion hynny, caiff y risgiau eu haddasu i ailafael yn y ffocws lliniaru priodol.

Mae crynodeb isod o bob un o'n prif risgiau a reolwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, gyda phob un wedi ei noddi gan aelod o'r Uwch Dîm Gweithredol. Ategir y prif risgiau hyn gan risgiau grŵp, rhaglen a thîm cysylltiedig, a chaiff pob un ohonynt eu hadolygu'n rheolaidd gan uwch arweinwyr.

Ein harchwaeth ar gyfer risg
Mae ein datganiad archwaeth risg yn nodi sut rydym yn cydbwyso risg a chyfle wrth geisio cyflenwi ein hamcanion a'n canlyniadau dymunol. Mae'n ffurfio elfen allweddol o'n fframwaith llywodraethu ac adrodd a chaiff ei adolygu'n flynyddol.

Ein pryder cyntaf yw argaeledd, diogelwch a chywirdeb y wybodaeth sydd gennym yn y gofrestr. Mae archwaeth isel gennym ar gyfer unrhyw risgiau a allai effeithio ar y prif amcanion hynny.

Ar yr amod nad yw'r risg i'r prif amcanion hynny'n cynyddu, mae archwaeth canolig gennym ar gyfer risgiau sy'n deillio o ddatblygu ffyrdd newydd o ddarparu gwasanaethau sy'n bodoli a llunio gwasanaethau newydd ac archwaeth uchel ar gyfer risgiau o ryddhau gwerth o'r data sydd gennym.

Ein prif risgiau

Rydym wedi rheoli'n effeithiol gyfres o brif risgiau i gyflenwi ein strategaeth a'n hamcanion trwy gydol y flwyddyn. Mae'r risgiau a sut y maent yn cysylltu â'n pileri strategol wedi eu nodi isod. Mae'r datganiad archwaeth risg yn adlewyrchu eu sefyllfa ar ddiwedd y cyfnod adrodd.

Pileri strategol

1	2	3	4	5	6
Darparu cofrestru tir diogel ac effeithlon	Galluogi prynu a gwerthu eiddo yn ddigidol	Darparu gwybodaeth eiddo bron mewn amser real	Darparu data cofrestr digidol hygyrch	Arwain gwaith ymchwil a chyflymu newid gyda phartneriaid yn y farchnad eiddo	Ein sefydliad

Risg	Manylion	Archwaeth	Piler/i
Lleihau maint ac oedran ceisiadau sydd heb eu prosesu	Mae mesurau lliniaru allweddol yn ystod y flwyddyn wedi canolbwyntio ar wella ein capasiti gweithredol, ein gallu a'n heffeithlonrwydd a rheoli disgwyliadau cwsmeriaid. Mae nifer o fentrau wedi helpu i wella allbwn ar gyfer ein cwsmeriaid trwy ganolbwyntio ar leihau nifer ac oedran y ceisiadau yn yr ôl-groniad a gwella ein hallbwn a'n cyfradd prosesu ceisiadau safonol a cheisiadau gwasanaeth gwybodaeth. Diwygiwyd y fframwaith rheoli yn ystod y flwyddyn i gynnwys camau gweithredu o'r cynlluniau a'r mentrau gwella strategol diweddaraf.	Y tu allan	1, 2, 3, 6
Cywirdeb y cofrestri	Mae darparu cofrestru tir diogel ac effeithlon yn parhau i fod yn elfen graidd i'w chyflenwi yn ein Strategaeth ac mae'r risg hon yn helpu i warchod yr amcan hwnnw. Trwy gydol y flwyddyn, rydym wedi monitro'n agos newidiadau yng nghywirdeb y cofrestri ac wedi cryfhau'r fframwaith rheoli trwy gyflwyno proses asesu ar gyfer newidiadau system a rheolaethau a sicrwydd ansawdd cymesur o fewn gweithgareddau Llinell Gyntaf.	Y tu allan	1, 2, 3, 6
Newid pobl	Un o themâu allweddol ein Strategaeth Pobl yw moderneiddio'r ffordd rydym yn gweithio. I gefnogi hyn, rydym wedi ymrwymo i weithio hybrid cydweithredol, gan aeddfedu ein diwylliant cynhwysol a chynnwys ein pobl mewn newid, ac ar yr un pryd cryfhau diwylliant perfformiad uchel sy'n rhoi ein cwsmeriaid wrth wraidd popeth a wnawn. Rydym wedi diwygio'r fframwaith rheoli eleni i ganolbwyntio ar ein perfformiad a pharodrwydd ein pobl ar gyfer newid.	O fewn	6
Perfformiad a gwytnwch systemau	Mae technoleg yn sail i bron bob agwedd ar berfformiad Cofrestrfa Tir EF ac mae'n hollbwysig i lwyddiant y sefydliad. Mae'r blynyddoedd diwethaf wedi creu heriau digynsail i'n hystad dechnoleg wrth inni symud i fodel gweithio hybrid. Mae'r fframwaith rheoli ar gyfer y risg hon wedi cael ei chryfhau trwy ddatblygu map ffordd i fynd i'r afael ag Iechyd Technoleg a chynllun ar gyfer ymdrin â'r prif heriau o fewn ein systemau presennol ac mae gweithgareddau eisoes yn cael eu rhoi ar waith o ganlyniad i hyn.	O fewn	1, 2, 3, 6
Newidiadau sefydliadol a thechnegol	Heb wneud penderfyniadau effeithiol, ffyrdd cydgysylltiedig o weithio ac ymrwymiad ar y cyd ni fydd y newidiadau sydd eu hangen yn cael eu gwireddu'n ddigon cyflym a byddant yn effeithio ar gyflenwi ein hamcanion. Eleni rydym wedi ailstrwythuro sut rydym yn ymgymryd â thrawsnewid ac mae'r manteision effeithlonrwydd/cynhyrchiant mewnol yn dechrau cael eu gwireddu trwy drawsnewid ein gwasanaethau. Mae rheolaethau ar ddylunio busnes wedi cael eu cryfhau ymhellach i adlewyrchu gwaith yr Awdurdod Dylunio wrth greu Dyluniad Busnes; mae'r gwaith hwn yn galluogi newid a thrawsnewid mwy effeithiol.	O fewn	1, 2, 3, 6
Marchnad sy'n newid	Rydym wedi cymryd nifer o gamau i wella profiad cyffredinol y cwsmer ac mae Cofrestrfa Tir EF wedi troi ei golygon mwy tuag allan ac wedi ymrwymo i ddulliau gwahanol o wrando a phrofi dulliau gyda rhannau amrywiol o'r farchnad. Mae'r fframwaith rheoli wedi cael ei gryfhau trwy sicrhau bod strwythurau effeithiol ar waith ar gyfer cyfleu negeseuon clir ac amserol i'r holl sectorau budd-ddeiliaid.	O fewn	5

Risg	Manylion	Archwaeth	Piler/i
Cyflenwi Rhaglen Pridiannau Tir Lleol	Mae cyflenwi'r rhaglen Pridiannau Tir Lleol yn llawn yn unol â'r amserlenni y cytunwyd arnynt yn parhau'n heriol. Y rheswm am hyn yw ei fod yn dibynnu ar ymgysylltiad awdurdodau lleol, gallu cyflenwi a pherfformiad cyflenwyr. Prif flaenoriaethau'r rhaglen fu rheoli materion perfformiad cyfredol gyda chyflenwyr allweddol.	O fewn	4
Bygythiad/ ymosodiad seiber arwyddocaol	Mae'r fframwaith rheoli ar gyfer y risg wedi cael ei gryfhau dros y flwyddyn yn erbyn ymosodiadau datblygedig, parhaus neu a noddir gan y wladwriaeth, a fectorau bygythiad newydd trwy wneud gwelliannau pellach i'r Llyfrgell Rheoli Diogelwch a sefydlu rhwydwaith o hyrwyddwyr diogelwch o fewn y sefydliad. Mae mesurau lliniaru o ran cymhlethdod cyfrineiriau a diogelwch dyfeisiau hefyd wedi cael eu gweithredu.	O fewn	1, 3
Capasiti a gallu tymor canolig o fewn y sefydliad	Y mesurau lliniaru allweddol ar gyfer y risg hon fu datblygu cynllun gweithlu strategol cynaliadwy sy'n nodi'r gofynion eang o ran gallu a chapasiti y mae eu hangen ar Gofrestrfa Tir EF gan gynnwys effeithiau, canlyniadau a buddion ein gweithgareddau trawsnewid a'r effaith ddilynol ar gapasiti a gallu ein pobl o ran cefnogi blaenoriaethau ac amcanion strategol y sefydliad. Mae gweithgarwch rheoli i adolygu a diweddaru cynlluniau ymhellach a sicrhau eu bod yn cael eu hymgorffori yn y broses gwneud penderfyniadau, fel y bo'n briodol, yn digwydd.	O fewn	1, 6
Ansicrwydd geowleidyddol a/neu macro-economaidd	Mae'r cynnydd mewn gwrthdrawiadau byd-eang wedi parhau i fod yn bryder y flwyddyn hon gyda'r tensiynau geowleidyddol sy'n deillio o hynny, bygythiad dial yn dilyn y sancsiynau a osodwyd ac anwadalrwydd cyffredinol economi'r DU. Rydym wedi gwella ein sganio gorwel a chynllunio senarios ac yn parhau i fonitro gweithgarwch i ragweld effeithiau posibl ar y farchnad eiddo a diogelu hawliau eiddo ynghanol amodau byd-eang cyfnewidiol.	O fewn	6

Adrodd am berfformiad

Rhoddaf sicrwydd rheolaidd i Fwrdd Cofrestrfa Tir EF a mynychwyr y Cyfarfodydd Nawdd Chwarterol, gyda chynrychiolwyr yr AFfBTCh ac UKGI, ynghylch perfformiad Cofrestrfa Tir EF.

Derbyniaf adroddiadau ariannol misol gan y Prif Swyddog Ariannol. Yn ogystal, derbyniaf wybodaeth am berfformiad sefydliadol, a gyflwynir yn fisol i'r Uwch Bwyllgor Gweithredol i'w hadolygu. Fel y nodir yn adran Perfformiad yr Adroddiad Blynyddol, mae ein fframwaith perfformiad yn cynnwys wyth dangosydd perfformiad allweddol sy'n darparu cerdyn sgorio cytbwys ar draws effeithiau gweithredol, ariannol, pobl a chwsmeriaid yr hyn a wnawn.

Bob mis, mae'r Uwch Bwyllgor Gweithredol Cyflenwi Gwasanaethau yn derbyn data ar gyflenwi gwasanaethau ochr yn ochr â gwybodaeth reoli sy'n hanfodol i fusnes. Darperir lefelau priodol o wybodaeth reoli hefyd i bwyllgorau allweddol eraill ac i reolwyr ar draws y sefydliad. Mae gan Gofrestrfa Tir EF dîm dadansoddi penodedig sy'n sicrhau ansawdd y wybodaeth reoli hon.

Mae Cofrestrfa Tir EF yn gweithredu nifer o fodelau sy'n hanfodol i'w busnes craidd. Mae Grŵp Goruchwylio Modelu a Chefnogi Penderfyniadau, sy'n adrodd i'r Uwch Bwyllgor Gweithredol Cyflenwi Gwasanaethau, yn darparu goruchwyliaeth a her berthnasol i'n modelau busnes hanfodol. Rydym wedi gweithredu strwythurau perchnogaeth a dogfennaeth sicrhau ansawdd sy'n cydymffurfio â Llyfr Aqua. Yn yr un modd, rydym yn datblygu dulliau arfarnu, monitro a gwerthuso yn unol â'r Llyfrau Gwyrdd a Magenta.

Mae perfformiad ariannol yn cael ei fonitro a'i adrodd yn fisol i'r Uwch Bwyllgor Gweithredol Gwasanaethau Corfforaethol. Ceir gweithdrefn ar gyfer gosod cyllidebau

blynyddol ac adolygu perfformiad ariannol a rhagolygon blwyddyn gyfan. Mae adolygiadau rhagolygon chwarterol yn weithredol ac yn rhoi goruchwyliaeth a sicrwydd priodol i'r Uwch Bwyllgor Gweithredol a BCT. Mae BCT yn adolygu cyllid, perfformiad a chynnydd risg ym mhob cyfarfod Bwrdd.

Ochr yn ochr ag aelodau eraill o'r Uwch Dîm Gweithredol, rwyf wedi ymweld â nifer o swyddfeydd Cofrestrfa Tir EF y flwyddyn hon, gan gynnal sesiynau holi ac ateb mewn neuaddau tref gyda chydweithwyr. Yn ogystal, rydym wedi cynnal sesiynau holi ac ateb rhithiol ac wedi ysgrifennu blogiau ar y negeseuon allweddol. Rydym hefyd wedi cyflwyno podlediad mewnol 'Prif Swyddog Gweithredol – gofynnwch unrhyw beth'. Mae'r cyfuniad hwn o weithgareddau wedi darparu cyfleoedd hanfodol i ymgysylltu â staff ar bob lefel o'r sefydliad.

Dros y 12 mis diwethaf, rwyf wedi cynnal nifer o gyfarfodydd un-i-un â Chadeirydd Bwrdd Cofrestrfa Tir EF. Rwyf hefyd wedi cwrdd ag ystod eang o fudd-ddeiliaid allanol i ddeall eu pryderon a'u cyd-destun gweithredol gan gynnwys yn y Gynhadledd Marchnad Eiddo Digidol gyntaf erioed a drefnwyd gan Gofrestrfa Tir EF.

Rwyf wedi adrodd i'r gweinidogion yn ein hadran nawdd yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn i drafod cynnydd Cofrestrfa Tir EF yn erbyn amcanion strategol a meysydd eraill o bryder. Roedd hyn wedi cynnwys croesawu'r Farwnes Penn i'n Swyddfa yn Nottingham.

Sicrwydd caffael

Caf fy sicrhau gan y Prif Swyddog Ariannol, ynghylch caffaeliadau penodol, fod gweithgareddau caffael yn cael eu cynnal yn unol â rheoliadau caffael a chyfarwyddyd Swyddfa'r Cabinet a Thrysorlys EF, a bod uwch reolwyr wedi cydymffurfio â'r rhain a chanllawiau caffael penodol Cofrestrfa Tir EF.

Mae'r Pwyllgor Buddsoddi, Masnachol a Chyllid (PBMCh) yn gyfrifol am gymeradwyo contractau sy'n werth dros £1m ac yn cynghori ar gymeradwyo achosion buddsoddi ar gyfer contractau sy'n werth dros £10m. Ni chafodd Cofrestrfa Tir EF unrhyw heriau cyfreithiol i ymarferion caffael yn 2023-24.

Mae gan bob contract Uwch Berchennog Cyfrifol (UBC), y mae ei ddirprwyaethau yn cael eu hamlinellu'n ffurfiol bob blwyddyn ynghyd â chyfrifoldebau ei reolwyr contract. Rydym yn parhau i fonitro sefydlogrwydd ariannol cyflenwyr ar gyfer ein contractau mwyaf hanfodol i fusnes. Fel rhan o'n sicrwydd sefydliadol, gweithredwn raglen dreigl o wiriadau Iechyd Contractau ar ein contractau mwyaf hanfodol i fusnes. Mae'r PBMCh hefyd yn goruchwylio casgliadau'r adolygiadau archwilio Iechyd Contractau hyn.

Rydym yn asesu ac yn meincnodi ein harferion masnachol yn erbyn arferion da gan ddefnyddio Fframwaith Asesu Gwelliant Masnachol Parhaus Swyddfa'r Cabinet sy'n cwmpasu holl Safonau Swyddogaethol Masnachol Parhaus Swyddfa'r Cabinet (GovS 008). Mae ein sgôr o 70.3% yn ein gosod yn y Sgôr Aeddfedrwydd "Gwell". Rydym yn adrodd ar ein cynnydd yn erbyn y safonau i Swyddfa'r Cabinet yn flynyddol ac mae Cynllun Gwella Parhaus gennym i gynyddu ein haeddfedrwydd yn erbyn y themâu allweddol. Rydym yn parhau i gymryd rhan mewn rhaglenni achredu Rheoli Contractau Swyddfa'r Cabinet ac mae mwy na 100 o staff gennym sydd wedi cwblhau achrediad y Sefydliad Rheoli Contractau.

Archwilio Mewnol a barn

Mae Cofrestrfa Tir EF yn parhau i fod mewn cyfnod o newid ac roedd y cynllun archwilio ar sail risg wedi canolbwyntio ar y gweithgareddau newid hyn yn 2023-24 yn ogystal ag archwiliadau o'r gweithgareddau craidd parhaus. Canfu ein gwaith bod gan y mwyafrif o'r prosesau craidd reolaethau digonol. Fodd bynnag, mae angen gwneud gwelliannau o ran rheolaethau dros ein prosiectau a'n rhaglenni newid tymor hwy, gan nad oedd yr holl reolaethau wedi eu hymgorffori'n llwyr mewn amgylchedd rheoli aeddfed cysylltiedig. Mae'r argymhelliad cyffredinol ar gyfer y sgôr Archwilio Blynyddol ar gyfer y flwyddyn yn parhau i fod yn Gymedrol yn seiliedig ar hyn ac nid yw wedi newid ers y flwyddyn flaenorol. Mae'r amgylchedd risg yn cael ei adolygu'n rheolaidd, a'r rheolaethau'n cael eu profi gan y tair llinell ar gyfer cyflawnrwydd a digonolrwydd ac ni chanfuwyd unrhyw dueddiadau nodedig mewn methiannau rheoli.

Sicrwydd annibynnol

Gallaf gadarnhau bod y rheolaethau mewnol y cyfeirir atynt yn y Datganiad Llywodraethu hwn yn parhau yn eu lle. Caiff rheolaethau eu hadolygu'n rheolaidd i wneud yn siŵr eu bod yn gyson ag arferion gorau'r Llywodraeth, fel rhan o'r ymarferion sicrwydd a gynhelir trwy gydol y flwyddyn.

Simon Hayes
Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
30 Awst 2024

Adroddiad atebolrwydd seneddol

1. Adroddiad tâl

Polisi ar gyfer uwch weision sifil

Mae tâl uwch weision sifil (UWS) yn cael ei osod gan y Prif Weinidog yn dilyn cyngor annibynnol gan y Corff Adolygu Cyflogau Uwch.

Wrth lunio ei argymhellion, mae'r Corff Adolygu yn ystyried y canlynol:

- yr angen i recriwtio, cadw a chymell unigolion sy'n meddu ar y gallu a'r cymwysterau addas i gyflawni eu cyfrifoldebau gwahanol;
- amrywiadau rhanbarthol/lleol yn y marchnadoedd llafur a'u heffaith ar recriwtio a chadw gweithwyr;
- polisïau'r Llywodraeth ar gyfer gwella gwasanaethau cyhoeddus gan gynnwys y gofyniad ar adrannau i gyrraedd y targedau allbwn ar gyfer darparu gwasanaethau adrannol;
- y cronfeydd sydd ar gael i adrannau fel y nodir yn nherfynau gwariant adrannol y Llywodraeth; a
- tharged chwyddiant y Llywodraeth.

Mae'r Corff Adolygu yn ystyried y dystiolaeth a roddir iddo ynghylch ystyriaethau economaidd ehangach a fforddiadwyedd ei argymhellion.

Mae cyflog y Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir yn cael ei osod gan yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau. Mae Pwyllgor Tâl ac Enwebiadau Cofrestrfa Tir EF, yn gweithredu yn ôl awdurdod Bwrdd Cofrestrfa Tir EF, yn ystyried argymhellion tâl a ddarperir gan reolwyr llinell ac yn nodi'r strategaeth dâl flynyddol (gan gynnwys cyflog sylfaenol, codiadau cyflog, bylchau cyflog a thâl perfformiad) ar gyfer y tîm gweithredol a staff UWS eraill o fewn Cofrestrfa Tir EF.

Mae tâl sylfaenol a dyfarniadau cysylltiedig â pherfformiad anghyfunol yn dibynnu ar berfformiad, sy'n cael ei asesu trwy system arfarnu flynyddol ar gyfer uwch weision sifil, ac mae rhagor o fanylion i'w gweld yn https://www.gov.uk/government/publications/senior-civil-service-performance-management

Yn ystod y flwyddyn aelodau'r Pwyllgor Tâl oedd y Cyfarwyddwyr Anweithredol Kirsty Cooper, Ann Henshaw, Jonathan Ingram a Katy Baldwin, a Simon Hayes fel Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir. Mae Simon Morris, Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol a Datblygiad Sefydliadol a Gweithwyr hefyd yn bresennol.

Polisi ar gyfer gweision sifil eraill

Mae'r tâl i weithwyr Cofrestrfa Tir EF nad ydynt ar raddau UWS yn cael ei bennu bob blwyddyn yn dilyn trafodaethau ac ymgynghori rhwng Cofrestrfa Tir EF a'r undebau cydnabyddedig, ac mae'n amodol ar gymeradwyaeth yr Ysgrifennydd Gwladol, gan ystyried y canllawiau a gyhoeddir gan Drysorlys EF.

Contractau gwasanaeth

Mae Deddf Diwygio Cyfansoddiadol a Llywodraethu 2010 yn ei gwneud hi'n ofynnol i benodiadau Gwasanaeth Sifil gael eu gwneud yn ôl teilyngdod ar sail cystadleuaeth deg ac agored.

Mae'r Egwyddorion Recriwtio a gyhoeddir gan Gomisiwn y Gwasanaeth Sifil yn pennu'r amgylchiadau pan ellir gwneud penodiadau fel arall.

Oni nodir fel arall, mae gan yr holl gyfarwyddwyr a gwmpesir gan yr adroddiad hwn benodiadau sy'n benagored ac yn amodol ar gyfnod rhybudd o dri mis. Byddai terfynu'r swydd yn gynnar i'r cyfarwyddwyr sydd ar gontractau gwasanaeth penagored, heblaw am gamymddwyn, yn golygu y byddai'r unigolyn yn cael ei ddigolledu fel y nodir yng Nghynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil.

Mae rhagor o wybodaeth am waith Comisiwn y Gwasanaeth Sifil i'w gweld yn www.civilservicecommission.org.uk.

Datgeliadau oddi ar y gyflogres

Cyflogiadau oddi ar y gyflogres ar 31 Mawrth 2024, ar gyfer mwy na £245 y dydd ac sy'n para'n hwy na chwe mis:

Cyflogiadau presennol ar 31 Mawrth 2024	**2023-24** **68**	**2022-23** **109**
O'r rhain y rhai sy'n bodoli:		
— am lai na blwyddyn adeg yr adroddiad	26	76
— rhwng blwyddyn a dwy flynedd adeg yr adroddiad	33	29
— rhwng dwy a thair blynedd adeg yr adroddiad	9	4
— rhwng tair a phedair blynedd adeg yr adroddiad	–	–
— rhwng pedair neu ragor o flynyddoedd adeg yr adroddiad	–	–
Cyflogiadau newydd oddi ar y gyflogres, neu'r rhai a gyrhaeddodd chwe mis o hyd, rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024, ar gyfer mwy na £245 y dydd ac sy'n para'n hwy na chwe mis		
Cyflogiadau newydd, neu'r rhai a gyrhaeddodd chwe mis o hyd, rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024	**39**	**102**
O'r rhain y rhai:		
— sydd wedi eu hasesu fel rhai o fewn IR35	39	102
— sydd wedi eu hasesu fel rhai y tu allan i IR35	–	–
— sydd wedi eu terfynu o ganlyniad i sicrwydd heb ei dderbyn	–	–
Nifer y cyflogiadau uniongyrchol (trwy Gontract Sector Cyhoeddus i adran) ac sydd ar y gyflogres adrannol	–	–
Nifer y cyflogiadau a ailaseswyd at ddibenion cysondeb/sicrwydd yn ystod y flwyddyn	68	109
Nifer y cyflogiadau a welodd newid i statws IR35 yn dilyn yr adolygiad o gysondeb	–	–
Cyflogiadau oddi ar y gyflogres aelodau bwrdd a/neu uwch swyddogion sydd â chyfrifoldeb ariannol arwyddocaol rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024		
Nifer y cyflogiadau oddi ar y gyflogres aelodau bwrdd a/neu uwch swyddogion sydd â chyfrifoldeb ariannol arwyddocaol, yn ystod y flwyddyn ariannol	–	–
Cyfanswm yr unigolion ar y gyflogres ac oddi ar y gyflogres yr ystyrir eu bod yn 'aelodau bwrdd, a/neu'n uwch swyddogion sydd â chyfrifoldeb ariannol arwyddocaol', yn ystod y flwyddyn ariannol. Mae'r ffigur hwn yn cynnwys cyflogiadau oddi ar y gyflogres ac ar y gyflogres	8	5

Gwariant ar ymgynghori

	2023-24 **£'000**	**2022-23** **£'000**
Cost ymgynghori	520	773
Cyfanswm	**520**	**773**

Cyflog a thâl perfformiad – cyfarwyddwyr gweithredol[(1)(3)] 2023-24

	Cyflog £'000	Tâl perfformiad £'000	Digolledu ar gyfer colli swydd £'000	Buddion mewn nwyddau I'r £100 agosaf	Buddion pensiwn[2] £	Cyfanswm £'000
Simon Hayes Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir	145 – 150	–	–	–	–	145 – 150
Mike Harlow Dirprwy Brif Weithredwr a Chyfarwyddwr Cwsmeriaid a Strategaeth	130 – 135	–	–	–	–	130 – 135
Iain Banfield Prif Swyddog Ariannol	130 – 135	0 – 5	–	–	–	135 – 140

1. Wedi ei archwilio.
2. Cyfrifir gwerth y buddion pensiwn a gronnir yn ystod y flwyddyn (heb ei ddangos yn y tabl hwn, gweler nodyn 3 isod) fel (y gwir gynnydd mewn pensiwn wedi ei luosi 20 gwaith) a hefyd (y gwir gynnydd mewn unrhyw gyfandaliad) llai (y cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn). Nid yw'r gwir gynnydd yn cynnwys cynnydd o ganlyniad i chwyddiant neu unrhyw gynnydd neu ostyngiad yn dilyn trosglwyddo hawliau pensiwn.
3. Nid yw buddion pensiwn cronedig ar gyfer cyfarwyddwyr wedi eu cynnwys yn y tabl hwn ar gyfer 2023-24 oherwydd oedi eithriadol wrth gyfrifo'r ffigurau hyn ar ôl cymhwyso'r rhwymedi pensiwn gwasanaeth cyhoeddus.

Cyflog a thâl perfformiad – cyfarwyddwyr gweithredol[(1)(3)] 2022-23

	Cyflog £'000	Tâl perfformiad £'000	Buddion mewn nwyddau I'r £100 agosaf	Buddion pensiwn[2] £	Cyfanswm £'000
Simon Hayes Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir	135 – 140	–	–	2,000	135 – 140
Mike Harlow Cwnsler Cyffredinol, Dirprwy Brif Weithredwr a Dirprwy Brif Gofrestrydd Tir	120 – 125	–	–	10,000	130 – 135
Iain Banfield Prif Swyddog Ariannol	115 – 120	–	–	10,000	125 – 130

1. Wedi ei archwilio.
2. Cyfrifir gwerth y buddion pensiwn a gronnir yn ystod y flwyddyn fel (y gwir gynnydd mewn pensiwn wedi ei luosi 20 gwaith) a hefyd (y gwir gynnydd mewn unrhyw gyfandaliad) llai (y cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn). Nid yw'r gwir gynnydd yn cynnwys cynnydd o ganlyniad i chwyddiant neu unrhyw gynnydd neu ostyngiad yn dilyn trosglwyddo hawliau pensiwn.
3. Oherwydd newidiadau mewnol i strwythurau'r bwrdd dim ond Cyfarwyddwyr Bwrdd y Gofrestrfa Tir a adroddir. Mae cofnodion y llynedd yn y tablau cyflog a thâl perfformiad wedi cael eu haddasu er mwyn eu cymharu.

Tâl – Cyfarwyddwr anweithredol [1]

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Neil Sachdev Cadeirydd Anweithredol	55 – 60	30 – 35
(Blynyddol cyfatebol)	–	(55 – 60)
Katy Baldwin[2] Cyfarwyddwr Anweithredol	–	–
Jonathan Ingram[3] Cyfarwyddwr Anweithredol	–	–
Kirsty Cooper Cyfarwyddwr Anweithredol	20 – 25	20 – 25
Angela Morrison Cyfarwyddwr Anweithredol	20 – 25	20 – 25
Elliot Jordan Cyfarwyddwr Anweithredol	20 – 25	20 – 25
Ann Henshaw Cyfarwyddwr Anweithredol	20 – 25	20 – 25
Jeremy Pee Cyfarwyddwr Anweithredol	20 – 25	20 – 25

1. Wedi ei archwilio.
2. Cynrychiolodd Katy Baldwin o UK Government Investments (UKGI) fudd Gweinidogion yr AFfBTCh ar y Bwrdd ac ni dderbyniodd unrhyw dâl gan Gofrestrfa Tir EF. Roedd penodiad Katy wedi rhedeg o Hydref 2021 tan Orffennaf 2023.
3. Cynrychiolodd Jonathan Ingram o UK Government Investments (UKGI) fudd Gweinidogion yr AFfBTCh ar y Bwrdd ac ni dderbyniodd unrhyw dâl gan Gofrestrfa Tir EF. Dechreuodd penodiad Jonathan yn Awst 2023.

Cyflog

Mae 'cyflog' yn cynnwys cyflog gros, hawliau neilltuedig i bwysiad Llundain neu lwfansau Llundain, lwfansau recriwtio a chadw ac unrhyw lwfans arall i'r graddau y mae'n ddarostyngedig i drethiant y DU. Mae'r tablau ar dudalennau 64 a 65 yn seiliedig ar daliadau cronnus a wnaed gan Gofrestrfa Tir EF ac felly wedi eu cofnodi yn y cyfrifon hyn.

Buddion mewn nwyddau

Mae gwerth ariannol buddion mewn nwyddau yn cwmpasu unrhyw fuddion a ddarperir gan Gofrestrfa Tir EF ac sy'n cael eu trin gan Gyllid a Thollau EF fel enillion trethadwy.

Dyfarniadau perfformiad

Mae dyfarniadau yn seiliedig ar y lefelau perfformiad a gyrhaeddwyd ac yn cael eu gwneud fel rhan o'r broses adolygu perfformiad fel y trafodwyd ac a nodwyd yn y Pwyllgor Tâl ym Mehefin 2023. Mae'r dyfarniadau a adroddwyd yn cyfeirio at y perfformiad yn y flwyddyn y cawsant eu talu i'r unigolyn. Mae'r dyfarniadau a adroddwyd yn 2023-24 yn ymwneud â pherfformiad yn 2022-23.

Buddion pensiwn[1][2]

	Gwir gynnydd mewn pensiwn a chyfandaliad yn 60 oed		Cyfanswm cronnus Mawrth 2024		Gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian parod (GTCAP) ar 31 Mawrth		Gwir gynnydd mewn GTCAP ar ôl addasu ar gyfer chwyddiant a newidiadau mewn ffactorau buddsoddi
	Pensiwn £'000	Cyfandaliad £'000	Pensiwn £'000	Cyfandaliad £'000	2024 £'000	2023 £'000	£'000
Simon Hayes Prif Weithredwr a Prif Gofrestrydd Tir	–	–	–	–	–	833	–
Mike Harlow Cwnsler Cyffredinol, Dirprwy Brif Weithredwr a Dirprwy Brif Gofrestrydd Tir	–	–	–	–	–	618	–
Iain Banfield Prif Swyddog Ariannol	–	–	–	–	–	526	–

1. Wedi ei archwilio.
2. Nid yw buddion pensiwn cronnus ar gyfer cyfarwyddwyr wedi eu cynnwys yn y tabl hwn ar gyfer 2023-24 oherwydd oedi eithriadol wrth gyfrifo'r ffigurau hyn ar ôl cymhwyso'r rhwymedi pensiwn gwasanaeth cyhoeddus.

Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil

Darperir buddion pensiwn trwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 1 Ebrill 2015 cyflwynwyd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil – Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill neu alpha, sy'n rhoi buddion ar sail cyfartaledd gyrfa gydag oedran pensiwn arferol sy'n hafal i Oedran Pensiwn y Wladwriaeth yr aelod (neu 65 oed os yn uwch). O'r dyddiad hwnnw ymunodd pob gwas sifil newydd a benodwyd a'r mwyafrif o'r rhai a oedd eisoes mewn gwasanaeth ag alpha. Cyn hynny, roedd gweision sifil yn cymryd rhan ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Mae pedair adran i'r cynllun hwnnw: 3 adran sy'n darparu buddion ar sail cyflog terfynol (classic, premium neu classic plus) gydag oedran pensiwn arferol o 60 oed; ac un sy'n darparu buddion ar sail gyrfa gyfan (nuvos) gydag oedran pensiwn arferol o 65 oed.

Nid yw'r trefniadau statudol hyn wedi eu hariannu ac mae cost y buddion yn cael ei thalu gan arian a bleidleisir gan y Senedd bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy o dan gynlluniau classic, premium, classic plus, nuvos ac alpha yn cael eu cynyddu'n flynyddol yn unol â deddfwriaeth Cynnydd Pensiynau. Arhosodd aelodau presennol Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil oedd o fewn 10 mlynedd i'w hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn y cynllun hwnnw ar ôl 1 Ebrill 2015. Bydd y rhai oedd rhwng 10 mlynedd ac 13 mlynedd a 5 mis o'u hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn newid i alpha rywbryd rhwng 1 Mehefin 2015 ac 1 Chwefror 2022. Mae'r holl aelodau sy'n newid i alpha yn cael eu buddion cynllun wedi eu 'bancio', gyda'r rhai sydd â buddion cynharach mewn un o adrannau cyflog terfynol Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn cael y buddion hynny ar sail eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnir ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil neu alpha – fel y bo'n briodol. Os oes gan y swyddog fuddion ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac alpha, y ffigur a ddyfynnir yw gwerth cyfunol eu buddion yn y ddau gynllun). Gall aelodau sy'n

ymuno o Hydref 2002 naill ai ddewis y trefniadau buddion wedi eu diffinio priodol neu bensiwn budd-ddeiliaid 'prynu arian' gyda chyfraniad gan y cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Mae cyfraniadau gweithwyr yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 4.6% ac 8.05% ar gyfer aelodau o'r cynllun classic, premium, classic plus, nuvos ac alpha. Bydd buddion yn y cynllun classic yn cronni ar gyfradd o 1/80fed o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad cyfwerth â thair blynedd o bensiwn cychwynnol yn daladwy pan fydd yr aelod yn ymddeol. Yn achos y cynllun premium, bydd buddion yn cronni ar gyfradd o 1/60fed o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i'r cynllun classic, nid oes unrhyw gyfandaliad awtomatig. I bob pwrpas, croesiad yw 'classic plus' gyda buddion am wasanaeth rhwng 1 Hydref 2002 wedi eu cyfrifo'n fras yn yr un modd â 'classic' a buddion am wasanaeth o Hydref 2002 ymlaen wedi eu cyfrifo fel yn 'premium'. Yn y cynllun nuvos bydd aelod yn adeiladu pensiwn ar sail ei enillion pensiynadwy yn ystod cyfnod ei aelodaeth â'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae'r cyfrif pensiwn a enillwyd gan yr aelod yn cael ei gredydu gyda 2.3% o'i enillion pensiynadwy ym mlwyddyn honno'r cynllun, ac mae'r pensiwn cronnus yn cael ei uwchraddio yn unol â deddfwriaeth Cynnydd Pensiynau. Mae buddion yn y cynllun alpha yn cronni mewn modd tebyg i nuvos, ac eithrio bod y gyfradd cronni yn 2.32%. Ym mhob achos gall aelodau ddewis ildio (symud) pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a osodwyd gan Ddeddf Cyllid 2004.

Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn gynllun pensiwn budd-ddeiliaid. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8% ac 14.75% (yn dibynnu ar oedran yr aelod) at gynnyrch pensiwn budd-ddeiliaid a ddewisir gan y gweithiwr o banel o ddarparwyr. Nid oes rhaid i'r gweithiwr gyfrannu, ond os yw'n cyfrannu, bydd y cyflogwr yn cyfateb y rhain hyd at derfyn o 3% o'r cyflog pensiynadwy (yn ychwanegol at gyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yswiriant budd risg a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn gwasanaeth ac ymddeol ar sail afiechyd).

Y pensiwn cronnus a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae hawl gan yr aelod ei gael pan fydd yn cyrraedd oedran pensiwn, neu ar unwaith pan fydd ei aelodaeth weithredol o'r cynllun yn dod i ben os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiwn neu'n hŷn nag oedran pensiwn. Yr oedran pensiwn yw 60 oed ar gyfer aelodau classic, premium a classic plus, 65 oed ar gyfer aelodau o nuvos, a'r uchaf o 65 oed neu Oedran Pensiwn y Wladwriaeth i aelodau alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnir ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil neu alpha – fel y bo'n briodol. Os oes gan y swyddog fuddion ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac alpha y ffigur a ddyfynnir yw gwerth cyfunol ei fuddion yn y ddau gynllun, ond sylwer y gall rhan o'r pensiwn hwnnw fod yn daladwy o oedrannau gwahanol.)

Mae rhagor o fanylion am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil i'w gweld ar y wefan www.civilservicepensionscheme.org.uk

Gwerthoedd trosglwyddo cyfwerth ag arian parod

Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod (GTCAP) yw gwerth cyfalafog, wedi ei asesu gan actiwari, buddion y cynllun pensiwn y mae aelod wedi eu cronni ar adeg benodol. Y buddion a brisir yw buddion cronnus yr aelod ac unrhyw bensiwn priod dibynnol sy'n daladwy o'r cynllun. Mae GTCAP yn daliad a wneir gan gynllun neu drefniant pensiwn i ddiogelu buddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddion sydd wedi cronni yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn cyfeirio at y buddion y mae'r unigolyn wedi eu cronni o ganlyniad i'w haelodaeth gyfan o'r cynllun pensiwn, nid dim ond ei wasanaeth mewn swydd uwch y mae datgeliad yn gymwys iddi.

Mae'r ffigurau yn cynnwys gwerth unrhyw fudd pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r aelod wedi ei drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fudd pensiwn ychwanegol sydd wedi cronni i'r aelodau o ganlyniad iddo brynu buddion pensiwn ychwanegol ar ei draul ei hun. Cyfrifir GTCAP yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygio) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu bosibl i fuddion sy'n deillio o Dreth Lwfans Oes a all fod yn daladwy pan fydd buddion pensiwn yn cael eu cymryd.

Gwir gynnydd mewn GTCAP

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn GTCAP a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn cronnus oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a dalwyd gan y gweithiwr (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall), ac mae'n defnyddio ffactorau prisio marchnad cyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Adrodd ar gynlluniau digolledu'r Gwasanaeth Sifil ac eraill – pecynnau ymadael[1]

Band cost pecyn ymadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau eraill a gytunwyd		Cyfanswm y pecynnau ymadael yn ôl band cost	
	2023-24	2022-23	2023-24	2022-23	2023-24	2022-23
£0 – £10,000	–	–	3	3	3	3
£10,001 – £25,000	–	–	–	1	–	1
£25,001 – £50,000	–	–	2	1	2	1
£50,001 – £100,000	–	–	3	3	3	3
£100,001 – £150,000	–	–	–	–	–	–
£150,001 – £200,000	–	–	–	–	–	–
>£200,000	–	–	–	–	–	–
Cyfanswm y pecynnau ymadael	–	–	**8**	**8**	**8**	**8**
Cyfanswm cost	–	–	**£275,306**	**£225,190**	**£275,306**	**£225,190**

1. Wedi ei archwilio.

Gwnaethpwyd wyth taliad yn 2023-24 gan roi cyfanswm o £275,306 (2022/23: 8, £225,190).

Digolledu ar gyfer colli swydd

Mae costau diswyddo ac ymadael eraill wedi cael eu talu yn unol â darpariaethau Cynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil, cynllun statudol a wnaed o dan Ddeddf Blwydd-daliadau 1972. Mae costau ymadael yn cael eu cyfrif amdanynt yn llawn ym mlwyddyn y contract cytundebol i ymadael. Pan fo'n gymwys, mae costau ychwanegol budd pensiwn gostyngol am adael y cynllun yn cael eu talu gan Gofrestrfa Tir EF ac nid gan gynllun pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Mae costau ymddeol ar sail afiechyd yn cael eu talu gan y cynllun pensiwn ac nid ydynt wedi eu cynnwys yn y tabl.

Lluosrifau tâl[1]

Mae'n ofynnol i gyrff sy'n adrodd ddatgelu'r berthynas rhwng tâl y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog uchaf yn ei sefydliad a'r tâl ar gyfer chwartel isaf, canolrifol ac uchaf gweithlu'r sefydliad.

Mae'r cyfanswm tâl yn cynnwys cyflog, lwfansau, goramser, taliadau cysylltiedig â pherfformiad anghyfunol a buddion mewn nwyddau. Nid yw'n cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian parod pensiynau.

	2023-24	2022-23
Band cyfanswm tâl y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog uchaf (£'000)	145 – 150	375 – 380
Canolrifol (£)	33,259	32,390
Canolrifol (cymhareb tâl)	4.4	11.6
Chwartel isaf (£)	29,484	28,080
Chwartel isaf (cymhareb tâl)	5.0	13.4
Chwartel uchaf (£)	41,887	40,020
Chwartel uchaf (cymhareb tâl)	3.5	9.4

	Cyflog a lwfansau	Tâl perfformiad a bonysau[2]
Newid canrannol rhwng 2022-23 a 2023-24 ar gyfer y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog uchaf	- 61%	0%
Newid canrannol rhwng 2022-23 a 2023-24 ar gyfer y gweithwyr sy'n weddill	6.5%	- 3.1%

1. Wedi ei archwilio.
2. Mae'r taliad costau byw untro wedi cael ei ddileu er mwyn cael cymhariaeth deg â'r flwyddyn flaenorol.

Mae gostyngiad arwyddocaol yn y cymarebau canolrifol, chwartel isaf ac uchaf o 2022-23 a chanran y newid cyflog a lwfansau. Y rheswm am hyn yw oherwydd bod y cyfarwyddwr ar y cyflog uchaf yn Gyfarwyddwr Dros Dro Digidol, Data a Thechnoleg ar sail cytundebol.

Mae'r tablau isod yn dangos y canlyniadau pe bai'r cyfrifiadau wedi cael eu gwneud yn erbyn y cyfarwyddwr parhaol sy'n ennill y cyflog uchaf:

	2023-24	2022-23
Band cyfanswm tâl y cyfarwyddwr parhaol sy'n ennill y cyflog uchaf (£'000)	145 – 150	135 – 140
Canolrifol (£)	33,259	32,390
Canolrifol (cymhareb tâl)	4.4	4.3
Chwartel isaf (£)	29,484	28,080
Chwartel isaf (cymhareb tâl)	5.0	5.0
Chwartel uchaf (£)	41,887	40,020
Chwartel uchaf (cymhareb tâl)	3.5	3.5

	Cyflog a lwfansau	Tâl perfformiad a bonysau[2]
Newid canrannol rhwng 2022-23 a 2023-24 ar gyfer y cyfarwyddwr parhaol sy'n ennill y cyflog uchaf	5.6%	0%
Newid canrannol rhwng 2022-23 a 2023-24 ar gyfer y gweithwyr sy'n weddill	6.5%	- 3.1%

1. Wedi ei archwilio.
2. Mae'r taliad costau byw untro wedi cael ei ddileu er mwyn cael cymhariaeth deg â'r flwyddyn flaenorol.

Mae'r tabl isod yn dangos yr ystodau cyflog cymharol ar gyfer tâl staff (ac eithrio buddion pensiwn).

	2023-24	2022-23
Tâl isaf (£'000)	20 – 25	20 – 25
Tâl uchaf (£'000)	145 – 150	310 – 315

2. Adroddiad staff

Costau staff ar gyfer 2023-24[1]

	Staff parhaol £'000	Prentisiaid £'000	Eraill £'000	Cyfanswm £'000
Cyflogau	£'000	Eraill	1,463	236,871
Costau nawdd cymdeithasol	£'000	Cyfanswm	141	26,056
Costau pensiwn eraill	£'000	135	328	57,303
Cyfanswm costau staff	**317,553**	**745**	**1,932**	**320,230**

1. Wedi ei archwilio.

Adroddiad staff ar 31 Mawrth 2024

	2023-24	2022-23
Nifer y gweithwyr parhaol (gan gynnwys penodiadau cyfnod penodol) ar 31 Mawrth	6,993	6,814
Gweithwyr cyfwerth ag amser llawn parhaol ar 31 Mawrth[1]	6,326	6,189
Nifer y prentisiaid ar 31 Mawrth	92	79
Nifer y staff dros dro/dan gontract ar 31 Mawrth[1]	161	237
Diwrnodau salwch cyfartalog fesul gweithiwr	9.4	8.9
Nifer cyfartalog y diwrnodau hyfforddi fesul gweithiwr	5.6	6.1
Diwrnodau hyfforddi fesul prentis	41.6	52.0
Gwariant hyfforddi fel canran o'r bil cyflogau	0.2%	0.4%
Gweithwyr benyw	60.9%	60.7%
Gweithwyr rhan-amser	32.3%	31.1%
Gweithwyr o leiafrifoedd ethnig	5.9%	5.7%
Gweithwyr sy'n nodi bod anabledd ganddynt	10.4%	10.2%
Trosiant staff	6.0%	6.8%
Sgorau ymgysylltiad staff	62%	65%
Bwlch Cyflog Cymedrig rhwng y Rhywiau	5.6%	5.9%
Bwlch Cyflog Cymedrig Bonws rhwng y Rhywiau	7.4%	3.9%

Dadansoddiad rhyw ar 31 Mawrth 2024

	Gwryw	Benyw	Cyfanswm
Cyfarwyddwr anweithredol	3	4	7
Cyfarwyddwyr gweithredol[1]	3	0	3
Uwch Wasanaeth Sifil – band 2[1]	5	1	6
Uwch Wasanaeth Sifil – band 1[1]	11	10	21
Gweithwyr parhaol (heb gynnwys Uwch Weision Sifil)[2]	2,719	4,250	6,969
Prentisiaid[2]			

1. Mae rhai gweithwyr Uwch Wasanaeth Sifil hefyd yn gyfarwyddwyr ac wedi eu cynnwys yn y ddau gategori.

2. Mae rhai prentisiaid hefyd yn weithwyr parhaol ac yn cael eu cynnwys yn y ddau gategori.

Mae manylion mewn perthynas ag adnoddau, recriwtio, galluogrwydd, cyfranogiad gweithwyr, amrywiaeth a chynhwysiant, ac iechyd a llesiant i'w gweld yn adran Cymdeithasol yr adroddiad Perfformiad sy'n dechrau ar dudalen 25.

Cyfwerth ag amser llawn cyfartalog yn ystod y flwyddyn

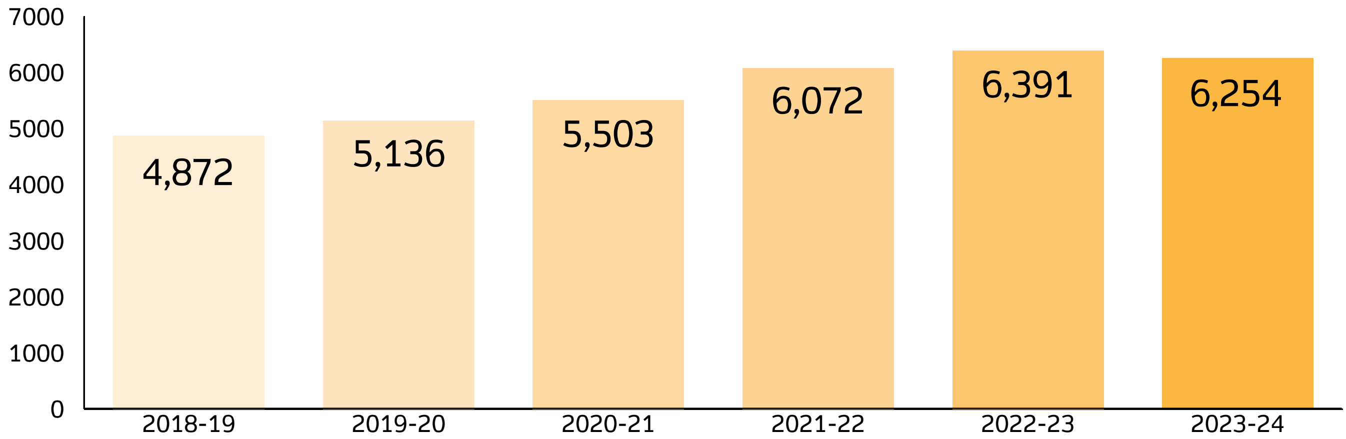

Adnoddau

Mae recriwtio yn allweddol i iechyd tymor hir Cofrestrfa Tir EF ac yn greiddiol i gyflenwi ein Strategaeth Pobl yn llwyddiannus, yn enwedig o ran cefnogi twf gallu a chapasiti i ddarparu gwasanaethau craidd. Mae cynllun y gweithlu strategol blynyddol yn ategu datblygiad cynlluniau adnoddau sy'n cyflenwi rhaglen o recriwtio wedi ei chynllunio, rheolaidd a rhagweithiol.

Eleni rydym wedi recriwtio'n allanol i sicrhau bod gan wasanaethau gweithredol a chymorth craidd y gallu i gyflenwi swyddogaethau statudol i'r safonau gwasanaeth y cytunwyd arnynt. Rydym wedi mynd i'r afael ag anghenion rheng flaen a chynaliadwyedd y gweithlu yn y dyfodol trwy recriwtio llawer o weithwyr achos. Ochr yn ochr â hyn, ymgymerwyd â gweithgarwch datblygu a hyfforddi mewnol sylweddol i sicrhau bod gan ein cydweithwyr y sgiliau hanfodol yn eu lle ar y lefel gywir.

Rydym wedi gwella meysydd galluogrwydd penodol, yn enwedig ym maes trawsnewid digidol a sgiliau datblygu ystwyth, trwy recriwtio rheolaidd ac ymgysylltu â phartneriaid cyflenwi trwy Fframweithiau'r Llywodraeth. Mae hyn wedi gwella'r capasiti digidol i gyflawni ein nodau ar gyfer Cofrestr Tir ddigidol a helpu tuag at ailddiffinio rôl gweithwyr achos yn y dyfodol. Rydym wedi cefnogi'r rhaglen Pridiannau Tir Lleol trwy gynyddu capasiti o fewn y tîm, gan gynnwys defnyddio llafur wrth gefn i gefnogi twf cyflym ac ehangu'r rhaglen.

Rydym wedi adeiladu ar ein llwybrau mynediad presennol ac mae ein cynlluniau prentisiaeth wedi cynnig cyfle i bobl ennill cymhwyster ym maes y gyfraith, adnoddau dynol, technoleg gwybodaeth a chyllid. Rydym hefyd wedi recriwtio swyddogion Llwybr Carlam y Gwasanaeth Sifil ar draws ystod o ddisgyblaethau ac wedi recriwtio lleoliadau myfyrwyr TG yn ein swyddogaeth Digidol, Data a Thechnoleg.

Fel rhan o'r cynllun y gweithlu blynyddol, anogwyd mwy o gynrychiolaeth ar draws yr holl grwpiau amrywiol. Cawn ein llywodraethu gan Egwyddorion Recriwtio Comisiwn y Gwasanaeth Sifil sy'n ei gwneud hi'n ofynnol i ddewis pobl i'w penodi ar sail teilyngdod ac ar sail cystadleuaeth deg ac agored a chynnal cydymffurfiaeth. Mae pob un o'n cyfleoedd gwaith yn cael ei hysbysebu gan ddilyn y Cynllun Hyderus o ran Anabledd sy'n sicrhau y bydd pobl anabl yn symud ymlaen i gam nesaf y broses ddethol os yw eu cais yn bodloni'r meini prawf gofynnol. Ein polisi yw sicrhau nad yw unrhyw brofion a ddefnyddir yn gwahaniaethu yn erbyn ymgeiswyr anabl a bod addasiadau rhesymol yn cael eu gwneud pan fydd angen.

Recriwtio

Defnyddiwyd strategaethau marchnata a denu newydd i ddod o hyd i ymgeiswyr ar gyfer rolau anodd eu llenwi ac rydym wedi cryfhau ein brand cyflogwr trwy hysbysebu ar sianeli cymdeithasol gwahanol gyda defnydd cynyddol o fideo, defnyddio blogiau gweithwyr a phecynnau ymgeiswyr wedi eu targedu. Mae ein Cynnig Gwerth Gweithwyr wedi ei ddiweddaru yn cynnwys cyfeiriad at y ffaith bod gennym ddiwylliant cryf a chadarnhaol, ymrwymiad i gynhwysiant, pwyslais ar ddysgu a datblygiad parhaus, a ffyrdd hyblyg o weithio. Rydym yn cynnig tâl cystadleuol a gwyliau blynyddol, opsiynau pensiwn deniadol ac ystod eang o fuddion eraill. Mae ein Cynnig Gwerth Gweithwyr yn datgan ein bod yn unigryw o ran effeithiau economaidd a chymdeithasol ein gwaith, ein gallu i wneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau ein cwsmeriaid, ein hymdeimlad o genhadaeth, a'n pobl wych. Rydym am i'n pobl deimlo'n falch o weithio i Gofrestrfa Tir EF a'u bod yn gallu cyflawni eu potensial.

Mae Cofrestrfa Tir EF wedi ymrwymo i gyfle cyfartal ac amrywiaeth ac rydym wedi cyflwyno cynlluniau'r llywodraeth i gefnogi'r rhai y gallai fod angen cymorth ychwanegol arnynt i gael cyflogaeth megis y rhai sy'n gadael carchar a chyn-filwyr. Rydym yn tyfu ein rhwydwaith Llysgenhadon Recriwtio, gan weithio'n agos gyda'n rhwydweithiau gweithwyr i dargedu recriwtio grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol.

Ar hyn o bryd defnyddiwn y fframwaith Adnoddau Sector Cyhoeddus ar gyfer caffael contractwyr nad ydynt ar y gyflogres. Defnyddiwyd contractwyr i ateb anghenion tymor byr a/neu frys am adnoddau arbenigol neu fedrus, ac mae gwybodaeth ynghylch cydymffurfiaeth a datgeliadau wedi ei chynnwys ar dudalen 63. Mae Cofrestrfa Tir EF yn cadw at ganllawiau cymeradwyo Swyddfa'r Cabinet ac mae ganddi brosesau cymeradwyo mewnol trwyadl.

Iechyd a llesiant

Eleni lansiwyd ein Hymagwedd at Iechyd a Llesiant ar gyfer 2024, sy'n cael ei hategu gan Gynllun Gweithredu wedi ei ddiweddaru.

Mae amlinellu'r ymagwedd hon ar gyfer Cofrestrfa Tir EF yn arwydd o'n hymrwymiad parhaus i iechyd a llesiant ein cydweithwyr ac ymgorffori hyn fel blaenoriaeth o fewn y sefydliad. Ei nod yw rhoi'r ffocws y mae ei angen arnom i allu darparu gweithle hapus ac iach lle mae pawb yn teimlo'n gynhyrchiol, wedi eu cefnogi ac yn wedi eu hymgysylltu â'n gwerthoedd.

Mae pum blaenoriaeth iechyd a llesiant allweddol yn ysgogwyr i'n hymagwedd.

Y pum blaenoriaeth yw:

- darparu arweinyddiaeth weledol ar gyfer iechyd a llesiant a sicrhau bod rheolwyr llinell i gyd yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau o ran cefnogi anghenion iechyd a llesiant eu gweithwyr;
- annog deialog agored sy'n arwain at weithredu ar iechyd meddwl;
- creu amgylchedd gweithio hybrid diogel ac iach sy'n meithrin diwylliant o lesiant cadarnhaol;
- darparu cymorth llesiant effeithiol a chynhwysol yn seiliedig ar anghenion ein pobl; a
- gwella llesiant cyffredinol ein holl weithlu, yn bennaf trwy ddarparu rhaglen o weithgarwch iechyd a llesiant.

Rydym hefyd yn cysylltu â meysydd ffocws ehangach y Gwasanaeth Sifil, lle mae prosiectau'n cael eu cynnal i wella sut mae arferion llesiant yn cael eu rhannu, cefnogi presenoldeb, ac annog gweithio'n gallach.

Mae ein hymagwedd a'n cynllun gweithredu yn canolbwyntio ar y meysydd sydd o bwys i Gofrestrfa Tir EF, wedi ei llywio gan y mewnwelediad a geir trwy ddata yn ogystal ag adborth gan ein cydweithwyr. Rydym wedi ymrwymo i barhau i weithio ar y cyd ochr yn ochr â'n hundebau llafur adrannol a chydweithwyr o'r ystod eang o rwydweithiau staff Cofrestrfa Tir EF i ddatblygu ymhellach ein gweledigaeth llesiant a thargedu camau gweithredu. Mae hefyd wedi ei chysoni â dangosyddion allanol allweddol, gan gynnwys yr Ymrwymiad Iechyd Meddwl yn y Gwaith a Mynegai Llesiant yn y Gweithle MIND.

Eleni rydym wedi cyflwyno amrywiaeth o fentrau i gefnogi ein cydweithwyr a'r sefydliad:

Cyflwyno Dangosfyrddau Llesiant – er mwyn rhoi data absenoldeb salwch rheolaidd i uwch reolwyr, wedi ei drionglu â setiau data eraill megis ymgysylltu a llesiant, i archwilio'r materion sylfaenol posibl neu achosion sylfaenol ac awgrymu camau gweithredu ac ymyriadau.

Recriwtio mwy o swyddogion cymorth cyntaf iechyd meddwl – er mwyn sicrhau bod digon o gymorth ar gael i staff pan fydd angen pwynt cyswllt cyfrinachol a chymorth arnynt os ydynt yn teimlo'n anobeithiol, bod pethau yn ormod iddynt neu maen nhw am gael rhywun i siarad â nhw yn y gwaith.

Lansio polisi menopos newydd – roedd cydweithwyr o Adnoddau Dynol, Iechyd a Llesiant, a'r Rhwydwaith Menywod wedi llunio Polisi Menopos, sy'n amlinellu'r wybodaeth a'r cymorth sydd ar gael i unrhyw un sy'n profi symptomau'r menopos, yn ogystal â darparu arweiniad a gwybodaeth i reolwyr.

Creu grŵp newydd 'Cynghorion Arian' Cofrestrfa Tir EF ar Teams – fel rhan o'r wythnos 'Sgwrs am Arian' lansiwyd ein tudalen Cynghorion Arian ar Teams sy'n cynnwys adborth a syniadau staff ar sut i gynilo arian. Roedden ni am greu cyfle i gael sgwrs fyw dreigl y gall pawb gyfrannu ati a'i defnyddio trwy gydol y flwyddyn.

Treialu hyfforddiant ymwybyddiaeth hunanladdiad ar gyfer rheolwyr llinell – er mwyn rhoi'r sgiliau a'r offer i reolwyr fagu hyder i fod yn ffynhonnell ychwanegol o gymorth i'w cyd-reolwyr llinell os/wrth gefnogi staff â materion yn ymwneud â hunanladdiad.

Ail-lansio hyfforddiant iechyd meddwl rheolwyr llinell – gan ddefnyddio cwrs e-ddysgu MIND Rheoli iechyd meddwl yn y gwaith, mae'r hyfforddiant yn ystyried pwysigrwydd gofalu am iechyd meddwl rheolwyr a'u gweithwyr ac yn meithrin hyder rheolwyr o ran cefnogi gweithwyr.

Galluogrwydd

Eleni mae blaenoriaethau allweddol ar gyfer datblygu ein cydweithwyr wedi cynnwys:

- ffocws cynyddol ar sgyrsiau perfformiad effeithiol;
- datblygu a lansio Rhaglenni Talent Arweinyddiaeth peilot;
- twf ein Hacademi Cofrestru Tir; a
- chynyddu ein galluogrwydd sgiliau digidol mewn amgylchedd gweithio hybrid.

Mae rhagor o fanylion i'w gweld yn adran Cymdeithasol yr adroddiad Perfformiad sy'n dechrau ar dudalen 25.

Cynnwys gweithwyr

Rydym yn parhau i ymgysylltu'n anffurfiol ac yn ffurfiol â'n cydweithwyr a'u cynrychiolwyr.

Mae blogiau'r Prif Weithredwr a'r uwch arweinydd wedi parhau i gael eu cyhoeddi yn ystod y flwyddyn ac mae ein cydweithwyr wedi cael eu hannog i ymateb iddynt gyda'r nod o greu deialog agored a gonest a chyfnewid barn. Ategwyd hyn gan sesiynau holi ac ateb rhithiol, gyda phresenoldeb uchel gan y gweithlu yn gyffredinol.

Mae'n ofynnol i reolwyr gael trafodaethau misol rheolaidd gydag aelodau tîm unigol i drafod yn agored berfformiad gweithwyr, syniadau ar gyfer gwella arferion gwaith, materion sefydliadol ehangach, newidiadau ac unrhyw bryderon sydd gan weithwyr. Mae ein buddsoddiad parhaus mewn Brilliant Teams, Inspiring Leaders wedi atgyfnerthu'r dull hwnnw.

Rydym wedi cwrdd yn rheolaidd â'n hundebau llafur cydnabyddedig. Mae'r Prif Weithredwr ac aelodau o'i dîm yn cwrdd yn ffurfiol â chynrychiolwyr yng nghyfarfodydd Cyngor Adrannol Whitley ddwywaith y flwyddyn. Mae strwythurau yn eu lle ar gyfer cyfarfodydd lleol Whitley, ac ymgynghorir â'r undebau ar faterion penodol.

Mae deialog rheolaidd anffurfiol rhwng y Prif Weithredwr ac arweinwyr undebau llafur wedi parhau yn ystod y flwyddyn. Mae gweithrediad cysylltiadau cyflogaeth o ddydd i ddydd yn cael ei reoli trwy gyfarfodydd Ymgysylltu ac Ymgynghori misol rhwng uwch reolwyr a chynrychiolwyr adrannol undebau llafur, ochr yn ochr â chyfarfodydd Trawsnewid a Newid bob pythefnos. Cynhaliwyd cyfarfodydd wythnosol anffurfiol i roi gwybodaeth gynnar am newidiadau posibl o fewn y sefydliad i ddatrys problemau a phryderon yn brydlon.

Rydym yn parhau i fonitro ar y cyd â chydweithwyr undeb sut mae Amser Cyfleuster yn cael ei ddefnyddio, ac rydym o fewn 0.1% i'r ffigur canllaw bil talu a osodir ac a adroddir i'r Swyddfa'r Cabinet.

Rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar aeddfedrwydd ein diwylliant yn unol â'n dyheadau diffiniedig, gyda ffocws ar y gweithgareddau allweddol a fyddai'n helpu i'n cyflymu tuag at ein dyheadau diwylliannol.

Mae'r Pwyllgor Pobl ac Ystadau yn mesur cynnydd yn erbyn ein hamcanion moderneiddio ein ffyrdd o

weithio. Mae ein prif risg yn canolbwyntio ar ymgysylltu a diwylliant a rheolaethau penodol wedi eu cysoni ar y sail hon. Mae gweithgarwch tebyg yn cael ei efelychu a'i fonitro o fewn pob cyfarwyddiaeth.

Mae adborth gan gydweithwyr yn parhau i fod yn rhan allweddol o gynllunio ac asesu cynnydd tuag at ein diwylliant a ddymunir. Yn ogystal ag adborth yr arolwg, mae trafodaethau adeiladol parhaus â'r undebau ar lefel adrannol a lleol, yn ogystal ag annog cydweithwyr i gymryd rhan ar bwyllgorau eraill (gan gynnwys iechyd a llesiant, cymdeithasol a chwaraeon, amrywiaeth ac elusennol), ac ymweliadau cyfarwyddwyr gyda sesiynau holi ac ateb, i gyd yn hanfodol o ran sicrhau bod barn ein cydweithwyr yn cael ei chlywed a'i deall.

Amrywiaeth a chynhwysiant

Rydym yn parhau i ymdrechu i fod y cyflogwr mwyaf cynhwysol yn y Gwasanaeth Sifil ac adlewyrchu'r gymdeithas a wasanaethwn. Rydym yn adolygu'n barhaus ac yn gwirio arferion gorau gydag adrannau eraill a'r sector preifat. Mae darparu adnoddau yn faes â blaenoriaeth, ac mae gennym ystod eang o weithgareddau cynhwysol yn eu lle i sicrhau bod darparu adnoddau'n hygyrch ac yn groesawgar i bawb, megis addasiadau o sifftio i gyfweliad, recriwtio enwau dall a phaneli sy'n gytbwys o ran rhyw.

Rydym yn arweinydd Hyderus o ran Anabledd ac yn parhau i sgorio'n uchel ar gyfer cynhwysiant yn Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil gyda sgôr o 83%.

Mae gennym gynllun gweithredu yn ei le i gyflawni tair thema ein strategaeth; gwella cynrychiolaeth, creu diwylliant cynhwysol, ac ymgorffori amrywiaeth a chynhwysiant. Mae'r cynllun gweithredu hwn yn cael ei adolygu gan bwyllgor llywodraethu mewnol sy'n cynnwys rhwydweithiau amrywiaeth, hyrwyddwyr cynhwysiant a'r DTUS.

Mae gennym rwydweithiau amrywiaeth gweithredol ar gyfer anabledd, LHDTRh+, oedran, menywod, a ffydd neu gred ac ar gyfer pobl o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig. Mae'r rhain wedi tyfu trwy'r flwyddyn. Maent yno i gefnogi cydweithwyr a chynghreiriaid ond hefyd i gysylltu â'r busnes. Lansiwyd rhwydwaith newydd ar gyfer niwroamrywiaeth eleni, Spectrum.

Rydym wedi gloywi ac ail-lansio ein huwch Hyrwyddwyr amrywiaeth sy'n gynghreiriaid ac yn eiriolwyr.

Rydym yn sicrhau bod ein polisïau yn gynhwysol ac eleni lansiwyd polisi hunaniaeth rhywedd a rhyngryw newydd a pholisi menopos. Rydym wedi diweddaru ein proses asesu effaith ar gydraddoldeb gan ei hymgorffori yn ein hasesiadau effaith ar bobl.

Amser cyfleuster undeb llafur

Cyfnod amser: 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024

Misoedd: 12

Tabl 1: Swyddogion undeb perthnasol

Nifer y gweithwyr a oedd yn swyddogion undeb perthnasol yn ystod y cyfnod perthnasol	Nifer y gweithwyr cyfwerth ag amser llawn
136	123.27

Tabl 2: Canran yr amser a dreuliwyd ar amser cyfleuster

Canran yr amser	Nifer y gweithwyr
0%	58
1 – 50%	75
51 – 99%	3
100%	0
Cyfanswm	**136**

Tabl 3: Canran y bil tâl a wariwyd ar amser cyfleuster

	Swm
Cyfanswm cost amser cyfleuster	£234,323.88
Cyfanswm y bil tâl	£315,640,218
Canran cyfanswm y bil tâl a wariwyd ar amser cyfleuster	0.074%

Tabl 4: Gweithgareddau am dâl undebau llafur

Cyfanswm yr oriau a dreuliwyd ar weithgareddau undeb llafur â thâl	0.00
Cyfanswm yr oriau a dreuliwyd ar amser cyfleuster â thâl	13615.75
Amser a dreuliwyd ar weithgareddau am dâl undebau llafur fel canran o gyfanswm yr oriau cyfleuster am dâl	0%

3. Y Datganiad Alldro yn Erbyn Cyflenwad Seneddol a nodiadau cysylltiedig (wedi ei archwilio) Am y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024

Yn ychwanegol at y datganiadau ariannol sylfaenol a baratowyd o dan IFRS, mae Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gofrestrfa Tir EF baratoi Datganiad o Alldro yn erbyn Cyflenwad Seneddol (DACS) a nodiadau ategol. Mae'r DACS a'r nodiadau cysylltiedig yn destun archwiliad, fel y manylir yn Nhystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i Dŷ'r Cyffredin.

Mae'r DACS yn ddatganiad atebolrwydd allweddol sy'n dangos, yn fanwl, sut mae endid wedi gwario yn erbyn ei Amcangyfrif o Gyflenwad. Cyflenwad yw'r ddarpariaeth ariannol (at ddibenion adnoddau a chyfalaf) ac arian parod (a dynnir yn bennaf o'r Gronfa Gyfunol), y mae'r Senedd yn rhoi awdurdod statudol i endidau ei defnyddio. Mae'r Amcangyfrif yn rhoi manylion y cyflenwad ac mae'r Senedd yn pleidleisio arno ar ddechrau'r flwyddyn ariannol.

Os yw endid yn gwario mwy na'r terfynau a osodir gan ei Amcangyfrif o Gyflenwad, a elwir yn derfynau rheoli, bydd ei gyfrifon yn derbyn barn gymwysedig.

Mae ffurf y DACS yn adlewyrchu'r Amcangyfrifon o Gyflenwad, a gyhoeddwyd ar GOV.UK, er mwyn gallu cymharu rhwng yr hyn y mae'r Senedd yn ei gymeradwyo a'r alldro terfynol.

Mae'r DACS yn cynnwys tabl cryno, gyda manylion am berfformiad yn erbyn y terfynau rheoli y mae'r Senedd wedi pleidleisio arnynt, arian a wariwyd (mae cyllidebau'n cael eu llunio ar sail croniadau ac felly ni fydd yr alldro yn cyfateb yn union â'r arian a wariwyd) a gweinyddu.

Mae'r nodiadau ategol yn manylu ar y canlynol: y llinell Alldro yn ôl Amcangyfrif, gan ddarparu dadansoddiad manylach; cysoni alldro â gwariant gweithredu net yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr (DWNC), i gysylltu'r DACS â'r datganiadau ariannol (DACS nodyn 2); cysoni alldro i'r gofyniad arian parod net (DACS nodyn 3); a dadansoddiad o'r incwm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol (DACS nodyn 4).

Mae'r DACS a'r Amcangyfrif yn cael eu llunio yn erbyn y fframwaith cyllidebu sy'n debyg, ond yn wahanol i IFRS. Mae dealltwriaeth o'r fframwaith cyllidebu ac esboniad o'r termau allweddol i'w gweld ar dudalen 43 i 45, yn adran adolygiad ariannol yr adroddiad perfformiad. Mae rhagor o wybodaeth am y Fframwaith Gwariant Cyhoeddus a'r rhesymau pam mae rheolau cyllidebu yn wahanol i IFRS hefyd i'w gweld ym Mhennod 1 o'r Canllawiau Cyllidebu Cyfunol, sydd ar gael ar GOV.UK.

Mae'r DACS yn rhoi darlun manwl o berfformiad ariannol, ar ffurf y mae'r Senedd yn pleidleisio arni ac yn ei chydnabod. Mae'r adolygiad ariannol, yn yr adroddiad perfformiad, yn darparu trafodaeth gryno o alldro yn erbyn amcangyfrif a swyddogaethau fel cyflwyniad i'r datgeliadau DACS.

Amcangyfrif o alldro o’i gymharu â’r Amcangyfrif a Bleidleisiwyd

Tabl cryno 2023-24

Math o wariant	Nodyn DACS	Alldro			Amcangyfrif			Alldro yn erbyn Amcangyfrif o arbedion/ (tâl-dros-ben)		Alldro’r Flwyddyn Flaenorol
		Pleidleisiwyd £’000	Heb ei Bleidleisio £’000	Cyfanswm £’000	Pleidleisiwyd £’000	Heb ei Bleidleisio £’000	Cyfanswm £’000	Pleidleisiwyd £’000	Cyfanswm £’000	Cyfanswm 2022-23 £’000
Terfyn Gwariant Adrannol										
Adnoddau	1.1	432,041	–	432,041	434,270	–	434,270	2,229	2,229	395,140
Cyfalaf	1.2	48,912	–	48,912	50,200	–	50,200	1,288	1,288	47,582
Cyfanswm		**480,953**	**–**	**480,953**	**484,470**	**–**	**484,470**	**3,517**	**3,517**	**442,722**
Gwariant a Reolir yn Flynyddol										
Adnoddau	1.1	(13,094)	–	(13,094)	19,000	–	19,000	32,094	32,094	(9,006)
Cyfalaf	1.2	(412)	–	(412)	–	–	–	412	412	894
Cyfanswm		**(13,506)**	**–**	**(13,506)**	**19,000**	**–**	**19,000**	**32,506**	**32,506**	**(8,112)**
Cyfanswm cyllideb										
Cyfanswm adnoddau		418,947	–	418,947	453,270	–	453,270	34,323	34,323	386,134
Cyfanswm cyfalaf		48,500	–	48,500	50,200	–	50,200	1,700	1,700	48,476
Cyfanswm gwariant cyllideb		**467,447**	**–**	**467,447**	**503,470**	**–**	**503,470**	**36,023**	**36,023**	**434,610**
Gwariant heb fod yn gyllideb		–	–			–				–
Cyfanswm cyllideb a heb fod yn gyllideb		**467,447**	**–**	**467,447**	**503,470**	**–**	**503,470**	**36,023**	**36,023**	**434,610**

Mae’r ffigurau yn y mannau a amlinellir mewn llinell drwchus yn cwmpasu’r terfynau rheoli a bleidleisiwyd gan y Senedd. Cyfeiriwch at y llawlyfr canllaw Amcangyfrifon o Gyflenwad, sydd ar gael yn GOV.UK, i gael manylion am y terfynau rheoli a bleidleisiwyd gan y Senedd.

Gofyniad arian parod net 2023-24

	Nodyn DACS	Alldro £’000	Amcangyfrif £’000	Alldro yn erbyn Amcangyfrif o arbedion/ (tâl-dros-ben) £’000	Cyfanswm Alldro’r Flwyddyn Flaenorol 2022-23 £’000
Gofyniad arian parod net	3	**450,529**	**479,470**	**28,941**	**423,186**

Nodiadau i'r Datganiad o Alldro yn erbyn Cyflenwad Seneddol 2023-24

DACS 1. Manylion alldro, yn ôl llinell amcangyfrif

DACS 1.1 Dadansoddiad o alldro adnoddau net yn ôl llinell amcangyfrif

Math o wario (Adnoddau)	Alldro Adnoddau – Rhaglen – Gros £'000	Rhaglen – Incwm Incwm	Rhaglen – Net £'000	Cyfanswm £'000	Amcangyfrif – Cyfanswm £'000	Hawliadau trosglwyddo arian £'000	Cyfanswm gan gynnwys hawliadau trosglwyddo arian £'000	Alldro yn erbyn Amcangyfrif arbedion/(tâl-dros-ben) £'000	2022-23 Cyfanswm Alldro £'000
Gwario o fewn Terfynau Gwariant Adrannol (TGA)									
Gwariant a bleidleisiwyd									
A. Gwariant TGA craidd Cofrestrfa Tir EF	432,041	–	432,041	432,041	434,270	–	434,270	2,229	395,140
Cyfanswm gwario mewn TGA	**432,041**	–	**432,041**	**432,041**	**434,270**	–	**434,270**	**2,229**	**395,140**
Gwario mewn Gwariant a Reolir yn Flynyddol (GRF)									
Gwariant a bleidleisiwyd									
B. Gwariant GRF craidd Cofrestrfa Tir EF	(13,094)	–	(13,094)	(13,094)	19,000	–	19,000	32,094	(9,006)
Cyfanswm gwario mewn GRF	**(13,094)**	–	**(13,094)**	**(13,094)**	**19,000**	–	**19,000**	**32,094**	**(9,006)**
Cyfanswm adnoddau	**418,947**	–	**418,947**	**418,947**	**453,270**	–	**453,270**	**34,323**	**386,134**

DACS 1.2 Dadansoddiad o alldro cyfalaf yn ôl adran

Math o wario (cyfalaf)	Alldro – Gros £'000	Incwm £'000	Net £'000	Amcangyfrif – Cyfanswm £'000	Hawliadau trosglwyddo arian £'000	Cyfanswm gan gynnwys hawliadau trosglwyddo arian £'000	Alldro yn erbyn Amcangyfrif o arbedion/(tâl-dros-ben) £'000	2022-23 Cyfanswm Alldro £'000
Gwario o fewn Terfynau Gwariant Adrannol (TGA)								
Gwariant a bleidleisiwyd								
A. Gwariant TGA craidd Cofrestrfa Tir EF	48,912	–	48,912	50,200	–	50,200	1,288	47,582
Cyfanswm gwario mewn TGA	**48,912**	–	**48,912**	**50,200**	–	**50,200**	**1,288**	**47,582**
Gwario mewn Gwariant a Reolir yn Flynyddol (GRF)								
Gwariant a bleidleisiwyd								
B. Gwariant GRF craidd Cofrestrfa Tir EF	(412)	–	(412)	–	–	–	412	894
Cyfanswm gwario mewn GRF	**(412)**	–	**(412)**	–	–	–	**412**	**894**
Cyfanswm cyfalaf	**48,500**	–	**48,500**	**50,200**	–	**50,200**	**1,700**	**48,476**

Mae colofnau cyfanswm Amcangyfrif yn cynnwys hawliau trosglwyddo arian. Hawliau trosglwyddo arian yw perthynas y ddarpariaeth yn yr Amcangyfrifon nad oes angen awdurdod seneddol ar eu cyfer (oherwydd nid yw'r Senedd yn pleidleisio i'r lefel honno o fanylion ac yn dirprwyo i Drysorlys EF). Mae rhagor o wybodaeth am hawliau trosglwyddo arian ar gael yn y Llawlyfr Amcangyfrifon o Gyflenwad, sydd ar gael yn GOV.UK.

Mae'r golofn alldro yn erbyn amcangyfrif yn seiliedig ar y cyfanswm gan gynnwys hawliau trosglwyddo arian. Mae cyfanswm yr amcangyfrif cyn hawliau trosglwyddo arian wedi ei gynnwys er mwyn i ddefnyddwyr allu cysylltu'r amcangyfrif yn ôl i'r Amcangyfrifon a roddwyd gerbron y Senedd.

Gwariant Adnoddau a Chyfalaf o fewn Terfynau Gwariant Adrannol (TGA) Cofrestrfa Tir EF

Terfynau Gwariant Adrannol Adnoddau (TGAA)
Cyflawnwyd y tanwariant TGAA o £2.3m (0.5%) trwy reoli costau yn y flwyddyn yn ofalus.

Terfynau Gwariant Adrannol Cyfalaf (TGAC)
Yn 2023-24, tanwariodd Cofrestrfa Tir EF ar TGAC gan £1.3m (2.6%). Mae hyn yn ganlyniad i fonitro prosiectau adeiladu yn ofalus, sy'n cynnwys y rhaglen Pridiannau Tir Lleol.

Gwariant adnoddau o fewn Gwariant a Reolir yn Flynyddol (GRF) Cofrestrfa Tir EF
Mae Cofrestrfa Tir EF hefyd yn dal darpariaeth Indemniad ar gyfer hawliadau. Mae gwerth y ddarpariaeth hon yn ansicr, a neilltuwyd cyllid ar gyfer unrhyw newid mewn gwerth. Yn 2023-24, symudodd cyfraddau disgownt System Gwariant Cyhoeddus (SGC) Trysorlys EF yn unol â chwyddiant, gan arwain at ostyngiad yn y ddarpariaeth o £4.0m. Mae'r gostyngiad oherwydd cyfraddau SGC yn addasiad cyfrifyddu sydd y tu allan i reolaeth Cofrestrfa Tir EF. Gostyngodd y ddarpariaeth ymhellach o ganlyniad i'r data hawliadau diweddaraf o £5.5m a phenderfyniad y rheolwyr i gael gwared ar y gronfa wrth gefn o £2.0m a gyflwynwyd mewn ymateb i COVID-19. Mae'r gyllideb GRF hefyd yn cynnwys arian wrth gefn ar gyfer unrhyw newid yng ngwerth asedau hawl defnyddio Cofrestrfa Tir EF, oedd heb grisialu yn 2023-24.

DACS 2. Cysoni alldro i wariant gweithredu net

	Nodyn	Alldro £'000	2022-23 Cyfanswm Alldro £'000
Cyfanswm alldro adnoddau yn DACS	DACS 1.1	**418,947**	**386,134**
(Llai)/Ychwanegu: Ymchwil a Datblygu		197	–
(Llai)/Ychwanegu: Darpariaeth dadfeiliad a godir i GRF	DWNC	–	893
(Llai)/Ychwanegu: Incwm gweithredu arall	DWNC	(777)	(2,422)
Cyfanswm		**418,367**	**384,605**
Gwariant gweithredu net yn y Datganiad Cyfunol o Wariant Cynhwysfawr Net	DWNC	**418,367**	**384,605**

Fel y nodir yn y cyflwyniad i'r DACS uchod, mae'r alldro a'r Amcangyfrifon yn cael eu llunio yn erbyn y fframwaith cyllidebu, sy'n debyg, ond yn wahanol i, IFRS. Felly mae'r cysoni hwn yn pontio'r alldro adnoddau i wariant gweithredu net, gan gysylltu'r DACS i'r Datganiadau Ariannol.

DACS 3. Cysoni alldro adnoddau net i'r gofyniad arian parod net

2023-24	**Nodyn DACS**	**Alldro** £'000	**Amcangyfrif** £'000	**Alldro yn erbyn Amcangyfrif o arbedion/(tâl-dros-ben)** £'000
Alldro adnoddau	1.1	418,947	453,270	34,323
Alldro cyfalaf	1.2	48,500	50,200	1,700
		467,447	**503,470**	**36,023**
Addasiadau i ddileu eitemau heb fod yn arian parod:				
Dibrisio ac amorteiddio (gan gynnwys ad-dalu prydles cyllid cyfalaf)		(27,108)	(28,910)	(1,802)
Symudiad Darpariaeth Indemniad		10,882	(19,000)	(29,882)
Symudiad darpariaeth arall		412		(412)
Ad-daliad cyfalaf o brydlesi		5,315	–	(5,315)
Amhariad o asedau anghyfredol		(518)	–	518
Tâl yr archwilydd		(127)	–	127
IFRS 16 ychwanegiadau/(gwarediadau) prydlesi		(1,532)	–	1,532
IFRS 16 ailbrisiadau prydlesi		(21)	–	21
Adfer amhariad mewn perthynas ag asedau hawl defnyddio		412	–	(412)
Rhyddhad o'r gronfa gyffredinol		(845)	–	845
Addasiadau i adlewyrchu symudiadau mewn balansau gweithredol				
Cynnydd/(gostyngiad) mewn symiau derbyniadwy		1,769	–	(1,769)
(Cynnydd)/gostyngiad mewn symiau taladwy		(8,599)	23,910	32,509
Defnydd o ddarpariaethau		3,163	–	(3,163)
Symudiadau mewn eitemau nad ydynt yn mynd trwy'r DWNC		(121)	–	121
Gofyniad arian parod net		**450,529**	**479,470**	**28,941**

Fel y nodir yn y cyflwyniad i'r DACS uchod, mae'r Alldro a'r Amcangyfrifon yn cael eu llunio yn erbyn y fframwaith cyllidebu, nid ar sail arian parod. Felly, mae'r cysoni hwn yn pontio'r alldro adnoddau a chyfalaf i'r gofyniad arian parod net.

DACS 4. Symiau incwm i'r Gronfa Gyfunol

DACS 4.1 Incwm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol

	Cyfanswm Alldro 2023-24		**Cyfanswm Alldro 2022-23**	
Mae'r incwm canlynol yn daladwy i'r Gronfa Gyfunol (dangosir derbyniadau arian parod mewn llythrennau italig).	**Croniadau** £'000	**Sail arian parod** £'000	**Croniadau** £'000	**Sail arian parod** £'000
Incwm y tu allan i gwmpas yr Amcangyfrifon	777	*1,351*	2,422	*1,580*
Arian parod dros ben y gellir ei ildio i'r Gronfa Gyfunol	-	*44*	–	*617*
Cyfanswm y symiau a dalwyd ac sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol	**777**	***1,395***	**2,422**	***2,197***

DACS 4.2 Incwm y Gronfa Gyfunol

Nid yw incwm y Gronfa Gyfunol a ddangosir yn Nodyn 4.1 y Datganiad Ymddiriedolaeth yn cynnwys unrhyw symiau a gasglwyd gan yr adran pan oedd yn gweithredu fel asiant ar gyfer y Gronfa Gyfunol yn hytrach na'r brif adran. Adroddir ar y symiau a gasglwyd fel asiant ar gyfer y Gronfa Gyfunol (sydd fel arall wedi eu heithrio o'r prif ddatganiadau ariannol) fel rhan o'r Datganiad Ymddiriedolaeth yn yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon hwn.

Datgeliadau atebolrwydd seneddol

1. Colledion a thaliadau arbennig (wedi eu harchwilio)

Nid oes unrhyw daliad arbennig neu golledion i'w datgelu sydd uwchlaw'r trothwy adrodd o £300,000. Roedd yr holl golledion a thaliadau arbennig o dan y trothwy adrodd hwn (2023-24: £63k).

2. Ffïoedd a thaliadau[1] (wedi eu harchwilio)

Cynhyrchir y wybodaeth ganlynol am brif weithgareddau Cofrestrfa Tir EF at ddibenion ffïoedd a thaliadau ac nid yw'n ffurfio adroddiad segmentau o dan IFRS 8 Segmentau Gweithredu (gweler Nodyn 2 y Cyfrif Adrannol).

	Statudol			Anstatudol		
	Cofrestru teitl[2]	Pridiannau Tir a Chredydau Amaethyddol[3]	Pridiannau Tir Lleol[4]	Incwm rhent	Incwm masnachol[5]	Cyfanswm
2023-24	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Incwm	312,726	5,483	1,064	777	3,972	**324,022**
Cost y gwasanaeth	(406,711)	(1,443)	(7,857)	(347)	(2,011)	(418,369)
Gwarged/(diffyg) gweithredu	**(93,985)**	**4,040**	**(6,793)**	**430**	**1,961**	**(94,347)**
Incwm						
Cost y gwasanaeth	343,484	6,482	789	2,422	4,007	**357,184**
Gwarged/(diffyg) gweithredu	(376,907)	(1,643)	(7,255)	(297)	(1,159)	(387,261)
Gwarged/(diffyg) gweithredu)	**(33,423)**	**4,839**	**(6,466)**	**2,125**	**2,848**	**(30,077)**

1. Wedi ei archwilio.
2. Cofrestru teitl – yn cynnwys dyletswyddau statudol Cofrestrfa Tir EF o dan Ddeddf Cofrestru Tir 2002.
3. Pridiannau Tir a Chredydau Amaethyddol – cofrestr o fenthyciadau tymor byr wedi eu gwarantu ar stoc ffermio ac asedau amaethyddol eraill.
4. Pridiannau Tir Lleol – roedd Deddf Seilwaith 2015 wedi trosglwyddo cyfrifoldeb i Gofrestrfa Tir EF am gynnal cofrestr o Bridiannau Tir Lleol (PTLl). Rhoddwyd cymeradwyaeth i gyflenwi PTLl fesul cam ac aeth gwasanaeth cam 1 yn fyw yng Ngorffennaf 2018. Mae'r rhaglen PTLl yn parhau i gael ei hadeiladu, gyda chostau datblygu sy'n fwy na'r incwm cysylltiedig.
5. Incwm Masnachol – yn cynnwys rhyddhau data Cofrestrfa Tir EF yn fasnachol.

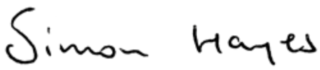

Simon Hayes
Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
30 Awst 2024

3. Rhwymedigaethau digwyddiadol o bell (wedi eu harchwilio)

Mae'r barnau a luniwyd i roi gwerth ar y Gronfa Indemniad yn asesiad ar gyfer digwyddiadau ar yr adeg hon ac nid ydynt yn cynnwys asesiad ar gyfer digwyddiadau sy'n rhy ansicr neu'n rhy bell i'w cynnwys. Felly nid oes unrhyw gydnabyddiaeth o'r newid posibl yng ngwerth y ddarpariaeth ar gyfer digwyddiadau ansicr a dim ond ar gyfer newidiadau yng ngwerth digwyddiadau hysbys y gwneir asesiad. Mae rhwymedigaeth wrth gefn hefyd yn gysylltiedig â'r Gwasanaeth Morgeisi Digidol gan fod Cofrestrfa Tir EF yn ardystio hunaniaeth y cymerwr benthyg pan fydd y person hwnnw'n darparu llofnod digidol cyn cofrestru. Mae'r rhwymedigaeth hon y tu allan i gwmpas cynllun iawndal statudol presennol Cofrestrfa Tir EF.

Ystyrir bod y risg y bydd y rhwymedigaeth newydd yn digwydd yn isel ac y dylai mewn gwirionedd leihau'r risg gyffredinol o dwyll. Dangosir rhagor o fanylion am effaith newidiadau mewn digwyddiadau hysbys ar dudalennau 101 a 102.

Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i Dŷ'r Cyffredin

Barn ar y datganiadau ariannol

Ardystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Cofrestrfa Tir EF am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 o dan Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000. Mae'r datganiadau ariannol CTEF yn cynnwys:

- Datganiad o'i Sefyllfa Ariannol fel ar 31 Mawrth 2023;
- Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, Datganiad o Lifoedd Arian Parod a Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti Trethdalwyr am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a'r
- nodiadau cysylltiedig gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r datganiadau ariannol yw'r gyfraith berthnasol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o gyflwr busnes Cofrestrfa Tir EF ar 31 Mawrth 2023 a'i gwariant net ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000 a chyfarwyddiadau Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan y Ddeddf honno.

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob agwedd berthnasol:

- mae'r Datganiad Alldro yn erbyn Cyflenwad Seneddol yn cyflwyno'n briodol yr alldro yn erbyn y cyfansymiau rheoli Seneddol a bleidleisiwyd am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 ac yn dangos na wariwyd mwy na'r cyfansymiau hynny; ac
- mae'r incwm a'r gwariant a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi cael eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Sail ar gyfer barn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU), y gyfraith sy'n gymwys a Nodyn Ymarfer 10 *Archwilio Datganiadau Ariannol a Rheoleidd-dra Cyrff Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig* (2022). Mae fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny yn cael eu disgrifio ymhellach yn yr adran *Cyfrifoldebau'r Archwilydd ar gyfer archwilio datganiadau ariannol* yn fy nhystysgrif.

Mae'r safonau hynny'n ei gwneud hi'n ofynnol imi a'm staff gydymffurfio â *Safon Foesegol Ddiwygiedig 2019* y Cyngor Adrodd Ariannol. Rwyf yn annibynnol ar Gofrestrfa Tir EF yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU. Mae fy staff a minnau wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn.

Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gefais yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau mewn perthynas â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod defnydd Cofrestrfa Tir EF o'r sail cyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith rwyf wedi ei wneud, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd sylweddol yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, daflu amheuaeth arwyddocaol ar allu Cofrestrfa Tir EF i barhau fel busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r dyddiad y mae'r datganiadau ariannol wedi eu hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu mewn perthynas â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol y dystysgrif hon.

Mabwysiadir sail cyfrifyddu busnes gweithredol ar gyfer Cofrestrfa Tir EF wrth ystyried y gofynion a nodir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth Trysorlys EF, sy'n ei gwneud yn ofynnol i endidau fabwysiadu sail cyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol lle y rhagwelir y bydd y gwasanaethau a ddarparant yn parhau yn y dyfodol.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys gwybodaeth sydd wedi ei chynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol ond nid yw'n cynnwys y datganiadau ariannol a thystysgrif ac adroddiad fy archwilydd. Mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am y wybodaeth arall.

Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, heblaw i'r graddau a ddatgenir yn benodol fel arall yn fy nhystysgrif, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arnynt.

Fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall a, thrwy wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn sylweddol anghyson â'r datganiadau ariannol neu fy ngwybodaeth a gafwyd trwy gynnal yr archwiliad, neu'n ymddangos fel arall fel petai wedi ei cham-ddatgan yn sylweddol.

Os byddaf yn nodi anghysondebau sylweddol o'r fath neu gamddatganiadau sylweddol ymddangosiadol, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn gamddatganiad sylweddol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os wyf yn dod i'r casgliad, ar sail y gwaith rwyf wedi ei wneud, fod camddatganiad sylweddol o'r wybodaeth arall honno, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd yn y cyswllt hwn.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r Adroddiad Tâl a Staffio sydd i'w harchwilio wedi cael ei pharatoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000.

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod yr archwiliad:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â

chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000; ac

- mae'r wybodaeth a roddir yn yr Adroddiadau Perfformiad ac Atebolrwydd am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn cyfateb â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r gofynion cyfreithiol cymwys.

Materion yr adroddaf arnynt trwy eithriad

Yn sgil y wybodaeth a'r ddealltwriaeth o Gofrestrfa Tir EF a'i hamgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau sylweddol yn yr Adroddiad Perfformiad a'r Adroddiad Atebolrwydd.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd arno ynghylch y materion canlynol rwyf yn eu hadrodd ichi os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi cael eu cadw gan Gofrestrfa Tir EF neu nid yw manylion digonol ar gyfer fy archwiliad wedi cael eu derbyn gan ganghennau y mae fy staff heb ymweld â nhw; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol a'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio yn cytuno â'r cofnodion a manylion cyfrifyddu; neu
- nid yw datgeliadau o dâl penodol a nodir gan Lawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth Trysorlys EF wedi eu gwneud neu nid yw rhannau o'r Adroddiad Tâl a Staff sydd i'w harchwilio yn cyd-fynd â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â chanllawiau Trysorlys EF.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am y canlynol:

- cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir;
- darparu mynediad i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i'r holl wybodaeth y mae rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol megis cofnodion, dogfennaeth a materion eraill;
- rhoi gwybodaeth ychwanegol ac esboniadau i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol y mae eu hangen ar gyfer ei archwiliad;
- darparu mynediad anghyfyngedig i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i bersonau o fewn Cofrestrfa Tir EF y mae'r archwilydd yn penderfynu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt;
- sicrhau bod rheolaethau mewnol o'r fath yn eu lle fel y penderfynir eu bod yn angenrheidiol er mwyn gallu paratoi datganiad ariannol sydd heb gynnwys unrhyw gamddatganiad sylweddol, p'un ai oherwydd twyll neu wall;
- sicrhau bod y datganiadau ariannol yn rhoi darlun gwir a theg ac wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000;
- sicrhau bod yr adroddiad blynyddol, sy'n cynnwys yr Adroddiad Tâl a Staff, wedi cael ei baratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000; ac
- asesu gallu Cofrestrfa Tir EF i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu, fel y bo'n gymwys, faterion yn ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y Swyddog Cyfrifyddu yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Gofrestrfa Tir EF yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad sylweddol, p'un ai oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi tystysgrif sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gwblheir yn unol â'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) bob amser yn canfod camddatganiad sylweddol pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu wall ac ystyrir eu bod yn sylweddol os yw'n rhesymol i ddisgwyl y gallant ddylanwadu, yn unigol neu ar y cyd, ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wnaed ar sail y datganiadau ariannol hyn.

I ba raddau yr ystyriwyd bod yr archwiliad yn gallu canfod peidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau gan gynnwys twyll

Rwy'n llunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau sylweddol mewn perthynas â pheidio â chydymffurfio â deddfau a rheoliadau, gan gynnwys twyll. Manylir isod i ba raddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod peidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll.

Nodi ac asesu risgiau posibl yn ymwneud â pheidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll

Wrth nodi ac asesu risgiau o gamddatganiad sylweddol mewn perthynas â pheidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll, rwyf wedi:

- ystyried natur y sector, yr amgylchedd rheoli a pherfformiad gweithredol gan gynnwys dyluniad polisïau cyfrifyddu Cofrestrfa Tir EF.
- holi rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol Cofrestrfa Tir EF a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Cofrestrfa Tir EF ar:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau;
  - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll; a
  - rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â deddfau a rheoliadau gan gynnwys rheolaethau Cofrestrfa Tir EF sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth Cofrestrfa Tir EF â Deddf Adnoddau a Chyfrifon 2000 a Rheoli Arian Cyhoeddus;

- holi rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol Cofrestrfa Tir EF a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu:
  - a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau;
  - a oeddent yn gwybod am unrhyw dwyll gwirioneddol, amheus neu honedig
- wedi trafod â'r tîm ymgysylltu sy'n ymwneud â Chronfa Indemniad Cofrestrfa Tir EF, ynghylch sut a ble y gallai twyll godi yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl.

O ganlyniad i'r gweithdrefnau hyn, ystyriais y cyfleoedd a'r cymhellion a all fodoli o fewn Cofrestrfa Tir EF ar gyfer twyll a nodais y potensial mwyaf ar gyfer twyll yn y meysydd canlynol: postio cyfnodolion anarferol, trafodion cymhleth a thuedd mewn amcangyfrifon rheoli. Yn debyg i bob archwiliad o dan Safonau Archwilio Ariannol (DU), mae'n ofynnol imi gyflawni gweithdrefnau penodol i ymateb i'r risg o ddiystyru gan reolwyr.

Cefais ddealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cofrestrfa Tir EF a fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae Cofrestrfa Tir EF yn gweithredu yn unol â nhw. Canolbwyntiais ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny sy'n cael effaith uniongyrchol ar symiau a datgeliadau sylweddol yn y datganiadau ariannol neu sy'n cael effaith sylfaenol ar weithrediadau Cofrestrfa Tir EF. Roedd y deddfau a'r rheoliadau allweddol a ystyriwyd gennyf yn y cyd-destun hwn yn cynnwys Deddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000, Deddf Rheoli Arian Cyhoeddus, Cyflenwi a Dyrannu (Prif Amcangyfrifon) 2022, Deddf Cofrestru Tir 2002, Rheolau Cofrestru Tir 2003, Deddf Credydau Amaethyddol 1928 a Deddf Pridiannau Tir 1972 a deddfwriaeth cyflogaeth, pensiynau a deddfwriaeth dreth berthnasol.

Ymateb archwilio i'r risg a nodwyd
Er mwyn ymateb i'r risgiau a nodwyd sy'n deillio o'r gweithdrefnau uchod:

- adolygais ddatgeliadau'r datganiadau ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfiaeth â darpariaethau'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a ddisgrifir uchod fel rhai sy'n cael effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol;
- holais reolwyr, y Pwyllgor Archwilio a Risg a'r cwnsler cyfreithiol mewnol ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- adolygais gofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Bwrdd ac adroddiadau mewnol ac archwilio; ac
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy reolwyr yn diystyru rheolaethau, profais briodoldeb cofnodion cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesais a yw'r barnau am yr amcangyfrifon yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthusais resymeg busnes unrhyw drafodion arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Hefyd, cyfathrebais ddeddfau a rheoliadau perthnasol a risgiau twyll posib i holl aelodau'r tîm ymgysylltu a pharhau'n effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â deddfau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae disgrifiad pellach o'm cyfrifoldebau ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol i'w weld ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn: www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o'm tystysgrif.

Cyfrifoldebau eraill yr archwilydd
Mae'n ofynnol imi gael tystiolaeth briodol i roi sicrwydd rhesymol bod y Datganiad Alldro yn erbyn Cyflenwad Seneddol yn cyflwyno'n briodol yr alldro yn erbyn cyfansymiau rheoli Seneddol a bleidleisiwyd ac ni aethpwyd y tu hwnt i'r cyfansymiau hynny. Y cyfansymiau rheoli Seneddol a bleidleisiwyd yw Terfynau Gwariant Adrannol (Adnoddau a Chyfalaf), Gwariant a Reolir yn Flynyddol (Adnoddau a Chyfalaf), Heb Fod yn Gyllideb (Adnoddau) a Gofyniad Arian Parod Net.

Mae'n ofynnol imi gael tystiolaeth ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi cael eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd a bod y trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sydd â chyfrifoldeb llywodraethu am, ymysg pethau eraill, cwmpas ac amseru arfaethedig yr archwiliad a chasgliadau arwyddocaol yr archwiliad, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol yn y rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes unrhyw sylwadau gennyf i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Gareth Davies **11 Medi 2024**
Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157-197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain
SW1W 9SP

Datganiadau ariannol adrannol

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr am y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Incwm gweithredu arall	3.1	(777)	(2,422)
Cyfanswm incwm gweithredu		**(777)**	**(2,422)**
Costau staff	4.1	320,228	286,760
Prynu nwyddau a gwasanaethau	3.2	80,641	84,873
Taliadau dibrisio, amorteiddio ac amharu	3.2	27,213	20,333
Darpariaeth indemniad a thaliadau ar gyfer indemniad gan gynnwys costau cyfreithiol	3.2	(9,904)	(6,243)
Cyfanswm gwariant gweithredu		**418,178**	**385,723**
Gwariant gweithredu net		**417,401**	**383,301**
Incwm cyllid: Llog	5	(26)	(40)
Treuliau cyllid: Prydlesi Cyllid	6	1,036	1,127
(Elw)/Colled ar waredu asedau anghyfredol	3.2	(44)	217
Gwariant net am y flwyddyn		**418,367**	**384,605**
Gwariant net cynhwysfawr arall			
Eitemau na chânt eu hailddosbarthu i wariant gweithredu net			
(Elw)/colled net ar ailbrisio eiddo, offer a chyfarpar		(21)	0
Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn		**418,346**	**384,605**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 87 i 105 yn rhan annatod o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2024

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Asedau anghyfredol			
Asedau Hawl Defnyddio	10	60,938	65,079
Asedau sy'n cael eu hadeiladu	9	55,319	45,257
Asedau anniriaethol	8	83,071	68,442
Eiddo, offer a chyfarpar	7	18,634	17,834
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	12	3,273	3,628
Cyfanswm asedau anghyfredol		**221,235**	**200,240**
Asedau cyfredol			
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	12	12,516	12,085
Arian parod ac arian parod cyfatebol	11	22,871	22,310
Cyfanswm asedau cyfredol		**35,387**	**34,395**
Cyfanswm asedau		**256,621**	**234,635**
Rhwymedigaethau cyfredol			
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	13	74,228	65,309
Ymrwymiadau Prydlesi	13	5,074	5,649
Darpariaethau tymor byr	14.1	636	999
Cronfa Indemniad	14.2	43,800	57,000
Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol		**123,738**	**128,957**
Asedau anghyfredol gyda (rhwymedigaethau)/asedau cyfredol net		**132,883**	**105,678**
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Ymrwymiadau Prydlesi	10	57,342	65,638
Darpariaethau tymor hir	14.1	–	894
Cyfanswm rhwymedigaethau anghyfredol		**57,342**	**66,532**
(Rhwymedigaethau)/asedau net		**75,541**	**39,147**
Ecwiti Trethdalwyr			
Cronfa Gyffredinol	DNET	75,541	39,147
Cyfanswm Ecwiti		**75,541**	**39,147**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 87 i 105 yn rhan annatod o'r cyfrifon hyn.

Simon Hayes
Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
30 Awst 2024

Datganiad o lifoedd arian parod am y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Llifoedd arian parod o weithgareddau gweithredu			
Incwm/(gwariant) gweithredu net	DWNC	(417,401)	(383,301)
Addasiadau ar gyfer trafodion heb fod yn arian parod:			
Dibrisiant eiddo, offer a chyfarpar	3.2	11,378	10,552
Amorteiddio asedau anniriaethol	3.2	15,730	8,354
Amhariad asedau anghyfredol		518	1,427
(Cynnydd)/gostyngiad mewn masnach a symiau derbyniadwy eraill		(1,769)	1,554
Cynnydd/(gostyngiad) mewn masnach a symiau taladwy eraill		8,359	2,777
Rhyddhad o'r gronfa gyffredinol	14	845	–
Llai symudiadau nad ydynt yn mynd trwy'r DWNC	10	21	23
Tâl yr archwilydd	3.2	127	118
Newid yn y Gronfa Indemniad	14.2	(10,882)	(8,082)
Newid mewn Rhyddhau'n Gynnar a Darpariaethau Eraill	14.1	(412)	1,840
Defnydd o Ddarpariaeth y Gronfa Indemniad	14.2	(2,318)	(4,718)
Defnydd o ddarpariaethau eraill	14.1	(845)	–
Mewnlif/(all-lif) arian parod net o weithgareddau gweithredu		**(396,649)**	**(369,456)**
Llifoedd arian parod o weithgareddau buddsoddi			
Prynu asedau diriaethol	7	(5,189)	(1,674)
Prynu asedau anniriaethol	8, 9	(41,974)	(42,873)
Mewnlif/(all-lif) arian parod net o weithgareddau buddsoddi		**(47,163)**	**(44,547)**
Llifoedd arian parod o weithgareddau ariannu			
O'r Gronfa Gyfunol (Cyflenwad) – blwyddyn gyfredol	DNET	451,332	414,304
Ad-daliadau o elfen gyfalaf ymrwymiadau o dan brydlesi cyllid	10	(5,524)	(5,922)
Elfen llog ymrwymiadau o dan brydlesi cyllid	6	(1,036)	(1,127)
Ad-daliad cyfalaf o brydlesi prydleswr yn ystod y flwyddyn	10	208	–
Llog a dderbyniwyd	5	26	40
Ariannu net		**445,006**	**407,295**
Cynnydd/(gostyngiad) net mewn arian parod ac arian parod cyfatebol yn y cyfnod cyn addasu ar gyfer taliadau i'r Gronfa Gyfunol		1,194	(6,708)
Taliadau o symiau sy'n ddyledus i'r Gronfa Gyfunol		(633)	(2,197)
Cynnydd/(gostyngiad) net mewn arian parod ac arian parod cyfatebol yn y cyfnod ar ôl addasu ar gyfer derbyniadau a thaliadau i'r Gronfa Gyfunol		561	(8,905)
Arian parod ac arian parod cyfatebol ar ddechrau'r cyfnod	11	22,310	31,215
Arian parod ac arian parod cyfatebol ar ddiwedd y cyfnod	11	**22,871**	**22,310**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 87 i 105 yn rhan annatod o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o'r newidiadau mewn Ecwiti Trethdalwyr am y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024

	Nodyn	Cronfa Gyffredinol £'000	Cyfanswm cronfeydd wrth gefn £'000
Balans ar 31 Mawrth 2022		**2,622**	**2,622**
Cyflenwad tybiedig		31,214	31,214
Cronfa Seneddol net – wedi ei dynnu i lawr		414,304	414,304
Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn	DWNC	(384,605)	(384,605)
Symiau a dalwyd i'r Gronfa Gyfunol	DAP	(2,197)	(2,197)
Tâl yr archwilydd	3.3	118	118
Incwm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol	13	(283)	(283)
Symiau sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol am y flwyddyn	13	(22,026)	(22,026)
Balans ar 31 Mawrth 2023		**39,147**	**39,147**
Gweddill sy'n cael ei ddwyn ymlaen		39,147	39,147
Cyflenwad tybiedig		22,310	22,310
Cronfa Seneddol net – wedi ei dynnu i lawr		451,332	451,332
Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn	DWNC	(418,367)	(418,367)
Symiau a dalwyd i'r Gronfa Gyfunol	DAP	(633)	(633)
Tâl yr archwilydd	3.3	127	127
Gwrthdroi amhariad asedau	10	3,179	3,179
Darpariaeth a ddefnyddiwyd/adferwyd yn erbyn GRF	14	1,317	1,317
Incwm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol	13	(44)	(44)
Symiau sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol am y flwyddyn	13	(22,827)	(22,827)
Ecwiti Trethdalwyr ar 31 Mawrth 2024		**75,541**	**75,541**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 87 i 105 yn rhan annatod o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau i'r cyfrifon adrannol

1 Datganiad o bolisïau cyfrifyddu

1.1 Sail paratoi

Mae'r datganiadau ariannol hyn wedi cael eu paratoi yn unol â Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) 2023-24 ac maent yn cydymffurfio â'r Cyfarwyddyd Cyfrifon a roddwyd gan Drysorlys EF. Mae'r polisïau cyfrifyddu sydd yn FReM yn dilyn Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS), fel y'u haddasir neu fel y'u dehonglir ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Os yw'r FReM yn caniatáu dewis o bolisi cyfrifyddu, dewiswyd y polisi cyfrifyddu y barnwyd ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau arbennig Cofrestrfa Tir EF at ddibenion penodol rhoi darlun gwir a theg. Cymhwyswyd polisïau cyfrifyddu Cofrestrfa Tir EF yn gyson wrth ddelio ag eitemau yr ystyrir eu bod yn berthnasol o ran y datganiadau ariannol.

Yn ogystal â'r prif ddatganiadau a baratowyd o dan IFRS, mae'r FReM hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i'r adran baratoi Datganiad o Gyflenwad Seneddol a nodiadau ategol i ddangos Alldro yn erbyn Amcangyfrif o ran gofyniad adnoddau net a gofyniad arian parod net.

Mae rhwymedigaeth gyfredol ar yr adran o dan Ddeddf Cofrestru Tir 2002 i ddarparu gwasanaethau statudol mewn perthynas â chofrestru tir ac mae digon o gronfeydd wrth gefn i gefnogi'r adran yn y dyfodol. Yn yr un modd ag adrannau eraill o'r llywodraeth, mae ariannu rhwymedigaethau'r adran yn y dyfodol i'w talu gan grantiau Cyflenwad yn y dyfodol a chymhwyso incwm yn y dyfodol, y ddau i'w cymeradwyo'n flynyddol gan y Senedd. Ystyrir felly ei bod yn briodol paratoi'r cyfrifon hyn ar sail busnes gweithredol.

Paratowyd y cyfrifon hyn o dan Ddeddf Adnoddau a Chyfrifon y Llywodraeth 2000.

Mae *Safonau cyfrifyddu a gyhoeddwyd ond nad ydynt yn effeithiol eto* IFRS 17 *Contractau Yswiriant* yn disodli IRFS 4 o 1 Ionawr 2023 ar gyfer sefydliadau yn y sector cyhoeddus. Yng Ngorffennaf 2023 cyhoeddodd Trysorlys EF ganllawiau gweithredu drafft ar gyfer y sector cyhoeddus. Mae'n disgwyl eu gweithredu o 2025-26, a chaniatáu eu mabwysiadu'n gynnar mewn achosion dethol. Nid yw Cofrestrfa Tir EF yn rhagweld unrhyw effaith gyfrifyddu gan nad oes gan Gofrestrfa Tir EF unrhyw gontractau Yswiriant o'r fath.

1.2 Confensiwn cyfrifyddu

Mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi ar sail croniadau o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi ei addasu ar gyfer ailbrisio Eiddo, Offer a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi, Asedau a Ddelir i'w Gwerthu ac Asedau Anniriaethol i werth teg fel y pennir gan y safon gyfrifyddu berthnasol.

1.3 Meysydd o amcangyfrif a barnau arwyddocaol

Mae amcangyfrifon a barnau yn cael eu gwerthuso'n barhaus ac yn seiliedig ar brofiad hanesyddol a ffactorau eraill, gan gynnwys disgwyliadau digwyddiadau yn y dyfodol y credir eu bod yn rhesymol o dan yr amgylchiadau. Yr amcangyfrifon a'r barnau oedd â risg arwyddocaol o achosi addasiad sylweddol i'r symiau sy'n cario o asedau a rhwymedigaethau o fewn y cyfnod cyfrifyddu yw:

- Nodyn 8 – Prisiad ac oes economaidd ddefnyddiol yr asedau anniriaethol. Y prisiad yw cost amnewid uniongyrchol y gofrestr a'r data sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd. Mae'r gost amnewid yn cynnwys yr holl gostau sy'n cael eu mesur yn ddibynadwy ac mae'r oes economaidd yn cael ei hadolygu bob blwyddyn ariannol i benderfynu a yw digwyddiadau ac amgylchiadau yn parhau i gefnogi'r oes a ddewiswyd.
- Nodyn 14.2 – amcangyfrif o'r ddarpariaeth sy'n ofynnol i setlo'r holl hawliadau indemniad y gwyddys amdanynt ac sydd wedi codi ond heb eu hadrodd – lle y ceir ansicrwydd o ran cyfran yr hawliadau sy'n aros i'w prosesu a gaiff eu talu yn y pen draw, gwerth y taliadau hynny ac effaith unrhyw farnau cyfreithiol. Ar gyfer hawliadau sydd wedi codi ond heb eu hadrodd, ni wyddys nifer yr hawliadau sydd heb eu hadrodd a hefyd yr adeg pan fydd gwall yn dod i'r amlwg a gwerth unrhyw hawliad posibl.
- Nodyn 14 – Yn 2023-24, roedd Cofrestrfa Tir EF wedi dileu'r gronfa wrth gefn Covid o'r ailbrisiad indemniad, oedd wedi cyfuno, ochr yn ochr â chyfraddau disgownt diweddaraf Systemau Gwariant Cyhoeddus (SGC) Trysorlys EF ar gyfer darpariaethau, a data hawliadau diweddaraf i leihau prisiad Adran Actiwari'r Llywodraeth o ddarpariaeth indemniad Cofrestrfa Tir EF gan £13.2m. Mae'r cyfraddau SGC yn gysylltiedig â chwyddiant ac mae Trysorlys EF yn mandadu'r defnydd ohonynt. Mae'r newid hwn yn y gwerth yn adlewyrchu addasiad cyfrifyddu sy'n deillio o'r effaith ar chwyddiant o ddisgowntio'r rhwymedigaeth tymor hir hon ac nid yw'n adlewyrchu unrhyw newid mewn risg ar gyfer y ddarpariaeth indemniad. Mae elfen y gyfradd SGC yn cyfrif am £4.0m o ostyngiad mewn gwerth y flwyddyn hon (2022-23: £12.7m).

1.4 Incwm o gontractau gyda chwsmeriaid

Mae IFRS 15 *Refeniw o Gontractau gyda Chwsmeriaid* wedi cael ei fabwysiadu. Mae'r meini prawf cydnabod incwm o fewn IFRS 15 yn gyson â pholisi cyfrifyddu Cofrestrfa Tir EF. Mae'r holl ffïoedd statudol a thaliadau yn cael eu dal mewn Datganiad Ymddiriedolaeth Cofrestrfa Tir EF ar wahân. Mae incwm yn y Datganiad o Wariant Net yn ymwneud ag incwm rhenti eiddo a gydnabyddir wrth i'r symiau fod yn ddyledus.

1.5 Segmentau gweithredu

Segmentau gweithredu Cofrestrfa Tir EF yw'r cyfarwyddiaethau yr adroddir arnynt mewn modd sy'n gyson â'r adroddiadau mewnol a ddarperir i'r Prif Benderfynwr Gweithredu. Y pum segment busnes i'w hadrodd arnynt yw: Cyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir, Gwasanaethau Corfforaethol, Cwsmeriaid a Strategaeth, Data a Chywirdeb y Gofrestr, a'r Grŵp Cyflenwi Gwasanaethau. Mae hyn yn seiliedig ar drefniadaeth fewnol a strwythur rheoli'r grŵp, a dyma'r brif ffordd y mae'r Prif Penderfynwr Gweithredu yn cael gwybodaeth ariannol. Prif Benderfynwr Gweithredu Cofrestrfa Tir EF yw Simon Hayes, Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir.

1.6 Buddion gweithwyr

Cydnabyddir y gost o ddarparu buddion gweithwyr yn y cyfnod pan fydd Cofrestrfa Tir EF yn cael gwasanaethau gan ei gweithwyr, yn hytrach na phan gaiff ei thalu neu pan fydd yn daladwy. Cydnabyddir buddion gweithwyr tymor byr fel gwariant yn y cyfnod pan fydd y gweithiwr

yn darparu'r gwasanaeth. Cydnabyddir taliadau perfformiad dim ond pan fydd ymrwymiad cyfreithiol neu adeiladol i'w talu a gellir rhoi amcangyfrifon dibynadwy o'r costau. Cydnabyddir buddion terfynu swydd pan ellir dangos bod cytundeb diwrthdro i derfynu cyflogaeth y gweithiwr(gweithwyr) cyn dyddiad ymddeol y cynlluniau neu o ganlyniad i gynnig i annog diswyddiad gwirfoddol.

1.7 Pensiynau

Mae gweithwyr Cofrestrfa Tir EF yn weision sifil sydd â'r hawl i fod yn aelodau o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PGPGS) neu'r Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill (CPGSE) – sef alpha. Cynlluniau buddion wedi eu diffinio aml-gyflogwr heb eu hariannu yw'r rhain, ond ni all Cofrestrfa Tir EF nodi ei chyfran o'r asedau a rhwymedigaethau sylfaenol ar sail resymol a chyson. Felly mae Cofrestrfa Tir EF wedi cyfrif am gyfraniadau a thaliadau i'r cynlluniau hyn o dan Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS) *19 Buddion Gweithwyr* fel petaent yn gynlluniau cyfraniad wedi ei ddiffinio. Mae atebolrwydd am dalu buddion yn y dyfodol yn cael ei godi ar y cynllun PGPGS neu alpha.

1.8 Eiddo, offer a chyfarpar

Mae tir ac adeiladau rhydd-ddaliol a phrydlesol yn cael eu prisio'n broffesiynol gan briswyr eiddo allanol, annibynnol sydd â chymwysterau proffesiynol cydnabyddedig priodol a phrofiad diweddar yn lleoliad a chategori'r eiddo a brisir. Cynhaliodd Montagu Evans (prisiwr cofrestredig Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS)) brisiad bwrdd gwaith ym Mawrth 2021 i hwyluso'r broses o drosglwyddo asedau i Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth.

Mae FReM yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gofrestrfa Tir EF ddatgelu asedau anghyfredol yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol am werth teg. Ar gyfer asedau sy'n cael eu defnyddio mae FReM yn ei gwneud hi'n ofynnol i asedau gweithredol gael eu mesur am eu gwerth teg trwy ddefnyddio'r gwerth cyfredol yn eu defnydd presennol, yn hytrach na gwerth y farchnad fel sy'n ofynnol gan IAS 16 *Eiddo, Offer a Chyfarpar*. Mae manylion addasiadau FReM sy'n parhau i fod yn gymwys ar gyfer 2023-24 i'w gweld ar GOV.UK (chwiliwch 'Llawlyfr Adrodd Ariannol 2023-24').

Ar gyfer asedau oes fer heblaw eiddo, defnyddir cost hanesyddol fel bras amcan o werth teg yr ased. Mae tir ac adeiladau rhydd-ddaliol ac adeiladau prydlesol wedi eu cynnwys yn ôl ailbrisiad llai dibrisiant cronedig a cholledion amhariad.

Mae'r holl asedau anghyfredol diriaethol eraill yn cael eu cynnwys yn ôl cost hanesyddol llai dibrisiant cronedig a cholledion amhariad.

Ni chaiff asedau sydd wrthi'n cael eu hadeiladu eu dibrisio. Ar gyfer asedau eraill mae'r tâl dibrisiant yn cael ei gyfrifo er mwyn dyrannu cost neu swm wedi ei ailbrisio, llai amcangyfrif o werth gweddillol asedau anghyfredol, yn systematig dros eu hoes ddefnyddiol sy'n weddill gan ddefnyddio dull llinell syth.

Mae eiddo, offer a chyfarpar arall yn cynnwys cyfarpar a pheiriannau TG a swyddfa. Mae Cofrestrfa Tir EF yn cyfalafu gwariant dros £2,500 ar gyfer ased unigol. Lle y bo'n briodol, mae asedau unigol sy'n is na'r lleiafswm gwerth ar gyfer cyfalafu yn cael eu grwpio. Polisi Cofrestrfa Tir EF yw peidio â chyfalafu gwariant ar osodiadau neu ffitiadau, dodrefn swyddfa yn bennaf, oherwydd ni ystyrir eu bod yn sylweddol.

Mae oes asedau yn cael ei hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol.

Defnyddir y cyfraddau dibrisio asedau canlynol:

Tir rhydd-ddaliol	Dim
Adeiladau rhydd-ddaliol	Amcangyfrif o oes ddefnyddiol
Adeiladau prydlesol	Cyfnod y brydles neu amcangyfrif o oes ddefnyddiol
Cyfarpar telegyfathrebu	5 mlynedd
Cyfarpar swyddfa	5 mlynedd
Cyfrifiaduron: Prif-ffrâm	3 i 10 mlynedd
Cyfrifiaduron: personol	5 mlynedd
Ceblau strwythuredig	10 mlynedd
Offer a pheiriannau trwm	10 mlynedd

1.9 Prydlesi

Mae Cofrestrfa Tir EF yn cyfrif am y rhan fwyaf o'i phrydlesi o dan IFRS 16 *Prydles*i, gyda'r costau, dibrisiant a datgeliad cysylltiedig arall i'w gweld yn Nodyn 10.

Nid yw'r asedau a'r rhwymedigaethau hyn yn cynnwys y rhai sydd â phrydles oes fer (hynny yw, llai na 12 mis), neu a ystyrir yn 'werth isel' o dan IFRS 16. Mae Cofrestrfa Tir EF yn dal prydles sengl y mae'n ei diffinio fel gwerth isel, gyda gwerth o £6k ar hyn o bryd. Ar gyfer y brydles benodol hon, mae'r meini prawf gwerth isel yn briodol gan ei fod yn ymwneud ag isbrydles fach iawn o fewn eiddo llawer mwy y llywodraeth.

Cydnabyddiaeth gychwynnol
Ar ddechrau'r brydles, mae Cofrestrfa Tir EF yn cydnabod ased hawl defnyddio a rhwymedigaeth prydles.

Mae'r rhwymedigaeth prydles yn cael ei mesur adeg y taliad am weddill cyfnod y brydles (fel y'i diffinnir uchod), yn glir o dreth ar werth anadferadwy, wedi ei disgowntio naill ai gan y gyfradd sydd ymhlyg yn y brydles, neu (lle na ellir pennu hyn), gyfradd fewnol ganolog rhoi benthyg Cofrestrfa Tir EF. Y taliadau sydd wedi eu cynnwys yn y rhwymedigaeth yw'r rhai sy'n sefydlog, neu'n sefydlog o ran eu sylwedd, heb gynnwys taliadau sy'n codi (hy, o adolygiadau rhent neu fynegeion yn y dyfodol). Mesurir yr ased hawl defnyddio ar werth y rhwymedigaeth, wedi ei addasu ar gyfer: unrhyw daliadau a wnaed neu symiau sydd wedi cronni cyn y dyddiad cychwyn; cymhellion prydles a dderbyniwyd; costau cynyddrannol wrth gael y brydles; ac unrhyw gostau gwaredu ar ddiwedd y brydles.

Mesur dilynol
Mesurir yr asedau hawl defnyddio trwy ddefnyddio'r model cost. Mae'r rhwymedigaeth yn cael ei haddasu ar gyfer ad-daliadau llog.

Gwariant prydles
Mae gwariant yn cynnwys llog, dibrisiant llinell syth ac unrhyw amhariadau i asedau ac unrhyw newidiadau mewn taliadau prydles amrywiol nad ydynt wedi eu cynnwys wrth fesur y rhwymedigaeth yn ystod y cyfnod y cododd y digwyddiad ysgogi. Mae taliadau prydles yn cael eu debydu yn erbyn y rhwymedigaeth. Mae taliadau rhent ar gyfer prydlesi lle mae'r cyfnod yn 12 mis neu lai, neu lle mae'r brydles wedi ei dosbarthu fel gwerth isel yn cael eu codi fel treuliau.

Cyfradd benthyca
Mae Cofrestrfa Tir EF yn defnyddio cyfradd disgownt Trysorlys EF fel ei chyfradd fenthyca gynyddrannol. Mae

papur SGC (2023) 10 Trysorlys EF yn nodi mai'r gyfradd fenthyca gynyddrannol (cyfradd nominal) ar gyfer prydlesi sy'n dechrau ar ôl Rhagfyr 2023 yw 4.72% (2022: 3.51%).

1.10 Asedau anniriaethol
Nodir asedau anniriaethol yn ôl cost hanesyddol llai amorteiddio cronedig a cholledion amhariad cronedig fel dirprwy ar gyfer gwerth teg, gan nad yw marchnad weithredol yn bodoli ar gyfer asedau anniriaethol yr Adran. Gelwir y driniaeth hon hefyd yn Gost Amnewid Wedi ei Dibrisio.

Adolygiad blynyddol o Oes Economaidd Ddefnyddiol Asedau Anniriaethol
Yn 2023-24, cynhaliodd Cofrestrfa Tir EF ei hadolygiad blynyddol o Oesau Economaidd Defnyddiol Asedau Anniriaethol yn unol ag IAS 38 Asedau Anniriaethol. Defnyddiodd adolygiad Cofrestrfa Tir EF y ddau ddangosydd mewnol gan hefyd meincnodi yr Oesau Economaidd Defnyddiol yn erbyn y rhai a ddefnyddir mewn sefydliadau tebyg yn y sector cyhoeddus. Ni chafodd unrhyw newidiadau eu gwneud i Oesau Economaidd Defnyddiol Cofrestrfa Tir EF yn 2023-24.

Meddalwedd pwrpasol a ddatblygwyd yn fewnol	10 mlynedd
Asedau data	15 mlynedd

Pridiannau Tir Lleol
Cwblhaodd Cofrestrfa Tir EF y gwaith o adeiladu a datblygu cofrestr gyfrifiadurol i gadw data Pridiannau Tir Lleol yng Ngorffennaf 2018. Ar 31 Mawrth 2024, ychwanegwyd y data sy'n gysylltiedig â 96 Awdurdod Lleol at y gofrestr ac mae'n cael ei defnyddio (2022-23: saith deg pedwar Awdurdod Lleol).

O dan IAS 38, mae costau datblygu wedi cael eu cyfalafu ar gyfer dau ased ar wahân; cronfa ddata i ddal y wybodaeth a'r data ei hun y mae angen ei lanhau, ei ddigideiddio a'i symud i'r gronfa ddata hon. Yn dilyn dechrau'r gwasanaeth cofrestr, mae'r cydrannau hyn yn cael eu hamorteiddio dros eu hoesau defnyddiol sef:

Cofrestr Pridiannau Tir Lleol	10 mlynedd
Data Pridiannau Tir Lleol	15 mlynedd

Meddalwedd a thrwyddedau meddalwedd
Mae asedau anniriaethol a gafaelwyd ar wahân yn cael eu dangos yn ôl cost hanesyddol. Mae'r costau a gafwyd i gaffael a dechrau defnyddio'r asedau hyn wedi eu cyfalafu. Mae'r rhain yn cynnwys costau contractwyr, deunyddiau, costau llafur i'w priodoli'n uniongyrchol a chostau gorbenion i'w priodoli'n uniongyrchol. Mae trwyddedau meddalwedd wedi eu cynnwys yn ôl cost llai amorteiddio cronedig. Cânt eu hamorteiddio ar sail llinell syth ar gyfradd o:

Meddalwedd prif ffrâm	5 mlynedd
Meddalwedd system	10 mlynedd
Trwyddedau meddalwedd	Yn unol â chytundebau trwydded

Mae ymagwedd Cofrestrfa Tir EF at ddatblygu meddalwedd wedi ei nodi yn Nodyn 1.12.

E-ddiogelwch, porthol a Business Gateway
Roedd asedau E-ddiogelwch, Porthol a Business Gateway i gyd wedi cael eu hamorteiddio'n llawn erbyn dechrau'r flwyddyn ariannol, ond wedi eu cynnwys yn y cyfrifon am eu bod yn parhau i gael eu defnyddio.

1.11 Asedau sy'n cael eu Hadeiladu
Delir yr holl Asedau sy'n Cael eu Hadeiladu (ACH) am gost. Mae Cofrestrfa Tir EF yn cydnabod pedwar categori o ACH: Diriaethol – Arall, Anniriaethol – Pridiannau Tir Lleol, Anniriaethol – Trawsnewid Digidol, ac Anniriaethol – Arall. Mae'r dosbarthiadau hyn o asedau yn gysylltiedig â chyfalafu costau Pridiannau Tir Lleol yn ystod y flwyddyn, gwelliannau rheoli achos, mudo o'r brif ffrâm i un sy'n seiliedig ar gwmwl a morgais digidol.

Anniriaethol arall – Costau datblygu meddalwedd
Yn unol ag IAS 38, cyfalafir gwariant ar ddatblygu seilwaith TG newydd (gan gynnwys costau trydydd parti a chostau uniongyrchol ymdrech staff mewnol). Caiff costau datblygu sydd i'w priodoli'n uniongyrchol i gynllunio a phrofi cynhyrchion meddalwedd adnabyddadwy ac unigryw a reolir gan Gofrestrfa Tir EF eu cydnabod fel asedau anniriaethol pan fodlonir gofynion IAS 38.

Mae'r costau y gellir eu priodoli'n uniongyrchol wedi eu cyfalafu fel rhan o'r cynnyrch meddalwedd yn cynnwys costau gweithwyr datblygu meddalwedd a chyfran briodol o'r gorbenion perthnasol. Cydnabyddir gwariant datblygu arall nad yw'n bodloni'r meini prawf hyn fel treuliau a gafwyd. Nid yw costau datblygu a chafodd eu cydnabod yn flaenorol yn cael eu cydnabod fel ased mewn cyfnod dilynol.

Mae'r holl wariant ymchwil yn cael ei ddileu wrth iddo godi.

Cofnodir gwariant a gafwyd wrth ddatblygu meddalwedd fel ased anniriaethol sy'n cael ei adeiladu ac yna caiff ei drosglwyddo i'w ddefnyddio fel ased anniriaethol pan fydd y meddalwedd hwnnw a'r data cysylltiedig ar gael gan Gofrestrfa Tir EF i'w chwsmeriaid (naill ai fel rhan o'r Rhaglen Pridiannau Tir Lleol neu Arall).

Mae costau datblygu meddalwedd yn cael eu categoreiddio fel 'asedau sy'n cael eu hadeiladu' o fewn Nodyn 9.

Anniriaethol – Pridiannau Tir Lleol
Mae Cofrestrfa Tir EF yn gweithio gydag Awdurdodau Lleol amrywiol i drosglwyddo eu data pridiannau tir i blatfform digidol Cofrestrfa Tir EF.

Asedau Digidol Trawsnewid
Asedau meddalwedd digidol a ddatblygwyd o waith o fewn Gwasanaethau Corfforaethol Cofrestrfa Tir EF.

Diriaethol – arall
Mae'r maes hwn yn adlewyrchu ffrydiau gwaith eraill Cofrestrfa Tir EF gan gynnwys datblygu seilwaith TG.

1.12 Amhariad o asedau anghyfredol
Cynhelir adolygiadau amhariad ar ddiwedd bob blwyddyn ac os oes arwyddion bod yr ased wedi dioddef colled amhariad mae tâl yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn y flwyddyn pan fydd yn digwydd. Os yw'r ased yn cael ei gario am swm wedi ei ailbrisio, mae'r golled amhariad yn cael ei thrin fel gostyngiad ailbrisio, yn ôl maint y gronfa wrth gefn ailbrisio sy'n berthnasol i'r ased, gydag unrhyw swm dros ben wedi ei nodi yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Ar hyn o bryd, mae gan Gofrestrfa Tir EF £0.0m yn ei chronfa ailbrisio wrth gefn. Os ceir unrhyw arwydd felly, amcangyfrifir swm adenilladwy yr ased er mwyn pennu graddfa'r golled amhariad. Y swm adenilladwy yw'r uchaf o werth teg llai costau i werthu a gwerth mewn defnydd.

Ar gyfer asedau sy'n cael eu datblygu, cynhelir adolygiad blynyddol i gadarnhau bod yr asedau hyn yn parhau i fodloni'r meini prawf mesur o fewn IAS 38 *Asedau Anniriaethol*.

1.13 Symiau derbyniadwy masnach
Nid yw symiau derbyniadwy masnach yn cario unrhyw log a chânt eu datgan yn ôl eu pris trafodiad wedi ei leihau gan lwfansau priodol ar gyfer symiau annealladwy. Mae'r darpariaethau amhariad hyn yn cael eu cofnodi mewn treuliau gweinyddu yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Cymerir bod y swm sy'n cario o symiau derbyniadwy masnach yn fras amcan o werth teg.

Os disgwylir casglu symiau derbyniadwy o fewn blwyddyn neu lai, cânt eu dosbarthu fel asedau cyfredol. Os na, cânt eu cyflwyno fel asedau anghyfredol.

1.14 Arian parod ac arian parod cyfatebol
Mae arian parod yn cynrychioli arian mewn llaw ac arian parod a ddelir gyda Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth.

1.15 Symiau taladwy masnach
Mae symiau taladwy masnach yn ymrwymiadau i dalu am nwyddau a gwasanaethau sydd wedi cael eu caffael yn ystod busnes arferol gan gyflenwyr. Mae symiau taladwy masnach wedi eu datgan yn ôl eu pris trafodiad. Ystyrir bod swm cario symiau taladwy masnach yn fras amcan o werth teg.

Mae cyfrifon taladwy wedi eu dosbarthu fel rhwymedigaethau cyfredol os yw'r taliad yn ddyledus o fewn blwyddyn neu lai. Os na, cânt eu cyflwyno fel rhwymedigaethau anghyfredol.

1.16 Darpariaethau
Mae Cofrestrfa Tir EF yn darparu ar gyfer ymrwymiadau cyfreithiol ac adeiladol sy'n ansicr o ran eu hamseru neu swm ar ddyddiad y Datganiad o Sefyllfa Ariannol, ar sail amcangyfrif gorau'r rheolwyr ar y dyddiad hwnnw o'r gwariant sy'n ofynnol i setlo'r ymrwymiad. Gan fod effaith disgowntio yn amherthnasol, caiff ei chynnwys fel rhan o'r ailbrisiad i'r ddarpariaeth honno yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'i datgelu ar linell ar wahân. Codir darpariaethau ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr a chânt eu cofnodi fel rhwymedigaethau yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol. (Mae manylion pellach, gan gynnwys sensitifrwydd, i'w gweld yn Nodyn 14).

1.17 Cronfa Indemniad
Mae Atodlen 8 i Ddeddf Cofrestru Tir 2002 yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gofrestrfa Tir EF indemnio trydydd partïon yn erbyn colled a achosir gan gamgymeriadau yn y gofrestr, camgymeriadau mewn canlyniadau chwilio a dogfennau a gollwyd gan Gofrestrfa Tir EF. Mae'r rhan fwyaf o hawliadau indemniad Cofrestrfa Tir EF yn deillio o gamgymeriadau yn y gofrestr, ac mae rhai o'r camgymeriadau hyn yn ganlyniad i ffugio dogfennau megis pridiannau. Yn wir mae twyll/ffugio fel arfer yn cyfrif am y gyfran fwyaf o'r taliadau indemniad, ac nid yw'r flwyddyn hon yn eithriad. O dan Atodlen 8 i'r Ddeddf, mae hawliau statudol gan Gofrestrfa Tir EF i adennill y taliadau hyn gan drydydd partïon, os yw'r trydydd partïon ar fai, naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol, am y golled.

Fel ar y dyddiad cyfrifyddu cyfredol, mae taliadau am hawliadau yn y dyfodol yn ansicr o ran eu hamseru a'u swm. Mae'r Gronfa Indemniad wedi ei sefydlu ar sail yr amcangyfrif gorau o'r gwariant sy'n ofynnol i setlo'r ymrwymiad. Mae'r Gronfa Indemniad yn cael ei gosod ar ôl ystyried amcangyfrifon actiwaraidd o gost yr hawliadau a adroddwyd ond heb eu setlo, yn ogystal â hawliadau sydd wedi codi ond heb eu hadrodd. Mae'r amcangyfrif o gost hawliadau yn cynnwys y treuliau a gafwyd wrth setlo'r hawliadau hynny.

Mae swm sy'n cario y Gronfa Indemniad yn deillio o farnau beirniadol, amcangyfrifon a rhagdybiaethau yn seiliedig ar brofiad hanesyddol a ffactorau eraill yr ystyrir eu bod yn berthnasol. Adolygir yr amcangyfrifon a'r rhagdybiaethau sylfaenol hyn yn chwarterol gan Gofrestrfa Tir EF, wedi ei chefnogi gan ei hactiwari annibynnol, sef Adran Actiwari'r Llywodraeth.

Ar ôl y dyddiad cyfrifyddu, cynhelir adolygiad pellach o'r hawliadau a dderbyniwyd gan Gofrestrfa Tir EF (hyd at y dyddiad y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon) er mwyn gweld a yw'r gronfa indemniad wedi ei phrisio'n briodol o hyd. Mae'r cyfrifon hyn yn rhoi'r gwerthoedd setlo tebygol ar gyfer hawliadau cyfredol a hawliadau yn y dyfodol yn erbyn y Gronfa Indemniad. Rhoddir manylion pellach am y Gronfa Indemniad yn Nodyn 14.2 o'r adroddiad hwn.

1.18 Rhwymedigaethau digwyddiadol
Os yw'n briodol, mae rhwymedigaethau y mae posibilrwydd yn unig y byddant yn crisialu ac nid ydynt yn bodloni meini prawf darpariaethau wedi eu dosbarthu'n rhwymedigaethau digwyddiadol. Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw wedi ei gyfyngu i, hawliadau am golledion sy'n deillio o wallau neu dwyll mewn perthynas â chyfrifoldebau statudol Cofrestrfa Tir EF fel yr yswiriwr teitlau yng Nghymru a Lloegr (gweler Nodyn 15).

1.19 TAW
Mae Cofrestrfa Tir EF yn cyfrif am TAW ar ei gweithgareddau statudol o dan Gyfarwyddiadau Trethu a Chontractio Allan Gwasanaethau Trysorlys EF. Ar gyfer gweithgarwch anstatudol – sef gweithgarwch busnes – codir TAW a'i hadennill yn ôl rheolau TAW fasnachol. Codir TAW anadenilladwy ar y categori gwariant perthnasol neu caiff ei chynnwys yng nghostau prynu wedi eu cyfalafu asedau anghyfredol. Os yw treth wrth werthu yn cael ei chodi neu os oes modd adennill treth wrth brynu, nodir y symiau yn glir o TAW.

2 Segmentau gweithredu

2.1 Datganiad o Wariant Gweithredu fesul Segment Gweithredu

2023-24	Busnes fel Arfer £'000	Costau Canolog £'000	Prosiectau £'000	Cyfanswm Gwariant £'000
Cyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir	3,928	–	–	3,928
Grŵp Cwsmeriaid a Strategaeth	10,219	–	–	10,219
Grŵp Data a Chywirdeb Cofrestr	23,563	2,281	–	25,844
Grŵp Cyflenwi Gwasanaethau	247,241	–	2,453	249,694
Gwasanaethau Corfforaethol	71,444	30,145	27,095	128,684
Cyfanswm	**356,395**	**32,426**	**29,548**	**418,369**
2022-23				
Cyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir	3,855	–	–	3,855
Grŵp Cwsmeriaid a Strategaeth	8,778	–	–	8,778
Grŵp Data a Chywirdeb Cofrestr	21,204	(6,695)	–	14,509
Grŵp Cyflenwi Gwasanaethau	221,131	–	6,853	227,984
Gwasanaethau Corfforaethol	68,197	37,894	23,388	129,479
Cyfanswm	**323,165**	**31,199**	**30,241**	**384,605**

Pennir Segmentau Gweithredu yn unol ag IFRS 8 *Segmentau Gweithredu* yn seiliedig ar ba wybodaeth a gyflwynir at ddibenion gwneud penderfyniadau i'r Prif Benderfynwr Gweithredu. Prif Benderfynwr Gweithredu Cofrestrfa Tir EF yw'r Swyddog Cyfrifyddu.

Mae strwythur Cofrestrfa Tir EF yn golygu bod yr holl asedau a gynhwysir yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol yn cael eu defnyddio'n sylweddol ar gyfer gweinyddiaeth gyffredinol a budd Cofrestrfa Tir EF yn ei chyfanrwydd. O ganlyniad, nid ydynt yn cael eu dosrannu i segmentau gweithredu yn y tabl uchod.

Newidiodd y segmentau adroddadwy yn 2023-24, felly mae 2022-23 wedi eu hailddatgan yn unol â hynny.

Nodir y disgrifiad ar gyfer pob segment gweithredu isod:

Cyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
Diogelwn enw da Cofrestrfa Tir EF ar ran y Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir, gan feithrin perthnasoedd â'n budd-ddeiliaid, gan gynnwys rhannau eraill o'r llywodraeth.

Grŵp Cwsmeriaid a Strategaeth
Pwrpas y Grŵp Cwsmeriaid a Strategaeth yw helpu i osod cyfeiriad y sefydliad a chynrychioli llais y cwsmer, gan ddod â mewnwelediad cwsmeriaid a gwybodaeth am ein hamgylchedd allanol ynghyd i lunio ac addasu ein cyfeiriad yn ôl yr angen.

Grŵp Data a Chywirdeb Cofrestr
Diogelwn gywirdeb y gofrestr, gan sicrhau bod gennym y rheolau, y gorchmynion, y cyfarwyddiadau a'r hysbysiadau yn eu lle i weithredu'n effeithiol.

Grŵp Cyflenwi Gwasanaethau
Prif swyddogaeth y Grŵp Cyflenwi Gwasanaethau yw cofrestru tir a darparu lefel gynaliadwy o safon uchel i'n cwsmeriaid, wedi ei fesur yn erbyn cyfres o ddangosyddion perfformiad allweddol.

Gwasanaethau Corfforaethol
Mae Gwasanaethau Corfforaethol yn cynnwys y segmentau canlynol:

- **Cyllid a Gwasanaethau Busnes:** Mae'r gyfarwyddiaeth Cyllid a Gwasanaethau Busnes yn cynnwys Rheoli Cyfleusterau, Cyllid, Archwilio Mewnol, Grŵp Masnachol, Cynllunio a Pherfformiad Strategol, a Mewnwelediad, Data, Tystiolaeth a Chymorth Dadansoddol.
- **Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol:** Mae Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol yn gweithio i helpu Cofrestrfa Tir EF i gyflawni ei blaenoriaethau gweithredol a sefydliadol, a meithrin capasiti a gallu sefydliadol er mwyn wynebu heriau newydd.
- **Trawsnewid a Thechnoleg** Rydym yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau a systemau o ansawdd uchel, gwydn a diogel, ochr yn ochr â chyflawni newidiadau effeithiol ar draws Cofrestrfa Tir EF – o raglenni trawsnewidiol.

Ffrydiau gwariant
Rhennir y ffrydiau gwariant yn dri chategori: Busnes fel Arfer; Costau Canolog; a Phrosiectau. Bwriad y rhaniad hwn yw dangos costau rhedeg y gyfarwyddiaeth, y tasgau ychwanegol sy'n cael eu cwblhau gan y gyfarwyddiaeth (prosiectau), a gwahanu'r costau rhedeg canolog ar gyfer Cofrestrfa Tir EF (costau canolog).

Costau canolog
Mae'r categori hwn yn cynnwys eitemau megis croniadau gwyliau staff, costau eiddo, dibrisio, amorteiddio, darpariaethau ac amhariadau sy'n cael eu monitro gan un gyfarwyddiaeth ond y gellid eu dosrannu ar draws y busnes. Ceir esboniadau isod ar gyfer yr anghysondebau mwyaf arwyddocaol sy'n codi yn y categori Costau Canolog.

Amrywiant rhwng Nodyn 2. Segmentau Gweithredu a'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr
Cyflwynir y segmentau gweithredu a ddangosir uchod yn glir o refeniw (gweler Nodyn 3).

3 Nwyddau a gwasanaethau

3.1 Incwm gweithredu

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Incwm o werthu nwyddau a gwasanaethau		(777)	(2,422)
Cyfanswm incwm gweithredu		**(777)**	**(2,422)**

3.2 Costau eraill

Eitemau arian parod	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
TG a Gwasanaethau Proffesiynol		29,870	30,443
Costau llety		14,040	15,752
Costau staff eraill gan gynnwys hyfforddiant		11,089	10,938
Costau arolwg a sganio		4,597	5,462
Costau storio ffeiliau		4,533	5,330
Taliadau trawsnewid a beichiau Pridiannau Tir Lleol		3,473	3,922
Hurio peiriannau		2,989	3,147
Costau Tribiwnlys haen gyntaf		3,250	3,082
Costau postio ac argraffu		1,793	1,905
Cynnal a chadw swyddfa		1,552	980
Costau telathrebu		1,438	1,225
Hysbysebu a marchnata		879	998
Tâl am brydlesi gweithredu – adeiladau	10	5	7
Costau eraill		962	1,782
Cyfanswm gwariant arian parod		**80,470**	**84,973**
Eitemau heb fod yn arian parod			
Darpariaeth indemniad a thaliadau ar gyfer indemniad gan gynnwys costau cyfreithiol	14	(10,882)	(8,082)
Symudiadau darpariaeth eraill		978	1,840
Dibrisio asedau anghyfredol diriaethol – a berchenogir	7	5,853	6,363
Dibrisio asedau anghyfredol diriaethol – a brydlesir	10	5,525	4,189
Amorteiddio asedau anniriaethol	8	15,730	8,354
Amhariad mewn gwerth asedau anghyfredol		106	1,427
Tâl yr archwilydd – ffi archwilio	3.3	127	118
Cyfanswm gwariant heb fod yn arian parod		**17,437**	**14,208**
Cyfanswm Costau Eraill		**97,907**	**99,181**

3.3 Tâl yr Archwilydd

Mae Tâl yr Archwilydd yn ffi dybiannol yn y ddwy flwyddyn ariannol a delir trwy'r Broses Gyflenwi, sydd wedi ei dadansoddi fel a ganlyn:

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Archwiliad o Gyfrifon Adnoddau	100	95
Archwiliad o Gyfrifon Datganiad Ymddiriedolaeth	27	23
Cyfanswm ffi dybiannol	**127**	**118**

4 Gwybodaeth am weithwyr

4.1 Costau staff

	2023-24			2022-23		
	Staff parhaol £'000	Eraill £'000	Cyfanswm £'000	Staff parhaol £'000	Eraill £'000	Cyfanswm £'000
Cyflogau	235,408	1,463	**236,871**	210,748	471	**211,219**
Costau nawdd cymdeithasol	25,915	141	**26,056**	22,786	42	**22,828**
Costau pensiwn eraill	56,973	328	**57,301**	52,667	46	**52,713**
	318,296	**1,932**	**320,228**	**286,201**	**559**	**286,760**

4.2 Niferoedd staff

Roedd nifer y bobl a gyflogwyd ar gyfartaledd (cyfwerth ag amser llawn) gan Gofrestrfa Tir EF yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2023-24			2022-23		
	Staff parhaol	Eraill	Cyfanswm	Staff parhaol	Eraill	Cyfanswm
Uwch reolwyr	6	-	**6**	5	–	**5**
Gweithrediadau	4,946	4	**4,950**	4,845	2	**4,847**
Prif Swyddfa	537	7	**544**	955	15	**970**
Digidol, Data a Thechnoleg	739	25	**764**	564	5	**569**
	6,228	**36**	**6,264**	**6,369**	**22**	**6,391**

4.3 Mae hawliau cyflog a phensiwn y Prif Weithredwr a Chyfarwyddwyr Cofrestrfa Tir EF wedi eu cynnwys yn yr Adroddiad Tâl ar dudalennau 64 i 66.

Nid yw'r costau staff yn Nodyn 4.1 yn cynnwys y costau staff hynny sydd wedi eu cyfalafu fel rhan o asedau anniriaethol. Yn ystod 2023-24 cafodd £12.7m (2022-23: £11.2m) o gostau staff eu cyfalafu ar gyfer adeiladu'r asedau anniriaethol hyn.

4.4 Pensiynau

Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PGPGS) a'r Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill (CPGSE) – a elwir yn alpha – yn gynlluniau buddion wedi eu diffinio aml-gyflogwr heb eu cyllido ond ni all Cofrestrfa Tir EF nodi ei chyfran o'r asedau a rhwymedigaethau sylfaenol. Prisiodd actwari'r cynllun, sef Adran Actiwari'r Llywodraeth, PGPGS ar 31 Mawrth 2024, gyda'r adroddiad yn cael ei gyhoeddi ar 19 Rhagfyr 2023. Gallwch weld manylion yng nghyfrifon adnoddau Swyddfa'r Cabinet: Blwydd-daliadau Sifil.

Ar gyfer 2023-24, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £57.0m yn daladwy i PGPGS (2022-23 £52.7m) yn ôl un o bedair cyfradd yn yr amrediad 26.6% i 30.3% o enillion pensiynadwy, ar sail bandiau cyflog.

Mae Actiwari'r Cynllun yn adolygu cyfraniadau cyflogwyr bob pedair blynedd fel arfer yn dilyn prisiad llawn o'r cynllun. Gosodir cyfraddau cyfraniadau i dalu am gost y buddion sy'n cronni yn ystod 2023-24 sydd i'w talu pan fydd yr aelod yn ymddeol ac nid y buddion a dalwyd yn ystod y cyfnod hwn i bensiynwyr presennol.

Gall gweithwyr ddewis agor cyfrif pensiwn partneriaeth, pensiwn budd-ddeiliaid gyda chyfraniad cyflogwr. Talwyd cyfraniadau cyflogwyr o £0.3m i un darparwr pensiwn budd-ddeiliaid penodedig. Mae cyfraniadau cyflogwyr yn gysylltiedig ag oedran ac wedi amrywio o 8.0% i 14.75%.

Mae cyflogwyr hefyd yn cyfateb cyfraniadau gweithwyr hyd at 3.0% o enillion pensiynadwy. Yn ogystal, roedd cyfraniadau cyflogwr o £9,310, sef 0.5% o dâl pensiynadwy, yn daladwy i PGPGS i dalu cost darparu buddion cyfandaliad ar farwolaeth y gweithwyr hyn mewn gwasanaeth neu eu hymddeoliad ar sail afiechyd.

Y cyfraniadau sy'n ddyledus i'r darparwyr pensiwn partneriaeth ar ddyddiad y fantolen oedd £0.03m. Y cyfraniadau a ragdalwyd ar y dyddiad hwnnw oedd £0.0m.

Roedd saith unigolyn wedi ymddeol yn gynnar ar sail afiechyd; roedd y cyfanswm rhwymedigaethau pensiwn cronedig yn y flwyddyn yn gyfanswm o £51,461.25 (2022-23: £20,491).

Mae rhagor o wybodaeth am y trefniadau pensiwn i'w gweld yn yr Adroddiad Tâl ar dudalennau 66 i 67 a Nodyn 1.7.

5 Incwm cyllid

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Llog a dderbyniwyd ar brydlesi	26	40
	26	**40**

6 Treuliau cyllid: Prydlesi cyllid

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Llog ar ymrwymiadau o dan brydlesi cyllid	1,036	1,127
	1,036	**1,127**

7 Eiddo, offer a chyfarpar

7.1 2023-24

	Offer a chyfarpar		
Cost neu brisiad	Asedau cysylltiedig â TG £'000	Offer a chyfarpar arall £'000	Cyfanswm £'000
Ar 1 Ebrill	87,754	2,320	**90,074**
Ychwanegiadau	5,189	–	**5,189**
Asedau y dechreuwyd eu defnyddio	–	823	**823**
Ailbrisiad	–	–	–
Ailddosbarthu asedau	–	–	–
Amhariad	–	–	–
Gwarediadau	(1,889)	–	**(1,889)**
Trosglwyddwyd o asedau a gedwir i'w gwerthu	–	–	–
Ar 31 Mawrth	**91,054**	**3,143**	**94,197**
Dibrisiant cronedig			
Ar 1 Ebrill	70,055	2,183	**72,238**
Codwyd amdano yn y flwyddyn	5,849	4	**5,853**
Ailbrisiad	–	–	–
Ailddosbarthu asedau	(655)	–	**(655)**
Gwarediadau	(1,873)	–	**(1,873)**
Trosglwyddwyd o asedau a gedwir i'w gwerthu	–	–	–
Ar 31 Mawrth	**73,376**	**2,187**	**75,563**
Swm sy'n cario ar 31 Mawrth	**17,678**	**956**	**18,634**

7.2 2022-23

	Offer a chyfarpar		
	Asedau cysylltiedig â TG	Offer a chyfarpar arall	Cyfanswm
Cost neu brisiad	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Ar 1 Ebrill	88,744	2,317	**91,061**
Ychwanegiadau	1,674	–	**1,674**
Trosglwyddiad o Eiddo Buddsoddi	790	–	**790**
Gwarediadau	(3,452)	–	**(3,452)**
Ar 31 Mawrth	**87,756**	**2,317**	**90,073**
Dibrisiant cronedig			
Ar 1 Ebrill	66,989	2,166	**69,155**
Codwyd amdano yn y flwyddyn	6,346	17	**6,363**
Gwarediadau	(3,279)	–	**(3,279)**
Ar 31 Mawrth	**70,056**	**2,183**	**72,239**
Swm sy'n cario ar 31 Mawrth	**17,700**	**133**	**17,834**

Gweler Nodyn 1.8 am fanylion y polisi cyfrifyddu eiddo, offer a chyfarpar.

Gweler Nodyn 1.12 am fanylion y polisi cyfrifyddu amhariad.

8 Asedau anniriaethol

8.1 2023-24

Cost neu brisiad	E-ddiogelwch, porthol a Business Gateway £'000	Pridiannau Tir Lleol £'000	Meddalwedd a thrwyddedau meddalwedd £'000	Cyfanswm £'000
Ar 1 Ebrill 2023	27,424	32,258	92,203	**151,885**
Ychwanegiadau	–	1	2,155	**2,156**
Asedau y dechreuwyd eu defnyddio	–	4,595	24,292	**28,887**
Gwarediadau	–	–	(1,407)	**(1,407)**
Ar 31 Mawrth 2024	**27,424**	**36,854**	**117,243**	**181,521**
Amorteiddio				
Ar 1 Ebrill 2023	27,424	13,246	42,774	**83,444**
Codwyd amdano yn y flwyddyn	–	1,878	13,852	**15,730**
Ailddosbarthu asedau	–	–	655	**655**
Ailbrisiad	–	–	–	**–**
Gwarediadau	–	–	(1,379)	**(1,379)**
Ar 31 Mawrth 2024	**27,424**	**15,124**	**55,902**	**98,450**
Swm sy'n cario ar 31 Mawrth 2024	**–**	**21,730**	**61,341**	**83,071**

8.2 2022-23

Cost neu brisiad	E-ddiogelwch, porthol a Business Gateway £'000	Pridiannau Tir Lleol £'000	Ail-ddatganwyd: Meddalwedd a thrwyddedau meddalwedd £'000	Cyfanswm £'000
Ar 1 Ebrill 2022	27,424	25,407	69,810	**122,641**
Ychwanegiadau	–	–	309	**309**
Asedau y dechreuwyd eu defnyddio	–	6,851	23,536	**30,387**
Gwarediadau	–	–	(1,452)	**(1,452)**
Ar 31 Mawrth 2023	**27,424**	**32,258**	**92,203**	**151,885**
Amorteiddio				
Ar 1 Ebrill 2022	27,424	10,134	38,914	**76,472**
Codwyd amdano yn y flwyddyn	–	3,112	5,247	**8,359**
Gwarediadau	–	–	(1,387)	**(1,387)**
Ar 31 Mawrth 2023	**27,424**	**13,246**	**42,774**	**83,444**
Swm sy'n cario ar 31 Mawrth 2023	–	**19,012**	**49,429**	**68,441**

Gweler Nodyn 1.10 am fanylion y polisi cyfrifyddu asedau anniriaethol.

9 Asedau sy'n cael eu hadeiladu

	Diriaethol	Anniriaethol		
	Asedau eraill £'000	Pridiannau Tir Lleol £'000	Ail-ddatganwyd: Asedau Digidol Trawsnewid £'000	Cyfanswm £'000
2023-24				
Ar 1 Ebrill 2023	1,247	20,159	23,850	**45,256**
Ychwanegiadau	30	17,588	22,200	**39,818**
Asedau y dechreuwyd eu defnyddio	(823)	(4,595)	(24,292)	**(29,710)**
Amhariad	–	(45)	–	**(45)**
Ailddosbarthu Asedau	19	–	(19)	–
Swm sy'n cario ar 31 Mawrth 2024	**473**	**33,107**	**21,739**	**55,319**
2022-23				
Ar 1 Ebrill 2022	1,557	10,275	23,458	**35,290**
Ychwanegiadau	480	16,344	25,740	**42,564**
Asedau y dechreuwyd eu defnyddio	(790)	(6,460)	(23,927)	**(31,177)**
Amhariad	0	0	(1,421)	**(1,421)**
Swm sy'n cario ar 31 Mawrth 2023	**1,247**	**20,159**	**23,850**	**45,256**

Gweler Nodyn 1.12 am fanylion y polisi cyfrifyddu amhariad.

Yn 2023-24, cafodd yr holl asedau anniriaethol o dan brosiectau adeiladu eu hailddosbarthu naill ai fel prosiectau Trawsnewid Digidol neu Bridiannau Tir Lleol.

10 Prydlesi

10.1 Datgeliadau meintiol ynghylch asedau hawl defnyddio

	Adeiladau 2023-24 £'000	Adeiladau 2022-23 £'000
Asedau hawl defnyddio: Cost Adeiladau		
Ar 1 Ebrill	79,374	76,339
Ychwanegiadau	1,532	8,108
Ailfesur	21	(5,073)
Dadgydnabod	(2,455)	–
Ar 31 Mawrth	**78,472**	**79,374**
Asedau hawl defnyddio: Dibrisiant Adeiladau		
Ar 1 Ebrill	(11,719)	(6,867)
Treuliau Dibrisiant	(5,740)	(4,852)
Dadgydnabod	818	–
Ar 31 Mawrth	(16,641)	(11,719)
Swm sy'n cario ar 31 Mawrth	**61,831**	**67,655**

Mae gwerth asedau hawl defnyddio Cofrestrfa Tir EF a thâl dibrisiant yn cael eu gwrthbwyso gan gyfrifyddu'r prydleswr fel a ganlyn:

	£'000	£'000
Lleihad yng ngwerth yr ased oherwydd cyfrifyddu'r prydleswr		
Gweddill wrth agor	(2,576)	(3,239)
Ychwanegiadau	(12)	–
Gwarediadau	1,865	–
Ailfesur	28	–
Gwrthbwyso dibrisiant – Blwyddyn Gyfredol	215	663
Dibrisiad ac Amhariad Cronedig	(413)	–
Gwerth yr ased wrth gau	**(893)**	**(2,576)**
Cyfanswm gwerth asedau hawl defnyddio Cofrestrfa Tir EF	**60,938**	**65,079**

10.2 Datgeliadau meintiol ynghylch rhwymedigaethau prydlesi

Dadansoddiad aeddfedrwydd	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Adeiladau – hawl defnyddio		
O fewn blwyddyn	5,074	5,251
Yn yr ail i'r bumed flwyddyn	19,712	19,996
Ar ôl pum mlynedd	37,630	42,692
Cyfanswm isafswm taliadau prydles	**62,416**	**67,939**
Adeiladau – Dim hawl defnyddio		
O fewn blwyddyn	–	398
Yn yr ail i'r bumed flwyddyn	–	2,243
Ar ôl pum mlynedd	–	706
Cyfanswm isafswm taliadau prydles	–	**3,347**
Cyfredol	5,074	5,649
Anghyfredol	57,342	65,638
Cyfanswm	**62,416**	**71,287**

10.3 Datgeliadau meintiol ynghylch elfennau yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

Symiau a gydnabyddir yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr	**2023-24** **£'000**	**2022-23** **£'000**
Incwm Cyllid: Llog a dderbyniwyd ar brydlesi	(26)	(40)
Dibrisiant	5,740	4,852
Taliadau Cyllid: Llog ar ymrwymiadau o dan brydlesi cyllid	1,036	1,127
Prydlesi gwerth isel a thymor byr	5	7
	6,755	**5,946**

10.4 Datgeliadau meintiol ynghylch all-lif arian parod ar gyfer prydlesi

Symiau a gydnabyddir yn y Datganiad o Lifoedd Arian Parod	**2023-24** **£'000**	**2022-23** **£'000**
Ad-daliad o brydlesi yn ystod y flwyddyn – Prydleswr	(5,524)	(5,922)
Taliadau Cyllid: Llog ar ymrwymiadau o dan brydlesi cyllid	(1,036)	(1,127)
Ad-daliad o brydlesi yn ystod y flwyddyn – Prydlesai	208	577
Incwm Cyllid: Llog a dderbyniwyd ar brydlesi	26	40

10.5 Cofrestrfa Tir EF fel prydleswr

Ar 31 Mawrth mae'r taliadau prydles lleiaf yn y dyfodol o dan brydlesi na ellir eu dileu yn dderbyniadwy fel a ganlyn:

	2023-24 **£'000**	**2022-23** **£'000**
O fewn blwyddyn	269	446
Yn yr ail i'r bumed flwyddyn	445	1,476
Ar ôl pum mlynedd	315	832
	1,029	**2,754**

11 Arian parod yn y banc ac mewn llaw

	2023-24 **£'000**	**2022-23** **£'000**
Balans ar 1 Ebrill	22,310	31,214
Newid net mewn balansau arian parod	561	(8,904)
Balans ar 31 Mawrth	**22,871**	**22,310**
Roedd y balans ar 31 Mawrth yn cael ei gadw yn		
Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth	22,871	22,310
Balans ar 31 Mawrth	**22,871**	**22,310**

Asedau ariannol Cofrestrfa Tir EF yw balansau banc ac arian parod, a masnach a symiau derbyniadwy eraill, sy'n cynrychioli'r risg credyd mwyaf posibl mewn perthynas ag asedau ariannol. Mae'r risg credyd i'w briodoli'n bennaf i fasnach a symiau derbyniadwy eraill ac mae wedi ei ledaenu dros nifer fawr o gwsmeriaid. Mae'r symiau a gyflwynir yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol yn glir o lwfansau am symiau derbyniadwy amheus, wedi eu hamcangyfrif gan y rheolwyr yn seiliedig ar brofiadau blaenorol ac asesiad o'r hinsawdd economaidd sydd ohoni.

Mae balansau banc Cofrestrfa Tir EF yn cael eu dal gyda Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth

12 Masnach a symiau derbyniadwy eraill

12.1 Asedau cyfredol

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Symiau derbyniadwy masnach	–	–
Symiau derbyniadwy eraill	1,694	1,367
Hawl Defnyddio: Ad-daliad yn y flwyddyn	(207)	(577)
Rhagdaliadau ac incwm cronnus	10,608	10,306
	12,095	**11,096**
Hawl Defnyddio: Dyledwyr	421	989
	12,516	**12,085**

Mae 'Hawl Defnyddio: Ad-daliad yn y flwyddyn' wedi ei gynnwys yn gywir yn y nodyn 'Symiau derbyniadwy'. Y rheswm am hyn yw oherwydd pan fydd y prydleseion yn gwneud taliad, mae'r balans hwn yn lleihau, sy'n cael ei wrthbwyso yn erbyn yr 'Hawl Defnyddio: Dyledwyr', felly dylid cyflwyno'r rhain gyda'i gilydd i ddarparu dealltwriaeth gyflawn o'r trafodion sylfaenol.

Y cyfnod credyd cyfartalog a gymerir ar gyfer darparu gwasanaethau yw 3.1 diwrnod (2022-23: 4.7 diwrnod). Ni chodir unrhyw log ar y symiau derbyniadwy.

Mae'r rhenti derbyniadwy yn cael eu derbyn a'u cyfrif amdanynt cyn y cyfnod meddiannu ac mae'r tebygolrwydd o beidio â chasglu rhenti a bod yn agored i risg credyd wedi cael ei bennu'n anarwyddocaol o ran risg cyffredinol, gyda'r asesiadau hyn heb eu newid yn sgil effaith COVID-19.

12.2 Asedau anghyfredol

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Dyledwyr hawl defnyddio	701	2,196
Symiau derbyniadwy eraill	37	51
Rhagdaliadau ac incwm cronnus	2,535	1,381
	3,273	**3,628**

Bernir bod symiau sy'n cario masnach a symiau derbyniadwy eraill yn fras amcan o'u gwerthoedd teg.

13 Masnach a symiau derbyniadwy eraill

13.1 Cyfredol

	Nodiadau	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Symiau taladwy masnach		3,287	2,033
Trethiant a nawdd cymdeithasol		6,339	5,726
Symiau taladwy eraill		9,279	4,840
Croniadau		32,452	30,399
Incwm Derbyniadau Ychwanegol y Gronfa Gyfunol sy'n ddyledus i'r Gronfa Gyfunol	11	44	284
Symiau a ryddhawyd o'r Gronfa Gyfunol ar gyfer Cyflenwad ond heb eu gwario ar 31 Mawrth	11	22,827	22,026
		74,228	**65,308**
Ymrwymiadau prydlesi	10	5,074	5,649
		79,302	**70,957**

Y cyfnod credyd cyfartalog a gymerir ar gyfer pryniannau masnach yw 5.7 diwrnod (2022-23: 6.1 diwrnod). Bernir bod y symiau sy'n cario o symiau taladwy masnach yn fras amcan o'u gwerthoedd teg.

13.2 Anghyfredol

	Nodiadau	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Ymrwymiadau Prydlesi	10	57,342	65,638
		57,342	**65,638**

14 Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

14.1 Cynlluniau rhyddhau cynnar ac eraill

	2023-24			2022-23		
	Ymddeoliad cynnar ac eraill £'000	Dadfeiliadau £'000	Cyfanswm £'000	Ymddeoliad cynnar ac eraill £'000	Dadfeiliadau £'000	Cyfanswm £'000
Ar 1 Ebrill	53	1,840	1,893	53	–	53
Darparwyd yn y flwyddyn	–	61	61	–	1,840	1,840
Ailbrisiad o ddarpariaeth	–	–	–	–	–	–
Darpariaeth a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(2)	(843)	(845)	–	–	–
Darpariaeth a adferwyd heb ei defnyddio	-	(473)	(473)	–	–	–
Ar 31 Mawrth	**51**	**585**	**636**	**53**	**1,840**	**1,893**
Wedi ei gynnwys mewn rhwymedigaethau cyfredol	51	585	636	53	946	999
Wedi ei gynnwys mewn rhwymedigaethau anghyfredol	–	–	–	–	894	894
	51	**585**	**636**	**53**	**1,840**	**1,893**

Mae'r ddarpariaeth ymddeoliad cynnar yn rhoi buddion ymddeol i weithwyr penodol. Mae'r buddion hyn yn cydymffurfio â rheolau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Mae Cofrestrfa Tir EF yn talu cost y buddion hyn tan oedran ymddeol arferol y gweithwyr sy'n ymddeol o dan y cynllun. Codir cyfanswm y rhwymedigaeth pensiwn hyd at oedran ymddeol arferol ar gyfer pob gweithiwr i'r Datganiad o Incwm Cynhwysfawr yn y flwyddyn y mae'r gweithiwr yn ymddeol yn gynnar ac mae darpariaeth ar gyfer taliadau pensiwn yn y dyfodol yn cael ei chreu.

Caiff taliadau pensiwn a buddion cysylltiedig y gweithiwr sydd wedi ymddeol tan oedran ymddeol arferol eu codi bob blwyddyn yn erbyn y ddarpariaeth.

Cyfanswm y taliadau yn y flwyddyn oedd £0.0m, a darparwyd ar gyfer £0.0m ohono o fewn y ddarpariaeth ymddeoliad cynnar yng nghyfrifon 2023-24 (2022-23: Taliadau £0.0m a Darpariaeth o £0.0m).

Darpariaeth dadfeiliad

Cydnabyddir darpariaethau dadfeiliad pan fydd gan Gofrestrfa Tir EF ddigon o sicrwydd y bydd yn rhaid iddi wneud gwaith ar ddiwedd prydles i ddychwelyd yr adeilad i'r cyflwr yr oedd ynddo pan ddechreuodd y brydles.

Ymddeoliad cynnar a darpariaethau eraill

Mae ymddeoliad cynnar a darpariaethau eraill yn adlewyrchu costau yn y dyfodol y mae Cofrestrfa Tir EF yn atebol i'w talu, lle mae'r digwyddiad rhwymedigaeth eisoes wedi digwydd, ond lle mae'r amseriad a'r gwerth yn parhau i fod yn ansicr.

14.2 Cronfa Indemniad

Mae Deddf Cofrestru Tir 2002 yn rhoi atebolrwydd cyfreithiol ar Gofrestrfa Tir EF i indemnio yn erbyn colledion sy'n deillio o wallau neu hepgoriadau yn y gofrestr teitlau. Mae hyn yn cynnwys gwallau sy'n deillio o dwyll gan drydydd partïon. Fel yswiriwr statudol teitlau yng Nghymru a Lloegr, ni chyfyngir taliadau indemniad i gamgymeriadau a wnaed gan Gofrestrfa Tir EF. Mae Cofrestrfa Tir EF yn darparu ar gyfer yr hawliadau hyn o dan ei Chronfa Indemniad am hawliadau hysbys a hawliadau sydd wedi codi ond heb eu hadrodd (WCHH).

			2023-24			2022-23
	Darpariaeth heb ei setlo	Darpariaeth WCHH	Cyfanswm	Darpariaeth heb ei setlo	Darpariaeth WCHH	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ar 1 Ebrill	12,200	44,800	**57,000**	7,600	62,200	**69,800**
Darparwyd yn y flwyddyn	2,318	–	**2,318**	4,718	–	**4,718**
Darpariaethau a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(2,318)	–	**(2,318)**	(4,718)	–	**(4,718)**
Ailbrisiad hawliadau	(3,400)	–	**(3,400)**	4,600	–	**4,600**
Ailbrisiad WCHH	–	(9,800)	**(9,800)**	–	(17,400)	**(17,400)**
Ar 31 Mawrth	**8,800**	**35,000**	**43,800**	**12,200**	**44,800**	**57,000**

Yn dilyn adolygiad actiwari gan Adran Actwari'r Llywodraeth, mae'r gronfa mewn perthynas â hawliadau wedi eu hadrodd ond heb eu setlo (Darpariaeth Ddyledus) wedi lleihau yn 2023-24 gan £3.4m (2022-23: cynnydd o £4.6m). Mae'r ddarpariaeth ar gyfer hawliadau sydd wedi codi ond heb eu hadrodd (Darpariaeth WCHH) wedi gostwng yn 2023-24 gan £9.8m (2022-23: gostyngiad o £17.4m)

Mae'r gostyngiad o £13.2m yn y ddarpariaeth yn cael ei ysgogi'n bennaf gan newidiadau yng nghyfraddau disgownt y System Gwariant Cyhoeddus a fandadwyd gan Drysorlys EF a diweddaru'r data yn y model i roi cyfrif am brofiad hawliadau yn ystod y flwyddyn. Mae'r rheolwyr hefyd wedi dileu'r gronfa wrth gefn a gydnabuwyd yn ystod COVID; cafodd hyn effaith o £2.0m. Os bydd chwyddiant yn symud fel y rhagfynegir gan Fanc Lloegr, gall y prisiad symud yn uwch yn y blynyddoedd i ddod.

Mae'r Ddarpariaeth heb ei Setlo ar gyfer hawliadau a dderbyniwyd ond sydd heb eu setlo eto yn amcangyfrif a chan ei bod yn cynnwys rhagfynegi taliadau yn y dyfodol, mae'r symiau terfynol sy'n cael eu talu ar gyfer yr hawliadau hyn yn ansicr. Y prif ansicrwydd yw:

- cyfran yr hawliadau heb eu talu a gaiff eu talu yn y pen draw;
- gwerth y taliadau sy'n cael eu gwneud; ac
- effaith unrhyw ddyfarniadau cyfreithiol.

Gall presenoldeb hawliadau mawr heb eu talu ychwanegu'n sylweddol at yr ansicrwydd hwn.

Mae'r Ddarpariaeth WCHH yn fwy ansicr yn gynhenid na'r Ddarpariaeth heb ei Setlo. Yn wahanol i'r Ddarpariaeth heb ei Setlo, sy'n seiliedig ar wybodaeth am hawliadau sydd eisoes yn bodoli, mae'r Ddarpariaeth WCHH yn cynnwys hawliadau posibl a allai gael eu gwneud o ganlyniad i wallau sydd eisoes wedi cael eu cyflwyno i'r gofrestr o ganlyniad i weithgarwch diweddaru bob dydd (naill ai trwy dwyll a ffugio neu wall gweinyddol). Y prif ansicrwydd yn y Ddarpariaeth WCHH yw:

- ni wyddys nifer y gwallau heb eu hadrodd sydd yn y gofrestr ar hyn o bryd;
- ar ba adeg yn y dyfodol y bydd y gwallau hyn yn cael eu darganfod a'r hawliadau'n cael eu gwneud; a
- beth fydd cost yr hawliadau cyfatebol.

Gall gymryd sawl blwyddyn i adrodd am hawliadau ac yna eu setlo.

Wrth amcangyfrif y Ddarpariaeth WCHH, mae'r actiwari yn rhagamcanu nifer ac amseriad adroddiadau hawliadau yn y dyfodol a maint cyfartalog hawliadau, gan ddefnyddio rhagdybiaethau am batrymau setlo hawliadau, effeithiau disgwyliedig unrhyw ddyfarniadau cyfreithiol y gwyddys amdanynt a chwyddiant hawliadau. Yna caiff y llifoedd arian parod amcanestynedig ar gyfer hawliadau yn y dyfodol eu disgowntio i werth presennol net ar y dyddiad cyfrifyddu gan ddefnyddio cyfraddau disgowntio rhagnodedig Trysorlys EF.

Mae'r rhagdybiaethau a ddefnyddir yn yr amcanestyniadau yn seiliedig ar ddadansoddiad o ddata hawliadau hanesyddol, lwfans ar gyfer tueddiadau diweddar ac ystyried effeithiau posibl ffactorau sylfaenol megis maint gweithgarwch Cofrestrfa Tir EF a nifer y teitlau cofrestredig. Darparwn fewnbwn i'r actiwarïaid ar y rhagdybiaethau hyn, yn seiliedig ar wybodaeth y tîm cyfreithiol sy'n ymdrin â'r hawliadau.

Ansicrwydd yn y darpariaethau – dadansoddi sensitifrwydd

Mae gwerthoedd Darpariaethau'r Gronfa Indemniad yn ddarostyngedig i werth setliad terfynol ansicr yn y dyfodol, ar gyfer hawliadau y gwyddys amdanynt a hawliadau sydd wedi codi ond heb eu hadrodd (WCHH). Gallai'r ansicrwydd yng ngwerth hawliadau heb eu setlo arwain at amrywiad yn y ddarpariaeth arfaethedig. Mae amrywiaeth o senarios wedi cael eu hystyried mewn perthynas â'r rhagdybiaethau ynghylch:

- cyfran yr hawliadau sy'n setlo am sero;
- maint yr hawliad ar gyfartaledd;
- cyfradd disgownt ragnodedig Trysorlys EF;
- nifer yr hawliadau a dderbynnir; a'r
- gyfradd chwyddiant.

Ystyriwyd y senarios hyn ar eu pennau eu hunain ac ar y cyd fel y dangosir yn y tabl dadansoddi sensitifrwydd isod.

Ar sail y gwaith dadansoddi hwn:

- mae'n rhesymol i ragweld y gallai gwerth rhwymedigaethau fod oddeutu £7.2m (Darpariaeth heb ei Setlo) neu £50.3m (Darpariaeth WCHH).
- mae'n bosibl mewn senarios ffafriol iawn y gallai gwerth rhwymedigaethau fod cyn lleied â £7.2m (Darpariaeth heb ei Setlo) a £20.4m (Darpariaeth WCHH).

Rydym hefyd wedi ystyried senarios niweidiol eithafol lle mae gwerth rhwymedigaethau yn gymaint â £10.5m (Darpariaeth heb ei Setlo) a £50.3m (Darpariaeth WCHH). Mae natur benagored tymor hir indemniad statudol yn golygu nad yw'r ffigurau hyn yn cynrychioli'r rhwymedigaeth fwyaf posibl. Fodd bynnag, credwn fod tebygolrwydd senarios fel hyn yn fach.

Gall graddfa'r ansicrwydd ar ddyddiadau cyfrifyddu yn y dyfodol fod yn wahanol i'r hyn a ddangosir yma. Gall hyn fod am nifer o resymau, er enghraifft, oherwydd bod proffil hawliadau wedi newid neu oherwydd bod y rhagolygon o ran tueddiadau hawliadau yn y dyfodol wedi newid.

Ar ddyddiadau cyfrifyddu yn y dyfodol, dylid disgwyl:

- y bydd y ddarpariaeth heb ei setlo yn amrywio yn dibynnu ar nifer yr hawliadau sy'n cael eu hadrodd y pryd hynny, yn enwedig hawliadau mawr;
- os bydd popeth arall yn gyfartal, bydd y Ddarpariaeth WCHH yn cynyddu dros amser oherwydd grymoedd chwyddiant; a
- bydd y Ddarpariaeth heb ei Setlo a'r Ddarpariaeth WCHH yn arbennig o sensitif i nifer a gwerth hawliadau twyll a ffugio oherwydd dyma'r categori o hawliadau mwyaf arwyddocaol yn ariannol.

Mae'r Ddarpariaeth Cronfa Indemniad o £43.8m yn amcangyfrif gorau. Yn ogystal, mae gwerthoedd Darpariaethau'r Gronfa Indemniad yn y dyfodol yn agored i ansicrwydd cynhenid.

Dadansoddiad sensitifrwydd

	2023-24		
	Uchafswm Darpariaeth heb ei Setlo £m	**Lleiafswm Darpariaeth heb ei Setlo £m**	**Canran symudiad %**
Darparwyd yn y cyfrifon hyn (gwerth rhagweladwy rhesymol – gweler Nodyn 14.2)	8.8	8.8	0%
Effaith senarios			
Cyfradd disgownt:			
1. Cynyddu cyfradd disgownt ragnodedig y Trysorlys gan 1.0% y flwyddyn		(0.6)	-7%
2. Gostwng cyfradd disgownt ragnodedig y Trysorlys gan 1.0% y flwyddyn	0.7		8%
Costau setlo			
3. Cynyddu costau setlo ar gyfer y flwyddyn ddatblygu gyntaf gan 5% ar gyfer hawliadau gwall	0.1		1%
4. Gostwng costau setlo ar gyfer y flwyddyn ddatblygu gyntaf gan 5% ar gyfer hawliadau gwall		(0.1)	-1%
5. Cynyddu costau setlo ar gyfer y flwyddyn ddatblygu gyntaf gan 5% ar gyfer hawliadau twyll	0.1		1%
6. Gostwng costau setlo ar gyfer y flwyddyn ddatblygu gyntaf gan 5% ar gyfer hawliadau twyll		(0.1)	-1%
Senarios ffafriol eithafol			
(1) + (4) + (6)		8.0	
Senarios niweidiol eithafol			
(2) + (3) + (5)	9.7		

	2023-24			
	Uchafswm Darpariaeth WCHH £m	**Lleiafswm Darpariaeth WCHH £m**	**Cynnydd canran symudiad %**	**Gostyngiad canran symudiad %**
Darparwyd yn y cyfrifon hyn (gwerth rhagweladwy rhesymol – gweler Nodyn 14.2)	35.0	35.0	0	0
Effaith senarios				
Senarios ffafriol ond rhagweladwy				
Cyfran hawliadau dim				
1. Newid y gyfran hawliadau dim ar gyfer hawliadau athreuliol gan +/- 5%	1.1	(1.1)	3%	-3%
2. Newid y gyfran hawliadau dim ar gyfer hawliadau mawr gan +/- 5%	0.7	(0.7)	2%	-2%
Cost gyfartalog yr hawliad				
3. Newid cost gyfartalog yr hawliad ar gyfer hawliadau gwall athreuliol gan +/- 10%	1.1	(1.1)	3%	-3%
4. Newid cost gyfartalog yr hawliad ar gyfer hawliadau gwall mawr gan +/- 10%	0.7	(0.7)	2%	-2%
5. Newid cost gyfartalog yr hawliad ar gyfer hawliadau twyll athreuliol gan +/- 10%	0.4	(0.4)	1%	-1%
6. Newid cost gyfartalog yr hawliad gan +/- 10% ar gyfer hawliadau twyll mawr	0.4	(0.4)	1%	-1%
Cyfradd disgownt				
7. Cynyddu cyfradd disgownt ragnodedig y Trysorlys gan 1.0% y flwyddyn		(2.5)		-7%
8. Gostwng cyfradd disgownt ragnodedig y Trysorlys gan 1.0% y flwyddyn	2.8		8%	
Y nifer amcanestynedig o hawliadau WCHH				
9. Cynyddu'r nifer amcanestynedig o hawliadau WCHH athreuliol gan 10%	1.8		5%	
10. Gostwng y nifer amcanestynedig o hawliadau WCHH athreuliol gan 10%		(1.8)		-5%
11. Cynyddu'r nifer rhagamcanol o hawliadau WCHH mawr gan 10%	1.1		3%	
12. Gostwng y nifer rhagamcanol o hawliadau WCHH mawr gan 10%		(1.1)		-3%
Chwyddiant hawliadau yn y dyfodol				
13. Cynyddu chwyddiant hawliadau tybiedig yn y dyfodol gan 1%	2.8		8%	
14. Gostwng chwyddiant hawliadau tybiedig yn y dyfodol gan 1%		(2.5)		-7%
Senarios ffafriol eithafol				
(1)+(2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(7)+(10)+(12)+(14)		23.1		
Senarios niweidiol eithafol				
(1)+(2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(8)+(9)+(11)+(13)	47.6			

15 Rhwymedigaethau digwyddiadol

Indemniad

Mae Deddf Cofrestru Tir 2002 yn rhoi atebolrwydd cyfreithiol ar Gofrestrfa Tir EF i indemnio ar gyfer colledion sy'n deillio o wallau neu hepgoriadau yn y gofrestr teitlau. Mae hyn yn cynnwys gwallau sy'n deillio o dwyll gan drydydd partïon. Fel yswiriwr statudol teitlau yng Nghymru a Lloegr, ni chyfyngir taliadau indemniad i gamgymeriadau a wnaed gan Gofrestrfa Tir EF. Mae Cofrestrfa Tir EF yn darparu ar gyfer yr hawliadau hyn o dan ei Chronfa Indemniad ar gyfer hawliadau y gwyddys amdanynt a hawliadau sydd wedi codi ond heb eu hadrodd (WCHH) (gweler Nodyn 14.2) yn seiliedig ar lwyddiant tebygol hawliadau.

Ar 31 Mawrth 2024, mae gwerth hawliadau indemniad sy'n aros i'w prosesu a wnaed i Gofrestrfa Tir EF i'w weld isod. Amcangyfrifir mai gwerth setlo'r hawliadau hyn sydd wedi eu cynnwys yn y ddarpariaeth Cronfa Indemniad yw £8.8m (gweler Nodyn 14.2) (2022-23: £12.2m).

Gwallau neu hepgoriadau	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Camgymeriadau	8,794	10,120
Twyll a ffugio	13,897	19,744
	22,691	**29,864**

16 Ymrwymiadau cyfalaf

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Gwariant cyfalaf	12,781	18,770
Wedi contractio ar ei gyfer ond heb ei ddarparu yn y cyfrifon hyn	**12,781**	**18,770**

Y rheswm am y gostyngiad i ddim yn y rhaglenni Gwasanaethau Corfforaethol a Gwasanaethau Mewnol yw oherwydd bod y rhaglenni hyn wedi dod i ben ac ymdrechion yn cael eu troi at y Rhaglen Awtomeiddio, gan arwain at y cynnydd yno. Mae ymrwymiadau cyfalaf o fewn Rhaglen Pridiannau Tir Lleol Cofrestrfa Tir EF yn parhau'n gyson â thueddiadau blynyddoedd blaenorol. Mae'r rhaglen hon yn rhan o Bortffolio Prosiectau Mawr y Llywodraeth, y mae Cofrestrfa Tir EF yn derbyn cyllid wedi ei glustnodi ar ei gyfer.

Mae'r datgeliad hwn yn adlewyrchu ymrwymiadau cyfalaf Cofrestrfa Tir EF lle llofnodwyd contractau cyn 31 Mawrth 2024, nad ydynt wedi eu hadlewyrchu mewn nodiadau eraill i'r cyfrifon hyn. Ceir rhagor o wybodaeth yn: Data Portffolio Prosiectau Mawr y Llywodraeth Cofrestrfa Tir EF, 2023 – GOV.UK (www.gov.uk).

Rhaglenni	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Pridiannau Tir Lleol	9,181	10,992
Gwasanaethau Mewnol	–	2,706
Rhaglen Awtomeiddio	3,600	894
Gwasanaethau Corfforaethol	–	4,179
	12,781	**18,771**

17 Datgeliadau partïon cysylltiedig

Yn unol ag IAS 24 *Datgeliadau Partïon Cysylltiedig*, fel y'i dehonglir gan FReM, mae'r wybodaeth ganlynol yn cael ei darparu am drafodion partïon cysylltiedig.

Yn ystod 2023-24, cafodd Cofrestrfa Tir EF nifer o drafodion perthnasol ag adrannau eraill o'r llywodraeth a chyrff llywodraeth ganolog eraill. Bu'r rhan fwyaf o'r trafodion hyn gyda'r Arolwg Ordnans, Llysoedd a Thribiwnlysoedd EF ac Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth.

Nid yw unrhyw Aelodau Bwrdd, neu aelodau o'r prif staff rheoli neu bartïon cysylltiedig eraill wedi ymgymryd ag unrhyw drafodion perthnasol â Chofrestrfa Tir EF yn ystod y flwyddyn.

Mae'r Adroddiad Tâl yn rhoi gwybodaeth am iawndal rheoli allweddol.

18 Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Yn unol â gofynion IAS 10 *Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd*, mae digwyddiadau ar ôl dyddiad y Datganiad o Sefyllfa Ariannol yn cael eu hystyried hyd at y dyddiad y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu hawdurdodi i'w cyhoeddi. Mae hyn yn cael ei ddehongli fel dyddiad tystysgrif ac adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Datganiad Ymddiriedolaeth Cofrestrfa Tir EF 2023-24

Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

O dan Ddeddf Adrannau'r Ganghellor ac Archwilio 1921, mae Trysorlys EF wedi cyfarwyddo Cofrestrfa Tir EF i baratoi, ar gyfer bob blwyddyn ariannol, Ddatganiad Ymddiriedolaeth ("y Datganiad") yn y ffurf ac ar y sail a nodir yn y Cyfarwyddyd Cyfrifon. Mae'r Datganiad i'w baratoi ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddo roi darlun gwir a theg o gyflwr busnes y ffïoedd a'r taliadau, a'r gwariant cysylltiedig a llifoedd arian parod ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon a'r datganiad ymddiriedolaeth, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth ac yn arbennig:

- dilyn y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddir gan Drysorlys EF, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a dilyn polisïau cyfrifyddu addas yn gyson;
- llunio barn a gwneud amcangyfrifon mewn modd rhesymol;
- datgan a yw safonau cyfrifyddu cymwys fel y'u nodwyd yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth wedi cael eu dilyn, a datgelu ac esbonio unrhyw wyriadau sylweddol yn y cyfrifon;
- paratoi'r cyfrifon ar sail busnes gweithredol; a
- chadarnhau bod yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon fel cyfanwaith yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy a chymryd cyfrifoldeb personol am yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon a'r barnau sy'n ofynnol er mwyn penderfynu ei fod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Mae'r Ysgrifennydd Parhaol yn Nhrysorlys EF wedi penodi Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir Cofrestrfa Tir EF yn Swyddog Cyfrifyddu Cofrestrfa Tir EF. Mae cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb am briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn atebol amdano, am gadw cofnodion priodol a gwarchod asedau Cofrestrfa Tir EF, i'w gweld yn Rheoli Arian Cyhoeddus a gyhoeddir gan Drysorlys EF.

Fel y Swyddog Cyfrifyddu, rwyf wedi cymryd yr holl gamau y dylwn fod wedi eu cymryd i sicrhau fy mod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a sefydlu bod archwilwyr Cofrestrfa Tir EF yn ymwybodol o'r wybodaeth honno. Hyd y gwn i, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw'r archwilwyr yn ymwybodol ohoni.

Datganiad Llywodraethu

Fel y Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer Cofrestrfa Tir EF rwy'n gyfrifol am gynnal strwythurau llywodraethu corfforaethol sy'n cefnogi'r gwaith o gyflawni nodau, amcanion a thargedau Cofrestrfa Tir EF, gan ddiogelu cronfeydd cyhoeddus ac asedau Cofrestrfa Tir EF.

Mae Cofrestrfa Tir EF yn gweithredu ac yn dilyn egwyddorion llywodraethu da yn unol â chyfarwyddyd Trysorlys EF. Mae'r Datganiad Llywodraethu, sy'n cwmpasu pob agwedd ar Gofrestrfa Tir EF, gan gynnwys y rhai a adroddir yma yn y Datganiad Ymddiriedolaeth hwn, wedi ei ddarparu yn yr adroddiad Atebolrwydd (tudalennau 49 i 61).

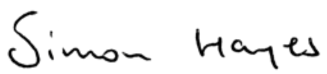

Simon Hayes
Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
30 Awst 2024

Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i Dŷ'r Cyffredin

Barn ar y datganiadau ariannol

Ardystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Datganiad Ymddiriedolaeth Cofrestrfa Tir EF am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 o dan Ddeddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921.

Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys:

- Datganiad o Sefyllfa Ariannol Cofrestrfa Tir EF fel ar 31 Mawrth 2024;
- Datganiad o Refeniw, Datganiad o Incwm a Gwariant Arall, a Datganiad o Lifoedd Arian Parod Cofrestrfa Tir EF ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a'r
- nodiadau cysylltiedig gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r datganiadau ariannol yw'r gyfraith berthnasol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o gyflwr busnes Cofrestrfa Tir EF ar 31 Mawrth 2024 a'i refeniw net ar gyfer y gronfa gyfunol am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921 a chyfarwyddiadau Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan y Ddeddf honno.

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob agwedd berthnasol, mae'r incwm a'r gwariant a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd, ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Sail ar gyfer barn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU), y gyfraith sy'n gymwys a Nodyn Ymarfer 10 *Archwilio Datganiadau Ariannol a Rheoleidd-dra Cyrff Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig* (2022). Mae fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny yn cael eu disgrifio ymhellach yn yr adran cyfrifoldebau'r Archwilydd ar gyfer archwilio datganiadau ariannol yn fy adroddiad.

Mae'r safonau hynny'n ei gwneud hi'n ofynnol imi a'm staff gydymffurfio â *Safon Foesegol Ddiwygiedig 2019* y Cyngor Adrodd Ariannol. Rwyf yn annibynnol ar Gofrestrfa Tir EF yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU. Mae fy staff a minnau wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn.

Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gefais yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau mewn perthynas â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod defnydd Cofrestrfa Tir EF o'r sail cyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith rwyf wedi ei wneud, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd sylweddol yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, daflu amheuaeth arwyddocaol ar allu Cofrestrfa Tir EF i barhau fel busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r dyddiad y mae'r datganiadau ariannol wedi eu hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu mewn perthynas â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol y dystysgrif hon.

Mabwysiadir sail cyfrifyddu busnes gweithredol ar gyfer Cofrestrfa Tir EF wrth ystyried y gofynion a nodir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth Trysorlys EF, sy'n ei gwneud yn ofynnol i endidau fabwysiadu sail cyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol lle y rhagwelir y bydd y gwasanaethau a ddarparant yn parhau yn y dyfodol.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys gwybodaeth sydd wedi ei chynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol ond nid yw'n cynnwys y datganiadau ariannol a thystysgrif ac adroddiad fy archwilydd. Mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am y wybodaeth arall.

Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, heblaw i'r graddau a ddatgenir yn benodol fel arall yn fy nhystysgrif, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arnynt.

Fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall a, thrwy wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn sylweddol anghyson â'r datganiadau ariannol neu fy ngwybodaeth a gafwyd trwy gynnal yr archwiliad, neu'n ymddangos fel arall fel petai wedi ei cham-ddatgan yn sylweddol.

Os byddaf yn nodi anghysondebau sylweddol o'r fath neu gamddatganiadau sylweddol ymddangosiadol, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn gamddatganiad sylweddol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os wyf yn dod i'r casgliad, ar sail y gwaith rwyf wedi ei wneud, fod camddatganiad sylweddol o'r wybodaeth arall honno, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd yn y cyswllt hwn.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r Adroddiad Tâl a Staffio sydd i'w harchwilio wedi cael ei pharatoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921.

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod yr archwiliad:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921;
- mae'r wybodaeth a roddir yn yr Adroddiadau Perfformiad ac Atebolrwydd am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn cyfateb â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r gofynion cyfreithiol cymwys.

Materion yr adroddaf arnynt trwy eithriad

Yn sgil y wybodaeth a'r ddealltwriaeth o Gofrestrfa Tir EF a'i hamgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiadau Perfformiad ac Atebolrwydd.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd arno ynghylch y materion canlynol rwyf yn eu hadrodd ichi os, yn fy marn i:

- nid yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi cael eu cadw gan Gofrestrfa Tir EF neu nid yw manylion digonol ar gyfer fy archwiliad wedi cael eu derbyn gan ganghennau y mae fy staff heb ymweld â nhw; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol a'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio yn cytuno â'r cofnodion a manylion cyfrifyddu; neu
- nid yw datgeliadau o dâl penodol a nodir gan Lawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth Trysorlys EF wedi eu gwneud neu nid yw rhannau o'r Adroddiad Tâl a Staff sydd i'w harchwilio yn cyd-fynd â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â chanllawiau Trysorlys EF.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am y canlynol:

- cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir;
- darparu mynediad i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i'r holl wybodaeth y mae rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol megis cofnodion, dogfennaeth a materion eraill;
- rhoi gwybodaeth ychwanegol ac esboniadau i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol y mae eu hangen ar gyfer ei archwiliad;
- darparu mynediad anghyfyngedig i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i bersonau o fewn Cofrestrfa Tir EF y mae'r archwilydd yn penderfynu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt;
- sicrhau bod rheolaethau mewnol o'r fath yn eu lle fel y penderfynir eu bod yn angenrheidiol er mwyn gallu paratoi datganiad ariannol sydd heb gynnwys unrhyw gamddatganiad sylweddol, p'un ai oherwydd twyll neu wall;
- sicrhau bod y datganiadau ariannol yn rhoi darlun gwir a theg ac wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921; a
- sicrhau bod yr adroddiad blynyddol, sy'n cynnwys yr Adroddiad Tâl a Staff, wedi cael ei baratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a wnaed o dan Ddeddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921; ac
- asesu gallu Cofrestrfa Tir EF i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu, fel y bo'n gymwys, faterion yn ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y Swyddog Cyfrifyddu yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Gofrestrfa Tir EF yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad sylweddol, p'un ai oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi tystysgrif sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gwblheir yn unol â'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) bob amser yn canfod camddatganiad sylweddol pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu wall ac ystyrir eu bod yn sylweddol os yw'n rhesymol i ddisgwyl y gallant ddylanwadu, yn unigol neu ar y cyd, ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wnaed ar sail y datganiadau ariannol hyn.

I ba raddau yr ystyriwyd bod yr archwiliad yn gallu canfod peidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau gan gynnwys twyll

Rwy'n llunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau sylweddol mewn perthynas â pheidio â chydymffurfio â deddfau a rheoliadau, gan gynnwys twyll. Manylir isod i ba raddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod peidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll.

Nodi ac asesu risgiau posibl yn ymwneud â pheidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll

Wrth nodi ac asesu risgiau o gamddatganiad sylweddol mewn perthynas â pheidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll, rwyf wedi:

- ystyried natur y sector, yr amgylchedd rheoli a pherfformiad gweithredol gan gynnwys dyluniad polisïau cyfrifyddu Cofrestrfa Tir EF.
- holi rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol Cofrestrfa Tir EF a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Cofrestrfa Tir EF ar:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau;
  - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll; a
  - rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â deddfau a rheoliadau gan gynnwys rheolaethau Cofrestrfa Tir EF sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth Cofrestrfa Tir EF â Deddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921 a Rheoli Arian Cyhoeddus;
- holi rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol Cofrestrfa Tir EF a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu:
  - a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau;
  - a oeddent yn gwybod am unrhyw dwyll gwirioneddol, amheus neu honedig,
- a oeddent wedi trafod gyda'r tîm ymgysylltu ynghylch sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll.

O ganlyniad i'r gweithdrefnau hyn, ystyriais y cyfleoedd a'r cymhellion a all fodoli o fewn Cofrestrfa Tir EF ar gyfer twyll a nodais y potensial mwyaf ar gyfer twyll yn y meysydd canlynol: cydnabod refeniw, postio cyfnodolion anarferol, trafodion cymhleth a thuedd mewn amcangyfrifon rheoli. Yn debyg i bob archwiliad o dan Safonau Archwilio Ariannol (DU), mae'n ofynnol imi gyflawni gweithdrefnau penodol i ymateb i'r risg o ddiystyru gan reolwyr.

Cefais ddealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cofrestrfa Tir EF a fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae Cofrestrfa Tir EF yn gweithredu yn unol â nhw. Canolbwyntiais ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny sy'n cael effaith uniongyrchol ar symiau a datgeliadau sylweddol yn y datganiadau ariannol neu sy'n cael effaith sylfaenol ar weithrediadau Cofrestrfa Tir EF. Roedd y cyfreithiau a'r rheoliadau allweddol a ystyriwyd gennyf yn y cyd-destun hwn yn cynnwys Deddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921, Rheoli Arian Cyhoeddus, Deddf Cofrestru Tir 2002, Rheolau Cofrestru Tir 2003, Deddf Credydau Amaethyddol 1928 a Deddf Pridiannau Tir 1972 ac unrhyw gyfraith cyflogaeth, pensiynau a deddfwriaeth treth berthnasol.

Ymateb archwilio i'r risg a nodwyd
Er mwyn ymateb i'r risgiau a nodwyd sy'n deillio o'r gweithdrefnau uchod:

- adolygais ddatgeliadau'r datganiadau ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfiaeth â darpariaethau'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a ddisgrifir uchod fel rhai sy'n cael effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol;
- holais reolwyr, y Pwyllgor Archwilio a Risg a'r cwnsler cyfreithiol mewnol ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- adolygais gofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Bwrdd ac adroddiadau mewnol ac archwilio;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy reolwyr yn diystyru rheolaethau, profais briodoldeb cofnodion cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesais a yw'r barnau am yr amcangyfrifon yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthusais resymeg busnes unrhyw drafodion arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Hefyd, cyfathrebais ddeddfau a rheoliadau perthnasol a risgiau twyll posib i holl aelodau'r tîm ymgysylltu a pharhau'n effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â deddfau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae disgrifiad pellach o'm cyfrifoldebau ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol i'w weld ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn: www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o'm tystysgrif.

Cyfrifoldebau eraill yr archwilydd
Mae'n ofynnol imi gael tystiolaeth ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi cael eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd a bod y trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sydd â chyfrifoldeb llywodraethu am, ymysg pethau eraill, cwmpas ac amseru arfaethedig yr archwiliad a chasgliadau arwyddocaol yr archwiliad, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol yn y rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes unrhyw sylwadau gennyf i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Gareth Davies **11 Medi 2024**
Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157-197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain
SW1W 9SP

Datganiadau ariannol y Datganiad Ymddiriedolaeth

Datganiad o Refeniw, Incwm a Gwariant Arall ar 31 Mawrth 2024

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Refeniw Ffïoedd a Thaliadau			
Cofrestru teitl	2.1	312,726	343,484
Pridiannau Tir a Chredydau Amaethyddol	2.1	5,483	6,482
Pridiannau Tir Lleol	2.1	1,064	789
Cyfanswm Refeniw Ffïoedd a Thaliadau		**319,273**	**350,755**
Incwm masnachol			
Incwm o weithgareddau masnachol	2.1	3,972	4,007
Cyfanswm Incwm Masnachol		**3,972**	**4,007**
Cyfanswm refeniw ac incwm arall		**323,245**	**354,762**
Gwariant			
Costau casglu	2.2	(263)	(188)
Dyledion eraill wedi eu dileu	3.3	14	(43)
Dyledion drwg wedi eu dileu	3.3	(2)	(2)
Cyfanswm gwariant		**(251)**	**(233)**
Refeniw net ar gyfer y Gronfa Gyfunol	5	**322,994**	**354,529**

Ni chafodd unrhyw enillion na cholledion cydnabyddedig eu cyfrif amdanynt y tu allan i'r Datganiad o Refeniw, Incwm a Gwariant Arall uchod.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 113 i 115 yn ffurfio rhan o'r datganiad hwn.

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2024

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Symiau derbyniadwy sy'n ddyledus o fewn blwyddyn			
Asedau cyfredol			
Symiau derbyniadwy eraill	3.1	2,049	926
Arian parod ac arian parod cyfatebol		176,446	178,246
Cyfanswm asedau cyfredol		**178,495**	**179,172**
Rhwymedigaethau cyfredol			
Symiau taladwy	4.1	–	–
Refeniw gohiriedig	4.1	174,830	172,126
Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol		174,830	172,126
Asedau cyfredol net		**3,665**	**7,046**
Cyfanswm asedau net		**3,665**	**7,046**
Cynrychiolwyd gan:			
Balans ar y Cyfrif Cronfa Gyfunol	5	**3,665**	**7,046**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 113 i 115 yn ffurfio rhan o'r datganiad hwn.

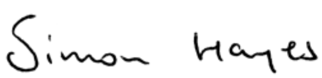

Simon Hayes
Prif Weithredwr a Phrif Gofrestrydd Tir
30 Awst 2024

Datganiad o lifoedd arian parod am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024

	Nodiadau	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Llif arian parod net o weithgareddau gweithredu	A	324,575	380,400
Arian parod a dalwyd i'r Gronfa Gyfunol	5	(326,375)	(355,063)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn arian parod yn y cyfnod hwn		**(1,800)**	**25,337**
Nodiadau i'r Datganiad Llif Arian			
A: Cysoni'r llif arian parod net i'r symudiad mewn cronfeydd net			
Refeniw net ar gyfer y Gronfa Gyfunol	DWNC	322,994	354,529
(Cynnydd)/gostyngiad mewn symiau derbyniadwy	3.1	(1,123)	2,147
Cynnydd/(gostyngiad) mewn rhwymedigaethau	4.1	2,704	23,724
Llif arian parod net o weithgareddau gweithredu		**324,575**	**380,400**
B: Dadansoddiad o newidiadau mewn cronfeydd net			
Cynnydd(gostyngiad) mewn arian parod yn y cyfnod hwn		(1,800)	25,337
Cronfeydd net ar 1 Ebrill (Arian Parod Net yn y Banc)		178,246	152,909
Cronfeydd net ar 31 Mawrth (Balans Wrth Gau)		**176,446**	**178,246**
Roedd y balansau canlynol ar 31 Mawrth yn cael eu cadw yn:			
Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth		176,446	178,246
Balans ar 31 Mawrth		**176,446**	**178,246**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 113 i 115 yn ffurfio rhan o'r datganiad hwn.

Nodiadau i'r Datganiad Ymddiriedolaeth

1. Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu

1.1 Sail cyfrifyddu

Paratoir y Datganiad Ymddiriedolaeth yn unol â:

- Llawlyfr Adrodd Ariannol 2023-24 (FReM) a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF, yn arbennig Pennod 11.3 sy'n delio â refeniw'r Gronfa Gyfunol a Datganiadau Ymddiriedolaeth. Mae'r polisïau cyfrifyddu sydd wedi eu cynnwys o fewn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) fel y'u dehonglir ar gyfer y sector cyhoeddus; a'r
- cyfarwyddyd cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF o dan adran 2 (3) o Ddeddf Adran y Trysorlys a'r Adran Archwilio 1921.

Disgrifir y polisïau cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad Ymddiriedolaeth isod. Defnyddiwyd y polisïau cyfrifyddu yn gyson wrth ddelio ag eitemau yr ystyrir eu bod yn berthnasol i'r cyfrifon.

Yr incwm a'r gwariant cysylltiedig a gynhwysir yn y datganiadau hyn yw'r llifoedd arian hynny y mae Cofrestrfa Tir EF yn eu trin ar ran y Gronfa Gyfunol a lle mae'n gweithredu fel asiant yn hytrach na phrif adran.

Mae'r wybodaeth ariannol sydd wedi ei chynnwys yn y datganiadau hyn ac yn y nodiadau wedi ei thalgrynnu i'r £'000 agosaf.

1.2 Newidiadau mewn polisi cyfrifyddu a datgeliadau

Ni fu unrhyw newidiadau mewn polisïau cyfrifyddu ar gyfer y cyfnod adrodd. Safonau, diwygiadau a dehongliadau newydd wedi eu cyhoeddi ond heb fod yn weithredol ar gyfer y flwyddyn ariannol yn dechrau 1 Ebrill 2023 a heb eu mabwysiadu'n gynnar:

- bydd IFRS 17 *Contractau Yswiriant* yn weithredol o 1 Ionawr 2025 ar gyfer sefydliadau sector cyhoeddus. Rhagwelir na chaiff y safon adrodd hon unrhyw effaith gyfrifyddu ar Gofrestrfa Tir EF oherwydd ni ddelir unrhyw gontractau yswiriant o'r fath.

1.3 Confensiwn cyfrifyddu

Paratowyd y Datganiad Ymddiriedolaeth o dan y confensiwn cost hanesyddol. Mae paratoi'r cyfrifon yn unol ag IFRS yn ei gwneud hi'n ofynnol i ddefnyddio rhai amcangyfrifon cyfrifyddu hanfodol (gweler Nodyn 1.6). Mae hefyd yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r rheolwyr arfer eu barn yn y broses o gymhwyso'r polisïau cyfrifyddu.

1.4 Cydnabod refeniw

Mae ffïoedd a thaliadau yn cael eu mesur yn ôl gwerth teg y symiau a dderbynnir ac yn unol ag IFRS 15. Mae ffïoedd a thaliadau yn deillio o Orchymyn Ffi Cofrestru Tir 2021 (https://www.legislation.gov.uk/uksi/2021/1226/pdfs/uksi_20211226_en.pdf). Mae'r rhain wedi eu cynnwys o fewn datganiadau ariannol y flwyddyn ariannol pan gafodd y gwasanaeth ei ddarparu. Cydnabyddir incwm yn glir o unrhyw ad-daliadau ar gyfer trafodion sydd heb eu cwblhau, neu ar drafodion lle mae gwybodaeth wallus yn cael ei rhoi gan gwsmeriaid.

Mae incwm cofrestru teitl a Phridiannau Tir a Chredydau Amaethyddol yn cael ei gydnabod pan dderbynnir cais a gwblhawyd. Os nad yw cais wedi ei gwblhau, mae'r swm a dderbynnir yn cael ei drin fel ffi ymlaen llaw, waeth beth fo'r math o gais. Mae pob math o gais yn cael ei gyfrif amdano yn gyson. Mae'r symiau tâl cysylltiedig a dderbynnir am wasanaethau sydd heb eu darparu yn y flwyddyn ariannol yr adroddir arni yn cael eu cofnodi wedi hynny fel rhwymedigaethau contract a'u datgelu o fewn rhwymedigaethau cyfredol.

Cydnabyddir incwm ar ôl i'r ymrwymiad perfformiad contract o dan IFRS 15 *Refeniw o Gontractau gyda Chwsmeriaid* gael ei fodloni, hynny yw, ar ôl i'r gofrestr gael ei diweddaru'n llawn ar ôl derbyn cais.

1.5 Symiau derbyniadwy

Dangosir symiau derbyniadwy yn glir o amhariadau yn unol â gofynion IFRS 9 *Offerynnau Ariannol*. Mae symiau derbyniadwy yn cael eu dad-gydnabod pan fydd yr hawliau i dderbyn llifoedd arian o'r asedau wedi dod i ben.

1.6 Barnau ac amcangyfrifon cyfrifyddu hanfodol

Mae amcangyfrifon a barnau yn cael eu gwerthuso'n barhaus ac yn seiliedig ar brofiad hanesyddol a ffactorau eraill, gan gynnwys disgwyliadau digwyddiadau yn y dyfodol y credir eu bod yn rhesymol o dan yr amgylchiadau. Wrth baratoi'r Datganiad Ymddiriedolaeth, mae Cofrestrfa Tir EF yn gwneud amcangyfrifon a thybiaethau ynghylch y dyfodol. Mae'r maes barn mwyaf arwyddocaol wrth baratoi'r Datganiad Ymddiriedolaeth hwn yn ymwneud â chydnabod refeniw a chyfrifo'r balans refeniw gohiriedig. Mae manylion pellach am gydnabod refeniw wedi ei chynnwys yn Nodyn 1.4.

1.7 Amhariad ar golledion dyled a chredyd

Dangosir symiau derbyniadwy yn glir o amhariadau yn unol â gofynion FReM ac IFRS 9 *Offerynnau ariannol: datgeliadau*. Mae gwerth teg symiau derbyniadwy yn cael ei bennu trwy wneud amhariad i leihau gwerth sy'n cario symiau derbyniadwy trwy wneud amhariad i leihau gwerth sy'n cario symiau derbyniwyd i'r llif amcangyfrifedig o ad-daliadau yn y dyfodol.

Nid yw Cofrestrfa Tir EF yn agored i risg credyd o dan *Offerynnau Ariannol* IFRS 7.

1.8 Incwm Derbyniadau Ychwanegol y Cronfa Gyfunol Amrywiol

Yn unol â Rheoli Arian Cyhoeddus, mae gan Drysorlys EF bwerau i gyfarwyddo y gall incwm sydd wedi ei gynnwys mewn Amcangyfrif adrannol ac a gymeradwywyd gan y Senedd gael ei gadw a'i ddefnyddio gan yr adran. Gwneir hyn trwy gymhwyso'r incwm hwn yn erbyn costau penodol (adnoddau neu gyfalaf) yn yr Amcangyfrif hwnnw. Pan fydd Cofrestrfa Tir EF yn derbyn incwm y tu allan i'r awdurdod hwnnw, rhaid ildio'r arian parod i'r Gronfa Gyfunol.

2. Datganiad o Refeniw, Nodiadau Incwm a Gwariant Arall

2.1 Refeniw ac incwm arall

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Ffïoedd a thaliadau		
Cofrestru teitl	312,726	343,484
Pridiannau Tir a Chredydau Amaethyddol	5,483	6,482
Pridiannau Tir Lleol	1,064	789
Cyfanswm ffïoedd a thaliadau	**319,273**	**350,755**
Incwm masnachol		
Incwm o weithgareddau masnachol	3,972	4,007
Cyfanswm Incwm Masnachol	**3,972**	**4,007**
Cyfanswm Refeniw ac Incwm Arall	**323,245**	**354,762**

2.2 Gwariant

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Costau casglu	(263)	(188)
Cyfanswm Gwariant	**(263)**	**(188)**

3. Symiau derbyniadwy

3.1 Symiau derbyniadwy cyfredol

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Symiau derbyniadwy	2,056	932
Darpariaeth ar gyfer dyled amheus	(7)	(6)
Symiau derbyniadwy cyn amhariad	**2,049**	**926**
llai amhariadau amcangyfrifedig	–	–
Cyfanswm y symiau derbyniadwy ar 31 Mawrth	**2,049**	**926**

Mae symiau derbyniadwy yn cynrychioli'r swm sy'n ddyledus gan drethdalwyr a busnesau lle mae anfonebau neu alwadau eraill am daliad wedi eu cyhoeddi ond heb eu talu ar 31 Mawrth 2024. Caiff dyledion eu dileu dim ond pan fydd dyledwr yn cael ei ddiddymu, yn fethdalwr neu yn nwylo'r diddymwr a bernir nad oes modd adennill y ddyled trwy unrhyw fodd pellach.

Mae derbyniadau cais unigol yn cael eu prosesu dim ond pan fydd y ffi berthnasol wedi cael ei chyfrif amdani. Mae'r cyfanswm i'w gasglu yn cael ei ledaenu dros nifer uchel o gwsmeriaid gwahanol gyda ffïoedd gwerth isel cysylltiedig. Yn unol â hynny, mae'r tebygolrwydd o beidio â chasglu ffïoedd a bod yn agored i risg credyd wedi cael ei bennu'n anarwyddocaol o ran risg cyffredinol.

3.2 Symiau derbyniadwy anghyfredol

Nid yw unrhyw symiau'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn.

3.3 Colledion credyd

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Dyledion eraill wedi eu dileu		14	(43)
Dyled ddrwg wedi ei dileu		(2)	(2)
Cyfanswm		**12**	**(45)**

4. Symiau taladwy a refeniw gohiriedig

4.1 Symiau taladwy cyfredol

	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Symiau taladwy	–	–
Refeniw gohiriedig	174,830	172,126
Cyfanswm symiau taladwy a refeniw gohiriedig ar 31 Mawrth	**174,830**	**172,126**

Symiau taladwy yw'r symiau a sefydlwyd fel rhai sy'n ddyledus ar ddyddiad y fantolen, ond lle gwneir taliad wedi hynny. Mae refeniw gohiriedig yn cynnwys incwm ar gyfer ffïoedd a dalwyd yn y flwyddyn gyfredol sy'n ymwneud â chyfnodau ariannol yn y dyfodol.

4.2 Symiau taladwy anghyfredol

Nid yw unrhyw symiau'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn.

5. Balans ar y Cyfrif Cronfa Gyfunol

	Nodyn	2023-24 £'000	2022-23 £'000
Balans ar y Gronfa Gyfunol ar 1 Ebrill		**7,046**	**7,580**
Refeniw net ar gyfer y Gronfa Gyfunol	DWNC	322,994	354,529
Llai'r swm a dalwyd i'r Gronfa Gyfunol		(326,375)	(355,063)
Balans ar y Cyfrif Cronfa Gyfunol ar 31 Mawrth		**3,665**	**7,046**

6. Datgeliadau partïon cysylltiedig

Yn unol ag IAS 24 *Datgeliadau Partïon Cysylltiedig*, fel y'i dehonglir gan FReM, mae'r wybodaeth ganlynol yn cael ei darparu am drafodion partïon cysylltiedig.

Nid yw unrhyw Aelodau Bwrdd, neu aelodau o'r prif staff rheoli neu bartïon cysylltiedig eraill wedi ymgymryd ag unrhyw drafodion perthnasol â Chofrestrfa Tir EF yn ystod y flwyddyn.

Mae'r adroddiad Tâl yn darparu gwybodaeth am ddigolledu rheolaeth allweddol.

7. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Yn unol â gofynion IAS 10 *Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd*, mae digwyddiadau ar ôl diwedd y flwyddyn yn cael eu hystyried hyd at y dyddiad y mae'r cyfrifon yn cael eu hawdurdodi i'w cyhoeddi. Mae hyn yn cael ei ddehongli fel dyddiad Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol. Nid yw'r cyfrifon yn adlewyrchu digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn. Nid yw'r atodiadau yn destun archwiliad ariannol.

Nid yw'r atodiadau yn destun archwiliad.

Atodiad A

Maint o waith a llwythi gwaith 2023-24 a 2022-23

Ceisiadau a dderbyniwyd yn ôl math a dull derbyn

	2023-24			2022-23		
	Cyfanswm ceisiadau/ cynhyrchion a dderbyniwyd	**Ceisiadau/ cynhyrchion a dderbyniwyd trwy wasanaethau ar-lein**	**% y ceisiadau/ cynhyrchion a dderbyniwyd trwy wasanaethau ar-lein**	**Cyfanswm ceisiadau/ cynhyrchion a dderbyniwyd**	**Ceisiadau/ cynhyrchion a dderbyniwyd trwy wasanaethau ar-lein**	**% y ceisiadau/ cynhyrchion a dderbyniwyd trwy wasanaethau ar-lein**
Diweddariadau cofrestr swmpus (DCS)	169,527	0	0	144,339	–	–
Cyfanswm ceisiadau ac eithrio DCS	56,425,339	55,671,267	98.66	46,390,051	45,151,603	97.33
Cyfanswm ceisiadau/ cynhyrchion	**56,594,866**	**55,671,267**	**98.37**	**46,534,390**	**45,151,603**	**97.03**
Ceisiadau safonol ac eithrio DCS	4,257,706	3,833,474	90.04	4,939,983	4,569,453	92.50
Gwasanaethau Gwybodaeth Warantedig	21,171,291	21,060,582	99.48	21,778,124	21,678,124	99.54
Gwasanaethau ymholiadau gwybodaeth	30,996,342	30,777,211	99.29	19,671,944	18,904,026	96.10
Cyfanswm	**56,425,339**	**55,671,267**	**98.66**	**46,390,051**	**45,151,603**	**97.33**
Ceisiadau safonol ac eithrio DCS						
Cofrestriadau cyntaf	70,138	0	0	74,615	0	0.00
Cofrestru prydlesi newydd	174,274	165,141	94.76	189,431	184,097	97.18
Trosglwyddiadau o ran o dir cofrestredig	174,293	162,284	93.11	209,867	198,386	94.53
Diweddaru cofrestr unigol	3,839,001	3,506,049	91.33	4,466,070	4,186,970	93.75
Cyfanswm	**4,257,706**	**3,833,474**	**90.04**	**4,939,983**	**4,569,453**	**92.50**
Gwasanaethau Gwybodaeth Warantedig						
Copïau swyddogol[1]	18,210,532	18,112,251	99.46	18,184,784	18,096,852	99.52
Chwiliadau swyddogol	2,269,544	2,268,695	99.96	2,823,218	2,821,850	99.95
Chwiliadau swyddogol o'r map mynegai[1]	691,215	679,636	98.32	770,122	759,422	98.61
Cyfanswm	**21,171,291**	**21,060,582**	**99.48**	**21,778,124**	**21,678,124**	**99.54**
Gwasanaethau ymholiadau gwybodaeth						
Gweld cofrestr	5,573,334	5,573,334	100	5,596,955	5,596,955	100.00
Gweld cynllun teitl	1,067,921	1,067,921	100	1,064,521	1,064,521	100.00
Gweld dogfen	35,768	35,768	100	40,330	40,330	100.00
Gohebiaeth	161,264	151,170	93.74	163,059	109,281	67.02
Ymholiadau ffôn	209,037	–	–	714,140	–	–
Lawrlwythiadau MapSearch	1,130,523	1,130,523	100	1,085,470	1,085,470	100.00
Chwilio am wybodaeth am dir ac eiddo	17,576,354	17,576,354	100	11,007,469	11,007,469	100.00
Gweld teitl	5,242,141	5,242,141	100			
Cyfanswm	**30,996,342**	**30,777,211**	**99.29**	**19,671,944**	**18,904,026**	**96.10**

Mae'r tabl gyferbyn yn amlinellu ein gweithgareddau trafodaethol am y flwyddyn, ynghyd â chymarebau ar gyfer y flwyddyn flaenorol. Yn y flwyddyn ariannol hon cwblhawyd mwy na 56 miliwn o geisiadau, gan fodloni gofynion Deddf Cofrestru Tir 2002. Mae'r rhain yn ffurfio craidd ein gweithgareddau a'r refeniw sy'n gysylltiedig â nhw. Mae'r tabl hefyd yn cynnwys manylion ein cynnydd tuag at ddarparu gwasanaeth electronig, mewn perthynas â'r gwahanol fathau o geisiadau a dderbyniwn. Ac eithrio diweddariadau cofrestr swmpus, cyfran y ceisiadau a dderbyniwyd yn electronig oedd mwy na 97%.

Mae diweddariadau cofrestr swmpus yn grwpiau o geisiadau sy'n cael eu cyflwyno i Gofrestrfa Tir EF ac sy'n effeithio ar nifer fawr o deitlau cofrestredig, megis banc yn newid y cyfeiriad ar gyfer gohebu ar bob un o'i bridiannau cofrestredig. Mae lefelau derbyn ceisiadau o'r fath yn gyfnewidiol eu natur ac felly cânt eu nodi ar wahân i fathau eraill o geisiadau er mwyn osgoi ystumio'r data.

Sylwer: Gall cais am gopi swyddogol arwain at ddarparu mwy nag un gofrestr a/neu gynllun teitl.

Gall cais am chwiliad o'r map mynegai arwain at ddatgelu mwy nag un rhif teitl. Am y rheswm hwn mae nifer y cofrestri/cynlluniau teitl neu nifer y rhifau teitl a ddatgelir yn cael ei ddefnyddio fel metrig yn hytrach na nifer y ceisiadau eu hunain. Gelwir y rhain yn gynhyrchion.

Atodiad B

Maint o waith a llwythi gwaith Pridiannau Tir a Chredydau Amaethyddol 2023-24 a 2022-23

Yr Adran Pridiannau Tir

Mae'r Adran Pridiannau Tir yn gweithredu o dan awdurdod Deddf Pridiannau Tir 1972.

Mae'r adran yn cadw cofrestri o Bridiannau Tir, achosion arfaethedig, gwritiau a gorchmynion sy'n effeithio ar dir a llyffetheiriau eraill sydd wedi eu cofrestru yn erbyn enwau perchnogion eiddo sydd heb eu cofrestru o dan y Deddfau Cofrestru Tir. Mae'r adran hefyd yn cynnal y Mynegai Enwau Perchnogion. Gellir chwilio'r mynegai hwn dim ond os oes gennych yr awdurdod priodol ac fe'i defnyddir i bennu a yw unrhyw asedau eiddo yn cael eu dal yn erbyn unigolion neu gwmnïau.

Mae rhai elfennau o gyfrifon cwsmeriaid hefyd yn cael eu rheoli yn yr Adran Pridiannau Tir.

Math o gais	Nifer y ceisiadau neu enwau yn 2023-24	Ailddatganwyd: Nifer y ceisiadau neu enwau yn 2022-23
Cofrestriadau newydd, cywiriadau ac adnewyddiadau	11,850	9,887
Dileadau	3,073	4,341
Chwiliadau swyddogol		
- Chwiliadau llawn	100,813	111,069
- Chwiliadau cyfyngedig i ansolfedd	1,440,933	1,694,378
Copïau swyddfa	20,474	19,524
Cyfanswm	**1,577,143**	**1,839,199**

Yr Adran Credydau Amaethyddol

Mae'r Adran Credydau Amaethyddol yn gyfrifol am gadw cofrestr o fenthyciadau tymor byr gan fanciau o dan Ran II o Ddeddf Credydau Amaethyddol 1928. Gwarentir y pridiannau hyn ar stoc ffermio ac asedau amaethyddol eraill y ffermwr.

Math o gais	2023-24	2022-23
Cofrestriadau newydd	820	774
Dileadau a chywiriadau	1,041	759
Chwiliadau	2,714	2,708
Cyfanswm	**4,575**	**4,241**

Atodiad C

Data hanesyddol cynaliadwyedd

Data carbon (tunelli)

Allyriadau nwyon tŷ gwydr	2023-24	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Dangosyddion anariannol (tunelli o O2 cyfatebol)							
Cyfanswm allyriadau gros ar gyfer cwmpasau 1 a 2	2,062	2,587	3,186	3,828	3,900	4,885	5,142
Trydan: gwyrdd/adnewyddadwy	0	0	850	646	525	1,824	1,688
Cyfanswm allyriadau net ar gyfer cwmpasau 1 a 2 (wedi gwaredu elfennau adnewyddadwy)	2,062	2,587	2,336	3,182	3,375	3,061	3,454
Allyriadau gros teithio cwmpas 3	380	320	230	30	645	460	528
Cyfanswm gros yr allyriadau a adroddwyd	**2,442**	**2,907**	**3,416**	**3,858**	**4,545**	**5,345**	**7,361**
Dangosyddion anariannol (mWh)							
Trydan: wedi ei brynu (grid, gwres a phŵer cyfunol, ac anadnewyddadwy)	3,990	5,815	4,436	2,901	8,757	11,994	12,478
Trydan: adnewyddadwy	0	0	3,681	1,326	1,896	–	–
Nwy	6,561	8,012	7,984	6,909	6,657	6,528	6,659
Ffynonellau ynni eraill	–	–	–	–	–	–	–
Cyfanswm ynni	**10,551**	**13, 827**	**16,101**	**11,136**	**17,310**	**18,522**	**19,137**
Dangosyddion ariannol (£'000)							
Gwariant ar ynni	1,930	1,600	1,626	1,779	2,102	1,943	1,788
Gwariant ar wrthbwysiadau achrededig (er enghraifft Cronfa Gwrthbwyso Carbon y Llywodraeth)	–	–	–	–	–	–	–
Gwariant ar deithio busnes swyddogol	1,689	915	333	24	1,222	1,305	1,193

Gwastraff sy'n codi (tunelli)

Gwastraff	2023-24	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Dangosyddion anariannol							
Gwastraff peryglus	0	0	0	0	–	–	6
Gwastraff heb fod yn beryglus							
Gwastraff tirlenwi	0	0	0	4	20	40	29
Gwastraff wedi ei ailddefnyddio/ ailgylchu	241	299	247	194	651	966	986
Ynni o wastraff	112	113	104	101	123	163	26
Cyfanswm y gwastraff sy'n codi	**353**	**412**	**351**	**299**	**794**	**1,169**	**1,047**
Dangosyddion ariannol (£'000)							
Gwastraff peryglus	–	–	–	–	–	–	–
Gwastraff heb fod yn beryglus	–	–	–	–	–	–	–
Gwastraff tirlenwi	–	–	–	–	–	–	–
Gwastraff wedi ei ailddefnyddio/ ailgylchu	–	–	–	–	–	–	–
Gwastraff a losgwyd	–	–	–	–	–	–	–
Cyfanswm costau gwastraff	**93**	**129**	**84**	**99**	**138**	**75**	**147**

Lleihau dŵr (metrau ciwbig)

Dŵr	2023-24	2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19	2017-18
Dangosyddion anariannol (metrau ciwbig)							
Defnydd							
Wedi ei gyflenwi	17,790	26,122	20,978	18,492	41,829	41,548	41,130
Wedi ei dynnu	–	–	–	–	–	–	–
Cyfanswm defnydd	**17,790**	**26,122**	**20,978**	**18,492**	**41,829**	**41,548**	**41,130**
Dangosyddion ariannol (£'000)							
Cyfanswm costau cyflenwi	**119**	**211**	**100**	**134**	**201**	**164**	**139**

Atodiad Ch

Cronfa Indemniad

Yn 2023/24, talwyd £2,236,026 ar gyfer 655 o hawliadau, o'i gymharu â £3,468,167 ar gyfer 627 o hawliadau yn 2022/23. Y taliad mwyaf y flwyddyn hon oedd £429,329 ar gyfer trosglwyddiad twyllodrus o'r cyfan. Mae gwerthoedd talu eleni i lawr o'r flwyddyn ddiwethaf gyda llai o hawliadau mawr na'r disgwyl yn setlo. Mae nifer yr hawliadau a dalwyd ychydig yn fwy ers y flwyddyn ddiwethaf.

Uchafswm gwerth cofnodedig yr hawliadau a dalwyd oedd £6,043,696 ond cafodd y rhain eu setlo am £2,236,026 gan arbed £3,807,670. Yn ystod y flwyddyn cafodd 293 o hawliadau eraill oedd wedi eu prisio am £10,901,299 eu setlo am ddim gwerth. O'r rhain, roedd 25 ohonynt ar gyfer twyll ac wedi eu prisio am £6,751,349. Y flwyddyn hon derbyniwyd 905 o hawliadau newydd gan roi cyfanswm o £6,350,785, gan gynnwys 8 o hawliadau twyll wedi eu prisio am £2,190,175.

Adenillwyd £238,130 o dan ein hawliau digolledu statudol, o'i gymharu â £271,957 y flwyddyn ddiwethaf. Gall y ffigurau digolledu amrywio'n fawr o flwyddyn i flwyddyn, gan adlewyrchu cydadwaith anrhagweladwy elfennau cyfreithiol a ffeithiol a fydd yn pennu ymarferoldeb adennill unrhyw gostau.

Natur yr hawliad	Nifer yr hawliadau	Colled safonol (£)	Costau (£)	Canran o'r cyfanswm
Stent teitlau cofrestredig	71	187,400	212,568	17.89
Gwallau/hepgoriadau o gofnodion cofrestr	66	211,064	138,274	15.62
Gwallau cynlluniau amrywiol	5	300	6,208	0.29
Twyll a ffugio	12	1,238,110	57,881	57.96
Chwiliadau swyddogol (cynlluniau)	6	325	13,439	0.62
Gwallau methdaliad	0	0	0	0
Chwiliadau swyddogol (cyfreithiol)	4	680	2,412	0.14
Copïau swyddogol	1	8,000	0	0.36
Gwallau mewn chwiliadau o'r map mynegai	6	0	8,807	0.39
Gwallau mewn darnau wedi eu ffeilio	281	911	59,511	2.70
Colli dogfennau/gwallau gweinyddol	203	30,269	59,867	4.03
Gwallau Pridiannau Tir	0	0	0	0
Cyfanswm	**655**	**1,677,059**	**558,967**	**100**

Taliad gros	£2,236,026
Llai'r symiau a adenillwyd o dan hawl ddigolledu statudol Cofrestrfa Tir EF	£238,130
Indemniad net	**£1,997,896**